

เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ROBBERY IN CIRCUMSTANCES OF AGGRAVATION

Mr. Warot Ngamsuwanwanich

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์
โดย	นายวโรตม์ งามสุวรรณวานิช
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ไชยพร)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

วโรตม์ งามสุวรรณวานิช : เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ (ROBBERY IN CIRCUMSTANCES OF AGGRAVATION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.คณพล จันทน์หอม, 176 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและรายละเอียดของบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย และแนวคิดในการกำหนดเหตุการณ์ รวมถึงบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาของต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาไทยนั้นมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ โดยมักจะบัญญัติให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจในขณะนั้น หากแต่ในปัจจุบันการกระทำผิดมีพฤติการณ์ รวมถึงวิธีการที่หลากหลายมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลเสียหายร้ายแรงมิได้ยิ่งหย่อนกว่ากรณีที่ได้มีการบัญญัติเป็นเหตุการณ์ในประมวลกฎหมายอาญา อันอาจทำให้โทษไม่ได้สัดส่วนกับความผิดที่ได้กระทำลง ซึ่งเมื่อผู้ศึกษาได้ศึกษาบทบัญญัติเหตุการณ์ตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็พบว่ามีกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่น่าสนใจเอาไว้หลายประการ ได้แก่ การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดย (1) ใช้ยาทางการแพทย์ (2) กระทำต่อบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือบกพร่องทางกายภาพ (3) กระทำลงในโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงรับดูแลเด็ก (4) กระทำลงในธุรกิจขนาดเล็ก หรือแหล่งพาณิชย์ และ (5) กระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามาก เป็นเหตุการณ์ อันจะทำให้โทษนั้นมีความได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำลง

ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้การชิงทรัพย์โดย (1) มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (2) ได้กระทำต่อบุคคลที่มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย (3) ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก และ (4) ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน เป็นเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ และสมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้การกระทำต่อทรัพย์สินซึ่งเป็นสมบัติของแผ่นดินเป็นเหตุการณ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นฐานของความผิดฐานชิงทรัพย์ด้วยอีกประการหนึ่ง

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ลายมือชื่อนิติ
.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
.....

5786019234 : MAJOR LAWS

KEYWORDS: ROBBERY / ROBBERY IN CIRCUMSTANCE OF AGGRAVATION

WAROT NGAMSUWANWANICH: ROBBERY IN CIRCUMSTANCES OF AGGRAVATION. ADVISOR: ASST. PROF. KANAPHON CHANHOM, Ph.D., 176 pp.

The purposes of this thesis are to thoroughly examine the provisions regarding robbery in circumstance of aggravation and their development in Thai Criminal Code compared with those of other countries and to recognize the legal concepts upon which they are originated, in pursuance of further amendment of the mentioned provisions in Thai Criminal Code.

The study shows that (1) the provisions regarding aggravated robbery in Thai Criminal Code were developed respectively in accordance with social and economic context. However, circumstances and means of crime has considerably changed causing graver injury. Hence the gravity in Thai robbery law is obsolete and no longer serves its purpose in nowadays economic and society. (2) In other countries, specifically the United States (Illinois), United Kingdom and People's Republic of China, aggravating circumstances include: usage of drugs, robbery that the sufferer is 60 years old and older or a physical/mental disabled, robbery committed in a school or nursery, robbery committed in small business or commercial robbery and robbery of high priced property. The offenders charged with robbery under aggravating circumstance thus face more severe punishment so that it is proportionate to the gravity of the crime.

The findings result in the recommendation to recognize more aggravating circumstances of robbery in Thai Criminal Code which should comprise robbery with usage of drugs acting on the nervous system, robbery committed against a person vulnerable from ages or physical/mental disability which causes death or great physical or mental harm, robbery committed in a school or nursery, robbery committed in small business or financial institution and robbery of national treasure which also should be realized as gravity of theft as well.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2015

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้ศึกษา ทั้งยังให้คำปรึกษา และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาตลอดมา ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอมเป็นอย่างสูง

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของผู้ศึกษา และยังกรุณาให้คำชี้แนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ไชยพร และท่านรองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และท่านทั้งสองยังกรุณาให้คำชี้แนะในประเด็นต่างๆของวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้ศึกษาได้ขบคิด และวิเคราะห์อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์ ที่กรุณาให้ความเห็นในแง่มุมต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคุณพ่ออำพล งามสุวรรณวานิช และคุณแม่อ่อนงศ์นาฏ โรจนการัญจนรักษ์ ผู้มอบชีวิตและเลี้ยงดูผู้ศึกษาด้วยความรัก ทั้งยังให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้ศึกษาเสมอมา รวมถึงขอขอบพระคุณทุกท่านในครอบครัวงามสุวรรณวานิช โดยเฉพาะอาภางเทียม งามสุวรรณวานิช ผู้ถึงแก่กาลล่วงลับไปแล้ว ที่ได้กรุณาแนะนำให้ผู้ศึกษา ศึกษาต่อระดับปริญญาโทมาบัณฑิต รวมถึงให้แง่คิดการใช้ชีวิต และสอนภาษาจีนแก่ผู้ศึกษาจนสามารถนำมาใช้ประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง อีกทั้งคอยให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาเสมอมาตราบกระทั่งถึงกาลของท่าน

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณพี่ๆ เจ้าหน้าที่ศูนย์ "เพชรรัตน" นิติทรัพยากร, ห้องสมุด กฤษฎีกา และห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์ ที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลแก่ผู้ศึกษา จนกระทั่งผู้ศึกษามีข้อมูลมากพอในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณความดีอยู่บ้าง ผู้ศึกษาขอขอบแต่บิดามารดา ครูบา อาจารย์ของผู้ศึกษา และขออุทิศแต่อาภางเทียม - อาม่าเกษร งามสุวรรณวานิช ผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่ง แต่หากว่าวิทยานิพนธ์นี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออภัยอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานการศึกษา.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 วิธีดำเนินการศึกษา.....	5
1.7 การศึกษาวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	5
1.8 โครงสร้างวิทยานิพนธ์.....	6
บทที่ 2 แนวคิดในการกำหนดเหตุการณ์ตามกฎหมาย.....	9
2.1 ความหมายของเหตุการณ์.....	9
2.2 แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการกำหนดเหตุการณ์.....	11
2.3 การกำหนดเหตุการณ์ในประมวลกฎหมายอาญา.....	18
2.3.1 เหตุการณ์ในลักษณะขององค์ประกอบภายนอกของความผิด.....	19
2.3.2 เหตุการณ์ในลักษณะของเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกุงใจพิเศษ.....	21
2.3.3 เหตุการณ์ในลักษณะของเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัย.....	23
2.4 ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์.....	25

2.4.1	ปัจจัยด้านผู้กระทำ (Actor).....	25
2.4.2	ปัจจัยด้านการกระทำ (Acts).....	26
2.4.3	ปัจจัยด้านพฤติการณ์ของการกระทำ (Circumstances).....	26
2.4.4	ปัจจัยด้านผลของการกระทำ (Success).....	27
2.4.5	ปัจจัยด้านผู้เสียหาย (Sufferer).....	27
2.5	ข้อสังเกตเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย.....	27
2.5.1	ลักษณะของบทบัญญัติอันเป็นเหตุฉกรรจ์และวิธีการพิจารณาของศาล.....	27
2.5.2	ความแตกต่างระหว่างเหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์กับบทหนัก ตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 90.....	28
2.5.3	ความแตกต่างระหว่างเหตุฉกรรจ์กับเหตุเพิ่มโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และมาตรา 93.....	29
2.6	พัฒนาการของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในกฎหมาย อาญาไทย.....	30
บทที่ 3	เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาของประเทศไทย....	54
3.1	ความผิดฐานลักทรัพย์ในฐานะที่เป็นฐานของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้น ทรัพย์.....	54
3.2	ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย.....	62
3.2.1	ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย.....	62
3.2.2	ความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย.....	67
3.3	เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย.....	68
3.3.1	เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 วรรคสอง.....	70
3.3.2	เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 339 ทวิ และ มาตรา 340 ทวิ.....	81

3.3.3 เหตุการณ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคสองและวรรคสี่ และ มาตรา 340 ทวิ วรรคสามและวรรคห้า.....	82
3.3.4 เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 ตี.....	86
3.4 ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวล กฎหมายอาญาไทย.....	91
3.4.1 ปัจจัยด้านผู้กระทำ (Actor).....	91
3.4.2 ปัจจัยด้านการกระทำ (Acts).....	91
3.4.3 ปัจจัยด้านพฤติการณ์ (Circumstances).....	93
3.4.4 ปัจจัยด้านผลของการกระทำ (Success).....	97
3.4.5 ปัจจัยด้านผู้เสียหาย (Sufferer).....	97
3.5 ปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตาม ประมวลกฎหมายอาญาไทย.....	98
3.5.1 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	99
3.5.2 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจาก อายุ กายพิการ หรือจิตพิการ	102
3.5.3 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก	104
3.5.4 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน.	104
3.5.5 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามาก.....	107
บทที่ 4 เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาต่างประเทศ	110
4.1 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท.....	110
4.2 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กาย พิการ หรือจิตพิการ	114
4.3 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก	117
4.4 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน.....	120

4.5 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก	129
บทที่ 5 บทวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้น ทรัพย์	132
5.1 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	132
5.2 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กาย พิการ หรือจิตพิการ	136
5.3 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก	146
5.4 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน	150
5.5 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก	155
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	161
6.1 บทสรุป	161
6.2 ข้อเสนอแนะ	165
รายการอ้างอิง	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	176

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตารางสรุปเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมาย อาญาไทย.....	90
ตารางที่ 2 ตารางแสดงการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตาม กฎหมายอาญาต่างประเทศ	131
ตารางที่ 3 ตารางแสดงดัชนีผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ. 2548 – 2578.....	138
ตารางที่ 4 สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามภูมิภาคและเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2558	140
ตารางที่ 5 ตารางสรุปผลวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิง ทรัพย์และปล้นทรัพย์	160

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตมนุษย์ได้มีการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ในยุคแรกที่มีมนุษย์ยังไม่สามารถทำการเกษตรหรือทำการเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง จึงทำให้มนุษย์จำต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยการล่าสัตว์ หากแต่มีมนุษย์บางจำพวกที่อยากได้อาหารเช่นกัน แต่ไม่ต้องออกไล่ล่าสัตว์หาอาหารด้วยตนเอง ก็จะใช้วิธีการไปแย่งชิงอาหารที่บุคคลอื่นไปล่าหรือไปหามาได้ โดยใช้กำลังเข้าต่อสู้แย่งชิงระหว่างกัน ซึ่งลักษณะของการกระทำเช่นนี้ยังคงสืบทอดอยู่เรื่อยมา หากแต่อาจจะเปลี่ยนวัตถุประสงค์แห่งการแย่งชิงกัน จากอาหารเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีคุณค่าตามแต่ยุคสมัย กระทั่งถึงยุคที่สังคมมนุษย์มีการพัฒนาการจนมีกฎหมายในลักษณะต่างๆออกมาบังคับใช้ ตั้งแต่กฎหมายที่เกิดจากแนวการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม ซึ่งบุคคลเหล่านั้นได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างนมนานโดยมีความเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม (*Opinio Juris Sive Necessitatis*) กฎหมายลักษณะนี้จัดเป็นกฎหมายประเภทกฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (Unwritten Law) ซึ่งเรียกว่า กฎหมายจารีตประเพณี (Customary Law) การกระทำที่มนุษย์ได้ใช้กำลังเพื่อเข้าแย่งชิงสิ่งต่างๆระหว่างกันนี้เองก็จัดกว่าเป็นกฎหมายจารีตประเพณีเช่นเดียวกัน โดยที่มนุษย์ทั่วไปก็มีความเชื่อและสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเองว่าการกระทำเช่นนี้เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง (*Mala In Se*) จนกระทั่งมีการพัฒนาการถึงยุคที่กฎหมายมีความเจริญก้าวหน้า และมีกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Law) การกระทำในลักษณะเช่นนี้ก็ยังคงมีการสืบสายมาด้วยอย่างไม่ขาดสาย โดยมีการนำไปบัญญัติให้เป็นการกระทำที่กฎหมายห้ามไม่ให้กระทำ ดังที่ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายโรมัน ซึ่งเรียกการกระทำที่เป็นการแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นโดยใช้กำลังว่า การชิงทรัพย์หรือการปล้นทรัพย์ (*Bona Virapta*) ให้การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดต่อบุคคลอื่น และเป็นการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย

ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ยังมีการบัญญัติความผิดในลักษณะของการชิงทรัพย์นี้ไว้เป็นฐานความผิดทางกฎหมายเสมอมา ถึงแม้ว่าจะมีการบัญญัติชื่อฐานความผิดหรือมีการแบ่งประเภทที่ผิดแผกแตกต่างไปจากในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 มาจนถึงปัจจุบันก็ตาม หากแต่ใจความสำคัญหรือองค์ประกอบของความผิด ยังคงมีเจตนารมณ์หรือคุณธรรมทางกฎหมาย (*Rechtsgut*) ที่ต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของบุคคลอยู่เช่นเดิม

ถึงกระนั้นในปัจจุบันเราก็ยังพบเห็นเหตุการณ์ต่างๆจากข่าวสารที่ได้มีการนำเสนอผ่านทางสื่อมวลชนหลากหลายแขนง ในลักษณะที่มีการชิงทรัพย์หรือการลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายดังกล่าว อยู่เสมอๆ ไม่ว่าจะเป็นการชิงทรัพย์ในลักษณะธรรมดา หรือเป็นการชิงทรัพย์ที่มีเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นต้องรับโทษหนักขึ้น หรือกล่าวคือเป็นการชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ (Aggravated Circumstances of Robbery) ตามที่ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่ในหลายครั้ง เรามักพบว่ามีกรกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่มีลักษณะของพฤติการณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งบางกรณีก็มีพฤติการณ์ร้ายแรง มีได้ยิ่งหย่อนไปกว่าเหตุที่ได้มีการบัญญัติเป็นเหตุฉกรรจ์ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน หากแต่โทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับจากการกระทำนั้นยังคงเป็นเพียงโทษสถานเบา เนื่องจากพฤติการณ์ดังกล่าวยังมีใช้ลักษณะของเหตุฉกรรจ์ตามที่ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ หรือมาตรา 339 ทวิ มาตรา 340 ทวิ และมาตรา 340 ตริ ด้วยเหตุที่สังคมอันกฎหมายมักจะบัญญัติบทบัญญัติให้มีความสอดคล้องกันนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านสถานการณ์แวดล้อม แนวความคิดของบุคคลในสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เหตุฉกรรจ์เหล่านี้จึงอาจไม่มีความเท่าทันต่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเท่าที่ควร เช่น การชิงทรัพย์ที่ได้มีการใช้ยาทางการแพทย์ การชิงทรัพย์ในธนาคารหรือสถาบันทางการเงิน หรือการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลที่มีความด้อยโอกาสในการต่อสู้หรือขัดขวาง เช่น คนชรา หรือผู้พิการ เป็นต้น ปราภการณ์เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อและสร้างความเสียหายต่อตัวผู้เสียหาย รวมถึงสังคมเป็นอย่างมาก และยิ่งไปกว่านั้น ในหลายครั้งที่การชิงทรัพย์ดังกล่าวก็มีลักษณะของความอุกฉกรรจ์ในพฤติการณ์ของการกระทำอันนำมาซึ่งความหวาดกลัวของบุคคลในสังคม ทำให้ต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างหวาดผวา เกรงกลัวต่ออาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนได้ทุกเมื่อ และในทางกลับกัน ตัวผู้กระทำเองก็จะไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง เนื่องจากคิดว่าโทษที่ตนอาจจะได้รับเมื่อถูกจับกุมและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเพียงแค่โทษสถานเบา จึงมีความคุ้มค้ำกับการที่ตนจะยอมรับความเสี่ยงถ้าหากจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแลกกับทรัพย์สินที่ตนจะได้มาจากการกระทำความผิด ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ไม่ได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำนั้นได้กระทำลงไปหรือความเสียหายที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้นจากการกระทำความผิดของเขา

ต่อปัญหาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่ากฎหมายเกิดลักษณะที่ไม่มีความสอดคล้องกับลักษณะของเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และส่งผลให้กฎหมายอาญาถูกลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ลงด้วยเหตุที่กฎหมายไม่สามารถป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมและรักษาความสงบสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันทำให้ภารกิจหรือวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายอาญาไม่สามารถบรรลุได้ กล่าวคือกฎหมายจะต้องมีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถสร้าง และรักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงความมั่นคง

ปลอดภัยในชีวิตร่างกาย อนามัย เสรีภาพ และทรัพย์สินให้แก่ประชาชนในสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อสังคมโดยรวมเป็นลำดับ อีกทั้งกฎหมายจะต้องเป็นเสมือนกับวิศวกรทางสังคม (Social Engineering) ที่จะทำให้หน้าที่ในการสะท้อนและวางรากฐาน จนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคมทั้งในเชิงการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายขึ้นในอนาคต และปราบปรามการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแล้วให้ผู้กระทำเกิดความเข็ดหลาบและมีความเคารพยำเกรงในกฎหมาย จะได้ไม่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกต่อไป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาถึงเหตุการณ์ของความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในรูปแบบใหม่ซึ่งมีความแตกต่างไปจากที่มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน และต้องการนำเสนอแนวความคิดในการนำเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์รูปแบบใหม่ดังกล่าว เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ให้มีความหลากหลาย ทันสมัย และเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงไปของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน อันจะทำให้โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำนั้นเหมาะสมกับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำมากยิ่งขึ้น

1.2 สมมติฐานการศึกษา

ด้วยเหตุที่ความเปลี่ยนแปลงไปของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่เกิดขึ้นในบางกรณีมีโทษไม่เหมาะสมกับการกระทำและความเสียหายที่ผู้กระทำได้กระทำลง จึงสมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การชิงทรัพย์ (1) โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (2) ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย (3) ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก (4) ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินเป็นเหตุกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ และยังคงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้การกระทำต่อทรัพย์ซึ่งเป็นสมบัติของชาติเป็นเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นฐานของความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาอีกประการหนึ่ง

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีในทางอาชญาวิทยาสำหรับสาเหตุในการกระทำความผิดและการลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุกรรจ์
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการและแนวความคิดในการกำหนดเหตุกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาไทยจากสมัยสุโขทัยถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบัญญัติระหว่างประมวลกฎหมายอาญาไทยกับกฎหมายอาญาของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เกี่ยวกับเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

4. เพื่อสร้างสรรค์แนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาไทยเกี่ยวกับเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งหมายที่จะศึกษาค้นคว้าแนวความคิดและทฤษฎีในทางอาชญาวิทยาเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิดและปัจจัยที่มีผลให้ผู้กระทำความผิดตัดสินใจกระทำความผิด โดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดในการกำหนดให้มีเหตุการณ์อันทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าปกติ รวมทั้งจะทำการศึกษาให้ทราบถึงพัฒนาการของความผิดฐานชิงทรัพย์รวมทั้งเหตุการณ์ในความผิดฐานดังกล่าวตามกฎหมายไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ได้แก่ จารึกลักษณะโจร (ศิลาจารึกหลักที่ 38) และมังรายศาสตร์ หรือกฎหมายของพระเจ้ามังราย ซึ่งเป็นกฎหมายของอาณาจักรล้านนาอันร่วมสมัยกับสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา คือพระอัยการลักษณะโจร พ.ศ. 1903 จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ได้แก่ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเริ่มใช้บังคับวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จากนั้นจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้ทราบถึงความเหมือนและความแตกต่างของบทบัญญัติระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวความคิดและทฤษฎีในทางอาชญาวิทยาสำหรับสาเหตุในการกระทำความผิดและการลงโทษผู้กระทำความผิดให้หนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุการณ์

2. ทำให้ทราบถึงพัฒนาการและแนวความคิดในการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายไทยจากสมัยอยุธยาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

3. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของบทบัญญัติระหว่างประมวลกฎหมายอาญาไทยกับกฎหมายอาญาของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เกี่ยวกับเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

4. ทำให้เกิดแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาไทยเกี่ยวกับเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

1.6 วิธีดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กล่าวคือ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากหนังสือ บทความ วารสาร กรณีศึกษา คำพิพากษาของศาล และเอกสารต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงทั้งภายใน และภายนอกประเทศ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ที่สุดและสามารถที่จะนำไปใช้อ้างอิงในทางวิชาการได้ต่อไป

1.7 การศึกษาวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นี้ ผู้ศึกษาพบว่าเคยมีการศึกษาวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับแรก นายนรินทร์ ไทรพิภ นิตินาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เคยทำการศึกษาวิจัยในลักษณะของวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2529 ในหัวข้อเรื่อง “การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุการณ์ในคดีอาญา” (MORE SERIOUS PENAL SANCTION DUE TO INCREASED SENTENCES AND CERTAIN GRAVE OFFENCES IN PENAL LAW) โดยวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีการลงโทษ ซึ่งมีแนวทางในการกำหนดอัตราโทษเนื่องจากการเพิ่มโทษกับเหตุการณ์ในคดีอาญา รวมถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบัญญัติเหตุการณ์ในบางลักษณะ ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยพบว่า การที่กฎหมายมีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นหรือรับโทษในอัตราที่สูงกว่าปกติ ก็เพราะรัฐมุ่งหมายใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น หากแต่การกำหนดเหตุการณ์ในกฎหมายอาญาของไทยยังคงมีปัญหาในการบังคับใช้บางประการ เช่น การบัญญัติเหตุการณ์ที่มีความซ้ำซ้อนกัน เป็นต้น

ฉบับที่สอง นายพิชัย ด่านพัฒนามงคล นิตินาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เคยทำการศึกษาวิจัยในลักษณะของวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2548 ในหัวข้อเรื่อง “เหตุการณ์ในความผิดฐานลักทรัพย์” (GRAVITY ON OFFENSE OF THEFT) โดยวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษสำหรับกรณีผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุการณ์ รวมถึงศึกษาพัฒนาการในการกำหนดเหตุการณ์

ในความผิดฐานลักทรัพย์ตามกฎหมายอาญาของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้แก่ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญา และปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับกฎหมายกับความผิดในบางลักษณะ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้มีการเสนอแนะในส่วนท้ายให้มีการกำหนดให้การลักทรัพย์ที่มีราคาสูง เป็นอาวูรร้ายแรง หรือการลักทรัพย์ที่กระทำต่อผู้สูงอายุ บุคคลผู้ทุพพลภาพและเด็ก เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุฉกรรจ์

ฉบับที่สาม Sentencing Guideline Council แห่งประเทศสหราชอาณาจักร ได้มีการออกบัญญัติกำหนดอัตราโทษ (Sentencing Guideline) สำหรับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ (Robbery) เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549 โดยมีความยาวทั้งสิ้น 18 หน้ากระดาษ ซึ่งบัญญัติกำหนดอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าวได้มีการกล่าวถึงประเภทของเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์เอาไว้ทั้งสิ้น 5 เหตุ และหลักการกำหนดปัจจัยในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์จำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านระดับของความรุนแรง (Degree of force or violence) การใช้อาวุธ (Use of a weapon) ความอ่อนแอของเหยื่อ (Vulnerability of the victim) จำนวนและวิธีการในการกระทำความผิดของผู้กระทำ (Number involved in the offence and roles of offenders) มูลค่าของทรัพย์ (Value of items taken) การกระทำความผิดในเวลากลางคืนหรือในขณะที่มีความมืด (Offence committed at night / in hours of darkness) และการกระทำโดยมีการสวมหน้ากาก (Wearing of a disguise)

1.8 โครงสร้างวิทยานิพนธ์

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้ศึกษามุ่งหมายที่จะศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ดังนั้นผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาในรายละเอียดของเรื่องดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

ในบทที่ 2 ผู้ศึกษาจะได้เริ่มทำการศึกษาในเรื่องของความหมายของเหตุฉกรรจ์ เนื่องจากความหมายหรือคำนิยามของคำว่าเหตุฉกรรจ์ดังกล่าว ไม่ได้มีการบัญญัติเอาไว้โดยชัดแจ้งในประมวลกฎหมายอาญา หากแต่เป็นคำที่ถูกใช้กล่าวถึงในทางตำราเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงความหมายของเหตุฉกรรจ์ดังกล่าว จากการรวบรวมความหมายหรือคำนิยามของคำว่าเหตุฉกรรจ์จากผู้ทรงคุณวุฒิภายในประเทศ และแหล่งข้อมูลภายนอกประเทศ เพื่อให้ได้ทราบถึงความหมายหรือคำนิยามของคำว่า “เหตุฉกรรจ์” ที่มีความร่วมสมัยและเป็นสากล

จากนั้นผู้ศึกษาจะทำการศึกษาถึงแนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการกำหนดเหตุการณ์ ในทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาว่าเหตุใดกฎหมายถึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้มีเหตุการณ์เอาไว้ในกฎหมาย และสุดท้ายผู้ศึกษาจะได้ศึกษาถึงแนวคิดในการกำหนดเหตุการณ์เฉพาะในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ต่อไป

หลังจากนั้นผู้ศึกษาจะได้ศึกษาถึงลักษณะหรือฐานะในทางกฎหมายของเหตุการณ์ตามกฎหมายไทยว่าเหตุการณ์นั้น มีลักษณะทางกฎหมายอย่างไร เมื่อทราบถึงลักษณะทางกฎหมายของเหตุการณ์แล้ว ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาโดยวิเคราะห์ถึงบทบัญญัติอันเป็นเหตุการณ์ในประมวลกฎหมายอาญาว่า ได้มีการใช้ปัจจัยใดบ้างในการกำหนดเหตุการณ์ในประมวลกฎหมายอาญาตามกฎหมายไทย พร้อมด้วยตัวอย่างของบทบัญญัติแห่งปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์ประเภทต่างๆ

ถัดมาผู้ศึกษาจะทำการตั้งข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ได้แก่ ลักษณะของการบัญญัติเหตุการณ์และการพิจารณาของศาล รวมถึงความแตกต่างระหว่างเหตุการณ์หรือบทเหตุการณ์กับบทหนัก และเหตุการณ์กับเหตุเพิ่มโทษ ตามลำดับ

สุดท้ายผู้ศึกษาจะศึกษาในเรื่องของการกำหนดเหตุการณ์เฉพาะในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ว่าบทบัญญัติในเรื่องของเหตุการณ์ในความผิดฐานดังกล่าวนี้ตามกฎหมายอาญาของไทย มีความเป็นมาและพัฒนารูปแบบอย่างไรต่อไป

เมื่อเข้าสู่บทที่ 3 ผู้ศึกษามุ่งหมายจะทำการศึกษาบทบัญญัติอันเป็นเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบัน โดยเริ่มการศึกษาจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ และจะพิจารณาการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามลำดับ รวมถึงเหตุการณ์ ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์ และสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันจากการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ดังกล่าว

จากนั้นในบทที่ 4 ผู้ศึกษาจะศึกษาเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งผู้ศึกษาได้หยิบยกเฉพาะเหตุการณ์ที่มีประเด็นที่น่าสนใจและเป็นปัญหาตามกฎหมายในประเทศไทยขึ้นศึกษาจากกฎหมายอาญาต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นทำการศึกษา โดยผู้ศึกษาจะทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันทั้ง 3 ประเทศ กล่าวคือ ผู้ศึกษาจะศึกษาบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ คำอธิบายบทบัญญัติ และตัวอย่างคำพิพากษาของศาลในความผิดนั้นๆตามลำดับ

ในบทที่ 5 ผู้ศึกษาจะศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ของกฎหมายต่างประเทศเฉพาะที่มีลักษณะพิเศษน่าสนใจและเป็นปัญหาในกฎหมายไทย ในลักษณะเดียวกับการศึกษาในบทที่ 4 เปรียบเทียบกับฐานความผิดตามกฎหมายไทยในปัจจุบันซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ดังกล่าว ประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ควบคู่กับแนวการวินิจฉัยของศาลยุติธรรมของประเทศไทยสำหรับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการศึกษาในบทที่ 3 ดังกล่าว และสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ถึงความสมควรในที่จะมีการขยายบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายของต่างประเทศดังกล่าวมาทำการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย

ในบทที่ 6 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้ายของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาจะได้สรุปความหมายของเหตุการณ์ แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการกำหนดเหตุการณ์ ลักษณะของเหตุการณ์ ปัจจัยของเหตุการณ์ และพัฒนาการของเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และหลังจากนั้นผู้ศึกษาจะได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย

แนวคิดในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมายนี้ ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาในรายละเอียดต่างๆอันเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ โดยในลำดับแรกผู้ศึกษาจะศึกษาเกี่ยวกับความหมายของคำว่า เหตุฉกรรจ์ โดยจะทำการยกตัวอย่างความหมายของคำว่าเหตุฉกรรจ์ที่นักวิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มีการให้ความหมายหรือคำนิยามเอาไว้ เพื่อให้ผู้ศึกษาจะได้ทำการสรุปเป็นความหมายที่มีความชัดเจนทันสมัย และเป็นสากล หลังจากนั้นผู้ศึกษาจะศึกษาถึงแนวคิดและวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ และศึกษาถึงลักษณะทางกฎหมายของเหตุฉกรรจ์เป็นลำดับต่อไป จากนั้นผู้ศึกษาจะได้พิจารณาด้วยบทกฎหมายอันเป็นเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานต่างๆในประมวลกฎหมายอาญาเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ และจากนั้นผู้ศึกษาจะตั้งข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย และศึกษาพัฒนาการของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในกฎหมายอาญาไทยเป็นลำดับสุดท้าย

2.1 ความหมายของเหตุฉกรรจ์

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมายนั้น สิ่งที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกนั้น คือความหมายหรือคำนิยามของคำว่าเหตุฉกรรจ์

คำว่า “เหตุฉกรรจ์” หรือ “บทฉกรรจ์” (Aggravation หรือ Aggravating Circumstances) นั้น เป็นแต่เพียงคำซึ่งจะถูกใช้เฉพาะในทางตำราหรือคำอธิบายด้วยบทกฎหมายอาญาเท่านั้น ไม่ปรากฏอยู่ในบทนิยามหรือในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยอย่างชัดเจน อย่างมากก็มีเพียงแต่การกล่าวถึงกรณีที่บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้นตามมาตรา 62 วรรคสามเท่านั้น จึงได้มีผู้ที่ได้พยายามให้คำจำกัดความของคำว่าเหตุฉกรรจ์เอาไว้เป็นจำนวนมาก เช่น

1. ศาสตราจารย์วิจิตร ลุสิตานนท์ ได้ให้ความหมายของเหตุฉกรรจ์เอาไว้ว่าเป็น “เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้น สูงขึ้นหรือเพิ่มขึ้น เนื่องจากมิใช่การกระทำความผิดอย่างธรรมดาสามัญ”¹

¹ วิจิตร ลุสิตานนท์, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 4 (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507), หน้า

2. ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ได้ให้ความหมายของคำว่าเหตุฉกรรจ์เอาไว้ว่าเป็น “ข้อเท็จจริงในองค์ประกอบความผิดหรือในองค์ประกอบความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น”²

3. ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้ความหมายของเหตุฉกรรจ์เอาไว้ว่า “ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเหตุเพิ่มโทษให้หนักขึ้น”³

4. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ได้ให้ความหมายของเหตุฉกรรจ์เอาไว้ว่า “เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น”⁴

5. West’s Encyclopedia of American Law ให้ความหมายของคำว่าเหตุฉกรรจ์เอาไว้ว่าเป็น “สถานการณ์หรือข้อเท็จจริงแวดล้อมอย่างใด ๆ ในการกระทำความผิด ที่ทำให้การกระทำความผิดนั้นมีความร้ายแรง หรือทำให้เกิดผลความเสียหายเกิดขึ้น”⁵

6. Cornell Legal Information Institute ได้ให้ความหมายของคำว่าเหตุฉกรรจ์เอาไว้ว่าเป็น “ปัจจัยที่เพิ่มความรุนแรงหรือความน่าตำหนิของการกระทำความผิดให้มีมากยิ่งขึ้น โดยรวมถึงความเลวร้ายของการกระทำความผิด และปราศจากความสำนึกในการกระทำของตน หรือการกระทำความผิดอื่น ๆ ของตนมาแต่ก่อน ซึ่งเหตุฉกรรจ์นี้ จะมีความหลากหลายไปตามแต่คำพิพากษาของศาล”⁶

7. Black’s Law Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่าเหตุฉกรรจ์เอาไว้ว่าเป็น “พฤติการณ์แวดล้อมใด ๆ ซึ่งประกอบกับการกระทำความผิดทางอาญา หรือการกระทำละเมิดอันมีผลทำให้ความผิด หรือผลของความเสียหายนั้น มีมากยิ่งขึ้น หากแต่อยู่เหนือหรือออกไปจากองค์ประกอบในตัวของการกระทำความผิดทางอาญาหรือการกระทำละเมิด”⁷ เป็นต้น

² จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2556), หน้า 222.

³ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2538), หน้า 87.

⁴ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯ พับลิชชิ่ง, 2557), หน้า 124.

⁵ “Any circumstances surrounding the commission of a crime that increase its seriousness or add to its injurious consequences.”

⁶ “Factors that increases the severity or culpability of a criminal act, including, but not limited to, heinousness of the crime, lack of remorse, and prior conviction of another crime. Recognition of particular aggravating circumstances varies by jurisdiction.”

⁷ “Any circumstance attending the commission of a crime or tort which increases its guilt or enormity or adds to its injurious consequences, but which is above and beyond the essential constituents of the crime or tort itself.”

ส่วนในทางคำพิพากษาของศาลนั้น ศาลฎีกามักจะใช้คำว่า “เหตุให้รับโทษหนักขึ้นเพราะการกระทำ”⁸ หรือ “เหตุให้รับโทษหนักขึ้น”⁹ เป็นต้น

จากความหมายหรือคำนิยามต่างๆดังที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า เหตุฉกรรจ์ หมายถึง “เหตุปัจจัยหรือข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นพฤติการณ์แวดล้อมของการกระทำ ความผิดทางอาญา ซึ่งจะทำให้ผลเสียหายของการกระทำผิดนั้น มีความรุนแรง ร้ายแรง และมีความน่าตำหนิของการกระทำมากยิ่งขึ้น”

2.2 แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการกำหนดเหตุฉกรรจ์

การกำหนดให้บุคคลผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์นั้น มีแนวความคิดเบื้องหลังมาจากการที่กฎหมายต้องการให้บุคคลผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องได้รับโทษตามความหนักเบาของกระทำความผิดของตน กล่าวคือ กฎหมายมุ่งหมายที่อำนวยความสะดวกให้บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญา โดยที่ความหนักเบาของอัตราโทษที่กฎหมายจะกำหนดไว้ต้องพิจารณาจากความร้ายแรงแห่งอันตรายอันเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

แนวคิดดังกล่าว ได้รับอิทธิพลมาจากสำนักความคิดทางอาชญาวิทยา คือสำนักคลาสสิก (Classical School) ซึ่งสำนักความคิดอาชญาวิทยาแบบคลาสสิกนี้ ได้มุ่งหมายอธิบายสาเหตุของการกระทำความผิดของบุคคลเอาไว้ว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์นั้นเป็นผู้ที่มีความคิด สามารถหาเหตุผลของสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับของใครอีกต่อไป กล่าวคือ มนุษย์นั้นมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวแตกต่างจากแนวความคิดแบบสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law School) ซึ่งมีแนวความคิดว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างทุกสรรพสิ่ง รวมถึงควบคุมความเป็นไปของสรรพสิ่งเหล่านั้นด้วย มนุษย์เองก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ถูกระเจ้าสร้างขึ้นและควบคุมความเป็นไปของมนุษย์ ในการพิจารณาคดี ตุลาการศาลศาสนาจะใช้ระบบไต่สวนให้ผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพด้วยวิธีการทรมานต่างๆ และขาดความยุติธรรม พฤติการณ์ที่ตุลาการศาลศาสนากระทำลงไปนั้น ไม่ว่าจะมีความโหดเหี้ยมเพียงใด ก็ถือเป็นการกระทำในนามของพระเจ้า¹⁰ นอกจากนี้การดำเนินกระบวนการพิจารณาก็จะดำเนินไปในแบบลับ ผู้ถูกกล่าวหาจึงไม่มีโอกาสในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความผิดของตัวเอง หากแต่จนกระทั่งวันหนึ่งที่มนุษย์ได้สังเกตเห็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 891/2521

⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2871/2537

¹⁰ ประเทือง ธนียผล, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552), หน้า 48.

มนุษย์จึงเริ่มคิดได้ว่าปรากฏการณ์ต่างๆเหล่านี้ แม้แต่พระเจ้าเองก็ยังคงเคารพด้วยเช่นกัน ประกอบกับความไม่เป็นธรรมและความไม่เสมอภาคทางสังคมและการดำเนินกระบวนยุติธรรมที่ปราศจากความยุติธรรมเช่นนี้ จึงเป็นที่มาของสำนักความคิดอาชญาวิทยาแบบคลาสสิก

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ในความคิดอาชญาวิทยาแบบคลาสสิก มนุษย์จะเป็นผู้คิดหาเหตุผลของสิ่งต่างๆด้วยตนเองนั้น หมายความว่ารวมถึงการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง และเลือกที่จะกระทำความผิดด้วย ตามแนวคิดทฤษฎีการเลือก (Choice Theory) กล่าวคือ การกระทำความผิดหรือการก่ออาชญากรรมเกิดขึ้นจากความสมัครใจหรือความตั้งใจของผู้กระทำที่จะกระทำความผิดขึ้น ด้วยเหตุที่ต้องการจะหาความสุขสำราญให้แก่ตน โดยไม่ประสงค์หรือหลีกเลี่ยงที่จะต้องพบกับความเจ็บปวด

ดังนั้นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการลงโทษของทฤษฎีการเลือก (Choice Theory) แห่งสำนักความคิดอาชญาวิทยาแบบคลาสสิกนี้จึงมุ่งหมายที่จะลงโทษแก่บุคคลเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดต่อกฎหมาย เช่นนี้แล้วลักษณะที่สำคัญของกฎหมายก็จะต้องมีความเคร่งครัดเข้มงวด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดที่จะส่งผลเสียหายแก่สังคมต่อไป

ในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดให้บุคคลต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์นั้น จึงมีความสอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าว โดยนักอาชญาวิทยาชาวอิตาลีของสำนักความคิดอาชญาวิทยาแบบคลาสสิกที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่ง คือ Cesare Beccaria (1738-1794) ยังได้เคยกล่าวถึงลักษณะของกฎหมายไว้ว่า กฎหมายที่จะใช้ป้องกันการกระทำความผิดนั้นจะต้องรุนแรงขึ้นตามลักษณะของการขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมจากการกระทำดังกล่าว และความหนักเบาของการลงโทษต้องเป็นสัดส่วนกับความรุนแรงของการกระทำความผิด กล่าวคือ โทษทัณฑ์ที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องทำให้บุคคลนั้นได้รับความสูญเสียมากกว่าการได้กำไรจากการกระทำความผิด แต่ก็ต้องมีการกำหนดให้เหมาะสม ไม่มากจนเกินกลายทำให้กลายเป็นความโหดร้ายทารุณ และไม่น้อยจนทำให้ผู้กระทำความผิดคิดว่าเป็นการคุ้มค่าที่ตนจะได้รับผลประโยชน์จากการก่ออาชญากรรม¹¹ ดังนั้นเหตุผลของการลงโทษจึงเป็นเพียงแค่การป้องกันสังคม และข่มขวัญยับยั้งมิให้บุคคลในสังคมกระทำความผิด รวมทั้งมิให้มีการแก้แค้นโดยประชาชนด้วยตนเองเท่านั้น ซึ่งเป็นการต่อย้ำถึงแนวความคิดอันเป็นพื้นฐานของสำนักความคิดอาชญาวิทยาแบบคลาสสิก

นักอาชญาวิทยาอีกท่านหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับแนวคิดสำนักคลาสสิกก็คือ Jeremy Bentham (1748-1832) นักอาชญาวิทยาชาวอังกฤษ ท่านมีแนวความคิดสำหรับการบัญญัติกฎหมาย

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

ว่า การบัญญัติกฎหมายต้องกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด ซึ่งบทลงโทษนี้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการยับยั้งการกระทำความผิด และป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ สำหรับแนวคิดทางอาชญาวิทยาของท่านยังคงยึดถือแนวคิดเจตจำนงอิสระ (Free Will) มาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ว่า พฤติกรรมที่มนุษย์ได้กระทำลงนั้น เกิดขึ้นจากการควบคุมโดยหลักธรรมชาติ 2 ประการ นั่นคือ ความพึงพอใจ (Pleasure) และความทรมาน (Pain) ด้วยความที่มนุษย์นั้นมีเหตุผล สามารถตัดสินใจกระทำการต่างๆได้ด้วยตนเอง ทำให้มนุษย์มีการคิดซึ่งนำหน้าระหว่างความพึงพอใจกับความทรมานที่จะได้รับจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง¹² ในการกระทำความผิดอาญาก็เช่นกัน ถ้าหากมนุษย์ทำการซึ่งนำหน้าได้ว่าการกระทำความผิดอาญานั้นจะก่อให้เกิดความพึงพอใจให้แก่เขามากกว่าความทรมาน บุคคลนั้นก็ตัดสินใจที่จะกระทำความผิด ในทางกลับกันถ้าหากเขาซึ่งนำหน้าแล้วเห็นว่า การกระทำความผิดอาญานั้นจะก่อให้เกิดความทรมานกับเขามากกว่าความพึงพอใจที่เขาจะได้รับ บุคคลนั้นก็เลือกที่จะไม่กระทำความผิด ซึ่งแนวความคิดนี้กลายเป็นหลักปรัชญาในทางอาชญาวิทยาที่เรียกว่า ลัทธิอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

อนึ่ง การที่กฎหมายจะกำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดใดๆลงไป อัตราโทษนั้นจะต้องเหมาะสมหรือได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น (Proportionality of Punishment) ดังเช่นที่ Immanuel Kant (1724-1804) นักปรัชญาชาวเยอรมันได้เคยกล่าวไว้ว่า โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องได้สัดส่วนพอดีทั้งสภาพและความหนักเบาของความผิดของเขา ทั้งนี้โดยพิจารณาจากความร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐาน และความน่าตำหนิของพฤติกรรมในแต่ละเรื่อง รวมทั้งความร้ายแรงของการกระทำที่กระทำลงโดยเจตนาหรือประมาทด้วย อีกทั้งพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำความผิดนั้นๆ¹³

นอกจากแนวความคิดในเรื่องการกำหนดเหตุจรรยาในมุมมองของอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิมดังกล่าวแล้ว การกำหนดเหตุจรรยานั้นก็ยังมีผลสอดคล้องกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันด้วย โดยการที่กฎหมายมีการกำหนดให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุจรรยา นั้นเป็นการทำให้ขนาดของบทลงโทษ (Magnitude of Punishment) นั้นมีขนาดใหญ่ขึ้น อันจะทำให้ต้นทุนคาดหวังของอาชญากร (Expected Cost) ซึ่งหมายถึง ต้นทุนที่อาชญากรอาจต้องเสียไปจากการกระทำความผิดทางอาญา อันประกอบไปด้วยขนาดของบทลงโทษดังกล่าวกับโอกาสในการจับกุม (Probability of Apprehension) นั้นมีขนาดใหญ่ตามไปด้วย และเมื่อต้นทุนคาดหวังมากกว่า

¹² ปกรณ์ มณีปกรณ์, ทฤษฎีอาชญาวิทยา (กรุงเทพมหานคร: เอ็ม.ที.เพรส., 2555), หน้า 104.

¹³ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญา : ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543),

1. การแก้แค้น (Expiation) คือ การแก้แค้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโต้ตอบการกระทำนั้นๆ
2. การทดแทน (Revenge) คือ การทดแทนในส่วนที่ผู้กระทำความผิดได้ทำให้หายไป จาก การที่ตนได้กระทำความผิดลงไป

ประการที่สอง เพื่อข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรม (Deterence)

การข่มขู่ยับยั้ง เป็นแนวความคิดที่ต้องการจะป้องกันสังคม ให้ปลอดจากการกระทำความผิด โดยการกำหนดอัตราโทษตามกฎหมายให้มีความรุนแรง แน่นนอน และต้องมีการบังคับใช้อย่างรวดเร็ว โดยมีวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อกาลในอนาคต ซึ่งมักจะกระทำในที่สาธารณะ¹⁷ ดังเช่นที่ในอดีตของบางประเทศมีการตัดมือผู้กระทำความผิดให้บุคคลทั่วไปได้เห็น อันจะทำให้เกิดผลยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำของบุคคลผู้กระทำความผิด และทำให้ผู้อื่นเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดเช่นเดียวกับผู้ที่ถูกลงโทษนั้น

ดังนั้นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรมจึงสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การยับยั้งทั่วไป (General Deterence) ซึ่งเป็นการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดเพื่อให้เป็นตัวอย่างกับบุคคลทั่วไป หรือบุคคลที่มีความคิดจะกระทำความผิดให้เห็นว่า ถ้าหากตนกระทำความผิดลงไปถึงจะถูกลงโทษอย่างรุนแรงเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดในกรณีนี้
2. การยับยั้งเฉพาะราย (Special/Specific Deterence) เป็นการลงโทษที่เป็นการข่มขู่ยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดนั่นเอง ไม่ให้กล้ากระทำความผิดอีกต่อไป เพราะมีความเกรงกลัวต่อโทษที่รุนแรง

การกำหนดอัตราโทษสำหรับข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดนั้นนอกจากจะต้องรุนแรง มีความแน่นอนแล้ว ยังต้องมีการกำหนดอัตราโทษซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าผลดีที่เขาจะได้รับจากการกระทำความผิดนั้น เพื่อให้เขาล้มเลิกความตั้งใจที่จะกระทำความผิด ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่ปรารถนาความพึงพอใจและความสุข โดยหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดหรือความไม่สะดวกสบาย¹⁸

¹⁶ เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชาอาชญาวิทยาชั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557, ศ.(พิเศษ) ดร.จิรนติ หะวานนท์

¹⁷ เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินติ้ง, 2551), หน้า 846.

¹⁸ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญา : ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 29.

อนึ่ง การที่จะกำหนดอัตราโทษให้มีความรุนแรงมากกว่าผลเสียหายของผู้กระทำความผิดนั้นก็อาจก่อให้เกิดผลเสียที่ตามมา นั่นคือ เป็นการอำนวยความสะดวกไม่ยุติธรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องได้รับโทษจากการกระทำนั้นของตนเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบกัน เช่น ความแตกต่างในลักษณะของความผิด โอกาสที่จะก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือการบังคับใช้กฎหมายต้องมีความเสมอภาคทั่วหน้ากัน (Equality before Law) เป็นต้น¹⁹ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นสิ่งแก้ไขปรับปรุงเงื่อนไข ข้อบกพร่องต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

ประการสุดท้าย เพื่อตัดโอกาสของบุคคลในการกระทำความผิด (Incapacitation)

การลงโทษเพื่อตัดโอกาสของบุคคลในการกระทำความผิดนี้ อาจกล่าวได้อีกประการหนึ่งว่าเป็นการตัดหรือกำจัดบุคคลผู้กระทำความผิดให้ออกไปจากสังคม (Removal from Society or Expiation)²⁰ ซึ่งอาจเป็นการตัดออกชั่วคราว เช่น การจำคุก หรือกักขัง หรืออาจเป็นการตัดออกอย่างถาวร เช่น การประหารชีวิต หรือการเนรเทศตามกฎหมายของบางประเทศ ซึ่งจะมีผลเป็นการเนรเทศก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นถูกตัดขาดออกจากสังคมโดยสิ้นเชิง โดยถูกจัดอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งแต่โดยเฉพาะแค่คนเดียว เป็นต้น อันเป็นการที่ทำให้บุคคลคนนั้นหมดความสามารถในการกระทำความผิดได้อีก หากแต่ในเรื่องของการจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา นั้น จะเป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิดของเขาได้ต่อเมื่อแน่ใจว่าเขาจะไม่กระทำความผิดในเรือนจำ หรือสามารถใช้ให้บุคคลที่อยู่ภายนอกเรือนจำให้กระทำความผิดได้อีก²¹ การลงโทษในลักษณะนี้มาจากมุมมองที่ว่า การที่กระบวนกรยุติธรรมนั้นจะลงโทษกับใครสักคนที่เป็นผู้กระทำความผิดนั้น สังคมโดยรวมจะต้องได้รับประโยชน์บางประการจากการลงโทษนั้นด้วย²²

การลงโทษดังกล่าวจะก่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สังคมโดยรวม อันเป็นการคุ้มครองมิให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลับมาทำร้าย หรือก่อภัยอันตรายใดๆ แก่สังคมอีกในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือตลอดไป²³ อันเป็นการตอบสนองถึงการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และในขณะเดียวกันบุคคลใน

¹⁹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2554), หน้า 210.

²⁰ ประเทือง ธนียผล, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 138.

²¹ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญา : ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 34.

²² เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชาอาชญาวิทยาชั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557, ศ.(พิเศษ) ดร.จิรนิติ หะวานนท์

²³ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 847.

สังคมก็จะเกิดความพึงพอใจที่เห็นบุคคลผู้กระทำความผิดได้รับโทษจากการกระทำความผิดของเขาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม อันจะนำมาซึ่งความเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมของบุคคลในสังคม

ความมุ่งหมายของแนวคิดการตัดโอกาสของบุคคลในการกระทำความผิดนี้จึงมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของการลงโทษเพื่อข่มขู่ หรือแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด หากแต่ต่างกันที่ความมุ่งหมายในการตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำอีกของผู้กระทำความผิดเท่านั้น²⁴

โดยสรุปแล้ว การกระทำความผิดของบุคคลนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับเหตุฉกรรจ์ เนื่องจากการกระทำความผิดโดยมี“เหตุฉกรรจ์”หรือ“บทฉกรรจ์”นั้น เป็นกรณีของการกระทำความผิดอาญาที่มีความร้ายแรง นำตำหนิของการกระทำมากกว่ากรณีของการกระทำความผิดโดยทั่วไป และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้เสียหายและสังคมโดยรวมเป็นอย่างมาก

กฎหมายอาญาที่จะบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดในกรณีที่มีเหตุฉกรรจ์นั้นจึงจำเป็นต้องมีโทษที่เข้มข้นหรือหนักกว่าการกระทำความผิดโดยทั่วไป เนื่องจากโทษตามกฎหมายนั้นจะต้องแปรผันไปตามความรุนแรงของการขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมจากการกระทำความผิด รวมถึงความน่าตำหนิของการกระทำ เพื่อให้เกิดความได้สัดส่วนกับความรุนแรงของการกระทำความผิดที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น

เมื่อโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำนั้นเป็นโทษที่หนักกว่าปกติแล้วก็จะนำมาซึ่งการแก้แค้นทดแทนต่อผู้กระทำความผิดอย่างได้สัดส่วนโดยชอบด้วยกฎหมายภายใต้กระบวนการยุติธรรม ทำให้ประชาชนไม่ต้องแก้แค้นด้วยตนเอง อันจะนำมาซึ่งความไม่สงบในสังคม และเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง ก็จะเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบ มีความเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง ส่วนบุคคลอื่นที่ได้อ่านการลงโทษเช่นนั้นก็จะเกิดความกลัวเช่นเดียวกับตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษ ทำให้ตนเองก็ไม่ต้องการทำความผิดต่อกฎหมาย และถูกรับโทษเช่นเดียวกับผู้ทำนั้น ในทางกลับกันประชาชนโดยทั่วไปก็จะเกิดความเคารพศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากได้เห็นว่าคุณค่าที่กระทำอย่างร้ายแรง มีความอุกฉกรรจ์ของพฤติกรรม และเกิดความเสียหายจากการกระทำอย่างนั้น ได้รับการลงโทษอย่างได้สัดส่วนกับความผิดที่เขาได้กระทำลงแล้ว อีกทั้งในขณะที่บุคคลนั้นได้รับโทษอยู่ ก็เป็นการป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดไปด้วยในตัว เนื่องจากผู้กระทำนั้นถูกตัดโอกาสในการที่จะกระทำความผิด โดยเฉพาะเมื่อเป็นการกระทำความผิดในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์ด้วยแล้ว ผู้กระทำความผิดย่อมได้รับโทษ

²⁴ C.L. Ten, *Crime, Guilt, and Punishment : A Philosophical Introduction* / 1ed. (Oxford Clarendon Press, 1987) p. 8.

ที่มากกว่าหรือนานกว่ากรณีของการกระทำความผิดโดยทั่วไป ทำให้สังคมโดยรวมเกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น หากแต่จะมีปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา นั่นคือปัญหานักโทษล้นเรือนจำ เนื่องจากผู้กระทำความผิดต้องโทษเป็นเวลานาน ประกอบกับมีผู้กระทำความผิดรายใหม่ที่ต้องเข้าไปปรับโทษจากการกระทำความผิดของตนเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อยๆ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มิได้มีการศึกษาไปถึงขอบเขตของเรื่องดังกล่าว จึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับการพิจารณาและแก้ไขต่อไป

2.3 การกำหนดเหตุจรรยาบรรณในประมวลกฎหมายอาญา

การที่บุคคลจะเกิดความรับผิดในทางอาญาได้นั้น การกระทำของผู้กระทำจะต้องครบองค์ประกอบของความผิดเสียก่อน กล่าวคือ

ก. การกระทำต้องครบองค์ประกอบของความผิด โดยมีการกระทำ ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึกหรืออยู่ภายใต้การบังคับของจิตใจ ซึ่งแสดงออกมาภายนอก²⁵ เมื่อมีการกระทำแล้วการกระทำนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผลที่เกิดขึ้น โดยความผิดอาญาอาจจะมีผลปรากฏขึ้นหรือไม่ก็ได้ ตามลักษณะของความผิดอาญาที่ตนได้ก่อขึ้น²⁶ จากนั้นต้องมีกฎหมายบัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ซึ่งเป็นการครบองค์ประกอบภายนอกของความผิด ถัดจากนั้นเป็นการวินิจฉัยถึงองค์ประกอบภายในของความผิดนั้นคือเรื่องของการกระทำความผิดโดยเจตนา หรือประมาท หรือแม้จะไม่ได้เจตนาและประมาท กฎหมายก็บัญญัติให้ต้องรับผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 ซึ่งในเรื่องของเจตนา นั้น มีเจตนาอยู่ประเภทหนึ่ง เรียกว่า เจตนาพิเศษ²⁷ หรือมูลเหตุชุกใจ²⁸ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบภายในของความผิดด้วย และนอกจากองค์ประกอบ 2 ประการดังกล่าวแล้ว บางกรณีกฎหมายอาจกำหนดให้มีองค์ประกอบที่เป็นเงื่อนไขการลงโทษทางภาวะวิสัย (*objektive Strafbarkeitsbedingung / La condition objective de la punissabilité*) ซึ่งในทางทฤษฎีจะสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท²⁹ คือ เงื่อนไขการลงโทษทางภาวะวิสัยที่แท้ (*echte objektive Strafbarkeitsbedingung*) ซึ่งมีขึ้นเพื่อกำกวดการลงโทษ และเงื่อนไขการลงโทษทางภาวะวิสัยที่ไม่แท้ (*unechte objektive Strafbarkeitsbedingung*) ซึ่งมีขึ้นเพื่อเพิ่มการลงโทษด้วยก็ได้

²⁵ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, หน้า 43.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

²⁷ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 189.

²⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, หน้า 77.

²⁹ อัจฉริยา ชูตินันท์, สำนักงานนำเสนอหลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา เรื่อง เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย, หน้า 4.

ข. อำนาจกระทำ เป็นการพิจารณาว่าการกระทำของผู้กระทำนั้นมีสิ่งใดให้อำนาจแก่เขาให้กระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งอำนาจกระทำนี้อาจเกิดขึ้นจากจารีตประเพณี ความยินยอม หรือแม้กระทั่งกฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้โดยตรงก็เป็นได้ ซึ่งกฎหมายในที่นี้มีความหมายกว้าง กล่าวคือ อาจเป็นกฎหมายอาญา กฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายแพ่ง ฯลฯ ก็ได้ ซึ่งถ้าหากผู้กระทำได้กระทำลงโดยปราศจากอำนาจกระทำแล้ว ผู้กระทำย่อมมีความผิด แต่จะต้องรับโทษตามกฎหมายหรือไม่ จะต้องทำการวินิจฉัยในเรื่องเหตุยกเว้นโทษต่อไป

ค. เหตุยกเว้นโทษและเหตุผลโทษ ในเรื่องเหตุยกเว้นโทษ เป็นกรณีที่กฎหมายให้อภัย (Excuse) แก่การกระทำผิดนั้น³⁰ เช่น การกระทำผิดด้วยความจำเป็น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67 การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ระหว่างสามีภรรยา ตามมาตรา 71 วรรคหนึ่ง การกระทำตามคำสั่งอันมิชอบด้วยกฎหมาย ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 70 หรือการกระทำผิดเพราะความไม่รู้ผิดชอบ ในกรณีที่เกิด คนวิกลจริต หรือคนมีเมมาเป็นผู้กระทำผิด ตามมาตรา 73 มาตรา 74 มาตรา 65 และมาตรา 66 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีเหตุผลโทษ เช่น การกระทำผิดโดยบันดาลโทสะ ตามมาตรา 72 และการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ระหว่างญาติสนิท ตามมาตรา 71 วรรคสอง เป็นต้น

ง. เรื่องอื่นๆ เช่น การพยายามกระทำความผิด ตามมาตรา 80 และมาตรา 81 ผู้กระทำความผิดหลายคน ได้แก่ แก้ว ตัวการ ผู้ใช้ ผู้ประกาศ ผู้สนับสนุน และความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลดังกล่าว ตามมาตรา 83 ถึงมาตรา 89 เหตุส่วนตัวและเหตุลักษณะคดี ฯลฯ เป็นต้น

ในเรื่องเหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์นั้นจะปรากฏอยู่หลายลักษณะของโครงสร้างความรับผิดในทางอาญา กล่าวคือ อาจเป็นลักษณะขององค์ประกอบภายนอกของความผิด, เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษ หรือเงื่อนไขการลงโทษทางกาววิสัย

2.3.1 เหตุฉกรรจ์ในลักษณะขององค์ประกอบภายนอกของความผิด

ดังที่ได้อธิบายไว้ในข้างต้นว่า การที่บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญานั้น การกระทำของเขาต้องครบโครงสร้างความรับผิดทางอาญาเสียก่อน ซึ่งองค์ประกอบภายนอกของความผิดนั้นนับว่าอยู่ในโครงสร้างแรกของความรับผิดในทางอาญา นั่นคือการกระทำของผู้กระทำจะต้องครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด

³⁰ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2551), หน้า 276.

ตัวอย่างของเหตุการณ์ในลักษณะขององค์ประกอบภายนอกของความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น

ก. การกระทำความผิดฐานต่อสู้อัตโนมัติของเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย มาตรา 138 วรรคสอง ซึ่งการต่อสู้อัตโนมัตินั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือเชื่อว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เช่น การดิ่งแขนและกัดมือตำรวจ³¹

ข. การกระทำความผิดฐานค้าบุคคลเพื่อความใคร่ ตามมาตรา 282 กรณีบุคคลนั้นยินยอม และมาตรา 283 กรณีที่บุคคลนั้นไม่ยินยอม ซึ่งในวรรคสองและวรรคสามของทั้งสองมาตราดังกล่าว เป็นกรณีที่ผู้กระทำได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี และกระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีตามลำดับ กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีการค้าบุคคลเพื่อความใคร่ตามปกติ

ค. การกระทำความผิดฐานฆ่าบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำ หรือมีสถานะพิเศษ เช่น การฆ่าบุพการี ตามมาตรา 289 (1) การฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ เพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่ ตามมาตรา 289 (2) หรือการฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วย หรือได้ช่วยเจ้าพนักงาน ดังกล่าวแล้ว ตามมาตรา 289 (3) เป็นต้น ซึ่งทั้ง 3 กรณีนี้ เป็นเหตุฉกรรจ์ของการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตามมาตรา 288³²

ง. การกระทำความผิดฐานฐานข่มขืนใจผู้อื่น ตามมาตรา 309 ซึ่งถ้าหากผู้ข่มขืนใจนั้น ได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ผู้ข่มขืนใจต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 309 วรรคสอง และถ้าหากการข่มขืนใจดังกล่าว มีการอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร ไม่ว่าจะอั้งยี่หรือช่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นอีก ตามมาตรา 309 วรรคสาม

จ. การกระทำความผิดฐานเอาคนไปเพื่อค่าไถ่ ตามมาตรา 313 ซึ่งถ้าหากการเอาตัวไปดังกล่าว นั้น ผู้ถูกเอาตัวไป ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือถูกกักขัง โดยกระทำทรมานหรือทารุณโหดร้าย เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 313 วรรคสอง

³¹ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2554), หน้า 59.

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 222.

ดังนั้น เมื่อเหตุฉกรรจ์ดังกล่าว เป็นลักษณะขององค์ประกอบภายนอกของความผิดแล้ว ก็จำเป็นที่ผู้กระทำจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 62 วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น หรือกล่าวคือ ถ้าหากผู้กระทำไม่รู้ถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงนั้น จะให้ผู้กระทำรับโทษหนักขึ้นเพราะข้อเท็จจริงนั้นไม่ได้ ตามหลัก “รู้เท่าใดเจตนาเท่านั้น แต่ต้องไม่เกินไปกว่าความจริง”³³

2.3.2 เหตุฉกรรจ์ในลักษณะของเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษ

มูลเหตุชักจูงใจ (Motive) คือ เหตุผลส่วนตัวหรือวัตถุประสงค์ในท้ายที่สุดของผู้กระทำความผิด โดยเป็นองค์ประกอบภายในประเภทหนึ่ง หากแต่ไม่ใช่เจตนา แต่เป็นจุดมุ่งหมายของตนที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังเจตนา³⁴ ในบางกรณีกฎหมายได้มีการนำเอามูลเหตุชักจูงใจดังกล่าวมาบัญญัติรับรองไว้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างความรับผิดทางอาญา ซึ่งเรียกว่าเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษ (Specific Intent) ดังนั้นในความผิดอาญาบางมาตรานอกจากผู้กระทำต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลแล้ว ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษด้วย จึงจะถือได้ว่าผู้กระทำนั้นได้กระทำความผิดครบองค์ประกอบภายใน³⁵

กรณีของเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษนี้ มีประเด็นปัญหาในทางวิชาการว่าสามารถที่จะเป็นเหตุฉกรรจ์ได้หรือไม่ เนื่องจากมูลเหตุชักจูงใจพิเศษดังกล่าวนี้เป็นเพียงความต้องการสุดท้ายของผู้กระทำที่จะกระทำความผิดลงเท่านั้น ในเรื่องนี้ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ท่านได้เคยกล่าวโดยนัยไว้ว่า สามารถที่จะมีได้ โดยท่านได้ยกตัวอย่างสำหรับกรณีของการฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (2) โดยข้อความในส่วนที่กล่าวว่า “เพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่” นี้เองที่แม้จะเป็นมูลเหตุจูงใจพิเศษ หรือสาเหตุแห่งการฆ่า แต่ก็ยังเป็นเจตนาพิเศษ หรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษที่ทำให้ผู้กระทำการฆ่าเจ้าพนักงานนั้นต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุฉกรรจ์³⁶

³³ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 153.

³⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, หน้า 77.

³⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 189.

³⁶ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษา

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างของเหตุการณ์ในลักษณะของเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกใจพิเศษปรากฏอยู่ในฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาอีกหลายมาตรา เช่น

ก. การกระทำความผิดฐานยุยงทหารหรือตำรวจให้หนีราชการ ตามมาตรา 115 ถ้าหากผู้ทำการยุยงดังกล่าวได้กระทำการโดยมีมูลเหตุชกใจ มุ่งหมายจะบ่อนให้วินัยและสมรรถภาพของกรมกองทหารหรือตำรวจเสื่อมทรามลง ผู้กระทำการยุยงดังกล่าวต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 115 วรรคสอง

ข. การกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าของงานละทิ้งหน้าที่ ตามมาตรา 166 วรรคสอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้กระทำดังกล่าว ได้กระทำโดยมีมูลเหตุชกใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน
 - (2) เพื่อบังคับรัฐบาล หรือ
 - (3) เพื่อข่มขู่ประชาชน
- เจ้าพนักงานดังกล่าวต้องรับโทษหนักขึ้น

ค. การกระทำความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 172 หรือ มาตรา 173 ประกอบมาตรา 174 ซึ่งผู้กระทำการแจ้งความเท็จดังกล่าว ได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุชกใจ อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อแกล้งให้บุคคลใดต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย
 - (2) เพื่อให้บุคคลใดต้องรับโทษ หรือต้องรับโทษหนักขึ้น
- ผู้ที่แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานดังกล่าวต้องรับโทษหนักขึ้น

ง. การกระทำความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ ตามมาตรา 317 และมาตรา 318 ซึ่งถ้าหากผู้กระทำได้กระทำการพรากเด็กหรือผู้เยาว์ดังกล่าวไปโดยมีมูลเหตุชกใจเพื่อที่จะหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 317 วรรคสามหรือ มาตรา 318 วรรคสาม

จ. การกระทำความผิดฐานพาคนออกไปนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 320 ถ้าหากผู้พาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น ได้ทำไปโดยมีมูลเหตุชกใจ

- (1) เพื่อให้ผู้ถูกพาหรือส่งไปนั้นตกอยู่ใต้อำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ
- (2) เพื่อละทิ้งให้เป็นคนอนาถา

ผู้กระทำการพาหรือส่งคนออกไปนั้นจะต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 320 วรรคสอง

ฉ. การกระทำความผิดฐานรับของโจร ตามมาตรา 357 ซึ่งถ้าหากผู้ที่กระทำการรับของโจรนั้นได้ทำโดยมีมูลเหตุชกุงใจ เพื่อค้ำกำไร ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 357 วรรคสอง

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติต่างๆที่มีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกุงใจพิเศษดังกล่าว จะพบว่าตัวบทบัญญัติต่างๆนั้น มักมีคำว่า “เพื่อ” หรือคำว่า “โดย” หรือคำว่า “มุ่งหมาย” นำหน้าส่วนของเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกุงใจพิเศษนี้

2.3.3 เหตุฉกรรจ์ในลักษณะของเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัย

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในเบื้องต้นแล้วว่าเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัย (*objektive Strafbarkeitsbedingung / La condition objective de la punissabilité*) ในทางทฤษฎีสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท³⁷ ได้แก่

ก. เงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยที่เป็นข้อจำกัดการลงโทษ หรือเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยที่แท้ (*echte objektive Strafbarkeitsbedingung / Real Objective Criminality Conditions*) กล่าวคือ จะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ก็จะต้องมีเงื่อนไขการลงโทษในทางภาววิสัยประเภทนี้ เช่น กรณีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 131 ซึ่งผู้ที่จะมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายหรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของผู้แทนรัฐต่างประเทศได้ ผู้แทนรัฐต่างประเทศนั้นต้องได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนักด้วย เป็นต้น

ข. เงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยที่เป็นเหตุเพิ่มโทษให้หนักขึ้น หรือเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยที่ไม่แท้ (*echte objektive Strafbarkeitsbedingung / Unreal Objective Criminality Conditions*) หลักการเบื้องหลังของเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยที่ไม่แท้นี้จะเกี่ยวข้องกับหลักความสมควรลงโทษของความผิดอาญา (*Strafwurdigkeit / Culpability of Crime*) ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกันขององค์ประกอบภายใน กล่าวคือ ไม่เกี่ยวกับการกระทำโดยเจตนาหรือประมาท

ดังนั้นเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยอันจะเป็นเหตุฉกรรจ์นี้ ในทางทฤษฎีจึงหมายความว่าเฉพาะเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัย ประเภทที่เป็นเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยที่ไม่แท้³⁸ อันมีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นเหตุให้ลงโทษกันเท่านั้น³⁹ โดยเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติองค์ประกอบความผิด

³⁷ คณิต ฒ นคร, *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*, หน้า 126.

³⁸ นพตล พลกุล, *สัมมนากฎหมายอาญา* (ชลบุรี: สัตตะบรรณ, 2557), หน้า 106.

³⁹ อัจฉรียา ชูตินันท์, *สำเนางานนำเสนอหลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา เรื่อง เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาววิสัย*, หน้า 5.

โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการกระทำนั้นๆ⁴⁰ ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาดังนั้นผู้กระทำจึงไม่ต้องมีเจตนา หรือกล่าวคือไม่ต้อง“รู้”ถึงองค์ประกอบที่เป็นเงื่อนไขทางภาววิสัยดังกล่าวแต่อย่างใด เพราะฉะนั้น เมื่อการกระทำของผู้กระทำนั้นมีข้อเท็จจริงตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เมื่อใด ผู้กระทำก็จะมีคามผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ เช่น การนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีของศาล ตามมาตรา 180 วรรคหนึ่งนั้น แม้ผู้กระทำจะไม่ว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญแห่งคดี ผู้กระทำก็มีความผิดตามมาตรา 180 วรรคหนึ่งแล้ว⁴¹ หรือในบางกรณีก็เป็นสิ่งที่ในประเทศไทยโดยทั่วไปมักจะเรียกกันว่า “เหตุลักษณะคดี” เช่น กรณีของการปล้นทรัพย์โดยผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ตามมาตรา 340 วรรคสอง ดังนั้นการมีอยู่ของข้อเท็จจริงนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าหากข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยดังกล่าวไม่ปรากฏขึ้น ผู้กระทำก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบตามมาตรานั้นแต่อย่างใด

ตัวอย่างของเหตุการณ์ในลักษณะของเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัยตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น

ก. การกระทำความผิดฐานกระทำการใดๆ โดยมีมูลเหตุจงใจเพื่อให้ผู้อื่นล่วงรู้หรือได้ไปซึ่งข้อความเอกสารหรือสิ่งใดๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับ สำหรับความปลอดภัยของประเทศ ตามมาตรา 124 ถ้าหากผู้กระทำได้กระทำในระหว่างที่ประเทศอยู่ในการรบหรือสงคราม ผู้กระทำก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตาม มาตรา 124 วรรคสอง

ข. การกระทำความผิดฐานแสดงข้อความเท็จ (เบิกความเท็จ) ซึ่งเป็นข้อสำคัญในคดีในการพิจารณาคดีต่อศาล ตามมาตรา 177 ถ้าหากการเบิกความเท็จดังกล่าวได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำการเบิกความเท็จต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 177 วรรคสอง

ค. การกระทำความผิดฐานนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีของศาล และพยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญแห่งคดี ตามมาตรา 180 ถ้าหากการนำสืบเท็จดังกล่าวได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำการเบิกความเท็จต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 180 วรรคสอง

⁴⁰ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลงโทษ, หน้า 19.

⁴¹ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลงโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2554), หน้า 180.

ง. การกระทำความผิดฐานนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีของศาล และพยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญแห่งคดี ตามมาตรา 180 ถ้าหากคดีที่นำสืบพยานหลักฐานอันเป็นเท็จนั้นเป็นข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำการนำสืบนั้นต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 181 (1) และถ้าหากคดีที่นำสืบพยานหลักฐานอันเป็นเท็จนั้นเป็นข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำการนำสืบนั้นก็ต้องรับโทษหนักขึ้นอีก ตามมาตรา 181 (2)

จ. การกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 ถ้าหากผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำการปล้นทรัพย์ทุกคนต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 340 วรรคสอง

2.4 ปัจจัยในการกำหนดเหตุจรรยา

2.4.1 ปัจจัยด้านผู้กระทำ (Actor)

ปัจจัยดังกล่าวเป็นการพิจารณาที่คุณสมบัติในตัวของผู้กระทำความผิด เช่น ผู้กระทำความผิดได้อาศัยโอกาสจากการที่ตนมีอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่บางประการในการกระทำความผิดต่อผู้อื่น หรือตัวผู้กระทำนั้นมีสถานะหรือคุณสมบัติพิเศษบางประการที่กฎหมายเห็นว่าไม่สมควรที่จะกระทำความผิดในบางลักษณะ กฎหมายจึงมีการกำหนดเหตุจรรยาสำหรับการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว เพื่อที่จะลงโทษสำหรับการกระทำความผิดของผู้กระทำให้หนักขึ้นกว่ากรณีปกติ เช่น กรณีของการข่มขืนกระทำชำเรา กระทำอนาจารหรือการค้าบุคคลเพื่อสนองความใคร่นั้น หากผู้กระทำมีสถานะเป็นบุพการี ครูบาอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ หรือผู้อนุบาลของผู้เสียหายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ได้กำหนดวางหลักให้ผู้นั้นต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการข่มขืนกระทำชำเรา กระทำอนาจารหรือการค้าบุคคลเพื่อสนองความใคร่สำหรับกรณีปกติทั่วไปหนึ่งในสาม เนื่องจากกฎหมายเล็งเห็นว่าผู้กระทำเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลหรือมีความใกล้ชิดต่อผู้เสียหาย แต่กลับอาศัยโอกาสเหล่านั้นในการกระทำความผิดเสียเอง จึงสมควรลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น หรือกรณีของการยกยอกทรัพย์ อันตนมีหน้าที่เป็นผู้จัดการทรัพย์สืบตามคำสั่งศาลหรือตามพินัยกรรม หรือเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน กล่าวคือ เป็นผู้ประกอบการโรงรับจำนำ ดังนั้นผู้กระทำต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการยกยอกทรัพย์โดยทั่วไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 354 เนื่องจากเป็นกรณีที่ผู้กระทำนั้นได้กระทำความผิดต่อความไว้วางใจจากศาลหรือประชาชนทั่วไปแล้วแต่กรณี เป็นต้น

2.4.2 ปัจจัยด้านการกระทำ (Acts)

ปัจจัยดังกล่าวเป็นการมุ่งพิจารณาที่การกระทำของผู้กระทำเป็นหลัก เนื่องจากในบางกรณีนั้นผู้กระทำไม่ได้มีการกระทำความผิดในลักษณะอย่างธรรมดาสามัญทั่วไป หากแต่มีการกระทำที่อาจเกิดความรุนแรง ร้ายแรงมากกว่ากรณีการกระทำความผิดโดยทั่วไป เช่น การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราานั้น หากการกระทำดังกล่าวมีลักษณะของการมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือมีการใช้อาวุธในการข่มขืนกระทำชำเราด้วยแล้ว ผลย่อมมีลักษณะอย่างเดียวกัน คือ ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการข่มขืนกระทำชำเราโดยปกติทั่วไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคสาม หรือมาตรา 277 วรรคสี่ แล้วแต่กรณี หรือในความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ หากการข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยการใช้กำลัง ประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สิน ผู้กระทำมีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญด้วย ดังนั้นผู้กระทำย่อมต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการกรรโชกทรัพย์โดยทั่วไป ตามมาตรา 337 วรรคสอง เนื่องจากการกระทำความผิดที่มีการใช้วิธีการที่มีความรุนแรงเป็นอย่างมาก เพราะอาวุธดังกล่าวยอมเป็นอุปกรณ์ที่สามารถประหารชีวิตคนได้โดยง่าย เป็นต้น

2.4.3 ปัจจัยด้านพฤติการณ์ของการกระทำ (Circumstances)

ปัจจัยดังกล่าวเป็นการพิจารณาที่พฤติการณ์ประกอบที่ปรากฏขึ้นในการกระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะของความอุกฉกรรจ์มากกว่าการกระทำความผิดในกรณีทั่วไป โดยในความรู้สึกของวิญญูชนคนทั่วไปเห็นว่า การกระทำดังกล่าวอาจเป็นภัยคุกคามอย่างร้ายแรงหรืออาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมได้ เช่น การกระทำความผิดฐานพรากเด็ก หากกระทำไปโดยมีพฤติการณ์ประกอบว่าได้กระทำไปเพื่อหากำไรหรือเพื่อการรอนาจารแล้ว ผู้กระทำก็ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีของการกระทำความผิดฐานพรากเด็กทั่วไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 317 หรือกรณีของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน หรือลักทรัพย์ในเวลายานสาธารณะ ผู้กระทำต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยทั่วไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ทั้งนี้เนื่องจากด้วยพฤติการณ์ประกอบการกระทำนั้นย่อมก่อให้เกิดโอกาสแก่ผู้กระทำให้สามารถกระทำความผิดให้บรรลุผลได้โดยง่าย หรือหากเป็นการกระทำความผิดฐานบุกรุกในเวลากลางคืน ผู้กระทำความผิดก็ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีของการบุกรุกในกรณีธรรมดา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 365 (3) วรรคสาม ประกอบ มาตรา 362 มาตรา 363 หรือมาตรา 364 ตามแต่กรณี เนื่องจากอาจก่อให้เกิดอันตรายและความหวาดกลัวแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกผู้กระทำบุกรุกเข้าไป เป็นต้น

2.4.4 ปัจจัยด้านผลของการกระทำ (Success)

ปัจจัยดังกล่าวเป็นการพิจารณาที่ผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของผู้กระทำ ว่ามีความเสียหายหรือก่อให้เกิดขึ้นผลกระทบต่อผู้เสียหายหรือสังคมโดยรวมตามมามากน้อยเพียงใด เช่น กรณีของการลักทรัพย์ที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ผู้กระทำก็ต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการลักทรัพย์ตามปกติ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 หรือกรณีความผิดฐานทำให้เสียหาย ทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือทรัพย์สินดังกล่าวเป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุ ในทางศาสนา อันเป็นที่สักการะของประชาชน หรือเป็นทรัพย์สินที่เป็นสมบัติของชาติ มาตรา 360 ทวิก็ได้วางหลักให้การกระทำความผิดดังกล่าวผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมาย เล็งเห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นที่จะใช้เพื่อประโยชน์แก่คนหมู่มากเป็นสาธารณะ หรือเป็นทรัพย์สินที่เป็นสิ่ง ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชนโดยทั่วไป จึงเป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญ จนในบางกรณีก็ยากแก่ การที่จะประเมินคุณค่าเป็นตัวเงินได้ เป็นต้น

2.4.5 ปัจจัยด้านผู้เสียหาย (Sufferer)

ปัจจัยดังกล่าวเป็นการมุ่งพิจารณาที่ตัวผู้เสียหายหรือผู้ที่ถูกกระทำเป็นหลัก เนื่องจากในการ กระทำความผิดบางฐานนั้น กฎหมายมีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองกับผู้เสียหายในบางกลุ่ม เป็นพิเศษด้วยเหตุผลเบื้องหลังหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายบางประการ เช่น ในประมวลกฎหมาย อาญาของไทยในปัจจุบัน จะมีหลักการที่สำคัญประการหนึ่งแฝงตัวอยู่ นั่นคือหลักการคุ้มครองเด็ก ดังนั้นเราจึงมักพบบทบัญญัติจำนวนมากที่ให้ความคุ้มครองเด็กเป็นพิเศษกว่ากลุ่มบุคคลประเภทอื่น เช่น กรณีของการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง หรือฐานเอาคนลง เป็นทาสหรือให้มีสถานะคล้ายทาสนั้น หากเป็นการกระทำความผิดที่กระทำต่อเด็กที่ยังมีอายุไม่เกิน กว่า 15 ปีแล้ว ผู้กระทำย่อมต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง หรือฐานเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีสถานะคล้ายทาสโดยทั่วไป เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายเล็งเห็นว่าเด็กที่ยังมีอายุไม่เกินกว่า 15 ปีนั้นยังมีความอ่อนเยาว์ทั้งทางกายภาพ และจิตใจ สมควรที่จะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายเป็นพิเศษ

2.5 ข้อสังเกตเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย

2.5.1 ลักษณะของบทบัญญัติอันเป็นเหตุฉกรรจ์และวิธีการพิจารณาของศาล

จากการพิจารณาถึงเหตุฉกรรจ์อันทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นในลักษณะต่าง ๆ นั้น พบว่าในประมวลกฎหมายอาญาของไทย จะมีการบัญญัติเหตุฉกรรจ์เอาไว้เป็น 2 ลักษณะ

1. บัญญัติเหตุฉกรรจ์เอาไว้ในมาตราเดียวกันกับบทธรรมดา โดยแยกวรรคบัญญัติและไล่ลำดับของโทษที่หนักขึ้นตามวรรค เช่น กรณีความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่นตามมาตรา 309 ซึ่งมีทั้งสิ้น 3 วรรค และแต่ละวรรคมีการกำหนดโทษที่หนักขึ้นไล่ลำดับไป เป็นต้น

2. บัญญัติเหตุฉกรรจ์เอาไว้แยกต่างหากจากบทธรรมดา เช่น กรณีของการนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีของศาล และพยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญแห่งคดี ตามมาตรา 180 ซึ่งมีเหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์ อยู่ในมาตรา 181 กล่าวคือ ถ้าหากคดีที่นำสืบพยานหลักฐานอันเป็นเท็จนั้นเป็นข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำการนำสืบนั้นต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 181 (1) และถ้าหากคดีที่นำสืบพยานหลักฐานอันเป็นเท็จนั้นเป็นข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำการนำสืบนั้นก็ต้องรับโทษหนักขึ้นอีก ตามมาตรา 181 (2) เป็นต้น

วิธีการพิจารณาของศาลในการใช้เหตุฉกรรจ์นั้น ศาลสามารถพิพากษาไปได้เลยว่าจำเลยมีความผิดตามบทฉกรรจ์ โดยไม่จำเป็นต้องอ้างมาตราที่เป็นบทธรรมดาอีก เว้นแต่ในกรณีที่บทฉกรรจ์บางมาตราไม่ได้บัญญัติความผิดเอาไว้ชัดเจนในตัว⁴² เช่น กรณีของการกระทำความผิดฐานบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย ตามมาตรา 365 ซึ่งเป็นบทฉกรรจ์ของความผิดฐานบุกรุก ตามมาตรา 362 เช่นนี้จำเป็นที่การใช้เหตุฉกรรจ์นั้น ต้องใช้บทบัญญัติทั้ง 2 มาตราดังกล่าวประกอบกัน เนื่องจากโครงสร้างของบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตรา 365 ดังกล่าวไม่ได้มีการบัญญัติโครงสร้างในส่วนขององค์ประกอบหรือข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบของความผิดหรือส่วนของเหตุของการกระทำ (*Tatbestand*)⁴³ เอาไว้ในตัวเอง หากแต่กฎหมายกล่าวอ้างถึงการกระทำความผิดในมาตราอื่น การใช้กฎหมายจึงต้องมีการใช้ประกอบกันทั้ง 2 มาตรา

2.5.2 ความแตกต่างระหว่างเหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์กับบทหนัก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90

เนื่องจากเหตุฉกรรจ์นั้น กฎหมายจะได้บัญญัติให้เป็นเหตุที่ต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นลำดับการลงโทษขึ้นไป ตามลักษณะฉกรรจ์⁴⁴ ส่วนบทหนักตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ซึ่งเป็น

⁴² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญา ภาคความผิด เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2553), หน้า 30.

⁴³ สมยศ เชื้อไทย, ความรู้กฎหมายทั่วไป คำอธิบาย วิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2551), หน้า 127.

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3889/2531

กรณีที่ถูกกฎหมายวางหลักให้การกระทำกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษบทหนักที่สุดนั้น เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาลำดับโทษ ตามมาตรา 18 ว่าโทษใดอยู่ในลำดับก่อน ถือว่าโทษนั้นหนักกว่า เช่น โทษจำคุก บัญญัติอยู่ในมาตรา 18 (2) จึงถือว่าหนักกว่าโทษปรับ ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 18 (4) เสมอ ไม่ว่าโทษปรับจะมีจำนวนมากเพียงใด หรือในกรณีที่โทษเป็นประเภทเดียวกัน ต้องใช้บทที่กำหนดอัตราโทษสูงสุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงโทษขั้นต่ำของบทอื่น เช่น บทหนึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงเจ็ดปี อีกบทหนึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงห้าปี เช่นนี้บทที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงเจ็ดปีย่อมหนักกว่าบทที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงห้าปี เป็นต้น⁴⁵ ความแตกต่างกันในเรื่องของโทษดังกล่าว จึงเป็นสาระสำคัญ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าบทกรณีนั้นไม่ใช้บทหนัก ตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ได้บัญญัติไว้

2.5.3 ความแตกต่างระหว่างเหตุจรรยาบรรณกับเหตุเพิ่มโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และ มาตรา 93

เหตุจรรยาบรรณนั้น หมายถึง เหตุปัจจัยหรือข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นพฤติการณ์แวดล้อมของการกระทำ ความผิดทางอาญา ซึ่งจะทำให้ผลเสียหายของการกระทำผิดนั้น มีความรุนแรง ร้ายแรง และมีความน่าตำหนิของการกระทำมากยิ่งขึ้น ส่วนเหตุเพิ่มโทษนั้น เป็นการเพิ่มโทษโดยมีที่มาจากการกระทำผิดอีก หรือที่เรามักได้ยินว่า เป็นการเพิ่มโทษเพราะเหตุไม่เช็ดทาบ โดยไม่ว่าจะจะเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 หรือมาตรา 93 หลักเกณฑ์สำคัญที่มีร่วมกันอันทำให้ศาลอาจเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดในครั้งหลังได้อีก นั่นคือ จำเลยได้เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาแล้ว และได้กระทำความผิดอีกในระหว่างที่ยังรับโทษอยู่ หรือภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ 5 ปี หรือ 3 ปีแล้วแต่กรณี และในคดีหลังศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ดังนั้นศาลจะพิพากษาให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่จำเลยหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง⁴⁶ หากแต่เหตุจรรยาบรรณนั้นขอเพียงแต่ผู้กระทำได้มีการกระทำที่ครบองค์ประกอบและเข้าเหตุที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักกว่าปกติแล้ว แม้จะเป็นการกระทำความผิดเพียงครั้งแรก ผู้กระทำก็ต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะมีเหตุจรรยาบรรณในทันที ไม่จำเป็นต้องกระทำความผิดซ้ำอีก และต้องมีคำพิพากษาของศาลให้ลงโทษจำคุกแต่ประการใด ซึ่งเป็นความแตกต่างที่สำคัญระหว่างเหตุจรรยาบรรณและเหตุเพิ่มโทษในประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้นจึงอาจ

⁴⁵ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 20 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 213.

⁴⁶ นรินทร์ ไทรพิท, "การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุเพิ่มโทษกับเหตุจรรยาบรรณในคดีอาญา" (ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 49.

กล่าวได้ว่าเหตุการณ์นั้นเป็นคนละกรณีกันกับเหตุเพิ่มโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และมาตรา 93

2.6 พัฒนาการของการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในกฎหมายอาญาไทย

ในสมัยสุโขทัย อาณาจักรตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำยม ได้รับการสถาปนาขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 สภาพสังคมนั้นเป็นสังคมที่มีความเรียบง่าย ด้วยเหตุที่ประชาชนทั่วไปมีจำนวนไม่มากนัก ทำให้มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันฉันพี่น้อง มีความเคารพเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ส่วนสถานะขององค์พระมหากษัตริย์จะดำรงอยู่ในฐานะเสมือนเป็นบิดาของประชาชนโดยทั่วไป ดังที่เรามากได้ยินว่า เป็นการปกครองแบบพ่อปกครองลูก (Paternalism) โดยมีคำนำหน้าพระนามว่า “พ่อขุน”

กฎหมายในสมัยนี้ คือหลักธรรมและจารีตประเพณีของสังคม โดยเป็นลักษณะกฎหมายชาวบ้าน หรือเป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นจากเหตุผลธรรมดาสามัญ ปกติแล้วมักจะมีการจารึกอยู่บนแผ่นศิลา เช่น ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช จารึกลักษณะโจร ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งศิลาจารึกหรือลายจารึกดังกล่าวนี้เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการปรากฏตัวของกฎหมายเท่านั้น แต่มิใช่เป็นตัวบทกฎหมาย โดยรูปแบบของการบัญญัติกฎหมายนั้นจะเป็นรูปแบบของกฎหมายโบราณ ซึ่งอาศัยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หรือตามที่ผู้ร่างกฎหมายนั้นได้พบประสบมาใช้ในการร่าง และยังไม่มีการแบ่งความผิดออกเป็นฐานต่างๆดังเช่นในกฎหมายอาญาในสมัยปัจจุบัน

การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามกฎหมายในสมัยนั้น ปรากฏอยู่ในจารึกลักษณะโจรสมัยสุโขทัย (ศิลาจารึกหลักที่ 38) หรือที่หลวงสุทริวาทนฤพุดิ เรียกว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยกรณีที่มีโทษอาญา โดยจารึกดังกล่าวตราขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 1856-1976 ในช่วงแผ่นดินพระยาสิทธิ⁴⁷ มี 2 ด้าน มีเนื้อความ 8 มาตรา

ด้านแรกมี 45 บรรทัด กำหนดให้การเอาข้าวรับใช้บริวาร ลูกเมียของผู้อื่นมาอยู่ด้วยกับตน ไม่เป็นธูระสังคินเจ้าของหรือเจ้านายภายใน 3 วัน ให้ปรับไหมวันละ 11,000 เบี้ย ไปจนถึงห้าวัน ถ้าเกินห้าวันให้ปรับไหมวันละ 55,000 เบี้ย ถ้าเกินแปดวันให้ปรับไหมเท่ากับคนลักพาไป ซึ่งหลักกฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้ยังคงมีปรากฏอยู่เสมอไปจนกระทั่งมีการใช้กฎหมายลักษณะโจร อันได้วางหลักการให้การลักพาเอาบุคคลหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของผู้อื่นไป เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับ

⁴⁷ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552), หน้า 67.

การลักพา⁴⁸ โดยผู้ศึกษาจะได้กล่าวถึงกฎหมายลักษณะโจรนี้อีกเมื่อได้อธิบายไล่เรียงลำดับไปจนถึงกฎหมายอาญาไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

ด้านที่สองมี 54 บรรทัด กำหนดความผิดเกี่ยวกับการขโมย การให้รางวัลแก่ผู้จับขโมยหรือผู้ที้นำสิ่งของหรือทรัพย์สินที่ถูกขโมยไปส่งคืนแก่เจ้าของ กรณีราษฎรไม่ช่วยกันจับขโมยเพราะตัวโจรขโมยนั้นเป็นญาติพี่น้องตน โจรเป็นข้าของขุนนางผู้ใหญ่ หรือได้รับทรัพย์สินจากโจร แล้วปล่อยให้โจรหนีไปต้องรับโทษเสมือนลักคนหรือลักทรัพย์ของผู้อื่น ราษฎรที่ช่วยกันจับโจรหรือผู้กระทำความผิดนั้นให้ได้รับรางวัลจากส่วนเงินที่เป็นค่าปรับไหม ส่วนผู้วางเฉย หรือจับโจรได้แล้วปล่อยให้ไป หรือไม่ช่วยจับกุม ต้องถูกปรับไหมและต้องใช้ทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายที่คนร้ายแย่งชิงทรัพย์สินไปด้วย ในการฆ่าวัวควายเพื่อใช้เป็นอาหารก็จะต้องนำวัวควายนั้นไปแสดงให้ผู้อื่นเห็นเป็นพยานหลักฐานก่อนจึงจะนำไปฆ่าได้เพื่อไม่ให้เกิดการลักขโมยวัวควายระหว่างกันเพื่อนำไปประกอบอาหาร

จารีกลักษณะโจรนี้มีการกำหนดโทษไว้ทั้งสิ้น 3 ประการ ได้แก่⁴⁹

1. โทษปรับไหม เช่น ในกรณีของการการเอาเข้ารับใช้บริวาร ลูกเมียของผู้อื่นมาอยู่ด้วยกับตนไม่เป็นธุระส่งคืนเจ้าของหรือเจ้านายภายใน 3 วัน ให้ปรับไหมวันละ 11,000 เบี้ย ไปจนถึงห้าวัน ถ้าเกินห้าวันให้ปรับไหมวันละ 55,000 เบี้ย ถ้าเกินแปดวันให้ปรับไหมเท่ากับคนลักพาไป ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

2. โทษสัก คือ การเอาของแหลมจุ่มหมึกแทงตามผิวหนังให้เป็นอักขระหรือลวดลายติดอยู่นาน โดยเป็นโทษสำหรับ ผู้ที่กระทำความผิดฐานลักคน ลักช้างม้าวัวควาย เป็นต้น เพื่อที่จะได้เป็นการแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าผู้นี้เคยเป็นผู้ร้ายมาก่อน

3. โทษโบย จะเป็นโทษที่ใช้สำหรับผู้กระทำความผิดฐานปลอมแปลง

มีข้อสังเกตว่าในจารีกลักษณะโจรนี้มีการกำหนดไว้เพียงโทษปรับไหม ที่พอจะเปรียบเทียบกับกฎหมายในปัจจุบัน หากแต่ยังไม่มีโทษจำคุกหรือประหารชีวิตที่เป็นโทษรุนแรง⁵⁰ และยังไม่ปรากฏเรื่องของความผิดในฐานะชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์แต่อย่างใด

⁴⁸ ร.แสงกาด, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), หน้า 159.

⁴⁹ Thanawan M, "กฎหมายลักษณะโจร" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2558. แหล่งที่มา:

wirot5410689.blogspot.com/

⁵⁰ แสง บัญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 67.

อนึ่ง นอกจากอาณาจักรสุโขทัยซึ่งมีการใช้จารึกลักษณะโจรแล้ว ในช่วงระยะเวลาเดียวกันยังปรากฏ “มังรายศาสตร์” หรือกฎหมายของพระเจ้ามังราย ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ที่อยู่ในอาณาจักรหนึ่งในทางทิศเหนือ ซึ่งคืออาณาจักรล้านนา ในช่วงเวลาเดียวกันกับอาณาจักรสุโขทัยที่มีพ่อขุนรามคำแหงเป็นพระมหากษัตริย์ โดยพระองค์ครองราชย์ตั้งแต่พ.ศ. 1802-1860 มังรายศาสตร์นั้นนับว่าเป็นหนังสือโบราณที่เก่าแก่ที่สุด ต้นฉบับเดิมเขียนเป็นภาษาไทยเหนือ มังรายศาสตร์นั้นสามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วินิจฉัยมังราย” ซึ่งมีหมายความว่า เป็นคำพิพากษาของพระเจ้ามังราย โดยมีจุดมุ่งหมายของการแต่ง เพื่อใช้ในการพิจารณาคดีความต่าง ๆ⁵¹ ซึ่งมังรายศาสตร์ดังกล่าว มีลักษณะเป็นกฎหมายฮินดู และเชื่อว่าสุโขทัยเองก็คงได้รับถ่ายทอดมาเช่นเดียวกัน⁵²

ลักษณะของมังรายศาสตร์ จะไม่มีการจัดเป็นหมวดหรือเป็นภาค การบัญญัตินั้นจะบัญญัติเป็นเรื่องๆแต่ละเรื่องก็จะเขียนหัวเรื่องไว้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร หรืออย่างมากที่สุดก็จะมีเขียนไว้ว่า “ลักษณะ” เท่านั้น⁵³ และการบัญญัติจะมีลักษณะของการให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ กฎหมายแต่ละบทมาตรากจะมีเหตุผลประกอบ และยังมีการสอดแทรกคุณค่าทางจริยธรรมเอาไว้ด้วย

หลักการลงโทษตามมังรายศาสตร์นี้ เป็นการลงโทษแบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ซึ่งหมายถึงผู้เสียหายได้รับการกระทำอย่างไร ผู้กระทำความผิดก็ต้องได้รับโทษอย่างนั้นเช่นกัน ซึ่งเป็นแนวคิดการลงโทษตามแบบโบราณเช่นเดียวกับหลักกฎหมายฮัมบูราบี⁵⁴

ในมังรายศาสตร์มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์เอาไว้อยู่หลายฐานความผิด เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ยักยอก ละเมิดผู้อื่นด้วยประการต่างๆ หรือการประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้อื่น โดยการกระทำที่มีความร้ายแรงต่อชีวิตหรือร่างกายของเจ้าของทรัพย์สินนั้น เป็นต้น

สำหรับโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นมีอยู่หลายสถานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น โทษปรับไหม โทษเนรเทศหรือขับออกจากเมือง ตัดตีนตัดมือ และโทษประหารชีวิต โดยเรียงตามลำดับความร้ายแรงของการกระทำความผิด เช่น ความผิดฐานวิวาท ซึ่งบัญญัติว่า “คนสองคนต่อสู้กัน ผู้ลงมือก่อนตีท่าน ไม่แตกเลือดไม่ตก คนหลังตีตอบโต้จนคนแรกเลือดตก ให้ลงโทษเท่ากัน ผีหัวแตกทั้งคู่ให้ผู้ลงมือใช้เบี้ย 55,000 เบี้ย” หรือในกรณีความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งบัญญัติว่า “ลักนก

⁵¹ เอกรัตน์ อุตมพร, วรรณคดีสมัยสุโขทัย (กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา, 2544), หน้า 99.

⁵² แสง บุญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 84.

⁵³ หลวงสุทิวาหนฤพุดิ, คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516), หน้า 315.

⁵⁴ “An eye for an eye, and a tooth for a tooth”

ตีราคาตัวละคร 500 เบี้ย ไหม 9 เท่า ลักไก่ ตีราคาตัวละคร 1,000 เบี้ย ไหม 9 เท่า ลักวัว ตีราคาตัวละคร 110 เงิน ใช้ 4 ตัว ลักควาย ตีราคา 110 เงิน ใช้ 4 เท่า ลักช้าง ตีราคาตัวละคร 3,300 เงิน ไหม 3 ตัว เป็นเงิน 9,900 เงิน เป็นต้น...” ทั้ง 2 กรณีนี้เป็นความผิดในกรณีทั่วไปซึ่งไม่มีความร้ายแรงมาก จะเห็นได้ว่ากฎหมายก็จะลงโทษเพียงแค่การปรับไหมใช้เงิน

ถ้าหากเป็นการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรง เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น หรือกระทำความผิดต่อ วัตถุอันเป็นที่เคารพในศาสนา หรือลักทรัพย์ซึ่งเป็นของพระสงฆ์ ผู้กระทำจะต้องรับโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นโทษขั้นสูงสุด เป็นต้น

การกระทำความผิดที่มีโทษสถานหนักมี 12 ประเภท ดังนี้⁵⁵

1. ฐานฆ่าผู้ไม่มีความผิด
2. ฐานฆ่าท่านเอาทรัพย์
3. ฐานทำลายกุฏิวิหารพระพุทธรูป ซึ่งเป็นการกระทำความผิดต่อวัตถุอันเป็นที่เคารพในศาสนา
4. ฐานรุกล้ำที่ (รุกท่าผ่าทาง)
5. ฐานชิงทรัพย์ท่าน ซึ่งเป็นการประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้อื่น โดยการกระทำที่มีอันตรายร้ายแรงต่อชีวิตหรือร่างกายเจ้าของทรัพย์
6. ฐานลักทรัพย์ของพระสงฆ์
7. ฐานลูกฆ่าพ่อ
8. ฐานลูกฆ่าแม่
9. ฐานน้องฆ่าพี่
10. ฐานฆ่าเจ้า
11. ฐานเมียฆ่าผัว
12. ฐานรับผู้คนของท้าวพระยาพักในบ้าน

สำหรับโทษประหารชีวิตจะมีการลงแก่ผู้กระทำความผิดเฉพาะในความผิด 4 ฐานนี้เท่านั้น ได้แก่

1. ฐานฆ่าผู้อื่น

⁵⁵ ดวงจิตต์ กำประเสริฐ, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530), หน้า 52.

2. ฐานชิงทรัพย์ท่าน ซึ่งเป็นการประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้อื่น โดยการกระทำที่มีอันตรายร้ายแรงต่อชีวิตหรือร่างกายเจ้าของทรัพย์
3. ฐานลักทรัพย์ของพระสงฆ์ หรือกระทำความผิดต่อวัตถุอันเป็นที่เคารพในศาสนา
4. รับเอาผู้คนของท้าวพระยามาพักในบ้าน

ส่วนโทษเนรเทศหรือขับออกจากเมือง พบกฎหมาย 16 หลังคาเรือน กล่าวคือ เป็นเรื่องที่อยู่ในสมัยนั้นผู้คนที่อยู่ในบ้านใกล้เรือนเคียง 16 หลัง มีความรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี มีคนหนึ่งไปลักวัวลักควาย ข้าวของคนอื่น เมื่อเจ้าของทรัพย์นั้นมาพบเข้าก็ไม่ยินยอม กฎหมายกำหนดให้ทั้ง 15 คราวเรือนนั้น ต้องร่วมกันใช้คืนทรัพย์ดังกล่าว ด้วยเหตุผลที่ว่า “เพราะอยู่บ้านเดียวกัน ไม่สั่งสอนกัน ปล่อยให้เพื่อนไปลักของท่าน หากเขาเถียงว่ามันไปลักของท่านเองตัวเขาไม่รู้เห็นด้วย เจ้าขุนแต่โบราณก็ไม่รับฟัง” ซึ่งหากจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ และพิจารณาได้ความว่าผู้ที่กระทำความผิดนั้นเป็นคนดี ก็ให้ชดใช้ราคาทรัพย์เป็นจำนวน 4 6 9 เท่า แล้วขับออกไปจากบ้าน ให้อยู่ไกลในระยะที่ไม่ได้ยินเสียงตีกลอง⁵⁶

ในเรื่องของอายุความนั้น มังรายศาสตร์นั้นมีการกำหนดอายุความไว้ 20 ปี สำหรับการกระทำความผิดบางประเภท ได้แก่⁵⁷

1. คดีฆ่าฟันกัน
2. ปล้นชิงทรัพย์
3. ทุบตี
4. ฝากของกัน
5. กู้หนี้สิน
6. ชิงไร่ชิงนากัน
7. คดีอื่นๆ

อายุความดังกล่าวนี้สามารถสะดุดหยุดลงได้ รวมทั้งกฎหมายยังคุ้มครองเจตนาของคู่กรณีว่าถ้าหากคู่ความยอมรับว่ามีคดีกันจริง เจ้าหน้าที่ก็ยังคงสามารถดำเนินคดีได้

⁵⁶ กำธร กำประเสริฐ และสุเมธ จานประดับ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), หน้า 34.

⁵⁷ ประเสริฐ ธิ นคร, มังรายศาสตร์ เรียบเรียงเป็นภาษาปัจจุบันจากต้นฉบับอักษรรามคำแหง พ.ศ. 2342 (ม.ป.ท.: เลียง เชียงจวงเจริญ, 2514), หน้า 12.

การพิจารณาความตามมั่งรายศาสตร์นั้น กฎหมายบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้ตัดสินความใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษและปรับใหม่ไว้ 4 ประการ ได้แก่⁵⁸

1. พิจารณาราคาของทรัพย์สินที่เสียไปว่ามีราคาเท่าใด แพงหรือไม่ ในขณะเวลาที่ได้มีการกระทำความผิด
2. พิจารณาว่าข้อพิพาทนั้นเกิดนานแล้วหรือยัง และเหตุดังกล่าวเกิดในเวลาใด กลางวันหรือกลางคืน
3. ให้สอบสวนว่าเป็นทรัพย์สินที่มีราคามากหรือไม่
4. พิจารณาว่าทรัพย์สินเป็นของเก่าหรือใหม่ ได้ใช้ไปแล้วนานเพียงใด

เมื่อเข้าสู่สมัยกรุงศรีอยุธยา บ้านเมืองมีการขยาย มีประชาชนจำนวนมากยิ่งขึ้น นำมาซึ่งการจัดระเบียบผู้คนในสังคมอย่างรัดกุมตามระบบศักดินา โดยมีการกำหนดให้ผู้คนทุกคนในสังคมมีการถือที่นา โดยศักดินานี้อาจสูงขึ้นหากทำความดีความชอบแก่ทางราชการ และลดลงได้หากมีการกระทำความผิดด้วยกฎหมาย ทั้งนี้เป็นไปตามพระโอยการตำแหน่งนาพลเรือนและพระโอยการตำแหน่งนาทหารหัวเมือง หากแต่การถือที่นาดังกล่าวเป็นเพียงการสมมติ หรือกล่าวคือ เป็นเพียงระบบจัดชั้นในสังคม⁵⁹ การดำรงชีวิตของประชาชนในยุคสมัยนี้จะเป็นการดำเนินชีวิตไปตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น กฎหมายขององค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งดำรงสถานะเป็นสมมติเทพ ตามแบบลัทธิเทวสิทธิ์ (Divine Right) รวมไปถึงระบบศักดินาดังที่ได้กล่าวไว้ จนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาเป็นอันสิ้นสุดลงในปี 2310 โดยมีราชวงศ์รวม 6 ราชวงศ์ และมีพระมหากษัตริย์รวมทั้งสิ้น 33 พระองค์

การศึกษาค้นคว้ากฎหมายในสมัยอยุธยานั้นมีความยากลำบาก เพราะเหตุการณ์เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง ทำให้เอกสารทางประวัติศาสตร์ถูกเผาทำลายสูญหายเป็นจำนวนมาก ดังปรากฏในพระราชกำหนดใหม่ ฉบับที่ 28 จ.ศ. 1156 ความว่า “ครั้นกรุงศรีอยุธยาเสียแก่أيายพะมาฆ่าศึกพระธรรมสาทร ราชสาทร บทพระอัยการกระจัดกระจาย หากเก้าส่วนสิบส่วนมีอยู่สักส่วนหนึ่ง...” ดังนั้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในการศึกษาจึงเป็นกฎหมายตราสามดวง ซึ่งชำระช่วงต้นรัตนโกสินทร์ รวมถึงตำราของนักกฎหมาย และจดหมายเหตุของชาวต่างชาติ เนื่องด้วยเอกสารถูกทำลายในเหตุเสียกรุงครั้งที่สอง การศึกษากฎหมายในอยุธยาจึงทำได้ยาก แต่ก็พอมีหลักฐานร่วมสมัยอยู่บ้าง ได้แก่ จดหมายเหตุของ มร. เดอ ลาลูแบร์ ซึ่งเป็นบุคคลร่วมสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช นั้น ได้กล่าวถึงกฎหมายสมัยอยุธยาไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

⁵⁹ แสวง บุญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 83.

1. พระดำรา คือ การระบุนามตำแหน่งและหน้าที่ของราชการทุกกรมกอง ซึ่งพอจะเทียบกับพระราชบัญญัติการบริหารราชการแผ่นดิน ในสมัยปัจจุบัน

2. พระธรรมนูญ คือ การรวบรวมกฎหมายและพระราชกฤษฎีกาของพระมหากษัตริย์ในอดีตซึ่งแม้แต่องค์พระมหากษัตริย์เองซึ่งเป็นสมมติเทวราช หรือ สมมติเทวดาก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้

3. พระราชกำหนด คือ การรวบรวมกฎหมายและพระราชกฤษฎีกาของพระชนกนาถและรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งสามารถแก้ไขได้ ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงราชวงศ์

ในการบัญญัติกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่เดิมที่จะทำในลักษณะของหมายประกาศอย่างละเอียด ซึ่งในบางครั้งมีการระบุแม้กระทั่งผู้กราบทูลคดีอันเป็นเหตุให้ต้องตรากฎหมาย จนต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบความคิดโดยเปลี่ยนการจัดทำกฎหมายให้เป็นรูปแบบของพระมนูธรรมศาสตร์ คือการคงเอาไว้แต่ข้อบังคับ แล้วเรียงลำดับเป็นมาตราแยกไปตามลักษณะของกฎหมาย เช่น กฎหมายลักษณะโจร กฎหมายลักษณะผิดเมีย ฯลฯ เป็นต้น

กฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยานี้ มีแนวคิดในการคุ้มครองบุคคลทุกคน โดยบุคคลจะมีความเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมายที่จะมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ตนหามาได้ด้วยกำลังความสามารถ โดยมีข้อยกเว้นคือ ในกรณีของไพร่ ที่จะต้องทำงานให้กับมูลนายของตนเอง ดังนั้นในสมัยนี้จึงมีกฎหมายที่บัญญัติให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นเป็นความผิดด้วย นั่นคือ กฎหมายลักษณะโจร

กฎหมายลักษณะโจร บัญญัติขึ้นในพ.ศ. 1903 และแก้ไขเพิ่มเติมในพ.ศ. 1910 โดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) แห่งราชอาณาจักรอยุธยา และใช้บังคับเป็นเวลายาวนานถึง 547 ปี⁶⁰ ซึ่งในกฎหมายนี้จะบัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเอาไว้โดยเฉพาะ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร ยักยอก และเก็บของตก เป็นต้น รวมไปถึงความผิดฐานลอบวางเพลิง ทำร้ายสัตว์ลอบซัดเรือนผู้อื่น ทำร้ายสัตว์ ปล่อยให้สัตว์วิ่งไป แกะเรือนให้ลอบไป ลักคนไปขายต่างประเทศ ฆ่าผู้อื่น และทำร้ายร่างกาย เป็นต้น และยังบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของผู้จับผู้ร้าย วิธีการเอาตัวผู้ร้าย วิธีการสอบถามผู้ร้าย และวิธีการลงโทษผู้ร้ายเอาไว้ด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายลักษณะโจรดังกล่าวนั้นเป็นทั้งกฎหมายสารบัญญัติและวิธีบัญญัติอยู่ในฉบับเดียวกัน ซึ่งส่วนที่เป็นฐานความผิดกฎหมายสารบัญญัติดังตัวอย่างที่ได้ยกไว้ข้างต้นนั้น จะมีการแบ่งความผิดออกเป็น ความผิดชั้นอุกฤษฎ์ (ตั้งแต่มาตรา 46 ถึงมาตรา 52) ความผิดชั้นมหันตโทษ (ตั้งแต่มาตรา

⁶⁰ พระวรวงศ์วิบูลย์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (พระนคร: โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2512), หน้า 119.

53 ถึงมาตรา 87) ความผิดชั้นมัชฌิมโทษ (ตั้งแต่มาตรา 88 ถึงมาตรา 115) และความผิดลหุโทษ (ตั้งแต่มาตรา 116 ถึงมาตรา 146)⁶¹ ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาปัจจุบันแล้วจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับความผิดอาญาที่มีการแบ่งชั้นโทษความผิดออกเป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Crime) มัธยโทษ (Delit) และลหุโทษ (Contravention) ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศส⁶² โดยในแต่ละชั้นโทษจะประกอบไปด้วยความผิดดังต่อไปนี้⁶³

1. ความผิดชั้นอุกฤษฏ์

ความผิดชั้นอุกฤษฏ์ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น ลักพระพุทธรูปไปขาย ไปทำลาย ลอกทอง ชุด ล้างพระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ กุฏิ ศาลา วิหาร และทรัพย์สินในทางพระพุทธศาสนาประการอื่นๆ

2. ความผิดชั้นมหันตโทษ

ความผิดชั้นมหันตโทษ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการปล้นเรือ เอาไฟเผาเรือ ปล้นทับ ทิม สะกด สะดม ตัดช่องย่องเบา ฆ่าเจ้าของทรัพย์สินตายหรือบาดเจ็บแล้วเอาของไป ลักไพร่ฟ้า ข้าคนท่านไปขายต่างประเทศ ต่างเมือง ผู้ร้ายฟัน แทงข้าง ม้า ข้าคน วิว ควาย สิ่ง สัตว์ของหลวงซึ่งท่านเลี้ยงไว้ ตาย ล้วงทรัพย์สินท่าน การทำร้ายฆ่าฟันผู้อื่น การลักโค กระบือ สูปฝิ่น กินฝิ่น ขายฝิ่น

3. ความผิดชั้นมัชฌิมโทษ

ความผิดชั้นมัชฌิมโทษ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับผู้ร้ายลอบทุบ ตี ฟัน แทง ตบ ถองผู้อื่นจนบาดเจ็บ เอาหอก ดาบ แหหลน หลาว สิ่งใดๆ แส่เรือน แทงเรือนท่าน โจรลักเผาบ้าน ตลาด ศาลา เพร้า ไร่ อ้อย โรงลอมฟาง ลอมข้าว สะพาน โจรล้วงลักทรัพย์ ข้าวของ ให้อาเปื้อ ยาเมาแก่เจ้าของทรัพย์สิน กินไม่รู้สีกตัว แล้วเก็บเอาทรัพย์สินไป (โจรสอดม) โจรล้วงเรือน ล้วงเรือ โจรตีชิงเอาทรัพย์สินสิ่งของราษฎร เป็นต้น

4. ความผิดลหุโทษ

⁶¹ หลวงสุทธีวาทนฤพุดิ, คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท, หน้า 414.

⁶² อุทัย อาทิวา, "โทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส" [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.humanrights.go.th/files/penalty_criminal_law_in_France.pdf

⁶³ ชาคริต อนันทรวัน, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), หน้า 133.

ความผิดลหุโทษ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการชิงเอาอัญมณีของผู้อื่น ลักผัก พัก ถั่ว เนื้อ ปลา หมู เป็น ไก่ ของกิน อาจถืออาวุธหรือไม่ถืออาวุธก็ตาม ตัดรั้ว ฟันรั้วบ้านท่าน ลัก ตัด ถอน ต้นทุเรียน มังคุด มะม่วง กล้วย หน่อ กล้วย อ้อย มะพร้าว พลุ พริกไทย ต้นเล็ก ต้นใหญ่ เป็นทะเลสาบ เป็นเครื่อง เผา ไร่นาลามไปไหม้กล้วย อ้อยผู้อื่น ลักปลาในละหาน ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ทุบตี ฆ่า ฟัน แหว่งข้าง ม้า วัว ควาย หมู แพะ สรรพสัตว์ของท่านตาย ทาสลักของนายชุกซ่อนไว้

ดังนั้น เมื่อพิจารณากฎหมายลักษณะโจรจะพบว่า กฎหมายจะมีการแบ่งโจรออกเป็น 8 จำพวก โดยแบ่งออกเป็นองค์โจร 3 สมโจร 5

- องค์โจร 3 ได้แก่
1. กระทำเอง ลักเอง
 2. ใช้ให้ผู้อื่นทำ ผู้อื่นลัก
 3. ผู้สั่งสอนให้ลัก เป็นครูอุประเทศแห่งโจร

การลงโทษผู้เป็นองค์โจรนี้ ให้ตุลาการลงโทษตามสถานโทษ

- สมโจร 5 ได้แก่
1. ผู้ที่ให้ที่อยู่ที่พักแก่โจร
 2. ผู้เป็นมิตรสหายรู้ด้วยโจร
 3. ผู้สมรู้ร่วมคิดด้วยโจร
 4. ผู้ป้องกันกำบังโจรไว้
 5. ผู้กินอยู่ สมเลกับโจร

ผู้เป็นสมโจรรับโทษกึ่งหนึ่งขององค์โจร อีกทั้งผู้สมด้วยสมโจรนั้น ยังต้องรับโทษกึ่งหนึ่งของผู้สมโจรด้วยตามที่กฎหมายลักษณะโจรกำหนดไว้⁶⁴

ส่วนในเรื่องของการลักทรัพย์ หรือการโจรกรรมนั้น กฎหมายบัญญัติว่า คือ “การนำเอาทรัพย์สรรพเหตุทั้งปวงของผู้อื่นด้วยโดยจิต พร้อมด้วยอาชวาทเจตนา จัดเป็นโจรกรรม” ซึ่งโจรตามกฎหมายลักษณะโจรจะสามารถแบ่งได้เป็น 16 จำพวก คือ⁶⁵

1. โจรปล้น คือ โจรคบพวกเพื่อน	}	10
20
30	}	คน ไปปล้นบ้าน	}	กลางวัน	}	คืน	}	ยิงปืนหรือร้องเข้าไป
				เรือน						

⁶⁴ ดวงจิตต์ กำประเสริฐ, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, หน้า 91.

⁶⁵ หลวงสุทริวาทนฤพุมิ, คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท, หน้า 414.

5. โจรฉกฉวย คือ โจรหาเครื่องศาสตราวุธมิได้ไปคอยอยู่ที่ถนนหนทางเปลี่ยว ช่งชิงเอาทรัพย์สินของ เครื่องอัญมณีทั้งปวง

คำว่า “ชิง” ในกรณีของโจรฉกฉวยนี้ มิได้มีความหมายไปในทำนองเดียวกับการชิงทรัพย์ หากแต่เป็นการฉกชิง นั่นคือ การฉกฉวยเอาไปชิงหน้า ซึ่งตามกฎหมายลักษณะโจรนี้ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นไม่มีศาสตราวุธ หรืออาวุธไปใช้ในการวิ่งราวทรัพย์ด้วย กรณีจึงมีความคล้ายคลึงกันพอเทียบได้กับการกระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน ตามมาตรา 336

6. โจรซุ่มซ่อน คือ โจรคบกันไปคอยด้อมมอง ณ ทับป่าท่าน้ำ สถานที่ใดๆก็ดี มิให้เจ้าของ

ทรัพย์
เห็นเก็บเอา ช่างม้า
ช่างเกวียน } ประการใดไป

โจรซุ่มซ่อนนี้ คือโจรลักทรัพย์ประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับการลักล้วง

เรือ
7. โจรลักล้วง คือ โจรล้วง เรือน } เอาทรัพย์สินของทั้งปวงไป
ร้าน

ทำ
8. โจรลักเสียม คือ เรือเกวียนสิ่งของท่านไว้ ณ บ้าน } แห่งใดๆก็ดี เอาสิ่งของท่านไปไม่
เรือน

บอกเจ้าของ เจ้าของพบเห็นจึงว่าหยอกยืม

ความผิดฐานนี้เป็นการลักทรัพย์โดยทำนองว่าเป็นการถือวิสาสะ หรือกล่าวคือ มีความเชื่อว่าตนเองสามารถนำเอาทรัพย์สินนั้นไปได้ จึงได้เอาทรัพย์สินนั้นไปก่อน เมื่อเจ้าของทรัพย์สินมาพบเห็นเข้าแล้วจึงขอยืมในภายหลัง

9. สาธารณโจร คือ เป็นโจรไปด้วยเขา อยู่เฝ้าเรือนก็ดี ไปด้วยแต่กลางทางกลับมาก็ดี มิได้ทำร้ายด้วยเขา

10. นิลัมภรโจร คือ โจรแต่เหตุโทษพิรุณติดพันดุมลทินนิลเมฆอันคล้ำดำติดอยู่

กรณีนี้เป็นการถือว่าเป็นโจร โดยพิจารณาถึงท่าทีที่มีความพิรุณที่แสดงออกมา จึงต้องมีการ ฟังข้อเท็จจริงให้แจ้งด้วยว่าเป็นโจรจริง

11. วิสาสคาทโจร คือ โจรลักทรัพย์สิ่งของญาติพี่น้องมารดาสามีภรรยาเขยสะใภ้

วิสาสคาทโจรนี้เป็นการลักทรัพย์ระหว่างญาติ ซึ่งอาจเทียบได้ว่ามีความใกล้เคียงกับ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน ในมาตรา 71

12. สรรพโจร คือ สรรพลักมิได้เลือก

กล่าวคือเป็นการลักเล็กขโมยน้อย ขโมยไปทั่วโดยไม่ได้เลือก

13. ปณฺฑิตุสะกะโจร คือ โจรตีชิงเอาทรัพย์สิ่งของในทาง น้ำ }
บก }

ปณฺฑิตุสะกะโจรจะมีความแตกต่างไปจากโจรตีชิง เนื่องจากเป็นกรณีเล็กน้อยโดยไม่ระบุฐาน ที่ ทรัพย์ และไม่มีพรรคพวก

14. ทามริกโจร คือ กระทำโจรกรรมด้วยพวกเพื่อนเลี้ยงชีวิต

ทามริกโจร เป็นกรณีของโจรที่ประกอบอาชีพเป็นโจรมิจฉาชีพ และมีพรรคพวกสมคบกัน ซึ่ง เมื่อพิจารณาแล้ว พอดีเปรียบเทียบกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันในความผิด ฐานช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 210

15. สารโจร คือ โจรลักทรัพย์อันเป็นแก่นสาร ลักพระพุทธรูปและลอกทองพระพุทธรูป พระ สลูป พระเจดีย์ เป็นมิจฉาที่รัฐอุกฤษฏ์โทษ

สารโจร เป็นกรณีของการลักทรัพย์โดยวัตถุที่กระทำต่อเป็นพระพุทธรูป ลอกทอง พระพุทธรูป พระสลูป หรือพระเจดีย์ ซึ่งกรณีนี้ต้องรับโทษหนักขึ้น

16. ดัษกรโจร คือ โจรคบพวกเพื่อนปล้นบ้านเรือนในขอบขันธมณฑลสมเด็จพระมหากษัตริย์ ราชเจ้า เอาเพลิงเผาบ้านเผาเรือน ลุกลามไปไหม้บ้านไหม้เรือน และไหม้พระพุทธรูป พระสลูป พระ เจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ ภูฏิวินหารการเปรียญเป็นอันมากนั้น โทษหนักเข้าในระวางอุกฤษฏ์โทษ

ความผิดฐานนี้เป็นกรณีที่มีลักษณะคล้ายกับโจรสาระ แต่เปลี่ยนจากการลักทรัพย์เป็นการ ปล้นทรัพย์

จากลักษณะของโจรดั่งที่ได้กล่าวมานั้น ฐานความผิดที่พอจะเทียบได้กับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในปัจจุบันก็คือ การเป็นโจรปล้น โจรย่องสะตม โจรภัย โจรตีชิง ปืนธนูทุสะกะโจร และดัชกรโจร เนื่องจากมีพฤติการณ์ของการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญทำให้เจ้าของทรัพย์เกิดความกลัว เช่นเดียวกับความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

สาเหตุที่กฎหมายลักษณะโจรนั้นต้องมีบทบัญญัติในฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ก็เนื่องมาจากสาเหตุที่การเป็นโจรจะทำให้เศรษฐกิจของบ้านเมืองนั้นเกิดความเสียหาย กล่าวคือ เจ้าของทรัพย์นั้นจะไม่สามารถประกอบกิจการใดๆได้ เพราะแม้แต่ต้องหวังกังวลว่าทรัพย์สินของตนนั้นจะสูญหายหรือไม่ ตนจะถูกชิงทรัพย์หรือถูกโจรปล้นหรือไม่ เมื่อเกิดความกังวลเช่นนี้ก็มักแต่มาคอยเฝ้าทรัพย์สินของตนเองไม่ยอมประกอบกิจการใด ส่วนผู้ใดที่เคยถูกกระทำความผิดมาแล้วบางคนก็อาจจะรู้สึกท้อถอยไม่ยอมที่จะประกอบกิจการ เพราะตนนั้นได้พยายามที่จะประกอบกิจการต่างๆเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวและตนเอง หากแต่ว่างกลับมาถูกบุคคลอื่นมาขู่มือเปิบเอาไปจึงอาจเกิดความหมัดกำลังใจ⁶⁷

ในทางกลับกันผู้ที่เป็โจรวันๆก็จะมักแต่คอยที่จะขู่มือเปิบเอาของคนอื่น โดยไม่คิดที่จะทำประโยชน์ใดๆ อีกทั้งเมื่อเป็ทรัพย์สินที่ตนเอามาได้อย่างงายตายจากการที่ไปแย่งเขามา ก็จะไม่รู้ว่าทรัพย์นั้นได้มาด้วยความยากลำบากเพียงใด เมื่อใช้ก็จะใช้อย่างสุรุ่ยสุร่าย ไม่รู้จักอดออม และเมื่อใช้ทรัพย์นั้นหมดสิ้นไปแล้ว ก็ไปหาโอกาสที่จะแย่งชิงทรัพย์สมบัติของคนอื่นๆต่อไปอีก

เมื่อเข้าสู่ยุคกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงกอบกู้เอกราชและสถาปนาเมืองหลวงขึ้นที่กรุงธนบุรี บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา หากแต่ในยุคสมัยนี้เป็นช่วงของการรวบรวมบ้านเมืองที่เคยกระจัดกระจายไปในช่วงที่กรุงศรีอยุธยาล่มสลาย สถานการณ์ทั้งภายนอกและภายในจึงไม่มีความปกติสุขเท่าที่ควร ประกอบกับการเกิดเหตุพิภิกขภัยครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์⁶⁸ จึงทำให้สภาพเศรษฐกิจในยุคกรุงธนบุรีนี้ไม่ได้ดีเท่าที่ควร จนกระทั่งในยุคปลายรัชกาลเกิดการกบฏของพระยาสุรศักดิ์สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกจึงเสด็จกลับมายังกรุงธนบุรีเพื่อปราบปรามการจลาจล จากนั้นจึงได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งพระราชวงศ์จักรี สมัยรัตนโกสินทร์

⁶⁷ พระวรภักดีพิบูลย์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, หน้า 120.

⁶⁸ ชัย เรื่องศิลป์, ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. 2352 - 2453 : ด้านเศรษฐกิจ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2541), หน้า 2.

เมื่อเข้าสู่ยุคกรุงรัตนโกสินทร์ ในช่วงต้นการจัดระเบียบชนชั้นของบุคคลในสังคมยังคงเป็นระบบศักดินา และองค์พระมหากษัตริย์ก็ดำรงสถานะเป็นสมมติเทพ ตามการยึดถือแนวคิดจักรวาลวิทยาแบบไตรภูมิ เช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา สภาพเศรษฐกิจในช่วงแรกนี้จะมีรายได้มาจากการเก็บภาษีเป็นส่วนมาก และมีการทำการค้ากับชาวต่างชาติอยู่เสมอ เป็นช่วงที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะของความไม่สงบ เนื่องจากยังมีการก่อสงครามทั้งจากภายนอก และปัญหาความไม่สงบภายในประเทศ

กฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้นจึงยังเป็นกฎหมายเก่าที่ใช้มาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยอาศัยความจำเป็นและการคัดลอกมาตามเอกสารที่หลงเหลือมา จนกระทั่งก่อน พ.ศ. 2347 ระหว่างที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงครองราชสมบัติอยู่นั้น ได้เกิดกรณีผู้พิพากษาตัดสินคดีหย่าร้างเรื่องหนึ่ง โดยไม่เป็นธรรม เรื่องมีว่า นายบุญศรี ช่างเหล็กหลวง ได้ทุลแก้อาถวายฎีกาต่อพระองค์ อ้างเหตุว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการตัดสินคดีของผู้พิพากษา โดยระบุว่าภรรยาของนายบุญศรีชื่ออำแดงป้อม ประพฤติตนไม่สมควร โดยเป็นชู้กับนายราชาอรุณ แต่อำแดงป้อมกลับมาฟ้องหย่านายบุญศรี พระเกษมซึ่งทำหน้าที่ผู้พิพากษา กลับเข้าข้างอำแดงป้อม และยังพูดจาเกี่ยวพาราชื่ออำแดงป้อม แล้วพิพากษาให้อำแดงป้อมหย่าขาดจากนายบุญศรีได้ ทั้งที่นายบุญศรีไม่มีความผิด คดีดังกล่าวมีการอ้างตัวบทกฎหมายว่า แม้ชายผู้เป็นสามีไม่มีความผิด หากหญิงผู้เป็นภรรยาขอหย่า ก็ให้ศาลพิพากษาให้หย่าขาดจากกันตามกฎหมายได้⁶⁹

ในสมัยนั้นตัวบทกฎหมายจะเก็บรักษาไว้ที่ศาลหลวงฉบับหนึ่ง ที่ข้างพระที่นั่งพระบรมมหาราชวังอีกฉบับหนึ่ง และที่หอหลวงอีกฉบับหนึ่ง รวม 3 แห่ง⁷⁰ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงโปรดเกล้าฯ ให้นำตัวบทกฎหมายที่เก็บรักษาไว้ทั้ง 3 แห่ง มาตรวจสอบทานกัน ปรากฏว่ามีข้อความตรงกันทุกฉบับว่า "ชายหาผิดมิได้ หญิงขอหย่า ท่านว่าเป็นหญิงหย่าชายหย่าได้"

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงมีพระราชดำริว่า ตัวบทกฎหมายเช่นนี้ไม่มีความยุติธรรม คงมีความพินเพื่อนวิปริตไป เหตุคงมาจากผู้ที่มีความโลภหลงไม่รู้จักละอายต่อบาป จ้องแต่จะหาประโยชน์ส่วนตัว ทำการแต่งกฎหมายตามใจชอบ มาพิพากษาคดีให้เสียความยุติธรรม โดยทรงยกตัวอย่างว่า ในทางพุทธจักรได้โปรดเกล้าฯ ให้ชำระสะสางพระไตรปิฎก เพื่อเป็นหลักแก่

⁶⁹ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ, "สาเหตุของการชำระกฎหมายตราสามดวง" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=30&chap=4&page=t30-4-infodetail03.html>

⁷⁰ เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชาประวัติศาสตร์กฎหมายไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2556 อาจารย์ กฤษณา บุญยสมิต

พระพุทธศาสนามาแล้ว ในทางอาณาจักรนี้ ก็ต้องดำเนินการเช่นกัน คดีหย่าร้างเรื่องนายบุญศรีกับ อำแดงป้อม จึงเป็นเหตุให้เกิดการชำระสะสางกฎหมายครั้งใหญ่ โดยโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งผู้ชำระกฎหมายจำนวน 11 คน ประกอบด้วยอลักษณ์ (ผู้ทำหน้าที่ทางหนังสือในราชสำนัก) 4 คน ลูกขุน (ปัจจุบันคือ ผู้พิพากษา) 3 คน และราชบัณฑิต 4 คน รวมเป็น 11 คน นำตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ทั้งหมด มาตรวจสอบเนื้อความจัดเป็นหมวดหมู่ ชำระตัดแปลงเนื้อความที่วิปริตผิดความยุติธรรมออกเสีย⁷¹

เมื่อชำระเสร็จแล้วจึงให้อลักษณ์เขียนเป็นฉบับหลวง จำนวน 3 ชุด ประทับตราสำคัญของแผ่นดิน ได้แก่ ตราพระราชสีห์ ตราพระคชสีห์ และตราบัวแก้ว เสร็จแล้วโปรดให้เก็บรักษากฎหมายตราสามดวงดังกล่าวไว้ ณ ห้องเครื่องชุดหนึ่ง หอหลวงชุดหนึ่ง และศาลหลวงอีกชุดหนึ่ง

สาเหตุที่ต้องมีการประทับตราทั้งสาม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความถูกต้องแท้จริงของกฎหมาย และแสดงให้เห็นว่ากฎหมายนั้นสามารถบังคับใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร พร้อมทั้งมีบทห้ามลูกขุนมิให้เชื่อฟังบทกฎหมายอื่นที่ไม่มีตราทั้งสามนี้ประทับอยู่

ดังนั้นกฎหมายอาญาที่ได้บัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์เอาไว้ ซึ่งใช้บังคับในช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ ก็คือกฎหมายลักษณะโจรหรือพระไอยการลักษณะโจรอันเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายตราสามดวงนั้นจึงเป็นการใช้กฎหมายลักษณะโจรเดิมที่มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา⁷²

เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยของการปฏิรูปกฎหมาย ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงมีพระราชดำริในการที่จะบัญญัติกฎหมายต่างๆ ให้มีความเท่าทันกับกาลสมัย และประเทศตะวันตก จึงทรงให้มีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญาขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการ

ประการแรก ในกฎหมายตราสามดวงไม่มีการแบ่งแยกคดีอาญาออกจากกันเด็ดขาด ทำให้การระบุโทษซ้ำซ้อนกันระหว่างคดีแพ่งและคดีอาญา

ประการที่สอง บทลงโทษไม่เหมาะสมกับแนวคิดในสมัยใหม่ เช่น โทษจำคุกไม่มีระบุถึงระยะเวลาในการจำคุกที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่นถ้อยคำว่า จำคุกจนกว่า “จะสิ้นกรรม”, “สิ้นไหมให้สองเท่าแล้วให้จำไว้” หรือ “ให้ลงโทษตามโทษานุโทษ” ซึ่งก็ไม่อาจทราบได้ว่าเป็นจำนวนเท่าใด

⁷¹ กัธธ กำประเสริฐ และสุเมธ จานประดับ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก, หน้า 38.

⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

ประการที่สาม บทบัญญัติยังไม่มีลักษณะความเป็นสากลแบบตะวันตก ไม่กระชับ ฟุ่มเฟือย เช่น กรณีของการกำหนดประเภทโจรถึง 16 ประเภท ตามกฎหมายลักษณะโจร หรือการกำหนดโทษที่จะลงตามศักดิ์นาของผู้กระทำความผิด และผู้เสียหาย ฯลฯ เป็นต้น

ประการที่สี่ การขาดบทบัญญัติในการใช้บังคับกรณีการกระทำความผิดใหม่ๆที่เกิดขึ้น และบทบัญญัติส่วนใหญ่บัญญัติรายละเอียดมากเกินไปทำให้ยากต่อการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาและลงโทษ

ประการที่ห้า การบังคับใช้กฎหมายขาดหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่แน่นอน ทำให้ในการพิจารณาคดีไม่มีบรรทัดฐานที่เหมาะสม

นอกจากนี้ความในพระราชปราชญ์ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ยังได้บัญญัติเหตุผลเอาไว้อีก 2 ประการ ได้แก่

ประการแรก คือ ความล้าสมัยของกฎหมาย ดังข้อความว่า “พระราชกำหนดบทพระอัยการนี้ ก็เป็นกฎหมายสำหรับตั้งว่ามานี้ ครั้งหลังที่สุดมีเมื่อ จศ 1166 ... ตั้งแต่นั้นมาจนบัดนี้นับได้ 103 ปี ยังหาได้ตรวจชำระพระราชกำหนดบทพระอัยการให้เรียบร้อยไม่ ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่พระราชกำหนดบทพระอัยการ อันพันความต้องการในสมัยนี้...”

ประการที่สอง คือ ปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ดังข้อความว่า “... ประเทศไทยได้ทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีกับนานาประเทศ และหนังสือสัญญาทั้งปวงนั้นได้ทำตามแบบหนังสือสัญญาที่ฝรั่งได้ทำกับประเทศทางตะวันออก คือ ประเทศเตอร์กี ประเทศจีน และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น มีข้อความอย่างเดียวกับที่ยอมให้กงสุลมีอำนาจตั้งศาลพิจารณาและพิพากษาคดีตามกฎหมายของเขา ในเมื่อคนในบังคับของชาตินั้นๆ ที่เข้ามาอยู่ในประเทศทางตะวันออก เป็นความกันขึ้นเอง หรือเป็นจำเลยของคนในบังคับของบ้านเมือง ลักษณะการอย่างนี้....”

ด้วยเหตุเหล่านี้ จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่างกฎหมายชุดที่ชำระกฎหมายลักษณะอาญาขึ้น เมื่อตรวจชำระแก้ไขเสร็จ จึงนำทูลเกล้าฯถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยมีกรรมการเสนาบดีเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้มาเป็นผู้พิจารณาในชั้นสุดท้าย ซึ่งประกอบไปด้วย

1. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน
2. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงนครสวรรค์พิ เสนาบดีกระทรวงนครบาล
3. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษ์วโรประการ เสนาบดีกระทรวงต่างประเทศ
4. พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นราชบุรดีเรฤทธิ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

นอกจากนั้น ยังมีกรรมการตรวจเทียบเคียงถ้อยคำบทกฎหมายที่ร่างใหม่กับบทกฎหมายเก่าอันประกอบไปด้วย

1. พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนศิริธัชสังกาศ กรรมการศาลฎีกา เป็นประธาน
2. พระยาประชาภิจักรจักร (แช่ม) กรรมการศาลฎีกา
3. พระบริรักษ์จัตรงค์ (พุ่ม) กระทรวงต่างประเทศ

การจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้รับอิทธิพลมาจาก กฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ค.ศ. 1870 ประมวลกฎหมายอาญาฮังการีว่าด้วยความผิดอุกฤษโทษและมัธยมโทษ ค.ศ. 1878 ประมวลกฎหมายอาญาฮังการีว่าด้วยความผิดลหุโทษ ค.ศ. 1879 ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น ฯลฯ หากแต่ไม่ได้ผูกพันกับกฎหมายฉบับใดโดยเฉพาะ

กฎหมายลักษณะอาญาดังกล่าวมีหลักการใหม่ซึ่งแตกต่างจากหลักการเดิมดังต่อไปนี้

1. กำหนดบทบัญญัติที่ชัดเจนว่าการกระทำความผิดอย่างไรเป็นการกระทำโดยเจตนา ไม่เจตนา และโดยประมาท ซึ่งตามกฎหมายเดิม การเจตนา หมายถึงการ “แก้ง” ส่วนประมาท หมายถึงการ “บ่แก้ง”
2. ไม่มีการแบ่งความผิดเป็นสถานโทษต่างๆ เช่น อุกฤษฎโทษ มัธยมโทษ และลหุโทษ ให้แยกจากกันโดยสิ้นเชิง
3. กำหนดโทษเพียง 6 สถาน (เพิ่มประกันทัณฑ์บน)
4. กำหนดมาตรการควบคุมผู้กระทำความผิด ทั้งการลดโทษและเพิ่มโทษ
5. การกำหนดโทษขั้นสูงและขั้นต่ำ
6. การนับเวลาของโทษจำคุก

นอกจากนั้น ในกฎหมายลักษณะอาญายังมีแนวความคิดในการคุ้มครองทรัพย์เอาไว้หลายประการ ดังนี้

1. ความผิดฐานลักทรัพย์	ตามมาตรา 291 ถึงมาตรา 296
2. ความผิดฐานฉ้อทรัพย์	ตามมาตรา 297
3. ความผิดฐานชิงทรัพย์	ตามมาตรา 298 ถึงมาตรา 300
4. ความผิดฐานปล้นทรัพย์	ตามมาตรา 301
5. ความผิดฐานเป็นโจรสลัด	ตามมาตรา 302
6. ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์	ตามมาตรา 303

7. ความผิดฐานฉ้อโกง	ตามมาตรา 304 ถึงมาตรา 313
8. ความผิดฐานยกยอกทรัพย์	ตามมาตรา 314 ถึงมาตรา 320
9. ความผิดฐานรับของโจร	ตามมาตรา 321 ถึงมาตรา 323
10. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์	ตามมาตรา 324 ถึงมาตรา 326
11. ความผิดฐานบุกรุก	ตามมาตรา 327 ถึงมาตรา 330

ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันนี้ ก็ยังคงมีการบัญญัติคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของบุคคลไว้เช่นเดียวกัน เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายมีอยู่ว่า ทรัพย์สินเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ และเป็นดรชนวิบัติศักยภาพด้านต่างๆของประเทศ เพราะฉะนั้นการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจึงเป็นการกระทำความผิดที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน และความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม⁷³

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันได้บัญญัติคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไปเอาไว้ มีดังนี้

1. ความผิดฐานลักทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 334 ถึงมาตรา 335
2. ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 336
3. ความผิดฐานชิงทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 339
4. ความผิดฐานปล้นทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 340
5. ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 337
6. ความผิดฐานริดเอาทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 338
7. ความผิดฐานฉ้อโกง	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 341 ถึงมาตรา 348
8. ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 349 ถึงมาตรา 351
9. ความผิดฐานยกยอกทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 352 ถึงมาตรา 356
10. ความผิดฐานรับของโจร	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 357
11. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 358 ถึงมาตรา 361
12. ความผิดฐานบุกรุก	บัญญัติอยู่ใน มาตรา 362 ถึงมาตรา 366

โดยสรุปสำหรับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายของไไทยนั้น ผลจากการศึกษาค้นคว้า พบว่าในช่วงสมัยสุโขทัย กฎหมายที่มีลักษณะเป็นกฎหมาย

⁷³ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 583.

อาญาซึ่งมีอยู่ 2 ฉบับได้แก่ จารึกลักษณะโจร (ศิลาจารึกหลักที่ 38) ของอาณาจักรสุโขทัย และมั่งรายศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา สำหรับในจารึกลักษณะโจร ยังไม่มีการกำหนดความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เอาไว้ ดังนั้นจึงยังไม่อาจมีการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เอาไว้ในจารึกลักษณะโจรได้

ส่วนในมั่งรายศาสตร์ แม้มีการกำหนดให้การกระทำความผิดในลักษณะของการใช้กำลังประทุษร้ายต่อทรัพย์ของผู้อื่น โดยการกระทำที่อันตรายร้ายแรงถึงชีวิตหรือก่อให้เกิดความบาดเจ็บต่อร่างกายของเจ้าของทรัพย์ ซึ่งพอเทียบได้กับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันแล้วก็ตาม หากแต่โทษตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวนี้ คือโทษประหาร ดังนั้นจึงไม่ปรากฏกรณีของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เอาไว้ในมั่งรายศาสตร์แต่อย่างใด

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตามพระไอยการลักษณะโจร เป็นกฎหมายฉบับแรกของไทยที่ผู้ศึกษาเห็นว่าเริ่มมีการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ กล่าวคือ ตามที่พระไอยการลักษณะโจรได้มีกำหนดมีการแบ่งความผิดออกเป็น 4 ลำดับชั้น ได้แก่ ความผิดชั้นอุกฤษฏ์ (ตั้งแต่มาตรา 46 ถึงมาตรา 52) ความผิดชั้นมหันตโทษ (ตั้งแต่มาตรา 53 ถึงมาตรา 87) ความผิดชั้นมัชฌิมโทษ (ตั้งแต่มาตรา 88 ถึงมาตรา 115) และความผิดลหุโทษ(ตั้งแต่มาตรา 116 ถึงมาตรา 146) นั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับประเภทของโจรที่ได้มีการกำหนดไว้จำนวน 16 จำพวกนั้น จำพวกที่พอจะเปรียบเทียบได้กับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน ได้แก่ โจรที่กระทำความผิด 5 ประเภทดังต่อไปนี้

1. โจรตีชิง

โจรตีชิง คือ โจรที่มีการสมคบกับพวกเพื่อนกระทำการตี ฆาตคอนโคเกวียน ทับไร่เนา สำเภา นาวา ณ หนทางบกหรือทางเรือ ซึ่งเจ้าของทรัพย์กำลังเดินทาง เพื่อเอาทรัพย์ของเขาไป

2. โจรสะดม

โจรสะดม คือ โจรที่มีความรู้คุณเวทวิทยาคมสะกด หรือให้ยาเบื่อยาเมาแก่เจ้าของทรัพย์กิน เพื่อให้หลับไม่รู้สีกตัว แล้วขึ้นเก็บเอาทรัพย์สิ่งของไป

3. โจรปล้นเรือน

โจรสลัดเรือน คือ โจรคบพวกเพื่อน 10, 20, 30 คน ไปปล้นบ้านเรือน ในเวลากลางวันหรือกลางคืน โดยยิงปืนหรือธนูเข้าไป ให้เจ้าของเกิดความหวาดกลัวแล้วเก็บเอาทรัพย์ทิ้งปวงไป

4. ปณฺธุทุสะกะโจร

ปณฺธุทุสะกะโจร คือ โจรตีชิงเอาทรัพย์สิ่งของในทางน้ำ หรือทางบก

5. ดัษกรโจร

ดัษกรโจร คือ โจรคบพวกเพื่อนปล้นบ้านเรือนในขอบขันธมณฑลสมเด็จพระมหากษัตริย์ราชเจ้า เอาเพลิงเผาบ้านเผาเรือน ลุกลามไปไหม้บ้านไหม้เรือน และไหม้พระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ กุฎีวิหารการเปรียญเป็นอันมาก

เมื่อพิจารณาการกระทำความผิดดังกล่าว ประกอบกับโทษที่มีการแบ่งลำดับชั้นของความผิดแล้ว จึงกล่าวได้ว่า โจรประเภทปณฺธุทุสะกะโจร โจรตีชิง และโจรสอดม ซึ่งจัดอยู่ในความผิดประเภทมัมมิชโทษ และโจรสลัด ซึ่งจัดอยู่ในความผิดประเภทมหันตโทษนั้น สามารถเทียบได้กับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ธรรมดา เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดในระดับพื้นฐานธรรมดา ส่วนโจรประเภทดัษกรโจรที่มีการปล้นโดยเอาไฟเผาบ้านเผาเรือน ฯลฯ ด้วย ซึ่งจัดอยู่ในความผิดประเภทอุกฤษฏ์โทษนั้น สามารถเปรียบได้กับการกระทำความผิดโดยมีเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์

กฎหมายลักษณะโจรดังกล่าวต่อมาได้มีการนำมาชำระและกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายตราสามดวง ดังนั้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 จนถึง รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ช่วงก่อนการตรากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จึงเป็นการใช้กฎหมายลักษณะโจรเดิมที่มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ในเรื่องของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์จึงเป็นกรณีเดียวกันกับในพระไอยการลักษณะโจร สมัยกรุงศรีอยุธยา

ต่อมาเมื่อมีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ก็เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์มากยิ่งขึ้น ตามมาตรา 299 ประกอบมาตรา 293 หรือมาตรา 294 ในฐานชิงทรัพย์ และมาตรา 301 ในฐานปล้นทรัพย์ กล่าวคือกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 กำหนดการชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่ได้มีการกระทำใน 20 พฤศจิกายนดังต่อไปนี้ ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์โดยทั่วไป

1. การชิงทรัพย์เขาในเวลาค่าคืน

2. การชิงทรัพย์เขา โดยปืนปายหรือตัดช่องเข้าไปลักภายในบริเวณที่เขาทำไว้สำหรับป้องกันภัยอันตรายแก่คนหรือแก่ทรัพย์ก็ดี
3. การชิงทรัพย์เขา โดยมันย่องเบาเข้าทางๆช่องทางอันมิใช่สำหรับให้คนไปมา หรือใช้ช่องทางที่พรรคพวกหรือผู้สมรู้เป็นใจด้วยมันผู้ร้ายลอบเปิดไว้ให้ก็ดี
4. การชิงทรัพย์เขา โดยลอบไขกุญแจด้วยลูกกุญแจที่มันมีอยู่โดยผิดกฎหมาย หรือไขด้วยเครื่องมืออย่างอื่นก็ดี
5. การชิงทรัพย์เขา โดยมันงัดผ้าหรือพาเอาสิ่งที่เขาใช้บรรจทรัพย์ไปก็ดี
6. การชิงทรัพย์เขา โดยอาศัยโอกาสที่เกิดเหตุภัยอันตราย เช่นว่าในเวลาเกิดเพลิงไหม้ดินระเบิด รถไฟชำรุด เรือเสีย หรือเวลามหาชนตื่นเหตุกลัวอันตรายเป็นต้นก็ดี
7. การชิงทรัพย์เขา โดยมันมีสาตราวุธติดตัวไปด้วยก็ดี
8. การชิงทรัพย์เขา โดยมันแปลงตัวหรือมอมหน้า เข้าไปลักทรัพย์ก็ดี
9. การชิงทรัพย์เขาโดยปลอมตัวเป็นผู้อื่นก็ดี
10. การชิงทรัพย์เขา โดยมันปลอมว่ามันทำการตามอำนาจอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี
11. การชิงทรัพย์เขา โดยมีพรรคพวกนับทั้งตัวมันตั้งแต่สองคนขึ้นไปก็ดี
12. การเข้าไปชิงทรัพย์ถึงในเคหสถานที่เขาทรัพย์มิได้อนุญาตให้มันเข้าไปก็ดี
13. การชิงทรัพย์ในสถานที่บูชาในทางศาสนาก็ดี
14. การชิงทรัพย์ในที่จอดรถไฟ ที่ท่าเรือแลที่รับส่งสินค้าก็ดี
15. การชิงทรัพย์ ที่จะใช้สำหรับราชการหรือที่จะใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ก็ดี
16. การชิงทรัพย์ของนาย หรือของผู้ที่เขาจ้างมันก็ดี
17. การชิงปลูสัตว์ หรือสัตว์พาหนะก็ดี
18. การปล้นนั้น ทำให้เขามีบาดเจ็บถึงสาหัส
19. การปล้นนั้น ทำให้เขามีบาดเจ็บโดยใช้อาวุธปืนยิง หรือใช้วัตถุระเบิดทำร้าย หรือกระทำทรมาณ หรือการแสดงความดูร้ายให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัส
20. การปล้นนั้น ทำให้เขาถึงตาย ท่านว่ามันผู้เป็นโจรนั้นต้องระวางโทษจำคุกจนตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต แต่ความในตอนนี้ท่านไม่ประสงค์จะให้เอาไปใช้ลบล้างอาญาที่ท่านบัญญัติไว้สำหรับความผิดฐานฆ่าคนตายโดยฉกรรจ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่ท่านกล่าวไว้ในมาตรา 250 นั้น

ในประมวลกฎหมายอาญา ฉบับปัจจุบัน ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี 2499 มีการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เอาไว้หลายประการ เช่นเดียวกับที่ปรากฏในกฎหมาย

ลักษณะอาญา ร.ศ. 127 หากแต่มีจำนวนเหตุกรรจ์ที่มากกว่า และมีลักษณะของบทบัญญัติที่เฉพาะเจาะจงและละเอียดมากกว่า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง, มาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335, มาตรา 339 ทวิ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง, มาตรา 339 ทวิ วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 ทวิ วรรคสอง, มาตรา 340 วรรคสอง และวรรคสี่, มาตรา 340 ทวิ วรรคหนึ่ง ประกอบ มาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง, มาตรา 340 ทวิ วรรคสอง ประกอบ มาตรา 335 ทวิ วรรคสอง และมาตรา 340 ตริ ประกอบมาตรา 339 หรือมาตรา 339 ทวิ หรือ มาตรา 340 หรือมาตรา 340 ทวิ กล่าวคือ หากมีกรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้น ทรัพย์ที่ได้มีการกระทำใน 20 พฤศจิกายนดังต่อไปนี้ ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการชิง ทรัพย์และปล้นทรัพย์โดยทั่วไป

1. การชิงทรัพย์ในเวลากลางคืน
2. การชิงทรัพย์ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใดๆ
3. การชิงทรัพย์โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่ง เช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใดๆ
4. การชิงทรัพย์โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้
5. การชิงทรัพย์โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้
6. การชิงทรัพย์โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน
7. การชิงทรัพย์โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป
8. การชิงทรัพย์ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้นๆ
9. การชิงทรัพย์ในสถานที่บูชาสาธารณ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือ สาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณ
10. การชิงทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์
11. การชิงทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง
12. การชิงทรัพย์ของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

13. การชิงทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม

14. การชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว

15. การชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว ที่ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

16. การปล้นทรัพย์ ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย

17. การปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้อาวุธ ใช้อาวุธระเบิด หรือกระทำทรมาณ

18. การปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว

19. การปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

20. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อกระทำผิดหรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม

จากฐานความผิดอันเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในกฎหมายอาญาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่ากฎหมายนั้นมีการพัฒนาการมาเป็นลำดับตามการเปลี่ยนแปลงไปของกาลเวลา โดยการกำหนดเหตุฉกรรจ์ดังกล่าวจะมีความสอดคล้องกันกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในขณะนั้น อย่างเช่น แต่เดิมสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ก็จะมีการกำหนดให้การชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์ที่เกี่ยวกับเกษตรกรรมนั้นเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เหตุฉกรรจ์ หมายถึง เหตุปัจจัยหรือข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นพฤติการณ์แวดล้อมของการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งจะทำให้ผลเสียหายของการกระทำความผิดนั้น มีความรุนแรงร้ายแรง และมีความน่าตำหนิของการกระทำมากยิ่งขึ้น ซึ่งการกำหนดเหตุฉกรรจ์นี้มีแนวคิดมาจากการที่กฎหมายต้องการให้บุคคลผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องได้รับโทษตามสมควรจากกระทำความผิด

ของตน และมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นทดแทน ช่มชู้ยั่วยุอำนาจกรรม และเพื่อตัดโอกาสของบุคคล ในการกระทำความผิด เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมายแล้วก็พบว่าเหตุฉกรรจ์นั้น อาจปรากฏขึ้นได้ใน 3 ลักษณะ คือ องค์ประกอบภายนอกของความผิด เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษ และเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัย โดยสามารถจำแนกปัจจัยในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ออก ได้เป็น 5 กลุ่มปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านผู้กระทำ ปัจจัยด้านการกระทำ ปัจจัยด้านพฤติการณ์ของการ กระทำ ปัจจัยด้านผลของการกระทำ และปัจจัยด้านผู้เสียหาย ซึ่งเหตุฉกรรจ์ต่างนี้อาจปรากฏอยู่ใน มาตราเดียวกับบทธรรมดาหรือคนละบทมาตรากันก็ได้ หากเป็นบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ที่มี องค์ประกอบของความผิดในส่วนของเหตุไว้ครบถ้วนในมาตรานั้นแล้ว การใช้เหตุฉกรรจ์ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ ประกอบบทธรรมดาอีก และเหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์ก็หาใช่เป็นอย่างเดียวกันกับบทหนัก หรือเหตุ เพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด

บทที่ 3

เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาของประเทศไทย

ในบทที่ 2 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย อันประกอบไปด้วยความหมายของเหตุฉกรรจ์ แนวคิดและวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ ลักษณะทางกฎหมายของเหตุฉกรรจ์ ปัจจัยในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย และศึกษาพัฒนาการของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในกฎหมายอาญาไทยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

สำหรับในบทที่ 3 เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาของประเทศไทยนี้ ผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาโดยกำหนดขอบเขตของเหตุฉกรรจ์เฉพาะในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาไทย โดยจะเริ่มศึกษาตั้งแต่ความผิดฐานลักทรัพย์เป็นเบื้องต้น เนื่องจากเป็นความผิดซึ่งเป็นฐานของความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ถัดมาจึงจะทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและองค์ประกอบของความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในกรณีธรรมดา จากนั้นจึงจะศึกษาบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย จากนั้นเมื่อได้ทราบสาระสังเขปและประเภทของพฤติการณ์ที่กฎหมายได้กำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์แล้ว ผู้ศึกษาก็จะทำการศึกษาวิเคราะห์และจัดจำแนกเหตุฉกรรจ์ดังกล่าวโดยใช้กลุ่มปัจจัย 5 กลุ่มที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษามาในบทที่ 2 มาแบ่งประเภทของเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ สุดท้ายผู้ศึกษาจะทำการพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและเป็นปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยต่อไป

3.1 ความผิดฐานลักทรัพย์ในฐานะที่เป็นฐานของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

ด้วยเหตุที่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นั้น ได้บัญญัติวางหลักการว่า การชิงทรัพย์นั้น คือการลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง และการปล้นทรัพย์นั้น คือการชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ตามมาตรา 340 วรรคหนึ่ง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้กระทำความผิดจะต้องมีความผิดฐานลักทรัพย์เสียก่อน จึงจะมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในลำดับต่อไปได้

การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้น เป็นฐานความผิดที่ปรากฏขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว โดยในกฎหมายโรมันมีการเรียกการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวนี้ว่า *Furtum* ซึ่งหมายถึง การเข้ายึดถือทรัพย์ของผู้อื่นด้วยเจตนาทุจริตซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวทรัพย์นั้นโดยตรงหรือเกี่ยวข้องกับการใช้หรือแม้แต่การครอบครองทรัพย์นั้น เมื่อการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่กรณีที่ต้องห้ามตามกฎหมายธรรมชาติ¹ โดยความผิดฐานดังกล่าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กฎหมายก็มีเจตนารมณ์หรือคุณธรรมในทางกฎหมายที่มุ่งประสงค์จะคุ้มครองกรรมสิทธิ์และการครอบครองในทรัพย์ ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการกระทำความผิดฐานยกยอกทรัพย์ อันกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่ต้องการคุ้มครองเฉพาะเพียงกรรมสิทธิ์แต่เพียงอย่างเดียว²

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334 จึงได้บัญญัติวางหลักว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในความผิดฐานลักทรัพย์นี้ ทำให้สามารถแบ่งส่วนขององค์ประกอบของความผิดออกได้เป็น 4 ประการ ได้แก่

1. มีการเอาไป ซึ่งการเอาไปดังกล่าวจะเป็นกรณีที่ทรัพย์นั้นอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น และมีการแย่งการครอบครองนั้น โดยการพาเอาทรัพย์นั้นไปในลักษณะของการตัดกรรมสิทธิ์³ ซึ่งหมายถึง การตัดกรรมสิทธิ์ไปจากผู้ที่เป็นเจ้าของ มิให้สามารถได้รับประโยชน์จากทรัพย์นั้นได้อีกต่อไปเป็นการถาวร⁴ อันเป็นคนละกรณีกับการตัดกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย เนื่องจากมิได้ทำให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด⁵ หากแต่สิ่งที่ผู้ลักทรัพย์ไปจะมีเพียงการครอบครองในทรัพย์นั้นเท่านั้น ดังนั้นหากมีการลักทรัพย์ต่อจากผู้ที่ลักทรัพย์ไป (ขมาย) ผู้นั้นก็ยังคงมีความผิดฐานลักทรัพย์ต่อผู้ที่ลักทรัพย์อยู่⁶ ดังนั้นข้อสำคัญคือ ทรัพย์ที่เป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดนั้นต้องมีผู้อื่นครอบครองอยู่ก่อน โดยผู้นั้นอาจจะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้นหรือไม่ก็ได้ แล้วจำเลยก็เข้าครอบครองทรัพย์ดังกล่าวจากผู้นั้น โดยลักษณะของการแย่งการครอบครองมา⁷

¹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2558), หน้า 21.

² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 25.

³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 303.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 307.

⁵ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 27.

⁶ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 304.

⁷ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4 (กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย), 2551) หน้า 3.

เช่นนี้หากจำเลยได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นเองอยู่แล้ว ไม่ได้มีการแย่งการครอบครองมาจากใคร จำเลยก็
 ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ เมื่อจำเลยไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ จำเลยก็จะมี ความผิดฐานชิงทรัพย์
 ไม่ได้⁸ แต่จำเลยอาจมีความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ เป็นต้น และบางกรณีนั้นการ
 เอาไปในลักษณะของการแย่งการครอบครองดังกล่าว อาจกระทำได้แม้ผู้กระทำจะไม่ได้มีการแย่งต้อง
 ถูกตัวทรัพย์สินนั้นเลยก็ตาม เช่น การล่อสัตว์ไป หรือใช้ไม้สอยผลไม้ให้ผู้อื่นหยิบเอาไปก็เป็นได้⁹

ในส่วนของการครอบครองที่อาจถูกผู้กระทำแย่งไปในเรื่องความผิดฐานลักทรัพย์นี้ มีประเด็น
 ปัญหาทางวิชาการว่า จำเป็นที่จะต้องถึงขั้นเป็นสิทธิครอบครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พินัยกรรม มาตรา 1367 ถึงมาตรา 1386 หรือไม่ ในเรื่องนี้เป็นความเห็นในทางวิชาการ กล่าวคือ

ความเห็นแรก เห็นว่า การครอบครองในความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา
 กับสิทธิครอบครองในประมวลกฎหมายแพ่งและพินัยกรรม หรือสิทธิครอบครองทางแพ่งนั้น มี
 ความหมายแตกต่างกัน โดยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ได้ให้ความเห็นไว้ว่า คำว่า การ
 ครอบครอง ในเรื่องของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นี้ เป็นการพิจารณาจากข้อเท็จจริงว่าผู้นั้นมี
 การครอบครองตัวทรัพย์สินที่เป็นกรรมของการกระทำหรือไม่ และมีได้หมายความอย่างคำว่า สิทธิ
 ครอบครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพินัยกรรม มาตรา 1367 ถึงมาตรา 1386 แต่อย่างไร¹⁰ ซึ่ง
 ความเห็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความเห็นของศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ซึ่งได้
 แสดงไว้ว่า การครอบครองตามความเป็นจริง ไม่ว่าจะเพื่อตนเองหรือเพื่อผู้อื่น ก็ถือว่าเป็นผู้
 ครอบครองทั้งสิ้น ซึ่งอาจต่างจากสิทธิครอบครองในทางแพ่ง ซึ่งจำเป็นต้องมีการครอบครองเพื่อตน
 เท่านั้น¹¹

อีกความเห็นหนึ่ง เห็นว่า การครอบครองนี้มีความหมายอย่างเดียวกับสิทธิครอบครองทาง
 แพ่ง โดยศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ได้กล่าวไว้ว่า สิทธิครอบครองและการครอบครองเป็นอันหนึ่ง
 อันเดียวกัน เพียงแต่ว่าเมื่อกล่าวในแง่สิทธิ ก็จะเรียกว่าสิทธิครอบครอง กิริยาที่ผู้ครอบครองกระทำ
 ต่อทรัพย์สินนั้นก็คือครอบครอง การกระทำของผู้ครอบครองเรียกว่าการครอบครอง สิทธิของผู้
 ครอบครองเรียกว่าสิทธิครอบครอง หากใช้ครอบครองทางแพ่งต่างกับครอบครองในทางอาญาแต่
 ประการใดไม่¹² ซึ่งศาสตราจารย์ประมุข สุวรรณศรี ก็มีความเห็นในลักษณะเดียวกัน ว่ามีลักษณะ

⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5838/2548

⁹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ, หน้า 307.

¹⁰ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 27.

¹¹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ, หน้า 304.

¹² จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, หน้า 542. หัวข้อ 1194.

เหมือนกัน จะต่างกันที่การครอบครองเป็นการพิจารณาในแง่ของ “กิริยาอาการ” แต่สิทธิครอบครองเป็นการพิจารณาในแง่ของ “สิทธิ”¹³ และนอกจากนี้ก็ยังมิตศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เกียรติขจร วัจนะ สวัสดิ์ ที่มีความเห็นในลักษณะเดียวกันในเรื่องดังกล่าว¹⁴

นอกจากนั้นยังมีประเด็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ การเอาไปดังกล่าวจะถือว่าสำเร็จบริบูรณ์ลงเมื่อใด ในเรื่องนี้มีความเห็นแยกออกจากกันเป็น 2 แนวความเห็น

ความเห็นแรก เห็นว่า การเอาไปย่อมสำเร็จบริบูรณ์ต่อเมื่อได้เอาทรัพย์สินนั้นเคลื่อนที่ไปแล้วไม่ว่าจะเล็กน้อยเพียงใด หากแต่การเคลื่อนที่ดังกล่าวต้องเป็นไปในลักษณะที่สามารถจะเอาไปได้ เช่น มีการเอาทรัพย์สินนั้นเคลื่อนที่แล้ว แม้ว่าจะยังไม่ได้นำขึ้นรถยนต์เพื่อหลบหนี¹⁵ หรือแม้ว่าเครื่องรถยนต์ที่ถูกลักนั้นจะยังไม่ติด แต่ได้มีการขึ้นรถยนต์เคลื่อนที่ไปแล้ว¹⁶ ถือว่าการยึดถือเอาไปนั้นสำเร็จบริบูรณ์เป็นความผิดฐานลักทรัพย์แล้ว แต่ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นยังยึดติดตรงตรารอยู่ แม้ว่าจะมีการพาเอาทรัพย์สินนั้นเคลื่อนที่ไปจากจุดเดิมแล้ว แต่ยังมีได้แยกทรัพย์สินออกจากที่ตรงตรา หรือแม้จะแยกทรัพย์สินออกจากที่ติดตรงตราแล้ว แต่ยังไม่เข้ายึดถือทรัพย์สิน การเอาไปจึงยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ ผู้กระทำความผิดเพียงพยายามลักทรัพย์ เช่น กรณีที่มีการลักทรัพย์ในบ้าน แต่ยังมีโซ่ล่ามติดกับทรัพย์สินอยู่ ดังนี้ทรัพย์สินจึงยังยึดติดตรงตราอยู่ ไม่สามารถจะเอาทรัพย์สินไปได้ หรือกรณีได้กระชากสร้อยทองออกจากคอหรือข้อมือแล้ว แต่สร้อยนั้นตกพื้นและผู้กระทำความผิดยังไม่ได้เข้ายึดถือเอา¹⁷ การเอาไปจึงยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ การกระทำดังกล่าวจึงเป็นเพียงความผิดฐานพยายามลักทรัพย์เท่านั้น เป็นต้น ซึ่งแนวความเห็นนี้เป็นแนวความเห็นของศาลฎีกานับแต่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นต้นมา¹⁸ และแนวความเห็นนี้ก็ยังคงถูกยึดถือเป็นแนวการพิจารณาของศาลฎีกาในคดีส่วนใหญ่สืบต่อมา เพราะสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งความเห็นลักษณะดังกล่าวนี้ อาจเรียกได้อีกประการว่า “ทฤษฎีการพาทรัพย์สินเคลื่อนที่”¹⁹

¹³ ประมุข สุวรรณศรี, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยทรัพย์สิน (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2550), หน้า 258.

¹⁴ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย), 2550), หน้า 42.

¹⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6080/2546

¹⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3011/2551

¹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6624/2545

¹⁸ หยุค แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2538), หน้า 625.

¹⁹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 38.

อีกความเห็นหนึ่ง เห็นว่าการเอาไปนั้นย่อมสำเร็จบริบูรณ์ต่อเมื่อผู้กระทำนั้นได้การครอบครองในตัวทรัพย์สิน กล่าวคือ ได้มีอำนาจอย่างแท้จริงในการครอบครอง ตัวอย่างเช่น ผู้กระทำได้ทำการล้วงกระเป๋าผู้เสียหายโดยประสงค์จะได้กระเป๋าสตางค์ เมื่อผู้กระทำได้หยิบกระเป๋าสตางค์ไว้ในมือแล้ว แม้ว่ายังไม่ได้ถือขึ้นมาพ้นจากกระเป๋าของผู้เสียหายก็ถือว่าผู้กระทำได้มีอำนาจอย่างแท้จริงในการครอบครองกระเป๋าสตางค์นั้นแล้ว ถือว่าการเอาไปซึ่งทรัพย์สินนั้นสำเร็จบริบูรณ์ทันที²⁰ โดยความเห็นลักษณะดังกล่าวนี้ อาจเรียกได้อีกประการหนึ่งว่า “ทฤษฎีความสามารถในการควบคุมทรัพย์สิน”²¹ ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความเห็นประการที่สองนี้ น่าจะถูกต้องกว่า เนื่องจากความผิดฐานลักทรัพย์นั้นเป็นการประทุษร้ายต่อการครอบครองในตัวทรัพย์สิน²²

2. ทรัพย์สิน เนื่องจากคำว่า ทรัพย์สิน ดังกล่าวนี้นี้ไม่ได้มีการกำหนดคำนิยามเอาไว้ชัดเจนในบทนิยามตามประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด คงมีบัญญัติคำนิยามเอาไว้แต่เฉพาะในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งได้ยกเลิกการใช้บังคับไปแล้วในมาตรา 5 (10) ว่า ทรัพย์สิน หมายถึง บรรดาสิ่งของอันบุคคลสามารถมีกรรมสิทธิ์ หรือถืออำนาจเป็นเจ้าของได้ เป็นต้นว่าเงินตราแลบรรดาสิ่งของอันพึงเคลื่อนจากที่ได้ก็ดี แลเคลื่อนจากที่มีได้ก็ดี ท่านก็นับว่าเป็นทรัพย์สินอันกล่าวมาในข้อนี้²³ แต่เมื่อกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ดังกล่าวได้ยกเลิกการใช้บังคับไปแล้ว การพิจารณาความหมายหรือคำนิยามของคำว่า ทรัพย์สิน ในปัจจุบันจึงต้องพิจารณาที่ความหมายของคำว่า ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ซึ่งวางหลักให้ ทรัพย์สิน จะต้องเป็นวัตถุมีรูปร่าง ส่วนจะต้องอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ด้วยหรือไม่นั้น เป็นความเห็นในทางวิชาการ ซึ่งแยกออกเป็น 2 แนวความเห็น

ความเห็นแรก เห็นว่า ทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นวัตถุมีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ด้วย ซึ่งเป็นการใช้การตีความบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ในเรื่องของทรัพย์สิน กับมาตรา 138 ในเรื่องของทรัพย์สินสิ้นประกอบกัน เพื่อให้สมความมุ่งหมายของกฎหมาย²⁴ ดังนั้น ทรัพย์สินที่จะเป็นวัตถุหรือกรรมของการกระทำได้ จะต้องมิลักษณะที่เป็นสิ่งที่มีรูปร่างในตัวเอง มีความกว้าง ยาว หนา ซึ่งกินที่นับจำนวนได้ และไม่ว่าจะเล็กใหญ่กินที่มากน้อยเพียงใด แม้จะจับต้อง

²⁰ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 625.

²¹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 41.

²² หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 625.

²³ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 45.

²⁴ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), หน้า 433.

ได้ด้วยมือเปล่าหรือไม่ หรือแม้จะมองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่าก็ตาม ซึ่งจะต้องมีคุณค่าในตัวมันเอง และกฎหมายจะต้องสามารถเข้าบังคับคุ้มครอง หรือให้การจำหน่ายจ่ายโอนแก่กันได้ด้วย²⁵

อีกความเห็นหนึ่ง เห็นว่า ลักษณะของทรัพย์สินนั้นมีเพียง 2 ประการ กล่าวคือ ต้องเป็นวัตถุ และต้องมีรูปร่างเท่านั้น กล่าวคือจะต้องเป็นสิ่งของต่างๆ เช่น โตะ แก้ว นาฬิกา เป็นต้น²⁶

ข้อสำคัญคือ ไม่ว่าจะไปตามแนวความเห็นใด ทรัพย์ดังกล่าวย่อมต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่างเสมอ ดังนั้น คลื่นสัญญาณโทรศัพท์ที่ลอยอยู่ในอากาศก็²⁷ หรือข้อมูลที่อยู่ในแผ่นบันทึกข้อมูลก็²⁸ อีกทั้งทรัพย์ที่จะลักษณะนั้นต้องอยู่ในลักษณะที่จะเอาไปได้ด้วย แม้ว่าในบทบัญญัติจะมีได้กล่าวถึงไว้โดยชัดเจนก็ตาม ดังนั้น ทรัพย์นั้นจะต้องเป็นสิ่งหาทรัพย์ หรือหากจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ ก็ต้องมีการทำให้อยู่ในสภาพของสังหาริมทรัพย์เสียก่อน²⁹ เช่น มีการถอดประตู หน้าต่าง ฯลฯ แล้วจึงลักเอาไป เป็นต้น ดังนี้หากวัตถุแห่งการกระทำนั้นไม่ใช่วัตถุที่มีรูปร่างแล้ว แม้มีการเอาไป ผู้กระทำก็ย่อมไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ หรือหากทรัพย์นั้นไม่ใช่ทรัพย์ที่เป็นสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มีการทำให้อยู่ในสภาพสังหาริมทรัพย์แล้ว จึงไม่อาจมีการเอาไป อันกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์ประกอบความผิดประการหนึ่งด้วย ผู้กระทำจึงไม่อาจมีความผิดฐานลักทรัพย์ได้ แต่อาจมีความผิดในฐานอื่นแทน เช่น ความผิดฐานบุกรุก เป็นต้น

3. ทรัพย์ต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ดังนั้นหากทรัพย์ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของผู้กระทำเองย่อมไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ได้ แม้ผู้กระทำจะคิดว่าไปเองว่าเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่นก็ตาม เนื่องจากการกระทำนั้นขาดองค์ประกอบภายนอกของความผิด ข้อสำคัญอีกประการนั้นคือ ทรัพย์นั้นต้องเป็นทรัพย์ที่มีเจ้าของ ถ้าหากทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์ที่ตกหล่นโดยเจ้าของเดิมนั้นไม่มีการติดตามเอาคืน จนถือว่ามีได้มีเจตนายึดถือทรัพย์นั้นไว้อีกต่อไปแล้ว³⁰ หรือกรณีของทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ และยังไม่ผู้ใดเข้าถือเอา แม้จะมีผู้ได้สิทธิบางประการในทรัพย์นั้นแล้วก็ตาม ก็ยังคงถือเป็นทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของเช่นกัน³¹ แต่หากเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้มิให้มีการเข้าถือเอาทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของดังกล่าว เช่น การห้ามจับช้างป่า ตามพระราชบัญญัติรักษาช้างป่า

²⁵ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ, หน้า 313-314.

²⁶ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 29-30.

²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5354/2539

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5161/2547

²⁹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 33.

³⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3896/2538

³¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6736/2541

พ.ศ. 2464 แล้วมีการฝ่าฝืนต่อกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่ตกมาเป็นของผู้ถือเอา แม้ต่อมาจะมีการริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน ก็ไม่อาจเป็นความผิดในฐานะลักทรัพย์ได้แต่อย่างใด³²

ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจะต้องนำหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาพิจารณาด้วย เช่น กรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นเรือมีระวางห้าตันขึ้นไป แพ หรือสัตว์พาหนะหรือทรัพย์สินที่นักกฎหมายมักเรียกกันว่า “สังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ” นั้นเป็นทรัพย์สินประเภทที่ต้องมีการจดทะเบียน ดังนั้นตราบใดที่ยังไม่มีการจดทะเบียน กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมยังคงเป็นของผู้ขายอยู่ หากว่าผู้ซื้อเอาทรัพย์สินนั้นไปเองโดยพลการ ผู้ซื้อย่อมมีความผิดฐานลักทรัพย์ได้³³ แต่หากเป็นสังหาริมทรัพย์ธรรมดาทั่วไปประเภทที่ไม่ต้องมีการจดทะเบียน หากมีการซื้อขายกันเมื่อใดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นย่อมโอนไปยังผู้ซื้อทันที แม้ว่าจะยังไม่ได้มีการชำระราคาหรือยังชำระราคาไม่ครบถ้วนตามที่ตกลงกันไว้ก็ตาม³⁴ หรือกรณีที่มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความยกทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้อื่นไป ก็ย่อมมีผลให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นย่อมโอนไปแก่บุคคลตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นทันที เมื่อผู้ซื้อได้มีการเอาไปซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวตามสัญญา ย่อมไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด³⁵

4. การกระทำความผิดโดยเจตนา กล่าวคือ ผู้กระทำนั้นต้องรู้ว่าการกระทำของตนเองเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย อันมิใช่การกระทำด้วยความสำคัญผิดหรือความเข้าใจผิด เช่น คิดว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเอง เจ้าของทั้งทรัพย์สินนั้นแล้ว หรือคิดว่าเป็นของตกที่ไม่มีใครครอบครองแล้ว เป็นต้น³⁶ และขณะเดียวกันผู้กระทำก็ต้องประสงค์หรือยอมเล็งเห็นผลของการเอาทรัพย์สินนั้นไปด้วย กล่าวคือ การเอาไปนั้นเกิดจากความปรารถนาที่จะได้ทรัพย์สินนั้นไว้เป็นของตนเอง หรือคาดเห็นได้ว่าการกระทำของตนเองนั้นเป็นการตัดกรรมสิทธิ์และแย่งการครอบครองไปจากผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น หากแต่ก็ไม่ได้ใฝ่ดีในผลแต่อย่างใด³⁷

กรณีของการเอาไปโดย “ถือวิสาสะ” อันหมายถึงการเอาไปโดยเข้าใจว่า ถ้าหากเจ้าของอยู่แล้วรู้รับทราบด้วยก็คงอนุญาตเพราะความคุ้นเคยหรือเป็นกันเองนั้น ก็ถือเป็นการเอาไปโดยสำคัญผิด

³² ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ, หน้า 320-321.

³³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 303/2503

³⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2780/2537

³⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9090/2544

³⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1269/2501

³⁷ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 60.

หรือเข้าใจผิดประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นการสำคัญผิดว่าตนมีอำนาจกระทำได้ ดังนั้นจะทำให้การกระทำนั้นขาดองค์ประกอบภายในในเรื่องของการกระทำโดยเจตนา ทำให้ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์³⁸ หากแต่ต้องมีพฤติการณ์ปรากฏในทางพิจารณาของศาลด้วยว่ามีเหตุอันอาจทำให้เข้าใจได้ว่าเจ้าของนั้นจะอนุญาตหากเจ้าของรับทราบ ดังนั้นหากไม่ปรากฏพฤติการณ์ดังกล่าว เพราะไม่เคยรู้จักมักคุ้นกันมาก่อนเลย เช่นนี้จึงไม่อาจถือว่าเป็นการถือวิสาสะได้ การเอาไปดังกล่าวจึงอาจเป็นความผิดฐานลักทรัพย์³⁹

5. เจตนาพิเศษโดยทุจริต ตามคำนิยามของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) อันหมายถึง เพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เช่นนี้ข้อสำคัญของเจตนาพิเศษโดยทุจริตจึงอยู่ที่การแสวงหาประโยชน์⁴⁰ ดังนั้น การเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยความคึกคะนอง เพื่อหยามหน้ากัน หรือเพื่อแสดงอำนาจบาตรใหญ่ตามวิสัยของผู้ที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย จึงไม่ถือว่ามีเจตนาทุจริตอันทำให้ขาดเจตนาพิเศษ ทำให้การกระทำนั้นขาดองค์ประกอบความผิดและไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เช่น การที่มีเรื่องชกต่อยกันจากที่มีเหตุทะเลาะวิวาทกันมาแต่ก่อน แล้วมีการเอาทรัพย์สินไป โดยบอกว่าถ้าอยากได้ก็ตามมาเอาคืน⁴¹ หรือการที่มีการข่มขู่ให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นนักศึกษาต่างสถาบันถอดเสื้อฝึกงานและแหวนรุ่นหรือหัวเข็มขัด⁴² จะเห็นว่าจากพฤติการณ์ผู้กระทำไม่ได้มุ่งประสงค์ต่อตัวทรัพย์สิน ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป โดยมีเจตนาทุจริตผู้กระทำจึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์

จากคำนิยามของคำว่า “โดยทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) นั้นจะเห็นได้ว่ามีการกล่าวถึงคำว่า “ประโยชน์” อยู่ด้วย จึงมีประเด็นปัญหาในทางวิชาการว่าคำว่าประโยชน์ดังกล่าวนี้ มีความหมายว่าอย่างไร⁴³

ความเห็นแรก เห็นว่า คำว่า “ประโยชน์” ในที่นี้หมายความถึง ประโยชน์ในทางจิตใจ เช่น ความพึงพอใจจากการกระทำต่อทรัพย์สิน เช่น เอาทรัพย์สินของเขาไปเผาไฟ ด้วยความเจ็บใจต่อตัวเจ้าของทรัพย์สิน ความพึงพอใจที่ได้กระทำการดังกล่าวก็ถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน ผู้กระทำจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์

³⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ, หน้า 322.

³⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1147/2540

⁴⁰ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 39.

⁴¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4792/2533

⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1942/2538

⁴³ หุตุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 629-630.

ความเห็นในลักษณะเช่นนี้มีข้อเท็จจริงที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาว่า จำเลยโกรธผู้เสียหาย จึงลากเอาเรือของผู้เสียหายไปเผาไฟ ย่อมเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ ไม่ใช่ลักทรัพย์⁴⁴ หรือการที่จำเลยขับรถยนต์กระบะมาอย่างที่ก่อกวนแล้วลงจากรถไปลัมปายของวัดรางม่วง และกระตือรือร้นไฟแตกแล้วยกขึ้นรถกระบะของจำเลย แสดงว่าเจตนาของจำเลยนั้นต้องการทำลายให้แผ่นป้ายนั้นไร้ประโยชน์อันสืบเนื่องมาจากความไม่พอใจวัดรางม่วงที่โฆษณาชักชวนให้ชาวบ้านไปเที่ยวงานวัดรางม่วงเนื่องจากไฟฟ้าวัดสิ่งโตของดับถึงสองครั้ง การเอาไปซึ่งแผ่นป้ายดังกล่าวกระทำต่อเนื่องกับการทำลายแผ่นป้ายในวาระเดียวกันโดยไม่ขาดตอน จึงมิใช่การมุ่งแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินดังกล่าว โดยแท้จริงจำเลยทั้งสองมิได้มีเจตนาจะเอาแผ่นป้ายดังกล่าวเป็นของตน หากแต่เป็นการแสดงอำนาจบาตรใหญ่ หรือทำไปด้วยความคึกคะนองของพวกจำเลย มิใช่เจตนาทุจริตไม่ผิดฐานลักทรัพย์⁴⁵ จึงจะเห็นว่า เมื่อเกิดข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าวที่ผู้กระทำมิได้มุ่งที่จะเอาทรัพย์นั้นเป็นของตน แต่เป็นการกระทำเพื่อการแก้แค้น หรือการแสดงอำนาจบาตรใหญ่ หรือด้วยความคึกคะนองก็แล้วแต่ ศาลฎีกามักพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์หรือวางเพลิงเผาทรัพย์แล้วแต่กรณี มิใช่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด

ความเห็นที่สอง เห็นว่า คำว่า “ประโยชน์” ในความหมายของเจตนาทุจริตนี้ ควรหมายถึงประโยชน์ในทางทรัพย์สิน ประการใดประการหนึ่ง ได้แก่ อยากรได้ตัวทรัพย์นั้นเพราะมีคุณค่าทางจิตใจ เช่น อยากรได้ของเป็นที่ระลึก หรืออยากรได้ตัวทรัพย์นั้นเพราะมีคุณค่าในทางเศรษฐกิจ เช่น อยากรได้อาหารมารับประทาน หรืออยากรได้ทรัพย์นั้นจากการใช้ตัวทรัพย์⁴⁶ เช่น เอาปากกาของเขาไปขาย เป็นต้น

3.2 ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

3.2.1 ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

ในเรื่องของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์นั้น เป็นฐานความผิดที่มีมานานับแต่สมัยโรมัน ซึ่งเรียกการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวว่า *Bona Virapta*⁴⁷ ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการละเมิดต่อบุคคลอื่น และเป็นการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย หากแต่ในยุคนั้นยังไม่มีแบ่ง

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 293/2460

⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4164/2542

⁴⁶ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ, หน้า 323.

⁴⁷ คณินท์กรณ สุทธิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้) (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2557), หน้า 22.

กฎหมายแพ่ง และกฎหมายอาญาออกจากกันอย่างชัดเจน รวมถึงยังไม่มี การแบ่งความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ออกจากกัน กฎหมายมุ่งแต่เพียงกำหนดให้การแย่งชิงทรัพย์มาจากบุคคลอื่น โดยใช้กำลังนั้นเป็นการอันมิชอบ โดยยังมีได้คำนึงถึงจำนวนตัวบุคคลผู้ร่วมกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าวแต่อย่างใด และเมื่อมีการชิงทรัพย์เกิดขึ้นแล้ว ผู้กระทำความผิดก็เกิดขึ้นในทางแพ่งที่ จะต้องมีการชดใช้คืนให้แก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์นั้น

การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบันนั้น กฎหมายได้บัญญัติวางหลักเอาไว้ในมาตรา 339 ซึ่งเป็นบทหลักที่ได้กำหนดองค์ประกอบของความผิดฐานชิงทรัพย์เอาไว้ในวรรคหนึ่ง ส่วนมาตรา 339 วรรคสองถึงวรรคห้า มาตรา 339 ทวิ และมาตรา 340 ตริ จะเป็นเรื่องของเหตุฉกรรจ์และผลฉกรรจ์จากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์นั้น

มาตรา 339 วรรคหนึ่งได้วางหลักเกี่ยวกับองค์ประกอบของความผิดฐานชิงทรัพย์ไว้ว่า การชิงทรัพย์ คือ การลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันทีใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อให้ความสะดกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป ให้อันให้ซึ่งทรัพย์นั้น ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือให้พ้นจากการจับกุม

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในความผิดฐานลักทรัพย์นี้ ทำให้สามารถแบ่งส่วนของ องค์ประกอบของความผิดออกได้เป็น 4 ประการ ได้แก่

1. มีการลักทรัพย์ คือ การเข้าครอบครองทรัพย์ของผู้อื่น โดยแย่งการครอบครอง นั่นคือ ทรัพย์ที่เป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดนั้นต้องมีผู้อื่นครอบครองอยู่ก่อน โดยผู้นั้นอาจจะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์นั้นหรือไม่ก็ได้ แล้วจำเลยก็เข้าครอบครองทรัพย์ดังกล่าวจากผู้นั้น โดยลักษณะของการแย่งการครอบครองมา⁴⁸ ดังนั้นถ้าจำเลยได้ครอบครองทรัพย์นั้นเองอยู่แล้ว ไม่ได้มีการแย่งการครอบครองมาจากใคร จำเลยก็ไม่มี ความผิดฐานลักทรัพย์ เมื่อจำเลยไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ จำเลยก็จะมี ความผิดฐานชิงทรัพย์ไม่ได้⁴⁹ แต่จำเลยอาจมีความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ รวมไปถึงผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาเอาไปซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ซึ่งอาจเป็นกรณีที่ผู้กระทำมีเจตนาที่เป็นเจตนาลักทรัพย์ดังกล่าวมาแต่แรก หรืออาจเป็นกรณีที่แต่เดิมเป็นเจตนาประเภทอื่น เช่น เจตนาข่มขืนกระทำชำเรา แต่ผู้เสียหายต่อรองเป็นการมอบเงินให้แทน ดังนั้นถือว่า เจตนาข่มขืนเดิมนั้นได้เปลี่ยนเป็นเจตนาลักทรัพย์ไปแล้ว ดังนั้นผู้กระทำจึงมีความผิดฐาน

⁴⁸ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย), 2551), หน้า 3.

⁴⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5838/2548

ชิงทรัพย์⁵⁰ อีกทั้งนอกจากผู้กระทำความผิดจะต้องมีเจตนาธรรมดาแล้ว ยังต้องมีเจตนาทุจริตเป็นเจตนาพิเศษ ประกอบกันด้วย⁵¹ ดังนั้นถ้าหากจำเลยมิได้มีเจตนาทุจริต ก็ไม่อาจผิดฐานลักทรัพย์และชิงทรัพย์ได้ตามลำดับ⁵²

ทั้งนี้ตามที่ได้อธิบายไว้โดยละเอียดในหัวข้อความผิดฐานลักทรัพย์ในฐานะที่เป็นฐานของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์⁵³

2. โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งลักษณะของการใช้กำลังประทุษร้ายนั้น เป็นไปตามบทนิยามศัพท์ ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(6) ซึ่งบัญญัติวางหลักว่า เป็นการทำให้ประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจทำให้มีเมมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน ข้อสำคัญคือ ถ้าหากเป็นการกระทำที่มุ่งต่อชื่อเสียง เสรีภาพ หรือทรัพย์สินแล้ว การกระทำนั้นย่อมไม่ใช่การใช้กำลังประทุษร้ายตามกฎหมาย⁵⁴ ดังนั้นจึงไม่สามารถเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ได้แต่จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ หรือฐานวิงวาททรัพย์ถ้าหากมีการฉกฉวยเอาซึ่งหน้า⁵⁵ แต่แม้เป็นการกระทำโดยไม่ได้ใช้กำลังหรือแรงทางกายภาพโดยตรง หรือการใช้อาสาหลบหรือสิ่งมีเมมา การกระทำนั้นก็ถือเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย⁵⁶ เช่น การใช้ยากดประสาทอย่างรุนแรงใส่ลงในแก้วกาแฟให้เจ้าของทรัพย์ดื่ม ซึ่งเมื่อดื่มลงไปแล้วแทบจะสิ้นสติทันที แล้วก็ลักเอาทรัพย์ของเขาไป⁵⁷

กรณีการขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่า เป็นการขู่ว่าจะทำการประทุษร้ายในขณะนั้น เช่น การยิงปืนขึ้นฟ้าเพื่อขู่⁵⁸ หรือจับผู้เสียหายไว้ บอกให้เอาเงินมา ผู้เสียหายบอกว่าไม่มี จึงใช้มีดคัตเตอร์จี้⁵⁹ เช่นนี้เป็นการชิงทรัพย์ ดังนั้นการขู่ถ้าไม่ให้เงินจะเผา

⁵⁰ เกียรติจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 99.

⁵¹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 332.

⁵² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3630/2550

⁵³ โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ 3.1 ความผิดฐานลักทรัพย์ในฐานะที่เป็นฐานของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

⁵⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 333.

⁵⁵ เกียรติจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 24.

⁵⁶ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 334.

⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3269/2531

⁵⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 988/2514

⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2822/2525

บ้าน จะขวางถูกระเบิด ห้ามแจ้งตำรวจ มิฉะนั้นจะทำร้าย แสดงว่าไม่ใช่การทำร้ายในขณะนั้น แต่เป็นการขู่ว่าจะทำร้ายในภายภาคหน้า จึงไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์⁶⁰ หรือถ้าหากการขู่หรือการใช้กำลังประทุษร้ายไม่ต่อเนื่องจากการลักทรัพย์ หรือกล่าวคือขาดตอนไปจากการลักทรัพย์แล้ว เช่นนี้ผู้กระทำจะไม่มี ความผิดฐานชิงทรัพย์⁶¹

เมื่อผู้กระทำมีการกระทำที่เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ตามมาตรา 309 ด้วยเสมอ⁶² เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ มีการกำหนดองค์ประกอบความผิดในเรื่องของการข่มขืนใจผู้อื่นโดยทำให้เกิดความกลัวหรือการใช้กำลังประทุษร้ายเอาไว้ด้วยตามมาตรา 309 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติวางหลักถึงการข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือยอมต่อสิ่งนั้น

3. เจตนาใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย กล่าวคือผู้กระทำจะต้องรู้ว่าผู้ที่ตนทำร้ายนั้นเป็นผู้อื่น และประสงค์ที่จะใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือยอมเล็งเห็นได้ว่าผลจากการกระทำของตนอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรืออาจเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ แต่ก็ละลายปล่อยให้เกิดขึ้นโดยมิได้ใฝ่ดีในผลนั้น⁶³

4. เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกูงใจ อย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 ประการนี้ กล่าวคือ

4.1 ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป

ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป หมายความว่า การใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายนั้นจะก่อให้เกิดความสะดวกในการลักทรัพย์แก่ผู้กระทำ ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือภายหลังจากการกระทำความผิด⁶⁴

⁶⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1972/2521

⁶¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2399/2518

⁶² เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชากฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2554 ผศ.ดร.มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์

⁶³ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 92.

⁶⁴ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 152.

4.2 ให้อื่นให้ซึ่งทรัพย์สิน

ให้อื่นให้ซึ่งทรัพย์สินนั้น หมายความว่า ในการกระทำความผิดดังกล่าวผู้กระทำไม่ได้มีการหยิบฉวยหรือแย่งเอาทรัพย์สินไปโดยตรง แต่ใช้การทำร้ายหรือขู่เข็ญเพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ตน เช่น การเอาอาวุธปืนจี้ผู้เสียหาย ให้ส่งโทรศัพท์มือถือให้แก่ตน เป็นต้น⁶⁵

4.3 ยึดถือเอาทรัพย์สินไว้

ยึดถือเอาทรัพย์สินไว้ หมายความว่าถึง กรณีที่ผู้กระทำได้ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ก็เพื่อรักษาทรัพย์สินของตนได้มาจากการที่ลักทรัพย์สำเร็จแล้ว⁶⁶ ซึ่งมักเกิดจากกรณีที่มีผู้เข้าขัดขวางหรือจะเข้าแย่งเอาทรัพย์สินนั้นคืนไป

4.4 ปกปิดการกระทำความผิดนั้น

ปกปิดการกระทำความผิด หมายความว่าถึง การใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นนอกจากผู้ถูกระทำล่วงรู้ว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้น⁶⁷ ซึ่งอาจปรากฏขึ้นในลักษณะของการฆ่าปิดปาก การข่มขู่บังคับไม่ให้ส่งเสียงดัง หรือการบังคับให้นอนคว่ำลง เพื่อให้ผู้ถูกระทำประทุษร้ายหรือข่มขู่เหล่านั้นเกิดความกลัว ไม่กล้าไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานหรือไปเบิกความเป็นพยาน⁶⁸ เป็นต้น

4.5 ให้พ้นจากการจับกุม

ให้พ้นจากการจับกุม หมายความว่าถึง กรณีที่ผู้กระทำได้ทำร้ายขู่เข็ญผู้อื่น เพื่อให้ตนไม่ต้องถูกจับกุม หรือหลุดพ้นจากการจับกุม เพราะเหตุที่ได้กระทำความผิดนั้น⁶⁹ ซึ่งมักเป็นกรณีที่ได้มีการลงมือกระทำความผิดฐานลักทรัพย์แล้ว เช่น การจับตัวประกัน⁷⁰ หรือการใช้อาวุธปืนยิงตำรวจที่กำลังไล่ติดตามจับกุมตัวอยู่⁷¹ เป็นต้น

⁶⁵ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 637.

⁶⁶ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 153.

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

⁶⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 333.

⁶⁹ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 638.

⁷⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2025/2521

⁷¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1763/2509

3.2.2 ความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

ความผิดฐานปล้นทรัพย์นั้นเป็นกรณีที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติวางหลักไว้ในมาตรา 340 จนถึงมาตรา 340 ตรี โดยมาตรา 340 วรรคหนึ่ง จะเป็นบัญญัติที่วางหลักกำหนดองค์ประกอบของความผิดในฐานปล้นทรัพย์เอาไว้ เช่นเดียวกับ มาตรา 339 วรรคหนึ่งในความผิดฐานชิงทรัพย์ และในส่วนมาตรา 340 วรรคสองถึงวรรคห้า มาตรา 340 ทวิ และมาตรา 340 ตรี จะเป็นเรื่องของเหตุการณ์และผลจรรยาจากการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ในทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติในมาตรา 339 วรรคสองถึงวรรคห้า มาตรา 339 ทวิ และมาตรา 340 ตรี ในเรื่องของเหตุการณ์และผลจรรยาจากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 340 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติวางหลักอันเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานปล้นทรัพย์ที่ว่า การปล้นทรัพย์ คือ การชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปนั้น ทำให้สามารถแบ่งองค์ประกอบของความผิดออกได้เป็น 4 ประการ ได้แก่

1. ผู้ได้ร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป องค์ประกอบในข้อนี้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ความผิดฐานปล้นทรัพย์แยกออกจากความผิดฐานชิงทรัพย์ เนื่องจากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์นั้น คือกรณีของการลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญในทันทีทันใดนั้น จะใช้กำลังประทุษร้ายซึ่งประกอบไปด้วยผู้กระทำจำนวน 1 - 2 คน หากแต่ถ้าเป็นการชิงทรัพย์ที่มีจำนวนคนร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จะกลายเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามความในมาตรา 340 วรรคหนึ่งนี้เอง ดังนั้น ถ้าหากร่วมกันกระทำตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปแล้ว แม้แยกกันชิงทรัพย์ ก็เป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์⁷² แต่ถ้าตอนแรกมีจำนวนตั้งแต่ 3 คน ต่อมามีคนหนีไปทำให้จำนวนผู้ร่วมกันกระทำความผิดเหลือไม่ถึง 3 คน เช่นนี้ไม่เป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ แต่ผิดฐานชิงทรัพย์⁷³

การร่วมกันกระทำอาจปรากฏในลักษณะของการแบ่งหน้าที่กันทำ เช่น ขณะที่คนร้ายคนอื่นๆกำลังเข้าแย่งทรัพย์จากเจ้าของ คนร้ายอีกกลุ่มหนึ่งก็กำลังคอยช่วยเหลือพรรคพวกอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน⁷⁴ แต่ถ้าหากข้อเท็จจริงมิใช่การร่วมกันกระทำ แต่เป็นการสนับสนุน เช่นนี้ไม่มีความผิดฐานปล้นทรัพย์ด้วย⁷⁵

⁷² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 242/2529

⁷³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1683/2530

⁷⁴ เกียรติจร วัจนสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 140.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 144.

2. ชิงทรัพย์ กล่าวคือ เป็นการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันทีนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งได้กล่าวถึงลักษณะ องค์ประกอบและแนวการวินิจฉัยไว้โดยละเอียดแล้วในหัวข้อความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย⁷⁶

3. เจตนา กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดร่วมกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปนั้น มีเจตนาประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลจากการกระทำของตนได้

4. เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกใจพิเศษ ตามมาตรา 339 (1)-(5) กล่าวคือ เพื่อ

- 4.1 ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป
- 4.2 ให้ยืมให้ชิงทรัพย์นั้น
- 4.3 ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้
- 4.4 ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ
- 4.5 ให้พ้นจากการจับกุม

3.3 เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

ด้วยเหตุที่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในบางกรณีนั้นมีลักษณะของการกระทำที่มีความร้ายแรง กฎหมายจึงต้องมีการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดให้มีความเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดดังกล่าว โดยมีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์บางกรณีมีเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีของการลักทรัพย์โดยทั่วไป เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย อันเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐ⁷⁷ ซึ่งจากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในเรื่องของความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์มาตามลำดับแล้ว พบว่าในความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคหนึ่งนั้น มีลักษณะของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ประกอบอยู่ด้วย หากแต่มีความเพิ่มเติมในเรื่องของการใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญในทันทีนั้นว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย อันทำให้ความร้ายแรงของการกระทำเพิ่มขึ้น โทษของความผิดฐานชิงทรัพย์จึงหนักกว่าการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ และในขณะเดียวกันความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 ก็คือการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 ที่กระทำร่วมกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป อันทำให้ความคุกคามมีความร้ายแรงกว่ากรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ทำให้โทษในความผิดฐานปล้น

⁷⁶ โปรดดู หัวข้อ 3.2.1 ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

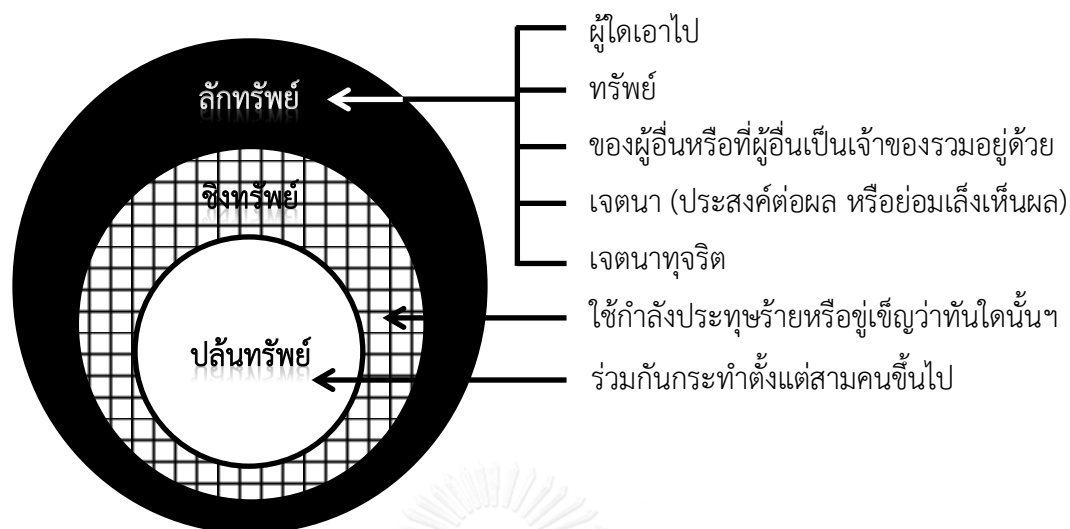
⁷⁷ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 80.

ทรัพย์จึงหนักกว่าการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์และชิงทรัพย์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความผิดฐานชิงทรัพย์นั้น ก็เป็นเหตุกรรจ์ประการหนึ่งของความผิดฐานลักทรัพย์ และในส่วนของความผิดฐานปล้นทรัพย์ ก็เป็นเหตุกรรจ์ทั้งในความผิดฐานลักทรัพย์และชิงทรัพย์

ดังนั้นในบทบัญญัติในเรื่องความผิดฐานชิงทรัพย์ จึงมีการนำเอาบทบัญญัติในความผิดฐานลักทรัพย์ไปใช้ประกอบด้วยอยู่เสมอ สำหรับสิ่งที่อยู่ในขอบเขตของการศึกษาตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นั้นคือเรื่องของเหตุกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ก็เช่นเดียวกัน แม้ว่าในความผิดฐานชิงทรัพย์นั้นจะได้มีการกำหนดเหตุกรรจ์ของตนเองเอาไว้แล้วอยู่จำนวนหนึ่ง หากแต่ก็ยังมีการบัญญัติให้นำเอาบทบัญญัติเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ไปใช้เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทบัญญัติเหตุกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์นั่นเองด้วย ตามผลของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 หากแต่โทษที่จะลงสำหรับกรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งมีเหตุกรรจ์ ตามบทบัญญัติของเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335 ซึ่งถูกหยิบยกมาใช้เพิ่มเติมโดยผลของมาตรา 339 วรรคสองนั้นมีความหนักหรือรุนแรงมากกว่ากรณีโทษของเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ตามธรรมดา กล่าวคือ หากเป็นการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์อันมีเหตุกรรจ์ตามมาตรา 335 ประกอบมาตรา 334 แล้ว ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท แต่ถ้าเป็นกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้มีการกระทำในลักษณะของเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 แล้ว ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 นั้น มีข้อสังเกตว่าไม่ได้มีการบัญญัติให้นำเอาเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ในมาตรา 335 มาใช้เป็นเหตุกรรจ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ในลักษณะเดียวกับความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339 วรรคสองแต่อย่างใด ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม ได้ให้ความเห็นไว้ว่า เนื่องจากโทษในความผิดฐานปล้นทรัพย์นั้น มาตรา 340 ได้กำหนดโทษจำคุกผู้กระทำความผิดตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสามหมื่นบาท ซึ่งเป็นอัตราโทษที่สูงพอสมควรอยู่แล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับ การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์โดยมีเหตุกรรจ์ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 ซึ่งมีอัตราโทษที่เท่ากัน ดังนั้นกฎหมายจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์อันมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามมาตรา 335 นั้นเป็นเหตุกรรจ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์อีกแต่อย่างใด

แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

3.3.1 เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 วรรคสอง

กรณีของเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 วรรคสองนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าพอที่จะแบ่งการพิจารณาออกจากร่วมกันได้เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ซึ่งถูกหยิบยกมาใช้เป็นเหตุฉกรรจ์ในเรื่องของความผิดฐานชิงทรัพย์โดยผลของมาตรา 339 วรรคสองนี้ และอีกส่วนหนึ่งคือ เหตุฉกรรจ์จากการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่มีอาชัปกสิกรรมไว้สำหรับประกอบกสิกรรม

เหตุฉกรรจ์ส่วนแรก คือเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ซึ่งถูกหยิบยกมาใช้เป็นเหตุฉกรรจ์ในเรื่องของความผิดฐานชิงทรัพย์โดยผลของมาตรา 339 วรรคสองนั้น มีเหตุฉกรรจ์อยู่ทั้งสิ้น 12 ลักษณะ ได้แก่

3.3.1.1 การลักทรัพย์ในเวลากลางคืน ตามมาตรา 335 (1)

การลักทรัพย์ในเวลากลางคืนดังกล่าว จะต้องเป็นการลักทรัพย์ที่ได้กระทำลงในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก ตามหลักในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (11) ดังนั้นหากพระ

อาทิตยัลป์ของฟ้าไปแล้ว แม้ท้องฟ้าจะยังไม่มีตึกก็ถือว่าเป็นการลักทรัพย์ในเวลากลางคืน⁷⁸ หรือในบางกรณีการกระทำดังกล่าวอาจเกิดความคาบเกี่ยวกันได้ระหว่างกลางวันและกลางคืน ตั้งแต่เริ่มลงมือกระทำจนกระทั่งกระทำความสำเร็จ กรณีนี้ก็ยังคงถือว่าเป็นการลักทรัพย์ในเวลากลางคืนเช่นกัน⁷⁹

3.3.1.2 การลักทรัพย์ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกขภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใดๆ ตามมาตรา 335 (2)

กรณีของเหตุฉกรรจ์ในข้อนี้ สามารถแบ่งการกระทำออกได้เป็น 5 ลักษณะ ได้แก่

ก. การลักทรัพย์ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย

เหตุฉกรรจ์ในลักษณะนี้เป็นกรณีที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัยในสถานที่เกิดเหตุร้ายนั้น หรือพื้นที่โดยรอบซึ่งต่อเนื่องกับสถานที่เกิดเหตุร้ายนั้น โดยต้องเป็นเวลาตั้งแต่เริ่มเกิดเหตุขึ้นจนกระทั่งเหตุการณ์กลับสู่ภาวะปกติ มิได้หมายถึงเฉพาะในช่วงที่เกิดภัยขึ้นเท่านั้น⁸⁰

ข. การลักทรัพย์ในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกขภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร

เหตุฉกรรจ์ในลักษณะนี้เป็นการที่ต้องมีการเกิดอุบัติเหตุขึ้นแก่รถไฟหรือยานพาหนะที่ประชาชนโดยสารเท่านั้น ที่สำคัญต้องมีการบรรยายในคำฟ้องถึงลักษณะของการเกิดเหตุดังกล่าวด้วย จึงจะลงโทษจำเลยในเหตุฉกรรจ์ตามข้อนี้ได้⁸¹ เช่น รถไฟตกราง หรือเครื่องบินตกเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก⁸² เป็นต้น

ค. การลักทรัพย์ในที่ที่เกิดภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกัน

⁷⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 641/2499

⁷⁹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 85.

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 87.

⁸¹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 326.

⁸² ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 603.

ภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกัน หมายถึง ภัยหรืออันตรายอย่างอื่นที่มีลักษณะ และมีความรุนแรง เทียบเท่ากับเหตุเพลิงไหม้ ระเบิด อุทกภัย อุบัติเหตุ หรือเหตุทุกขภัย⁸³ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว หรือ ภูเขาไฟระเบิด เป็นต้น

ง. การลัทธิภัยโดยอาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น

การลัทธิภัยโดยอาศัยโอกาสเช่นนี้ แม้ว่าทรัพย์ที่ลักเอาไปจะไม่ใช่ทรัพย์ที่เป็นของผู้ประสบภัย หรืออุบัติเหตุ หรือแม้กระทั่งไม่ทราบว่าทรัพย์ดังกล่าวเป็นทรัพย์ของผู้ใดเลยก็ตาม ผู้กระทำก็ยังคงต้องรับโทษหนักขึ้นอยู่⁸⁴

จ. การลัทธิภัยโดยอาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวอันตรายใดๆ

ภัยอันตรายดังกล่าวอาจเกิดขึ้นแล้วหรือยังไม่เกิดขึ้นก็ได้⁸⁵ ตัวอย่างของภัยอันตราย เช่น มีการประกาศจากทางการว่ามีเชื้อร้ายหลุดออกมาจากการดูแลของสวนสัตว์ ทำให้ผู้คนในบริเวณละแวกนั้นเกิดความตื่นกลัว ผู้กระทำจึงฉวยโอกาสที่ผู้คนตื่นกลัวนี้ทำการลัทธิภัย⁸⁶ เป็นต้น

3.3.1.3 การลัทธิภัยโดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใดๆ ตามมาตรา 335 (3)

คำว่า “สิ่งกีดกัน” ตามบทบัญญัตินี้มีความหมายถึง สิ่งกีดกันเพื่อคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ ซึ่งก็คือสิ่งที่มีไว้เพื่อป้องกันตัวบุคคลหรือตัวทรัพย์มิให้ถูกประทุษร้าย หรือเอาไปได้โดยง่าย เช่น ประตู หน้าต่าง ลูกกรง เหล็กดัด กำแพง รั้ว หรือตู้นิรภัย ซึ่งทำขึ้นเพื่อจุดประสงค์ที่ต้องการจะป้องกันมิให้มีบุคคลล้วงล้ำเข้าไปด้านใน⁸⁷

กรณีของการลัทธิภัยโดยทำอันตรายต่อสิ่งกีดกันนี้ มีประเด็นปัญหาในการวินิจฉัยของศาลว่า กรณีของการลื้อคฤกษ์เอาไว้นั้น กุญแจดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นสิ่งกีดกันตามความหมายในบทบัญญัตินี้หรือไม่ ซึ่งแต่เดิมศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาว่ากรณีของการลัทธิภัยโดยทำลายกุญแจนั้น

⁸³ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 88.

⁸⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1080/2511, 2447/2527

⁸⁵ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 88.

⁸⁶ พิชัย ด้านพัฒนามงคล, "เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 43.

⁸⁷ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 603-604.

ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์โดยทำลายสิ่งกีดกัน⁸⁸ แต่ต่อมาศาลได้เปลี่ยนแนวการวินิจฉัยไป โดยวินิจฉัยว่ากุญแจนั้นก็สิ่งกีดกันในการคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ประเภทหนึ่งเช่นกัน ผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์อันมีเหตุฉกรรจ์⁸⁹

นอกจากนี้ สำหรับกรณีของการผ่านสิ่งกีดกันเข้าไปลักทรัพย์นั้น ยังมีประเด็นปัญหาในทางวิชาการอีกว่า การผ่านเข้าไปดังกล่าวจะต้องมีเข้าไปมากน้อยเพียงใด ต่อประเด็นปัญหานี้ ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ได้อธิบายไว้ว่า “เพียงแค่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายได้มีการล่วงล้ำเข้าไป เพื่อเอาทรัพย์นั้นออกมา ก็ถือว่ามีความผิดซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้นแล้ว ไม่จำเป็นว่าจะต้องถึงขนาดผ่านเข้าไปทั้งตัวแต่อย่างใด”⁹⁰

3.3.1.4 การลักทรัพย์โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้ ตามมาตรา 335 (4)

จากเหตุฉกรรจ์ดังกล่าว สามารถแยกการพิจารณาออกได้เป็น 2 ส่วน⁹¹ กล่าวคือ

ก. ส่วนของการลักทรัพย์โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้า

ในส่วนแรกนี้ เป็นกรณีของการที่ผู้กระทำได้เข้าไปลักทรัพย์ โดยอาศัยช่องทางที่มีไว้เพื่อทำประโยชน์อื่นๆ นอกจากใช้เป็นทางสำหรับคนเข้าออก เช่น ช่องลม ที่ทำไว้เพื่อประโยชน์ให้ลมสามารถระบายถ่ายเทเข้าออกได้ หรือปล่องไฟ ที่ทำไว้เพื่อประโยชน์ให้ควันไฟ ถ่ายเทออกมาภายนอก เป็นต้น

ข. ส่วนของการลักทรัพย์โดยเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

ในส่วนหลังนี้ เป็นกรณีของการที่ผู้กระทำได้เข้าไปลักทรัพย์ โดยอาศัยช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้ ดังนั้นอาจเป็นช่องทางที่โดยปกติทำไว้สำหรับให้คนเข้าออกอยู่แล้วหรือไม่ก็ได้ เช่น ประตู หรือหน้าต่างช่องระบายลม ที่ตัวการ หรือผู้สนับสนุน ในฐานะที่เป็น “ผู้เป็นใจ” ได้เปิดเอาไว้เป็นช่องทางสำหรับให้ผู้กระทำได้เข้าไป

⁸⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1080/2511

⁸⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8993/2550

⁹⁰ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, หน้า 653.

⁹¹ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 635.

3.3.1.5 การลักทรัพย์โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่น เพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ ตามมาตรา 335 (5)

การแปลงตัวเป็นผู้อื่น หมายความว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงหน้าตา ร่างกายให้มีความผิดแผกแตกต่างไปจากเดิม⁹² จนยากที่จะจำได้ว่าตัวผู้กระทำความผิดเป็นใคร⁹³ เช่น การใส่วิกผม ใส่หวด เคราปลอม ย้อมสีผม หรือการแต่งกายเป็นเพศตรงข้าม⁹⁴

ส่วนความหมายของ การปลอมตัวเป็นผู้อื่น หมายความว่า เป็นการทำให้เข้าใจว่าตนเอง เป็นบุคคลอีกคนหนึ่ง หรืออาจกล่าวว่าเป็นลักษณะของการสวมรอยเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งมีตัวตน อยู่ แล้วถือโอกาสลักทรัพย์จากการสวมรอยนั้น⁹⁵

การมอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ กรณีดังกล่าวข้อสำคัญอยู่ที่ การกระทำเพื่อไม่ให้เห็นหน้าหรือจำหน้าได้ เช่น การเอาแป้งหรือสีมาทาหน้า สวมหน้ากาก หรือการ เอาถุงน่องสตรี หรือหมวกไหมพรมมาคลุมศีรษะ⁹⁶ เป็นต้น

3.3.1.6 การลักทรัพย์โดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 335 (6)

เนื่องจากคำว่า “การลวง” นั้นมีความหมายว่า เป็นการทำให้เข้าใจผิด ดังนั้นการลวงว่าเป็น เจ้าพนักงาน จึงหมายถึง การที่ตนมิใช่เจ้าพนักงานแต่ได้ทำการหลอกลวงโดยอวดอ้างแสดงตนว่าตน เป็นเจ้าพนักงานแล้วอาศัยโอกาสนั้นในการลักทรัพย์⁹⁷ หรืออาจเป็นการทำให้ผู้อื่นหลงผิดคิดไปเองว่า เป็นเจ้าพนักงานก็เป็นการลวงว่าเป็นเจ้าพนักงานเช่นกัน⁹⁸ โดยความเชื่อหรือไม่เชื่อในการลวง ดังกล่าวของผู้กระทำนั้นไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่พึงคำนึงถึง⁹⁹ ดังนั้นแม้ว่าผู้ถูกลวงจะไม่เชื่อ ผู้กระทำก็ ยังคงมีความผิดซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้นอยู่

3.3.1.7 การลักทรัพย์โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปตาม มาตรา 335 (7)

⁹² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, หน้า 271.

⁹³ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 93.

⁹⁴ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 605.

⁹⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, หน้า 272.

⁹⁶ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 326.

⁹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 80/2520

⁹⁸ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 605.

⁹⁹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 94.

ก. การลักทรัพย์โดยมีอาวุธ

คำว่า “อาวุธ” ดังกล่าว หมายถึงทั้งอาวุธโดยสภาพ และอาวุธโดยการใช้งานหรือเจตนาจะใช้
 อย่างอาวุธ ตามหลักของบทนิยามในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (5) เช่น ปืน ดาบ หอก มีด
 ขวาน¹⁰⁰ หรือส้าว¹⁰¹ เป็นต้น ซึ่งการมีอาวุธในการลักทรัพย์ดังกล่าวนี้ ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องพกพาติด
 ตัวไปในการลักทรัพย์แต่แรกก็ได้ แม้เป็นกรณีที่เพิ่งจะหยิบฉวยได้ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุก็ถือว่าเป็น
 การลักทรัพย์โดยมีอาวุธเช่นเดียวกัน¹⁰² ข้อสำคัญคือการทำผู้กระทำจะมีความผิดฐานลักทรัพย์โดยมี
 อาวุธนี้ได้ ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาถืออาวุธด้วย กล่าวคือ ต้องรู้ด้วยว่าตนเองนั้นมีอาวุธติดตัวมาในการ
 ลักทรัพย์ เช่น เพื่อนฝากสิ่งของที่ติดมีการบรรจุห่อไว้อย่างมิดชิด โดยไม่ได้บอกว่าด้านในเป็นอาวุธปืน
 แล้วต่อมาผู้กระทำได้นำห่อสิ่งของนั้นติดตัวไปในการลักทรัพย์ด้วย ดังนี้ถือว่าผู้กระทำไม่มีเจตนา
 อาวุธติดตัวในการลักทรัพย์ จึงไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุฉกรรจ์¹⁰³

ข. การลักทรัพย์โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

กรณีนี้หมายถึงการเป็นตัวการร่วมกันในการลักทรัพย์ ดังนั้นหากเป็นกรณีที่ต่างคนต่างลัก
 ทรัพย์ แม้จะไปช่วยกันขนย้ายทรัพย์ภายหลังจากที่ได้ลักทรัพย์สำเร็จแล้วก็ตาม ก็ไม่ถือว่าเป็นตัวการ
 ร่วมกัน จึงไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุฉกรรจ์แต่อย่างใด¹⁰⁴

3.3.1.8 การลักทรัพย์ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการ
 สาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้นๆ ตามมาตรา 335 (8)

กรณีนี้ผู้กระทำจะต้องมีการเข้าไป ซึ่งหมายความว่า ผู้กระทำจะต้องเข้าไปในเคหสถานนั้น
 ทั้งตัว¹⁰⁵ หรือเป็นส่วนใหญ่¹⁰⁶ หากแค่เอื้อมมือเข้าไปหยิบฉวยทรัพย์ออกมาย่อมไม่เป็นความผิดตาม
 กรณีนี้

ก. การลักทรัพย์ในเคหสถาน

¹⁰⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 730/2509

¹⁰¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2009/2522

¹⁰² ปัญญา วรวิวัฒน์, ฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 605.

¹⁰³ หยุต แสงอุทัย, ฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 636.

¹⁰⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 327.

¹⁰⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2138/2537

¹⁰⁶ หยุต แสงอุทัย, ฎหมายอาญา ภาค 2-3, หน้า 298.

คำว่า “เคหสถาน” หมายถึง สถานที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ตามหลักของบทนิยามในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (4) ซึ่งข้อสำคัญ คือ สถานที่ดังกล่าวต้องใช้สำหรับคนอยู่อาศัย คือ กิน อยู่ หลับ นอน ในขณะที่ลักทรัพย์ และหากว่าผู้กระทำความผิดได้มีการลักทรัพย์ในเคหสถานในลักษณะนี้แล้ว ก็ย่อมมีความผิดฐานบุกรุกเคหสถานด้วยในตัว¹⁰⁷ หรือในทางกลับกัน หากมีการฟ้องร้องขอให้ศาลลงโทษเฉพาะฐานลักทรัพย์ในเคหสถานแต่ฐานเดียว โดยไม่ได้ร้องขอให้ลงโทษฐานบุกรุกเคหสถานด้วย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏในทางพิจารณาว่าผู้กระทำได้มีการบุกรุกเข้าไปในเคหสถานจริง แต่มิได้มีเจตนาเอาทรัพย์ไปโดยเจตนาทุจริต เช่นนี้ผู้กระทำได้ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน แต่ศาลก็ยังสามารถลงโทษฐานบุกรุกเคหสถานได้ เนื่องจากเป็นกรณีที่ความผิดที่ฟ้องคือฐานลักทรัพย์ในเคหสถานนั้น รวมการกระทำหลายอย่าง แต่ละอย่างอาจเป็นความผิดได้ในตัวเอง ศาลจึงสามารถลงโทษจำเลยในการกระทำอย่างหนึ่งตามที่พิจารณาได้ความได้นั้นคือฐานบุกรุกในเคหสถาน ตามหลักของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคหก¹⁰⁸

ข. การลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ

คำว่า “สถานที่ราชการ” หมายถึง สถานที่ที่มีการปฏิบัติราชการ ไม่ว่าจะสถานที่นั้นจะเป็นของเอกชน หรือกระทรวง ทบวง กรม เป็นเจ้าของ¹⁰⁹ ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว¹¹⁰ หรือในขณะที่ลักทรัพย์จะเป็นเวลาราชการหรือไม่¹¹¹ ย่อมถือว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ราชการทั้งสิ้น

ถึงกระนั้นก็ยังคงมีประเด็นปัญหาทางวิชาการว่า สถานที่ราชการนั้น จะหมายรวมถึงบริเวณของสถานที่ราชการ ในลักษณะเดียวกับที่เคหสถาน หมายความว่ารวมถึง บริเวณของเคหสถานด้วยหรือไม่ กรณีนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกา ได้เคยวินิจฉัยไว้ในลักษณะว่า ความหมายของคำว่า สถานที่ราชการนั้นจะไม่รวมถึงบริเวณด้วย เช่น โรงอาหารของมหาวิทยาลัยของรัฐ¹¹² เป็นต้น ด้วยความเคารพผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยกับแนวการวินิจฉัยดังกล่าว เนื่องจากสถานที่ราชการเป็นสถานที่ที่มีขึ้นเพื่อการปฏิบัติราชการ และอาจมีประชาชนโดยทั่วไปมาติดต่อขอราชการจำนวนมาก สถานที่ดังกล่าวจึง

¹⁰⁷ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, หน้า 296.

¹⁰⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 772/2534

¹⁰⁹ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 638.

¹¹⁰ คนพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 103.

¹¹¹ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 607.

¹¹² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2845/2543

ควรเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยเป็นที่น่าไว้วางใจของประชาชนได้ว่า เมื่อได้มาติดต่อขอราชการกับสถานที่ดังกล่าวแล้วทรัพย์สินของตนจะไม่ถูกประทุษร้าย ดังนั้นการที่จะกำหนดให้เฉพาะการลักทรัพย์ในสถานที่ราชการเท่านั้นเป็นบริเวณที่มีเหตุอรรถจคงไม่ถูกต้องนัก เพราะในปัจจุบันสถานที่ราชการก็มีหลายส่วน มีได้มีแต่อาคารที่ทำการเท่านั้น แต่ยังคงประกอบไปด้วยโรงอาหารซึ่งประชาชนผู้มาติดต่อขอราชการอาจไปรับประทานอาหาร หรือลานจอดรถซึ่งประชาชนบางคนอาจมีฐานะและขับรถที่มีมูลค่าสูงมาจอดไว้ เนื่องจากอาจคิดว่าอยู่ในบริเวณสถานที่ราชการแล้วไม่น่าจะมีปัญหาภัยอันตรายหรือปัญหาประการอื่นแต่อย่างใด เป็นต้น บริเวณของสถานที่ดังกล่าวผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเป็นสถานที่ที่ควรได้รับความคุ้มครองมิได้ยิ่งหย่อนกว่าในตัวสถานที่ราชการแต่อย่างใด

ค. การลักทรัพย์ในสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้นๆ

คำว่า “สถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะ” นั้นหมายถึง สถานที่ไม่ว่าราชการหรือเอกชนได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือ หรือเป็นที่ใช้ประโยชน์สำหรับบุคคลทั้งหลาย ไม่ว่าจะเพื่อกิจธุระทางการอาชีพ การเลี้ยงชีพ จิตใจ หรือการพักผ่อนหย่อนใจ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำขึ้นชั่วคราวหรือเป็นการถาวร¹¹³ และไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าบริการใดๆหรือไม่¹¹⁴ เช่น วัด ท่าเรือ ห้องสมุด หรือที่ทำการของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ฯลฯ เป็นต้น

3.3.1.9 การลักทรัพย์ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ ตามมาตรา 335 (9)

ก. การลักทรัพย์ในสถานที่บูชาสาธารณะ

เนื่องจากคำว่า สถานที่บูชาสาธารณะ นั้นกฎหมายไม่ได้มีการกำหนดให้เฉพาะแต่การบูชาในทางศาสนาเท่านั้น ดังนั้น แม้เป็นสถานที่บูชาสิ่งอื่นที่บุคคลให้การเคารพนับถือบูชา ก็ย่อมอยู่ในความหมายของสถานที่บูชาสาธารณะนี้เช่นกัน เช่น โรงเจ โบสถ์ สุเหร่า ศาลพระภูมิ ศาลเจ้าต่างๆ หรือแม้กระทั่งหลุมฝังศพ ที่เก็บอัฐิของของบุคคลสำคัญ หรือรูปปั้นอนุสาวรีย์ที่ได้สร้างไว้เพื่อเป็นที่ระลึกถึงบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญที่บุคคลทั่วไปมาบูชา ก็ถือว่าเป็นสถานที่บูชาสาธารณะเช่นกัน¹¹⁵ แต่ข้อสำคัญคือ จะต้องเป็นสถานที่เฉพาะในส่วนที่มีการบูชากันจริงๆเท่านั้น¹¹⁶

¹¹³ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 104.

¹¹⁴ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 608.

¹¹⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, หน้า 303.

¹¹⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2014/2536, 4284/2547

ข. การลักทรัพย์ในสถานีรถไฟ

คำว่า “สถานีรถไฟ” หมายถึง บริเวณที่จอดรถไฟเพื่อรับส่งคนโดยสาร หรือสินค้า โดยไม่จำกัดเฉพาะว่าจะต้องเป็นส่วนของขบวนรถสำหรับคนหรือขบวนรถสำหรับสินค้า น่าจะรวมถึงที่ทำการของสถานี เช่น ห้องจำหน่ายตั๋ว ห้องพักผู้โดยสารและบริเวณสถานีด้วย¹¹⁷ ซึ่งรถไฟดังกล่าวนี้ ไม่ว่าจะ เป็นรถไฟของการรถไฟแห่งประเทศไทย รถไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา หรือที่มักเรียกกันว่า รถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) หรือรถไฟฟ้ามหานคร (MRT) ย่อมอยู่ในความหมายของคำว่า สถานีรถไฟดังกล่าวทั้งสิ้น¹¹⁸ และไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นของใครแต่อย่างใด¹¹⁹

ค. การลักทรัพย์ในท่าอากาศยาน

ความหมายของคำว่า “ท่าอากาศยาน” ในบทบัญญัตินี้หมายถึง ลานบิน หรือทางวิ่งขึ้นลงของอากาศยาน รวมถึงอาคารท่าอากาศยานนั้นด้วย และยังหมายความรวมถึงถนน หรือบริเวณโดยรอบอาคารภายในท่าอากาศยานด้วย¹²⁰ แต่ไม่หมายความรวมไปถึงพื้นที่ทั้งหมดของท่าอากาศยาน¹²¹

ง. การลักทรัพย์ในที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ

ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะดังกล่าว หมายความถึง ที่จอดรถหรือเรือซึ่งคนทั่วไป หรือสาธารณชนมีสิทธิที่จะนำรถหรือเรือของตนเข้าไปจอดได้ ฉะนั้นที่จอดรถซึ่งห้างร้านค้าต่างๆ จัดไว้สำหรับให้บริการแก่ลูกค้าตน จึงมิใช่ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะตามความหมายของบทบัญญัติในมาตรานี้ เช่นเดียวกับที่จอดรถ หรือเรือเฉพาะประเภท เช่น ป้ายจอดรถประจำทาง ท่าจอดเรือด่วน เจ้าพระยา หรือเรือรับส่งคนในคลองแสนแสบ เป็นต้น¹²² แต่ก็ไม่ได้หมายความรวมไปถึงบริเวณอื่นๆ ของที่จอดรถหรือเรือสาธารณะด้วย เช่น ปากทางเข้าสถานีขนส่ง¹²³ เป็นต้น

จ. การลักทรัพย์ในสาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า

¹¹⁷ ปัญญา วรวิวัฒน์, ฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 609.

¹¹⁸ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 70.

¹¹⁹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 108.

¹²⁰ ปัญญา วรวิวัฒน์, ฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 609.

¹²¹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 108.

¹²² ปัญญา วรวิวัฒน์, ฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 609.

¹²³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12888/2556

สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้ขนสินค้าขึ้นลงทั้งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ รวมถึงโกดังเก็บสินค้าระหว่างรอขนถ่ายด้วย¹²⁴ เช่น โกดังเก็บผักสินค้า¹²⁵ เป็นต้น

ฉ. การลักทรัพย์ในยานพาหนะสาธารณะ

คำว่า “ยานพาหนะ” หมายถึง เครื่องขับเคลื่อน เพราะฉะนั้นยานพาหนะจึงหมายถึง รถโดยสารประจำทาง เรือข้ามฟาก เรือเมล์ หรือเครื่องบินโดยสาร ซึ่งใช้สำหรับขนส่งประชาชน โดยทั่วไป หรือสำหรับการขนส่งสินค้าใช้กับประชาชนในลักษณะทั่วไปเช่นเดียวกัน หากเป็นการให้บริการแก่คนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะแล้วย่อมไม่ใช่ยานพาหนะ¹²⁶ กรณีดังกล่าวนี้แม้จะมีการดึงตัวลงมาจากรถแล้วบังคับเอาทรัพย์ไปก็ถือว่าความผิดเริ่มเกิดตั้งแต่อยู่บนรถ เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในยานพาหนะเช่นกัน¹²⁷

3.3.1.10 การลักทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ตามมาตรา 335 (10)

กรณีนี้สามารถแบ่งลักษณะของทรัพย์ที่ถูกกระทำได้เป็น 2 รูปแบบ¹²⁸

ประการแรก คือทรัพย์ที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นทรัพย์ที่ได้ออกให้บริการแก่ประชาชน โดยทั่วไปแล้วแต่ถูกลักไป เช่น เส้าไฟฟ้าให้แสงสว่าง สายส่งไฟฟ้า¹²⁹ ตู้โทรศัพท์สาธารณะ¹³⁰ เป็นต้น

ประการที่สอง คือทรัพย์ที่มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นทรัพย์ที่ยังไม่ได้มีการนำออกให้ประชาชนโดยทั่วไปได้ใช้สอย ก็ถูกลักเอาไปเสียก่อน เช่น ถังดับเพลิง หรือเสื้อชูชีพ เป็นต้น¹³¹

3.3.1.11 การลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง ตามมาตรา 335 (11)

¹²⁴ ปัญญา วรวิวัฒน์, ฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 609.

¹²⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 71/2503

¹²⁶ ปัญญา วรวิวัฒน์, ฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 609.

¹²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1384/2530

¹²⁸ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 110.

¹²⁹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 71.

¹³⁰ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, หน้า 307.

¹³¹ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 71.

นายจ้าง หมายถึง ผู้ที่มีสัญญาจ้างแรงงานกับลูกจ้างตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 575¹³² ดังนั้นหากลูกจ้างร่วมกับบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นลูกจ้างของนายจ้าง ทำการลักทรัพย์นายจ้างแล้ว บุคคลภายนอกจะไม่มีคามผิดฐานลักทรัพย์นายจ้าง เพราะไม่ได้มีความสัมพันธ์ในสัญญาจ้างแรงงานต่อกัน อีกทั้งการลักทรัพย์นายจ้างจะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นกรณีที่เกิดการลักทรัพย์กันในระหว่างเวลาทำงานปกติอีกด้วย¹³³ หรือหากเป็นกรณีลูกจ้างรายวัน วันใดที่ไม่ไปทำงานย่อมไม่ได้รับค่าจ้าง จึงไม่เป็นนายจ้างลูกจ้างต่อกัน หากมีการลักทรัพย์เกิดขึ้นในวันที่ไม่ได้ไปทำงานดังกล่าว ก็ไม่ถือว่าเป็นการลักทรัพย์นายจ้างเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุที่ทั้งคู่ไม่ได้มีสภาพเป็นนายจ้างและลูกจ้างแก่กันเลยแต่อย่างใด¹³⁴

3.3.1.12 การลักทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น ตามมาตรา 335 (12)

คำว่า กสิกรรม หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำไร่ไถนาเป็นสำคัญ¹³⁵ จึงไม่รวมถึงการทำประมงหรือป่าไม้ด้วย¹³⁶

การที่ผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ได้ การกระทำจะต้องมีลักษณะ 2 ประการ ได้แก่¹³⁷

ประการแรก ทรัพย์จะต้องเป็นของผู้ที่มีอาชีพกสิกรรม ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย มิฉะนั้นการไม่รู้ข้อเท็จจริงอาจทำให้ผู้กระทำความผิดองค์ประกอบภายในในเรื่องของเจตนาที่จะลักทรัพย์ของผู้มีอาชีพกสิกรรม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62 วรรคท้าย เนื่องจากเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยข้อเท็จจริง ผู้กระทำความผิดจึงต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงนั้นด้วย ดังนั้นหากผู้กระทำความผิดไม่รู้ว่าเป็นทรัพย์ของผู้มีอาชีพกสิกรรมแล้ว ผู้นั้นก็รับโทษฐานลักทรัพย์ธรรมดา ตามหลักรู้เท่าใด เจตนาและรับผิดเท่านั้น

ประการที่สอง ทรัพย์นั้นต้องเป็นสิ่งของหรือเครื่องมือตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้เท่านั้น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม เช่น วัวควายที่ใช้สำหรับ

¹³² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, หน้า 308.

¹³³ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 610.

¹³⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 395/2488

¹³⁵ คนพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 112.

¹³⁶ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 611.

¹³⁷ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 640.

ไถนา เป็นต้น หรือได้มาจากการกสิกรรมนั่นเอง เช่น ข้าว พืช ผัก ผลไม้ ที่ปลูกได้เอง ถ้าหากเป็นทรัพย์สินที่ซื้อมาใช้บริโภคก็จะไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกสิกรรมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ส่วนที่สอง คือการชิงทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่มีอาชัปกสิกรรมมิได้ สำหรับประกอบกสิกรรม ตามมาตรา 339 วรรคสองส่วนหลัง

บทบัญญัติในเรื่องนี้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525 โดยกฎหมายมีเจตนารมณ์เบื้องหลังจากการที่กฎหมายเล็งเห็นว่าเนื่องจากโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องช่วยผ่อนแรงแก่กสิกร กฎหมายจึงมุ่งหมายให้ความคุ้มครองมากยิ่งขึ้นกว่าทรัพย์สินตามธรรมดาทั่วไป

3.3.2 เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 339 ทวิ และมาตรา 340 ทวิ

เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 339 ทวิ และมาตรา 340 ทวิ นี้ เป็นกรณีที่ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดให้มีการนำเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335 ทวิมาใช้ ตามมาตรา 339 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง สำหรับความผิดฐานชิงทรัพย์ และมาตรา 340 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง สำหรับความผิดฐานปล้นทรัพย์ แล้วแต่กรณี ซึ่งเหตุฉกรรจ์ในเรื่องความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335 ทวิ ที่ถูกหยิบยกมาใช้เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์โดยผลของมาตรา 339 ทวิ หรือมาตรา 340 ทวินั้น มีเหตุฉกรรจ์อยู่ทั้งสิ้น 2 ลักษณะ ได้แก่

3.3.2.1 การลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว ตาม มาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง

บทบัญญัติในเรื่องนี้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525

จากเหตุฉกรรจ์ดังกล่าวจะสามารถแบ่งวัตถุแห่งการกระทำออกเป็น 3 ประการ ได้แก่¹³⁸

ก. พระพุทธรูป ไม่ว่าจะเป็นรูปหล่อ รูปสลัก ภาพวาด ภาพถ่าย หรือภาพเขียนแต่อย่างใดก็ได้

¹³⁸ ปัญญา วรวิวัฒน์, กฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398, หน้า 615.

ข. วัตถุในทางศาสนา ซึ่งจะเป็นวัตถุใดก็ได้ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาในทางศาสนาของศาสนิกชนที่มีความเคารพนับถือในศาสนานั้น เช่น ไม้กางเขน พระไตรปิฎก คัมภีร์ไบเบิล ฯลฯ เป็นต้น

ค. ส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าว อันมีความหมายถึงส่วนที่ประกอบขึ้นเป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนานั้น เช่น พระเศียรหรือพระกรของพระพุทธรูป เป็นต้น

ข้อสำคัญคือวัตถุดังกล่าวจะต้องเป็นที่สักการบูชาของประชาชน กล่าวคือ มีผู้คนมาทำการกราบไหว้บูชา ด้วยความศรัทธาเลื่อมใส หรือทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องมีการเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ

3.3.1.2 การลักทรัพย์เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว ที่ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคสอง

กรณีนี้เป็นกรณีของการลักทรัพย์ที่ได้กระทำต่อพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ซึ่งได้กระทำลงในสถานที่พิเศษตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ดังนั้นการลักเอาเงินของวัดที่อยู่ในตู้บริจาคในโบสถ์ แม้เป็นการกระทำลงในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคสองก็ตาม หากแต่เงินในตู้บริจาค ไม่ใช่พระพุทธรูป วัตถุในทางศาสนา หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว จึงมิใช่กรณีมาตรา 335 ทวิ วรรคสองนี้¹³⁹ หรือแม้แต่การลักพระพุทธรูปในวัด ซึ่งตั้งอยู่มุมใต้บูชาในหอสวดมนต์ หากแต่พระองค์ดังกล่าวไม่ใช่ที่เคารพสักการะของประชาชน จึงมิใช่กรณีมาตรา 335 ทวิ วรรคสองนี้เช่นกัน¹⁴⁰

3.3.3 เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคสองและวรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคสามและวรรคห้า

เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคสองและวรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคสามและวรรคห้า นั้น เป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดเหตุฉกรรจ์ไว้เองโดยเฉพาะในตั๋วบัญญัติมาตราเรื่องของความผิดฐานปล้นทรัพย์ ซึ่งมีความแตกต่างจากกรณีของเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 วรรคสองส่วนแรกที่มีการ

¹³⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3, หน้า 325.

¹⁴⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1812/2527

กำหนดให้นำมาตรา 335 มาใช้บังคับเป็นเหตุจรรยาในกรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ หรือกรณีเหตุจรรยาในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามมาตรา 339 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือมาตรา 340 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสองที่มีการบัญญัติให้นำมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้เป็นเหตุจรรยาในการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

ในกรณีของการปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 วรรคสอง และวรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคสามและวรรคห้า นั้น สามารถแบ่งส่วนในการพิจารณาออกได้เป็น 2 กรณี ได้แก่

3.3.3.1 การปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัว ตามมาตรา 340 วรรคสอง และมาตรา 340 ทวิ วรรคสาม

การปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัวไปด้วยดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายใช้คำว่า “ติดตัวไปด้วย” นั้นหมายความว่าผู้กระทำความผิดต้องมีอาวุธไปด้วยตั้งแต่แรกลงมือกระทำการลักทรัพย์¹⁴¹ ดังนั้นอาวุธดังกล่าวจึงต้องไม่ใช่อาวุธที่ได้มาจากการปล้นทรัพย์¹⁴² หรือได้ทิ้งอาวุธนั้นไปก่อนการปล้นทรัพย์¹⁴³ และแม้ว่าผู้กระทำความผิดมีอาวุธติดตัวไปด้วยในการปล้นทรัพย์ ก็ไม่จำเป็นต้องมีการใช้ แสดงหรือทำให้เห็นว่าตนมีอาวุธติดตัวมาปล้นทรัพย์ด้วยแต่อย่างใด ก็ถือว่าเป็นการปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัวไปด้วยแล้ว¹⁴⁴ ซึ่งอาวุธดังกล่าวอาจเป็นอาวุธโดยสภาพ หรืออาวุธโดยการใช้งานหรือเจตนาจะใช้อย่างอาวุธ ตามหลักของบทนิยามในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (5) ก็ได้ เช่น กระบอกไฟฉายที่ติดตัวใช้ตบตีทำร้ายภรรยาของผู้เสียหายในการปล้นทรัพย์ ก็ถือเป็นการปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัวไปด้วยเช่นกัน¹⁴⁵ แต่สเปร์ยพริกไทยแม้จะมีการบรรจุสารเคมีบางประการที่เมื่อถูกพ่นใส่จะเกิดอาการสำคัญ จาม ระคายเคืองหรือแสบตา หากแต่หลังจากนั้นไม่นานก็หายเป็นปกติได้ จึงจะเห็นได้ว่ามิได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้สำหรับทำร้ายผู้ใด ดังนั้นจึงมิใช่ทั้งอาวุธโดยสภาพ ทั้งไม่อาจใช้ประทุษร้ายร่างกายได้ถึงอันตรายสาหัสได้อย่างอาวุธ สเปร์ยพริกไทยจึงมิใช่อาวุธ¹⁴⁶

กรณีของการปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธนี้มีปัญหาในทางวิชาการว่าจะจะเป็นเหตุในลักษณะคดี ซึ่งหมายถึง เหตุหรือข้อเท็จจริงซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับความผิด อันจะมีผลถึงตัวผู้กระทำความผิด

¹⁴¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 199.

¹⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 886/2492

¹⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 967 - 968/2475

¹⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 890/2519

¹⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4280/2531

¹⁴⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2031/2554

ร่วมกันทุกคน หรือจะเป็นเหตุส่วนตัว ซึ่งหมายถึงคุณสมบัติ หรือความสัมพันธ์เฉพาะตัวของผู้กระทำ ความผิดแต่ละคน ต่อปัญหาในทางวิชาการนี้มีความเห็นแยกจากกันเป็น 2 ประการ

ความเห็นแรก เห็นว่า กรณีดังกล่าวนี้เป็นเหตุในลักษณะคดี ดังนั้นจึงมีผลถึงตัวผู้กระทำ ความผิดคนอื่นทุกคน แม้ว่าการปล้นดังกล่าวผู้ร่วมกระทำการด้วยคนอื่นๆจะไม่ปรากฏว่ามีอาวุธติดตัวไปด้วยแต่อย่างใดก็ยังคงต้องรับผิดฐานปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัวไปด้วยทุกคน ซึ่งความเห็นนี้เป็นความเห็นตามแนวการพิจารณาของศาลฎีกาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน¹⁴⁷ เนื่องจากศาลฎีกาเห็นว่า อาจมีการนำอาวุธดังกล่าวมาใช้ในการทำร้ายผู้เสียหายได้¹⁴⁸

ความเห็นที่สอง เห็นว่า เหตุดังกล่าวเป็นเหตุส่วนตัว จึงต้องพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62 วรรคท้าย เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำจึงต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงนั้นด้วย ซึ่งแนวความเห็นนี้เป็นแนวความเห็นของศาสตราจารย์จิติติ ดิงศภัทย์ ซึ่งได้แสดงไว้ในหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1021/2518¹⁴⁹

ถึงกระนั้นไม่ว่าในกรณีความเห็นในทางใด การที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะมีอาวุธติดตัวไปปล้นทรัพย์นี้ ตัวผู้กระทำเองก็ต้องทราบด้วยว่าสิ่งที่เขานำติดตัวไปด้วยนั้นเป็นอาวุธ หากเขาไม่ทราบถึงข้อเท็จจริงนั้นแล้ว ความไม่รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวจะส่งผลให้ขาดเจตนา และจะทำให้ไม่มีความผิดฐานปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัว¹⁵⁰

3.3.3.2 การปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณ ตามมาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคห้า

กรณีของการปล้นทรัพย์ในลักษณะดังกล่าว สามารถแยกการกระทำของผู้กระทำออกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

ก. การปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

คำว่า “การแสดงความทารุณ” หมายความว่า เป็นการกระทำโดยวิธีการที่ดุร้าย โหดร้ายยิ่งกว่าธรรมดา มิใช่เป็นเพียงการกระทำที่ใช้วิธีผิดธรรมดาเท่านั้น หากแต่จะต้องใช้ความคิดเห็นของบุคคลโดยทั่วไปในการพิจารณาว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำโดยวิธีการที่โหดร้ายยิ่งกว่าธรรมดา

¹⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1021/2518, 980/2519, 4398/2555

¹⁴⁸ คนพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 178.

¹⁴⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 202.

¹⁵⁰ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4, หน้า 657.

หรือไม่¹⁵¹ และการปล้นทรัพย์ในลักษณะนั้นนอกจากจะต้องมีการแสดงความความทารุณแล้ว กฎหมายยังบัญญัติต้องประกอบอีกประการว่า ต้องมีการส่งผลให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจอีกด้วย ซึ่งจะทำให้การกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์นี้ เป็นการปล้นทรัพย์อันเป็นผลฉกรรจ์ กล่าวคือทำให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลที่ตามมาชดเชยยอมเกิดขึ้นได้ แม้ผู้กระทำจะมีได้เจตนาให้ผลคือ การที่ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจแต่อย่างใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 63

ข. การปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด

การใช้ปืนยิง หมายถึง การใช้ปืนยิงในระหว่างการปล้นทรัพย์ นั่นคือระหว่างที่ลงมือปล้นทรัพย์เป็นต้นไป¹⁵² ซึ่งต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา¹⁵³ ดังนั้นหากเป็นกรณีที่ใช้ปืนชู้¹⁵⁴ หรือว่าไม่ได้ต้องการชู้แต่ต้องการยิงจริง แต่กระสุนปืนเกิดดันปืนไม่ยอมลั่น¹⁵⁵ จึงไม่ถือว่าเป็นการปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิง แต่หากมีการใช้ปืนยิงโดยเจตนาแล้ว ไม่ว่าจะยิงปืนขึ้นฟ้า เพื่อให้เกิดความสับสนแก่การพาเอาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม มิใช่ยิงเพื่อความสนุกสนาน¹⁵⁶ หรือยิงสุนัข เพราะสุนัขเห่าเสียงดังจะกัคนร้าย ขณะที่คนร้ายกำลังค้นหาทรัพย์อยู่นั้นเป็นการกระทำในการปล้นบ้านผู้เสียหาย¹⁵⁷ ย่อมเป็นการปล้นทรัพย์ในการใช้ปืนยิงทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าไม่จำเป็นจะต้องทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายด้วย เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ต้องมีผู้อื่นได้รับอันตรายไว้เป็นองค์ประกอบแต่อย่างใด¹⁵⁸

ทั้งนี้การยิงปืนดังกล่าวจะต้องยังไม่ขาดตอนจากการปล้นทรัพย์ หากการปล้นทรัพย์นั้นขาดตอนไปแล้ว เช่น จำเลยปล้นทรัพย์ผู้เสียหายเสร็จเรียบร้อยแล้ว จนกระทั่งเดินทางกลับไปถึงบ้านพักของจำเลยแล้ว ผู้เสียหายได้เดินทางเข้าไปในบ้านจำเลยเพื่อเอาทรัพย์คืนและติดตามจับกุม จำเลยจึงยิงปืนขึ้นฟ้าเพื่อให้เจ้าของทรัพย์ไม่กล้าติดตามเอาคืนยอมไม่มีความผิดฐานปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิง¹⁵⁹

¹⁵¹ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, หน้า 799. หัวข้อ 1296.

¹⁵² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 210.

¹⁵³ หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 721/2516

¹⁵⁴ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 217.

¹⁵⁵ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, หน้า 800. หัวข้อ 1297.

¹⁵⁶ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4, หน้า 210.

¹⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1465/2508

¹⁵⁸ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 100.

¹⁵⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 104/2513

กรณีการปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิงนี้มีความคล้ายคลึงกับกรณีของการปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธตามแนวการพิจารณาของศาลฎีกา กล่าวคือ กรณีของการปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิงนี้ศาลฎีกาก็มีความเห็นว่าเป็นเหตุในลักษณะคดีเช่นเดียวกัน ดังนั้นหากผู้กระทำการปล้นทรัพย์คนหนึ่งได้ใช้ปืนยิงในระหว่างการปล้นทรัพย์นั้นแล้ว ผู้ร่วมกระทำคนอื่นย่อมมีความผิดตามมาตรา 340 วรรคสี่ด้วย¹⁶⁰ และเช่นกันว่าตัวผู้กระทำความผิดนั้นก็ต้องรู้ข้อเท็จจริงของการยิงปืนนั้นด้วย จึงจะทำให้ผู้กระทำมีความผิดตามมาตรา 340 วรรคสี่นี้ เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62 วรรคท้าย

ส่วนการปล้นทรัพย์โดยใช้วัตถุระเบิดนั้น ก็มีลักษณะการกระทำความผิดเช่นเดียวกันกับการปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิง เพียงแต่เปลี่ยนวัตถุที่ใช้ในการกระทำเท่านั้น¹⁶¹

ค. การปล้นทรัพย์โดยกระทำทรมาณ

การกระทำทรมาณ หมายถึง การทำให้เกิดความเจ็บปวดเกินความจำเป็น¹⁶² หรือกระทำให้ได้รับความลำบาก ซึ่งต้องวินิจฉัยตามความรู้สึกของบุคคลทั่วไปเช่นเดียวกับเรื่องการกระทำโดยแสดงความทารุณ¹⁶³ เช่น การหักแขนหักขา เป็นต้น ซึ่งความผิดดังกล่าวจะสำเร็จลงในทันทีที่ได้กระทำทรมาณนั้น¹⁶⁴

3.3.4 เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 ตี

กรณีดังกล่าวสามารถแบ่งลักษณะของพฤติการณ์ในการกระทำได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

ก. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ

กรณีของเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจนี้ กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าจะต้องเป็นเครื่องแบบประเภทใด ฉะนั้นแม้จะเป็นเครื่องแบบตามปกติหรือเครื่องแบบล้าลองก็ย่อมมีความผิดในฐานนี้ทั้งสิ้น¹⁶⁵ เช่น การแต่งชุดพรานสีเขียวเพื่อไปชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ เป็นต้น

¹⁶⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1465/2508

¹⁶¹ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 181.

¹⁶² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 101.

¹⁶³ จิตติ ดิงศักดิ์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, หน้า 799. หัวข้อ 1296.

¹⁶⁴ คณพล จันทน์หอม, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2, หน้า 182.

¹⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 125.

ข. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด

กรณีนี้กฎหมายได้กำหนดประเภทของอาวุธไว้เพียงอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดเท่านั้น ไม่ได้หมายรวมถึงอาวุธประเภทอื่นๆด้วยแต่อย่างใด

การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดนี้มีปัญหาในทางวิชาการเกิดขึ้น 2 ประการ

ประการแรก ปัญหาว่ามาตรา 340 ตรีดังกล่าวนี้ จะถือเป็นความผิดในตัวเอง อันเป็นบทบัญญัติต่างหากจากบทบัญญัติความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 หรือไม่

ต่อปัญหานี้ ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1637/2528 วินิจฉัยไว้ว่า มาตรา 340 ตรี เป็นเพียงเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 340 ต้องรับโทษหนักขึ้นเท่านั้น หาได้เป็นความผิดต่างหากอีกบทหนึ่งไม่ การวินิจฉัยจึงต้องวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดตามมาตรา 340 วรรคสอง ประกอบมาตรา 340 ตรี ดังนั้นหากพิพากษาโดยไม่ระบุว่าเป็นมาตรา 340 วรรคใดนั้นก็ย่อมไม่ถูกต้องด้วย¹⁶⁶

ประการที่สอง ปัญหาว่าหากการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์นั้นมีการใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดประกอบการกระทำด้วยแล้ว ดังนี้จะลงโทษตัวผู้กระทำความผิดและผู้ร่วมกระทำความผิดอย่างไร เนื่องจากเมื่อมีการมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดแล้ว นั้นย่อมแสดงว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องมีอาวุธติดตัวไปในการปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคสองด้วยโดยปริยาย ในกรณีนี้จึงต้องเริ่มจากการพิจารณาก่อนว่า การปล้นทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดนี้เป็นความผิดประเภทใด เนื่องจากจะส่งผลต่อการพิจารณาความผิดของตัวผู้ร่วมกระทำความผิดต่อไป

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่า การปล้นทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดดังกล่าวนี้เป็นความผิดที่เป็นเหตุส่วนตัว¹⁶⁷ เนื่องจากกฎหมายมุ่งหมายที่จะลงโทษให้หนักขึ้นเฉพาะตัวผู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดเท่านั้น¹⁶⁸ ดังนั้นเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดที่มีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดดังกล่าวในการปล้นทรัพย์เท่านั้นที่จะมีความผิดตามมาตรา 340 ตรีนี้ ส่วนผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นจะรับผิดเพียง มาตรา 340 วรรคสอง กล่าวคือฐานปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัวเท่านั้น หากเป็นกรณีการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ หรือหากเป็นการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์แล้ว ผู้อื่นที่

¹⁶⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1814/2530

¹⁶⁷ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา, หน้า 101.

¹⁶⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 339.

ร่วมชิงทรัพย์แต่ไม่ได้หรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดด้วย ก็จะมีคามผิดตามมาตรา 339 ฐานชิงทรัพย์เท่านั้น¹⁶⁹ แล้วแต่กรณี แต่สำหรับตัวผู้กระทำนอกจากจะมีความผิดตามมาตรา 340 ตรีแล้ว อาจมีความผิดฐานฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้อื่นอีกกระทงหนึ่งด้วย¹⁷⁰

ค. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยใช้อายานพาหนะเพื่อกระทำผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม

กรณีดังกล่าวนี้ต้องเป็นการใช้อายานพาหนะตามลักษณะของการใช้อายานพาหนะที่เป็นเครื่องนำไป หรือเครื่องขับเคลื่อน เช่น การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์แล้วใช้จักรยานยนต์ขับหนีไป¹⁷¹ หรือใช้รถจักรยานยนต์แข่งปาดหน้าให้ผู้เสียหายหยุดรถแล้วทำการชิงทรัพย์ไป¹⁷² เป็นต้น แต่การที่จำเลยชิงรถจักรยานยนต์แล้วขับรถจักรยานยนต์คันนั้นหนีไป¹⁷³ ขับรถยนต์ไปใช้จ้างวานให้จำเลยคนอื่นๆ กระทำคามผิด¹⁷⁴ หรือใช้รถจักรยานยนต์ลี้มขวางถนนไว้ เพื่อไม่ให้ผู้เสียหายมีทางหนี¹⁷⁵ ไม่ใช่การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยใช้อายานพาหนะเพื่อกระทำผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม

กรณีมาตรา 340 ตรีนี้เคยมีประเด็นปัญหาทางวิชาการเกิดขึ้นว่า บทบัญญัติในมาตรา 340 ตรีดังกล่าว เป็นบทกำหนดโทษหรือบทเพิ่มโทษ เนื่องจากเคยมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่เคยใช้ถ้อยคำในการพิจารณาพิพากษาว่า “จำเลยมีความผิดตามมาตรา 340 วรรคท้าย ประกอบมาตรา 340 ตรีให้ลงโทษประหารชีวิตตามมาตรา 340 วรรคท้าย เมื่อศาลวางโทษประหารชีวิตแล้ว จึงไม่เพิ่มโทษตามมาตรา 340 ตรีอีก” ซึ่งต่อมาคดีได้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา และศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาในคดีดังกล่าวว่า การใช้ถ้อยคำว่า “ไม่เพิ่มโทษตามมาตรา 340 ตรี” นี้ไม่ถูกต้อง¹⁷⁶ ซึ่งต่อมาก็ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาอีกหลายฉบับที่ได้พิพากษาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว¹⁷⁷ ฉะนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า มาตรา 340 ตรีนั้นเป็นบทกำหนดโทษ อันเป็นกรณีของการกำหนดโทษผู้กระทำผิดหนักขึ้นเนื่องจากมีเหตุฉกรรจ์ ไม่ใช่บทเพิ่มโทษแต่อย่างใด

¹⁶⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 350/2519

¹⁷⁰ โดยนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3964/2554

¹⁷¹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, หน้า 330.

¹⁷² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2326/2552

¹⁷³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 778/2519, 316/2521

¹⁷⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1946/2527

¹⁷⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5564/2552

¹⁷⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1857/2540

¹⁷⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6317/2549, 1393/2550

จากการศึกษาพบว่ากรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์นั้น ประมวลกฎหมายอาญามีได้มีการกำหนดให้มีเหตุฉกรรจ์ที่แตกต่างไปจากเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์แต่ประการใดเลย กล่าวคือเมื่อจะมีการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ กฎหมายก็จะมีการกำหนดให้หยิบยืมบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์มาใช้อยู่เสมอๆ เช่น บทบัญญัติในมาตรา 339 วรรคสองที่บัญญัติให้นำเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335 มาใช้บังคับกับกรณีการชิงทรัพย์ด้วย หรือกรณีบทบัญญัติ มาตรา 339 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ก็ได้มีการบัญญัติให้มีการพิจารณาว่าเป็นการกระทำต่อทรัพย์ตาม มาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง หรือกระทำลงในสถานที่ ตาม มาตรา 339 ทวิ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ หรือไม่ หรือในบางกรณีแม้กฎหมายจะมีการกำหนดเหตุฉกรรจ์เอาไว้เองในความผิดฐานชิงทรัพย์ เช่น การชิงทรัพย์ที่กระทำต่อโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่มีอาชีวะกรรมมีไว้สำหรับประกอบกรรม ตามมาตรา 339 วรรคสองส่วนหลัง หากแต่การบัญญัติดังกล่าวก็บัญญัติโดยมีใจความที่เหมือนกันกับกรณีของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ตาม มาตรา 335 วรรคสาม เช่นเดียวกับกรณีของการชิงทรัพย์

ถ้าหากจะมีความแตกต่างก็คงเป็นในส่วนของความผิดฐานปล้นทรัพย์ ซึ่งกฎหมายได้มีการบัญญัติเหตุฉกรรจ์ที่มีลักษณะเฉพาะเอาไว้อยู่ประการหนึ่ง นั่นคือการปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณ ตามมาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคห้า ทั้งนี้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอมได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า กรณีของการปล้นทรัพย์นี้เป็นกรณีที่กฎหมายได้กำหนดอัตราโทษสูงอยู่แล้วดังที่ได้เคยกล่าวไปในเบื้องต้น กฎหมายจึงประสงค์ที่จะบัญญัติเพิ่มเติมเฉพาะกรณีของเหตุฉกรรจ์ที่มีความสำคัญเท่านั้น ซึ่งกฎหมายได้สังเกตเห็นว่ากรณีของการปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณเป็นการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ที่มีความพิเศษไปกว่ากรณีของการปล้นทรัพย์โดยทั่วไป

ส่วนเหตุฉกรรจ์ประการอื่นในความผิดฐานปล้นทรัพย์นอกจากเหตุฉกรรจ์ประการนี้นั้น ผู้ศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างในสาระสำคัญจากกรณีของเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด เช่น การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ตามมาตรา 340 ตริ ก็เป็นการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ไว้ลักษณะเดียวกับบทบัญญัติในมาตรา 336 ทวิ ในการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์

ตารางที่ 1 ตารางสรุปเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

เหตุฉกรรจ์		ฐานชิงทรัพย์	ฐานปล้นทรัพย์
การลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 (1) – (12)		มาตรา 339 วรรคสอง	-
การกระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักร ที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม		มาตรา 339 วรรคสอง ส่วนหลัง	-
ทรัพย์ ทั่วไป	การกระทำเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ	มาตรา 339 วรรคสาม	มาตรา 340 วรรคสาม
	การกระทำเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส	มาตรา 339 วรรคสี่	มาตรา 340 วรรคสี่
	การกระทำเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย	มาตรา 339 วรรคห้า	มาตรา 340 วรรคหก
	กระทำโดยมีอาวุธติดตัว	-	มาตรา 340 วรรคสอง
	กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตราย แก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณ	-	มาตรา 340 วรรคห้า
	กระทำโดยแต่งเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจ หรือแต่งกาย ให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อยานพาหนะเพื่อกระทำผิด หรือ พาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม	มาตรา 340 ตี	
ทรัพย์ และ สถานที่ ตาม มาตรา 335 ทีวี	การกระทำเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ	มาตรา 339 ทีวี วรรคสาม	-
	การกระทำเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส	มาตรา 339 ทีวี วรรคสี่	มาตรา 340 ทีวี วรรคสี่
	กระทำโดยมีอาวุธติดตัว	-	มาตรา 340 ทีวี วรรคสาม
	การกระทำเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย	มาตรา 339 ทีวี วรรคห้า	มาตรา 340 ทีวี วรรคหก
	กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตราย แก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณ	-	มาตรา 340 ทีวี วรรคห้า
	กระทำโดยแต่งเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจ หรือแต่งกาย ให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อยานพาหนะเพื่อกระทำผิด หรือ พาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม	มาตรา 340 ตี	

3.4 ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

3.4.1 ปัจจัยด้านผู้กระทำ (Actor)

3.4.1.1 การชิงทรัพย์โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (7)

เนื่องจากการชิงทรัพย์ซึ่งมีผู้กระทำตั้งแต่สองคนขึ้นไปนั้นทำให้เจ้าของทรัพย์เกิดความเกรงกลัวว่าจะเกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและร่างกายมากกว่ากรณีของการชิงทรัพย์โดยผู้กระทำคนเดียว

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (11)

3.4.1.2 การชิงทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (11)

เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดโดยลูกจ้างต่อนายจ้าง โดยอาศัยคุณสมบัติหรือโอกาสของตนที่เป็นลูกจ้างในการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งปกติแล้วในความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างและนายจ้างดังกล่าวควรอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์และไว้วางใจระหว่างกัน

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร ยังเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีรากฐานมาจากแนวคิดแบบศักดินาในสังคมไทยสมัยก่อนอีกด้วย¹⁷⁸

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 294 (5)

3.4.2 ปัจจัยด้านการกระทำ (Acts)

3.4.2.1 การชิงทรัพย์โดยมีอาวุธ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (7)

¹⁷⁸ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญา ภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553), หน้า 320.

ด้วยเหตุที่อาวุธเป็นสิ่งร้ายแรงที่สามารถก่อให้เกิดการบาดเจ็บต่อร่างกายหรือเสียชีวิตได้ การที่ผู้กระทำความผิดติดตัวไปในขณะที่ทำการชิงทรัพย์จึงเป็นการกระทำที่มีลักษณะอุกฉกรรจ์ร้ายแรงจะเป็นการทำให้เจ้าของทรัพย์นั้นเกิดความเกรงกลัวต่อผู้กระทำความผิดมากกว่ากรณีของการชิงทรัพย์ตามปกติ เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตรายหรือได้รับความเสียหายต่อร่างกายหรือชีวิตได้

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (7)

3.4.2.2 การปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัว ตามมาตรา 340 วรรคสอง และมาตรา 340 ทวิ วรรคสาม

กรณีนี้มีเหตุผลที่คล้ายคลึงกับกรณีของการชิงทรัพย์โดยมีอาวุธ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (7) กล่าวคือ เนื่องจากการที่ผู้กระทำความผิดติดตัวไปในขณะที่ทำการปล้นทรัพย์จะเป็นการทำให้เจ้าของทรัพย์นั้นเกิดความเกรงกลัวต่อผู้กระทำความผิดมากกว่ากรณีของการปล้นทรัพย์ตามปกติ เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตรายหรือได้รับความเสียหายต่อร่างกายหรือชีวิตได้

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (7)

3.4.2.3 การปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาน ตามมาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคห้า

ด้วยเหตุที่บทบัญญัติได้มีการกำหนดองค์ประกอบไว้ประการหนึ่งว่าเป็นการกระทำโดยทารุณ ซึ่งเป็นการกระทำอย่างโหดร้าย ดุร้าย หรือร้ายกาจ หรือกระทำโดยทรมาน ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการทำให้ลำบาก ทำทารุณ เช่นนี้การกระทำย่อมมีลักษณะของความอุกฉกรรจ์ อันเป็นที่น่าเกรงกลัวในความรู้สึกของผู้คนโดยทั่วไป เช่นเดียวกับกรณี มาตรา 340 วรรคสี่ และบทบัญญัติยังมีการกำหนดเหตุกรณีที่ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถประหารชีวิตของผู้อื่นได้โดยง่าย อันทำให้ผู้ถูกกระทำเกิดความเกรงกลัวจากอำนาจของอาวุธนั้น

3.4.2.4 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ตามมาตรา 340 ตรี

กรณีนี้มีเหตุผลที่คล้ายคลึงกับกรณีของการชิงทรัพย์โดยมีอาวุธ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (7) การปล้นทรัพย์โดยมีอาวุธติดตัว ตามมาตรา 340 วรรคสอง และมาตรา 340 ทวิ วรรคสาม และ การปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิง ใช้อาวุธระเบิด หรือกระทำทรมาณ ตามมาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคห้า เนื่องจากอาวุธปืนก็ตี หรืออาวุธระเบิดก็ตีล้วนแต่เป็นวัตถุที่มีความอันตรายสามารถประหารชีวิตคนได้โดยง่าย จึงเป็นสิ่งที่มีความอันตรายและร้ายแรงอย่างสูงต่อบุคคลโดยทั่วไป เป็นการทำให้ผู้ถูกระงับเกิดความเกรงกลัวว่าจะได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกายหรืออนามัย

3.4.3 ปัจจัยด้านพฤติการณ์ (Circumstances)

3.4.3.1 การชิงทรัพย์ในเวลากลางคืน ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (1)

เนื่องจากการกระทำความผิดตามมาตรา 339 ประกอบมาตรา 335 (1) ดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดในเวลาค่ำคืนซึ่งมีความมืดเข้าปกคลุม ทำให้ผู้คนใช้ความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตได้ยากกว่าในช่วงเวลากลางวัน ผู้กระทำจึงอาจใช้โอกาสนั้นในการลงมือกระทำความผิดซึ่งทำให้การกระทำความผิดนั้นได้อย่างสะดวก¹⁷⁹ และสามารถสำเร็จผลได้ง่ายกว่าปกติ

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (1)

3.4.3.2 การชิงทรัพย์ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกขภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใดๆ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (2)

เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นการชิงทรัพย์ในที่ที่เกิดเหตุภัยอันตรายต่างๆ หรือที่ประชาชนตื่นกลัวต่ออันตราย พฤติการณ์จึงแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นการชิงทรัพย์โดยอาศัยความซุมนุ่นวายนวายนทำให้สามารถกระทำความผิดได้โดยสะดวก¹⁸⁰

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (6)

¹⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 315.

¹⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 316.

3.4.3.3 การชิงทรัพย์โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใดๆ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (3)

ด้วยเหตุที่เจ้าของทรัพย์ได้มีการกำหนดบริเวณซึ่งเป็นเขตปลอดภัยสำหรับการป้องกันภัยอันตรายแก่คนหรือทรัพย์ไว้ แต่ผู้กระทำก็ยังสามารถทำอันตรายหรือผ่านเข้าไปไม่ว่าโดยประการใดๆ ต่อสิ่งกีดกั้นนั้น ลักษณะของการกระทำจึงเป็นการทำลายความปลอดภัยของเขตดังกล่าว ทำให้เขตดังกล่าวไม่มีความปลอดภัยและอาจไม่สามารถป้องกันภัยอันตรายแก่คนหรือทรัพย์ได้อีกต่อไป หรือกล่าวคือเป็นการกระทำโดยไม่เคารพต่อเจตจำนงในการครอบครองทรัพย์ของผู้เป็นเจ้าของ¹⁸¹

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (2), (4)

3.4.3.4 การชิงทรัพย์โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (4)

เนื่องจากการที่ผู้กระทำได้ผ่านเข้าไปโดยใช้ช่องทางที่ไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้าหรือเข้าไปในช่องทางที่ผู้เป็นใจเปิดไว้ให้ นั้น ทำให้เจ้าของทรัพย์ไม่อาจใช้ความระมัดระวังได้ตามสมควร เพราะไม่อาจทราบว่าจะมีผู้ที่ลักลอบเข้ามาในช่องทางนั้นได้ อีกทั้งยังเป็นการฉวยโอกาสในการกระทำความผิดอีกด้วย

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 229 (3)

3.4.3.5 การชิงทรัพย์โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (5)

เนื่องจากการชิงทรัพย์โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้นั้นจะทำให้ผู้กระทำเกิดความใจกล้า มีความฮึกเหิมที่จะกล้ากระทำความผิดได้มากกว่าการเปิดเผยใบหน้าแท้จริง อีกทั้งเป็นการก่อให้เกิดอุปสรรคและความยากลำบากในการติดตามตัวผู้กระทำมาลงโทษ เนื่องจากเจ้าของทรัพย์จะไม่สามารถจำได้แน่ชัดว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด

¹⁸¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 317.

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (8), (9)

3.4.3.6 การชิงทรัพย์โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (6)

ด้วยเหตุที่การกระทำดังกล่าวเป็นการแอบอ้างอำนาจรัฐในการลวงหลอกผู้เสียหายให้เกิดความเกรงกลัวในความเป็นเจ้าพนักงานของผู้กระทำได้ลวงหลอก อันเป็นพฤติการณ์ซึ่งสร้างโอกาสที่จะทำให้การชิงทรัพย์นั้นเป็นไปโดยสะดวกและสามารถบรรลุผลได้ง่ายดายมากยิ่งขึ้น

3.4.3.7 การชิงทรัพย์ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะ ที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้นๆ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (8)

ด้วยเหตุที่เคหสถานเป็นสถานที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลจึงควรมีความปลอดภัยสูงสุด หากมีการรุกล้ำเข้าไปในเคหสถานเช่นว่านั้นโดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิแล้ว ก็จะเป็นการละเมิดสิทธิเจ้าบ้านอันควรต้องไปรับโทษหนักขึ้นกว่าปกติ และในส่วนสถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะนั้นจัดเป็นสถานที่ที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือมีผู้คนและทรัพย์สินอยู่จำนวนมาก หากเกิดการชิงทรัพย์ขึ้นแล้วก็อาจทำให้เกิดความเสียหายมากกว่ากรณีปกติทั่วไป รวมถึงสถานที่ดังกล่าวยังเป็นสถานที่ที่ใช้สำหรับติดต่อราชการอันประชาชนควรได้รับความปลอดภัย และมีความไว้วางใจที่จะสามารถมาติดต่อขอราชการได้อย่างสะดวกใจ

บทบัญญัติมาตรานี้ในส่วนของการชิงทรัพย์ในเคหสถานจึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (1)

3.4.3.8 การชิงทรัพย์ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (9)

เนื่องจากสถานที่บูชาสาธารณะนั้นเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา การที่มีการชิงทรัพย์ในสถานที่ดังกล่าวจึงส่งแสดงให้เห็นถึงความชั่วช้าในจิตใจของผู้กระทำที่ไม่เกรงกลัวต่อบาปกรรมที่ตนได้กระทำลง อีกทั้งสถานที่ดังกล่าวหรือสถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ ก็

เป็นสถานที่ที่มีทั้งผู้คนและทรัพย์สินจำนวนมาก ถ้าหากเกิดการกระทำความผิดแล้วก็จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากยิ่งกว่ากรณีปกติ

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 293 (2), (3)

3.4.3.9 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าว ที่ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตามมาตรา 339 ทวิ วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 ทวิ วรรคสอง

สาเหตุมาจากลักษณะของสถานที่เหล่านั้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์เนื่องด้วยเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของบุคคลผู้นับถือศาสนานั้นๆ หรือเป็นสถานที่ที่รวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งโดยปกติแล้วมักมีการจัดการดูแลอย่างเข้มงวดรัดกุม จึงแสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์ประกอบการกระทำของผู้กระทำที่ไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมายแต่อย่างใด ที่ได้ทำการชิงทรัพย์ลงในสถานที่เหล่านั้น

3.4.3.10 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ ตามมาตรา 340 ตรี

กรณีนี้มีเหตุผลที่คล้ายคลึงกับกรณีของการชิงทรัพย์โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (6) กล่าวคือเป็นการแอบอ้างอำนาจรัฐในการลวงหลอกผู้เสียหายให้เกิดความเกรงกลัวในความเป็นเจ้าพนักงานของผู้กระทำได้ลวงหลอก อีกทั้งในช่วงปี พ.ศ. 2514 เป็นช่วงที่มีการรัฐประหาร ทำให้เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจมีอำนาจหน้าที่มาก จึงอาจมีการกระทำการต่างๆ เช่น การแสดงตนโดยการแต่งกายเป็นเจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจเพื่อเพิ่มโอกาสในการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ให้สามารถสำเร็จลุล่วงได้โดยง่ายมากยิ่งขึ้น

3.4.3.11 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ตามมาตรา 340 ตรี

เนื่องจากการใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ก็คือเหตุผลเดียวกัน กล่าวคือทำให้การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์แล้วแต่กรณีสามารถเกิดผลสำเร็จได้ง่ายดายยิ่งขึ้น

3.4.4 ปัจจัยด้านผลของการกระทำ (Success)

3.4.4.1 การชิงทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (10)

ด้วยเหตุที่เป็นทรัพย์ที่ใช้โดยสาธารณะ เมื่อเกิดการชิงทรัพย์ดังกล่าวไปก็จะเกิดผลเสียหายกระทบต่อประชาชนทั่วไปเป็นส่วนรวมซึ่งเห็นประจักษ์¹⁸²

บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความคล้ายคลึงพอเทียบเคียงได้กับกรณีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 294 (4)

3.4.4.2 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าว ตามมาตรา 339 ทวิ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง

เนื่องจากทรัพย์ที่ถูกชิงนั้นเป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา การที่ทรัพย์ดังกล่าวเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนที่เคารพนับถือบูชา หรือเป็นสมบัติของชาติ จึงเป็นทรัพย์ที่มีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ¹⁸³ และเป็นทรัพย์สินอันล้ำค่าของชาติ¹⁸⁴ ซึ่งบางกรณีก็เป็นการยากที่จะประเมินคุณค่าได้ เมื่อถูกชิงเอาไปย่อมก่อให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก

3.4.5 ปัจจัยด้านผู้เสียหาย (Sufferer)

3.4.5.1 การชิงทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (12)

ด้วยเหตุที่สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม¹⁸⁵ ผู้มีอาชีพกสิกรรมจึงมีจำนวนค่อนข้างมาก ทำให้เกิดความเสียหายมากเป็นวงกว้าง กฎหมายจึงให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ผู้เสียหายกลุ่มนี้เป็นพิเศษ อีกทั้งการชิงทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้

¹⁸² เรื่องเดียวกัน, หน้า 320.

¹⁸³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 322.

¹⁸⁴ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525

¹⁸⁵ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญา ภาคความผิด, หน้า 320.

สำหรับประกอบสิทธิกรรมหรือได้มาจากการสิทธิกรรมนั้นเป็นความผิดที่เกิดขึ้นบ่อย กฎหมายจึงประสงค์ที่จะป้องปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดในลักษณะนั้น โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

3.4.5.2 การชิงทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพสิทธิกรรมมิไว้สำหรับประกอบสิทธิกรรม ตามมาตรา 339 วรรคสองส่วนหลัง

กรณีนี้มีเหตุผลที่คล้ายคลึงกับกรณีของการชิงทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชีพสิทธิกรรม บรรดาที่เป็นผลผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมิไว้สำหรับประกอบสิทธิกรรมหรือได้มาจากการสิทธิกรรมนั้น ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (12) กล่าวคือ สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ดังนั้นผู้มีอาชีพสิทธิกรรมจึงมีจำนวนค่อนข้างมาก เมื่อเกิดการชิงทรัพย์ลักษณะดังกล่าวจึงทำให้เกิดความเสียหายมาก อีกทั้งในขณะที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้น มีการกระทำความผิดต่อโค กระบือของผู้มีอาชีพสิทธิกรรมเพิ่มมากขึ้น กฎหมายจึงกำหนดเหตุดังกล่าวให้เป็นเหตุจรรยาซึ่งมีอัตราโทษสูงขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

3.5 ปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุจรรยาในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาของไทยในเรื่องเหตุจรรยาในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525 ซึ่งนับถึงปัจจุบันกาลเวลาก็ได้ผ่านพ้นไปกว่า 30 ปี อันทำให้กฎหมายอาจไม่มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเท่าที่ควร อีกทั้งในปัจจุบันเรายังมักพบเห็นการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ซึ่งมีพฤติการณ์ของการกระทำที่หลากหลายและส่งผลกระทบที่ร้ายแรงมากยิ่งขึ้น โดยบางกรณีบทบัญญัติเรื่องเหตุจรรยาในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาก็ไม่อาจแก้ไขหรือป้องปรามการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวได้อย่างเต็มที่

อนึ่ง เหตุการณ์อันเป็นการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่มักพบเห็นตามสื่อมวลชนอยู่บ่อยครั้งไม่ว่าในประเทศไทยหรือต่างประเทศ ได้แก่การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ใน 5 กรณี ดังต่อไปนี้

1. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
2. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภาวะพิการ หรือจิตพิการ

3. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก
4. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน
5. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก

3.5.1 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและสามารถพบได้บ่อยในสังคมไทย เช่น

ข้อเท็จจริงที่ 1 คดีแรก เหตุเกิดเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556 ขณะที่พระประสิทธิ์ รัตนธารี ผู้เสียหาย กำลังรอรับยาอยู่ที่ โรงพยาบาลสงฆ์ นายสมเกียรติ หรือโก๋ เพ็ชรงาม ผู้ต้องหา ได้เดินเข้ามาพูดคุยตีสนิท ซื้ออาหารมาถวาย จากนั้นได้ชักชวนผู้เสียหายนั่งรถแท็กซี่ไปส่งที่สถานีขนส่งหมอชิต ระหว่างนี้ผู้ต้องหาได้ซื้อน้ำดื่มมาถวาย และแอบใส่สารไซลาซีน (XYLAZINE) ซึ่งเป็นยาสลบ จนผู้เสียหายหมดสติ ผู้ต้องหาจึงลักทรัพย์สินเป็นเงินสด 2,000 บาท พระเครื่อง 20 องค์ มูลค่า 12,000 บาท และโทรศัพท์มือถือ ยี่ห้อ โนเกีย ราคา 800 บาท รวม มูลค่าทั้งสิ้น 14,000 บาท แล้วหลบหนีไป

คดีที่ 2 เหตุเกิดเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2556 ขณะที่ นางวัชรดี เดชทวีสุทธิ์ ผู้เสียหาย ซึ่งกำลังเข้าคิวซื้ออาหารที่โรงพยาบาลรามาริบัติ นายสมเกียรติ หรือโก๋ เพ็ชรงาม ผู้ต้องหาได้เข้ามาตีสนิท ช่วยซื้อการ์ด อาหาร กาแฟให้ และถือโอกาสใส่สารไซลาซีน (XYLAZINE) ลงในถ้วยกาแฟ ให้ผู้เสียหายดื่มจนหลับไป ก่อนลักเอาทรัพย์สิน 3 รายการ เป็นเงินสด โทรศัพท์มือถือ และนาฬิกา รวมมูลค่า 19,000 บาท แล้วหลบหนีไป

คดีที่ 3 เหตุเกิดเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2556 ขณะที่นายพิจิตร อยู่ในศีล ผู้เสียหาย หลังจากยื่นใบสั่งยา หลังรับเข้ารับรักษาอาการป่วยที่โรงพยาบาลรามาริบัติ และเข้าไปรับประทานอาหาร ผู้ต้องหาเข้ามาตีสนิทพูดคุยอย่างสนิทสนม และแอบใส่สารไซลาซีน (XYLAZINE) ลงในอาหาร เมื่อผู้เสียหายนำเงินไปฝากที่ตู้เอทีเอ็ม ผู้ต้องหาก็กตามไปพูดคุยจนทราบรหัสกดเงิน เมื่อผู้เสียหายมานั่งรอรับก็เกิดหลับหมดสติ ผู้ต้องหาจึงลักเงินสด 1,000 บาท และนำบัตรเอทีเอ็มธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงไทย ไปกดเงิน 3 ครั้ง ได้เงิน 38,300 บาท รวมทรัพย์สินทั้งหมด 39,400 บาท แล้วหลบหนีไป¹⁸⁶

¹⁸⁶ คมชัดลึก, "รวบแล้วมีมอมยาคนไข้"ปลดทรัพย์" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา:

ข้อเท็จจริงที่ 2 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2557 มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับกรณีที่นายอดิเรก ศรีมูล อายุ 42 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ได้แอบใส่ยานอนหลับ ที่มีชื่อว่า *Alprazolam* ซึ่งเป็นยาที่ในวงการแพทย์มีการใช้เพื่อรักษาอาการวิตกกังวล ซึ่งโดยปกติในการใช้ยาดังกล่าวต้องได้รับคำสั่งจากแพทย์เท่านั้น¹⁸⁷ ลงในขวดซูปไก่สกัดยี่ห้อหนึ่งให้นายเฮเลน (นามสมมติ) สวาทประภทสอง ต่อม หลังจากนั้นได้ทำการชิงเอาทรัพย์สินของนายเฮเลน (นามสมมติ) ไปหลายรายการ ได้แก่ สร้อยคอทองคำ แหวนทองคำ โทรศัพท์มือถือ และเงินสด 4 พันบาท รวมมูลค่า 66,000 บาท เป็นต้น

เมื่อผู้ศึกษาได้ไปทำการศึกษาแนวการพิจารณาพิพากษาของศาลในข้อเท็จจริงที่มีลักษณะดังกล่าวแล้วก็พบว่า ในคดีของนายอดิเรก ศรีมูลตามข้อเท็จจริงที่ 2 นี้ ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2554 ในหมายเลขคำที่อ. 126/2557 ว่าจำเลยมีเจตนาประทุษร้ายผู้อื่นโดยมอมยาและประสงค์ต่อทรัพย์ เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ จำเลยกระทำความผิดจริง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 339 วรรคสาม, พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเภท 4 พ.ศ. 2518 มาตรา 62 วรรคหนึ่ง, 106 วรรคสอง เป็นความผิดหลายกรรม ให้ลงโทษทุกกรรม ฐานชิงทรัพย์ฯ จำคุก 12 ปี ฐานมีวัตถุออกฤทธิ์ฯ จำคุก 2 เดือน รวมจำคุก 12 ปี 2 เดือน ลดโทษกึ่งหนึ่ง คงจำคุก จำเลยไว้ 6 ปี 1 เดือน และให้จำเลยคืน หรือชดใช้เงิน จำนวน 36,000 บาทแก่ผู้เสียหายด้วย และสั่งริบยานอนหลับของกลาง¹⁸⁸

ในส่วน of ชั้นศาลสูงเอง ศาลฎีกาก็ได้เคยมีคำพิพากษาในคดีที่มีข้อเท็จจริงในลักษณะเดียวกันกับคดีดังกล่าว โดยศาลฎีกาได้เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3562/2537 ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏในลักษณะที่นางใหม่ พลบำรุง กับพวกอีก 2 คน ได้ใช้ยานอนหลับ ที่มีชื่อว่า *Midazolam* มาผสมผสมลงในเปียร์ให้ผู้เสียหายดื่มจนหมดสติ แล้วเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไป ซึ่งในคดีนี้ ศาลฎีกาพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ กล่าวคือ พิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 62 วรรคแรก, 106 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคแรก ให้เรียงกระทงลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานมีวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภท 2 ไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจำคุก 1 ปี และฐานปล้นทรัพย์จำคุก 12 ปี รวมจำคุกจำเลยทั้งสามคนละ 13 ปี จำเลยที่ 1 และที่ 3 ให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา

¹⁸⁷ อภัย ราชภูริจิตร, "ยาอัลปราโซแลม (Alprazolam) " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://haamor.com>

¹⁸⁸ ไทยรัฐออนไลน์, "จำคุก 6 ปี หม่อมมอมยา ชิงทรัพย์สาวประภทสอง" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 17 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: www.thairath.co.th

มาตรา 78 คงจำคุกจำเลยที่ 1 และที่ 3 มีกำหนดคนละ 8 ปี 8 เดือน และลดโทษให้จำเลยที่ 2 หนึ่งในสี่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 9 ปี 9 เดือน ธิบายของกลาง¹⁸⁹

แม้ว่าจะมีข้อเท็จจริงที่เป็นคดีความขึ้นสู่การพิจารณาในชั้นศาลแล้ว เรื่องของการประเด็น เรื่องของการชิงทรัพย์โดยมีการใช้โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าวยังคงประเด็น ปัญหาอยู่ว่ากรณีดังกล่าวนั้นจะเป็นการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสามหรือไม่ เนื่องจากศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์ ได้เคยมีหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาเอาไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3269/2531 ซึ่งท่านได้กล่าวไว้ใน ส่วนสรุปของหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวไว้ว่า “โดยสรุปการใช้ยาเสพติดให้กินเป็นการกระทำต่อกายเพราะประสาทเป็นส่วนของร่างกาย แต่ไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายเพียงแต่ วิงเวียนปวดศีรษะเป็นไข้ ไม่ถึงเป็นอันตรายแก่กายแต่อาการที่เป็นผลเกิดแก่จิตใจคือสลบหมดสติเป็น ผลแก่จิตใจหมดสติถึง 12 ชั่วโมงถือเป็นอันตรายแก่จิตใจ หากสลบเพียงชั่วครู่ไม่ถึงเป็นอันตรายแก่ จิตใจ” ดังนั้นกรณีนี้ผู้กระทำจะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสาม ฐานชิง ทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจได้นั้น จะต้องพิจารณาที่ระยะเวลาสลบหมดสติ อันเป็นผลแก่จิตใจเป็นสำคัญว่าหมดสติด้านถึง 12 ชั่วโมงหรือไม่ หากผู้ถูกกระทำหมดสติด้านถึง 12 ชั่วโมง ผู้กระทำจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสาม ฐานชิงทรัพย์เป็น เหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เมื่อพิจารณาในทางกลับกันแล้วหากถ้าสลบหมดสติเพียง ชั่วครู่ก็ไม่ถือว่าได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ¹⁹⁰ ดังนั้นหากไม่มีข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุตุกรรจ์ ประการอื่นแล้ว ผู้กระทำก็มีความผิดเพียงแค่ฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์กรณีทั่วไปตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งแล้วแต่กรณีเท่านั้น ซึ่งมีโทษที่เบา

¹⁸⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3562/2537

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 62 วรรคแรก, 106 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคแรก ให้เรียงกระทงลงโทษตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานมีวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภท 2 ไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจำคุก 1 ปี และฐานปล้นทรัพย์จำคุก 12 ปี รวมจำคุกจำเลยทั้งสามคนละ 13 ปี จำเลยที่ 1 และที่ 3 ให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่ การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุกจำเลยที่ 1 และที่ 3 มี กำหนดคนละ 8 ปี 8 เดือน ธิบายของกลาง

จำเลยที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ลดโทษให้จำเลยที่ 2 หนึ่งในสี่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 9 ปี 9 เดือน นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

จำเลยที่ 2 ฎีกา ศาลฎีกาพิพากษายืน

¹⁹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 569/2496

กว่าการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสาม ทั้งที่มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทมาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดอันฝ่าฝืนต่อความมุ่งหมายหรือเจตนากรรมของผู้สร้างสรรค์และได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ถูกระทำแล้วเช่นเดียวกัน แม้จะส่งผลไม่เท่ากันก็ตาม

3.5.2 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภาย พิการ หรือจิตพิการ

การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภาย พิการ หรือจิตพิการ นั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและสามารถพบได้บ่อยในสังคมไทย เช่น

ข้อเท็จจริงที่ 1 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2558 หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ได้มีการเผยแพร่ข่าวในกรณีที่ นายแทน (นามสมมติ) อายุ 17 ปี และนายตัม (นามสมมติ) อายุ 16 ปี ได้ใช้อาวุธมีดและเหล็กชุดซาร์ปออกมาบังคับให้กลุ่มนักเรียนชายชั้น ม.1 โรงเรียนเกษมพิทยาจำนวน 12 คนเดินหลบคนไปที่บริเวณริมกำแพงหลังตลาดซึ่งเป็นมุมอับปลอดภัย จากนั้นจึงใช้เหล็กชุดซาร์ปทำท่าจะแทงใส่แล้วขู้งับเอาทรัพย์สินของกลุ่มนักเรียนดังกล่าวไป อันประกอบด้วย เงินสดประมาณ 1,000 บาท นาฬิกาข้อมือยี่ห้อคาสิโอ รุ่นจีซีช็อก 2 เรือน โทรศัพท์มือถือไอโฟน 4 อีก 1 เครื่อง ภายในตลาดซูปเปอร์วันพลาซ่า เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร¹⁹¹

ข้อเท็จจริงที่ 2 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2558 www.phitsanulokhotnews.com ซึ่งเป็นสื่อขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ได้เผยแพร่ข่าวในกรณีที่นายนพพล พลนิ่ม ใช้อาวุธปืนข่มขู่เพื่อชิงทรัพย์นายบุญเรือง นอบเผือก ซึ่งเป็นผู้บกพร่องทางการพูด บริเวณทางเข้าบ้านโปร่งหม้อข้าวหมู 4 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อ 2 มีนาคม 2558 จากการชิงทรัพย์ดังกล่าวนาย นพพลได้ทรัพย์สินเป็นกระเป๋าสะพาย โทรศัพท์มือถือและเงินของนายบุญเรืองไป¹⁹²

ข้อเท็จจริงที่ 3 เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2558 หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ได้มีการเผยแพร่ข่าวในกรณีที่น่าายอภิชาติ สมศรี หรือแม่ก ท่ามะกา ที่ได้ตระเวนก่อเหตุชิงทรัพย์คนชรากว่า 10 รายในพื้นที่ตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง ช่วงเดือน มกราคม – พฤษภาคม 2558 จากการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่พบว่านายอภิชาติให้การรับสารภาพว่า ตนติดยาเสพติดจนถูกไล่ออกจากงานทำให้ไม่มีเงิน

¹⁹¹ ผู้จัดการออนไลน์, “จับโจรชิงทรัพย์นักเรียนภายในตลาดซูปเปอร์วันพลาซ่า” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th>

¹⁹² Phitsanulok Hotnews, “จับคนร้ายใช้ปืนชิงทรัพย์คนพิการพูดไม่ได้” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.phitsanulokhotnews.com>

จึงตัดสินใจลงมือกระทำการชิงทรัพย์ เมื่อได้เงินมาก็พาแฟนสาวเที่ยวเตร่ และซื้อยาบ้ามาเสพ เมื่อเงินหมดก็จะตระเวนก่อเหตุซ้ำอีกในพื้นที่เขต สถานีตำรวจภูธรทุ่งคอกและสถานีตำรวจภูธรกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และในพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจะเลือกเหยื่อเฉพาะที่เป็นคนชราเท่านั้น¹⁹³

ข้อเท็จจริงที่ 4 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558 หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ได้มีการเผยแพร่ข่าวในกรณีที่นายจิรศักดิ์ เพ็ชรแก้ว หรือ"อาร์ม การะเกด" ที่ได้ตระเวนก่อเหตุใช้อาวุธปืนจี้ชิงทรัพย์ในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติและอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีผู้เสียหายทั้งสิ้น 4 ราย ล้วนเป็นผู้สูงอายุหรือคนชราซึ่งเป็นผู้ที่มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุทั้งสิ้น ซึ่งจากการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่พบว่า นายจิรศักดิ์ ผู้ต้องหามีอาการติดยาเสพติดอย่างรุนแรง และมักจะขับขีรถจักรยานยนต์ไปตามที่ต่างๆ เมื่อสบโอกาสจะทำที่จอดรถขอเงินผู้คนที่ผ่านไปมา โดยเน้นผู้สูงอายุ หากขัดขืนก็จะชักอาวุธปืนออกมาเพื่อข่มขู่ชิงทรัพย์ต่อผู้เสียหาย¹⁹⁴ เป็นต้น

เมื่อผู้ศึกษาได้ไปทำการศึกษานวการพิจารณาพิพากษาของศาลในข้อเท็จจริงที่มีลักษณะดังกล่าว ซึ่งผู้ศึกษาได้แสวงหาคำพิพากษาของศาลแต่เฉพาะกรณีที่ผู้ถูกระงับไม่ได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย เพื่อที่จะได้ทำการเปรียบเทียบอัตราโทษที่ศาลกำหนดจากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์อันไม่มีเหตุฉกรรจ์ใดๆเป็นข้อเท็จจริงแวดล้อมการกระทำความผิด สำหรับกรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภาวะพิการ หรือจิตพิการ ซึ่งผู้ศึกษาได้พบเพียงคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เพียงฉบับเดียว โดยศาลอุทธรณ์ภาค 7 ได้เคยมีคำพิพากษาในคดีที่นายกำจัด หรือตี แซ่ตั้ง ได้ทำการชิงทรัพย์ นายอุดม ทวีพล อายุ 75 ปี และนางทองหยด ทวีพล อายุ 74 ปี แล้วลักเอาพระเครื่องราคา 355,500 บาทไป ซึ่งในคดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค 7 ได้มีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น คือศาลจังหวัดนครปฐมให้จำคุกจำเลย 12 ปี และเนื่องจากรูปคดีมีลักษณะของความอุกฉกรรจ์อุกอาจไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เป็นการคุกคามสุจริตชน ไม่สำนึกการกระทำผิด จึงไม่มีเหตุลดโทษ¹⁹⁵

¹⁹³ เดลินิวส์, "บุกรวบโจรใจมด!ตระเวนชิงทรัพย์คนแก่" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th>

¹⁹⁴ เดลินิวส์, "รวบหนุ่มลูกหาใหญ่เมืองคอน ตระเวนจี้ชิงทรัพย์คนแก่" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <http://www.dailynews.co.th>

¹⁹⁵ ผู้จัดการออนไลน์, "อุทธรณ์ยืนคุกช่างปูน 12 ปี ชิงทรัพย์บ้านญาติตัวเอง!" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th>

3.5.3 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก

การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ผู้ศึกษา ยังไม่พบว่ามีกรณีเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย หากแต่ได้เกิดขึ้นจริงแล้วในต่างประเทศ เช่น

ข้อเท็จจริงที่ 1 กรณีของการชิงทรัพย์โดยบุคคลไม่ทราบชื่อจำนวน 2 คน ที่ได้เข้าไปชิงทรัพย์ ใน East Camden Middle School ในเมือง Camden มลรัฐ New Jersey ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2556¹⁹⁶ หรือ

ข้อเท็จจริงที่ 2 กรณีของการชิงทรัพย์โดยนาย Devon Albert และ นาย Johnny Turner ที่ได้เข้าไปทำการชิงทรัพย์ใน Lakeland Christian School and Dixieland Elementary ในเมือง LAKELAND มลรัฐ Florida ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2558 ที่ผ่านมา¹⁹⁷

ถึงกระนั้นผู้ศึกษาก็เห็นว่าในโลกปัจจุบันที่เป็นโลกไร้พรมแดน ด้วยเหตุที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า มีการถ่ายทอดรูปแบบการดำเนินการในเรื่องต่างๆระหว่างประเทศมากมาย การกระทำคามผิดเองก็เช่นเดียวกัน ที่สามารถอาศัยเทคโนโลยีในการถ่ายทอดรูปแบบหรือเป็นตัวอย่าง ในการกระทำคามผิดแก่กันและกันในระดับระหว่างประเทศ การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่เคยเกิด แต่เฉพาะในต่างประเทศ แม้ยังไม่เคยเกิดในประเทศไทยของเราเลยก็อาจเกิดขึ้นได้ในที่สุด

เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีข้อเท็จจริงที่เป็นกรณีการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กเกิดขึ้นในประเทศไทย จึงยังไม่พบแนวคำพิพากษาของศาลไม่ว่า ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาในประเทศไทยแต่อย่างใด

3.5.4 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน

การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและสามารถพบได้บ่อยในสังคมไทย เช่น

¹⁹⁶ NJ.COM, "Police Seek Two Suspects in Connection to Camden Middle School Robbery," [Online] Accessed: 18 December 2015. Available from: http://www.nj.com/camden/index.ssf/2013/07/police_seek_two_suspects_in_connection_to_camden_middle_school_robbery.html

¹⁹⁷ TheLedger.com, "Lakeland Police Capture Armed Robbery Suspects," [Online] Accessed: 18 December 2015. Available from: <http://www.theledger.com/article/20150904/news/150909741>

ข้อเท็จจริงที่ 1 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2554 นายอุเทน บุญประดิษฐ์ ได้ใช้กรรไกรปลายแหลมเข้าไปข่มขู่นักงาน ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น สาขาปากซอยรามคำแหง 32 เขตบางกะปิ เพื่อชิงทรัพย์สินเงินสดและสุรา 1 ขวด รวมมูลค่า 424 บาท ก่อนจะหลบหนีไป¹⁹⁸

ข้อเท็จจริงที่ 2 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2558 ได้มีผู้กระทำความผิดจำนวน 3 คนร่วมกันทำการปล้นทรัพย์สิน ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น สาขาเสียด หมู่ 2 ตำบลเสียด อำเภอบางบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้อาวุธปืนและมีดดาบ ข่มขู่นักงานประจำร้าน แล้วปล้นเอาทรัพย์สินภายในร้านไปจำนวนหลายรายการ ได้แก่ โทรศัพท์มือถือจำนวน 6 เครื่อง แท็บเล็ตจำนวน 1 เครื่อง สุราต่างประเทศ บุหรี่ และอื่นๆ รวม 21 รายการ เป็นมูลค่ากว่า 33,700 บาท ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมได้ในภายหลัง¹⁹⁹

ข้อเท็จจริงที่ 3 กรณีของการชิงทรัพย์ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น จำนวน 7 สาขาในคืนเดียวกัน ในพื้นที่ของสถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร สถานีตำรวจนครบาลดินแดง สถานีตำรวจนครบาลพญาไท และสถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ ซึ่งอยู่ในความสนใจของสังคมในช่วงเดือน กรกฎาคม 2558 ที่ผ่านมา²⁰⁰ เป็นต้น ซึ่งจากสถิติของกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ระบุว่าตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2557 จนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2558 เฉพาะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้เกิดเหตุชิงทรัพย์ร้านสะดวกซื้อทั้งสิ้นถึง 44 ครั้ง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมได้ 19 ราย มีผู้ต้องหาทั้งสิ้น 24 คน และอยู่ระหว่างการดำเนินการจับกุมทั้งสิ้น 12 คน โดยเกิดเหตุในพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 มากที่สุดถึง 15 ราย²⁰¹

ข้อเท็จจริงที่ 4 กรณีที่เกิดการชิงทรัพย์ธนาคารธนชาติ สาขาถนนพระราม 2 (ซอย 3) เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2558 โดยผู้กระทำได้ทรัพย์สินเป็นเงินสดไปทั้งสิ้นประมาณ 420,000 บาท²⁰²,

¹⁹⁸ สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, "จำคุก15ปีโจรจี้7-11ย่านหัวหมาก" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.innnews.co.th>

¹⁹⁹ ไทยรัฐออนไลน์, "จี้รวบ 3 โจ้ ควางปืน-มีด ปล้นเซเว่นฯสุราษฎร์ ล่าอีก 3 ยิงหลบหนี" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <http://www.thairath.co.th>

²⁰⁰ ข่าวสด, "รวบแล้วสองโจ้ตระเวนปล้นเซเว่นคืนเดียว 7 แห่ง" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <http://www.khaosod.co.th>

²⁰¹ ข้อมูลจากกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

²⁰² ไทยรัฐออนไลน์, "2ชายร้ายชิง4.2แสนมือเปลา่บุกรณาการ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <https://www.thairath.co.th>

กรณีการชิงทรัพย์ธนาคารธนชาติ สาขาอ่อนนุช 52 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2558 โดยผู้กระทำได้ทรัพย์สิ้นเป็นเงินสดไปทั้งสิ้นประมาณ 66,000 บาท²⁰³ หรือ

ข้อเท็จจริงที่ 5 กรณีของการชิงทรัพย์ธนาคารธนชาติ สาขาโรงพยาบาลนวมินทร์ 9 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2558 โดยผู้กระทำได้ทรัพย์สิ้นเป็นเงินสดไปทั้งสิ้นประมาณ 300,000 บาท²⁰⁴ เป็นต้น

เมื่อผู้ศึกษาได้ไปทำการศึกษาแนวการพิจารณาพิพากษาของศาลในข้อเท็จจริงที่มีลักษณะดังกล่าว ก็พบว่ามีความพิพากษาศาลหลายฉบับที่ได้เคยพิจารณาลงโทษจำเลยผู้กระทำความผิดไว้ ซึ่งผู้ศึกษาจะขอยกคำพิพากษาของศาลอาญาในคดีของนายอุเทน บุญประดิษฐ์ ตามข้อเท็จจริงที่ 1 มาเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นคดีที่มีความน่าสนใจสำหรับการวิเคราะห์ในส่วนของโทษที่ศาลได้ลงแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้ทราบว่าโดยปกติแล้วกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้น จะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเท่าใด ซึ่งข้อเท็จจริงโดยละเอียดของคดีนายอุเทน บุญประดิษฐ์ ตามข้อเท็จจริงที่ 1 นั้นมีว่า “ในคดีนี้โจทก์ (พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา) ฟ้องว่าเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2554 เวลาประมาณ 04.30 น. ขณะที่พนักงานหญิง 2 คนของร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่น สาขาปากซอยรามคำแหง 32 เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร กำลังทำงานภายในร้าน จำเลย (นายอุเทน บุญประดิษฐ์) ซึ่งสวมหมวกแก๊ปสีขาว เสื้อแจ็กเก็ตสีดำ กางเกงขาสั้นสีชมพู ได้เข้ามาในร้านแล้วใช้กรรไกรปลายแหลมยาว 5 นิ้ว เป็นอาวุธ พุดจางับคัมข่มขู่ให้ผู้เสียหาย (พนักงานหญิง 2 คนดังกล่าว) เปิดลิ้นชักนำเงินจำนวน 329 บาท และสุราหงส์ทองขวดแบน อีก 1 ขวด ราคา 95 บาท รวมมูลค่า 424 บาท ส่งให้จำเลย ก่อนหลบหนีไป ต่อมาเวลาประมาณ 06.30 น.เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก ได้จับกุมจำเลยได้ ส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกระบวนการดำเนินคดีอาญา ศาลพิเคราะห์คำเบิกความจากผู้เสียหายซึ่งเป็นประจักษ์พยานแล้ว เห็นว่า มีน้ำหนักน่าเชื่อถือสอดคล้องกัน โดยสามารถจดจำใบหน้าจำเลยได้อย่างแม่นยำ ซึ่งเชื่อว่า จำเลยกระทำผิดตามฟ้องจริง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง ให้จำคุก 10 ปี และให้เพิ่มโทษจำเลยอีกกึ่งหนึ่ง เนื่องจากเพ่งพินโทษคดีลักทรัพย์ รวมจำคุก 15 ปี และให้คืนเงินจำนวน 424 บาทแก่ผู้เสียหาย” จากคำพิพากษาของศาลในคดีดังกล่าว หากพิจารณาเฉพาะโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์ โดยไม่พิจารณาที่โทษรวมที่ศาลได้กำหนดลงแก่จำเลยเนื่องจากการขอเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 93 แล้ว จะเห็นได้ว่าศาล

²⁰³ ไทยรัฐออนไลน์, “ล่าโจรชุดดำ’จีแบงก์ ธนชาติ ถ.อ่อนนุช52 กวาดเงินไป66,000บ.” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <https://www.thairath.co.th>

²⁰⁴ ไทยรัฐออนไลน์, “อุกอาจ! โจรบุกเดี่ยวชิงเงิน 3 แสน แบงก์ธนชาติ รพ.นวมินทร์ 9” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <https://www.thairath.co.th>

ได้มีการกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเพียงแค่ 10 ปีเท่านั้น นับว่าเป็นโทษที่ค่อนข้างเบา หากเทียบกับกรณีที่มีการกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นเหตุฉกรรจ์แล้ว เนื่องจากในกรณีของการชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ในกรณีอื่นนั้นศาลได้เคยกำหนดโทษจำคุกแก่จำเลยสูงถึง 15 ปี แม้จะไม่มีกรเพิ่มโทษแต่อย่างใด²⁰⁵

3.5.5 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก

ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในเรื่องของการกระทำความผิดต่อทรัพย์ที่มีมูลค่ามากนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นประเทศไทยยังไม่เคยมีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์ที่มีมูลค่ามากอย่างชัดเจนว่า หากแต่เหตุการณ์ดังกล่าวเคยเกิดขึ้นในต่างประเทศมาแล้ว เช่น

ข้อเท็จจริงที่ 1 กรณีการชิงทรัพย์ในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์กีฬาโอลิมปิก เมืองโอลิมเปีย ประเทศกรีซ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555 ซึ่งผู้กระทำจำนวน 2 คน ได้ร่วมกันใช้ฆ้อนทุบทำลายตู้กระจกและชิงเอาวัตถุโบราณไปเกือบ 70 ชิ้น ซึ่งมีทั้งรูปปั้นดินเผา รูปปั้นทองเหลือง และอื่นๆ โดยบางชิ้นมีอายุเก่าแก่ถึง 3,200 ปี อันเป็นความเสียหายที่ไม่อาจประเมินค่าได้²⁰⁶ หรือ

ข้อเท็จจริงที่ 2 กรณีของการปล้นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์เวลส์พาร์โก เมืองซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2558 ซึ่งผู้กระทำจำนวน 3 คนได้ร่วมกัน ขับริยยนต์อเนกประสงค์ซึ่งขโมยมาขับขี่พุ่งชนประตูกระจกของพิพิธภัณฑ์ดังกล่าว แล้วปล้นเอาก้อนทองคำขนาด 10 ออนซ์ (284 กรัม) มูลค่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือราว 330,000 บาทไป²⁰⁷ เป็นต้น

ในเรื่องของการกระทำความผิดต่อทรัพย์ที่มีมูลค่ามากดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่ายังไม่เคยมีการนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมูลค่าของทรัพย์มาเพื่อกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้นในลักษณะของเหตุฉกรรจ์แต่อย่างใด หากแต่อาจจะถูกหยิบยกนำมาพิจารณาโทษจำเลยในการพิจารณาชั้นศาลโดยผู้พิพากษาเท่านั้น

ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่ากรณีของการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในลักษณะต่างๆนี้เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งทั้งในสังคมไทยและต่างประเทศ ซึ่งในทุกข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นล้วนแต่มีลักษณะของ

²⁰⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3656/2555

²⁰⁶ คมชัดลึก, “ปล้นพิพิธภัณฑ์ในเมืองโอลิมเปีย” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net>

²⁰⁷ เดลินิวส์, “โจรบุกปล้นทองคำพิพิธภัณฑ์สหรัฐ” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา : <http://www.dailynews.co.th>

5. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก
กรณีปัญหาทั้ง 5 ประการดังกล่าวนี้เป็นประเด็นปัญหาสำคัญอันสมควรที่จะหยิบยกไป
ทำการศึกษาในลำดับต่อไป

บทที่ 4

เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาต่างประเทศ

ในบทที่ 3 ผู้ศึกษาได้ศึกษาความผิดฐานลักทรัพย์อันเป็นฐานของความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ในกรณีธรรมดา เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย ได้มีการวิเคราะห์และจัดจำแนกเหตุการณ์ดังกล่าว โดยใช้กลุ่มปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์ และได้ทำการพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและเป็นปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งผู้ศึกษาพบปัญหาทั้งสิ้น 5 กรณีปัญหา

สำหรับในบทที่ 4 เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาต่างประเทศนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามกฎหมายอาญาต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มีความเกี่ยวข้องกันกับประเด็นปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยว่า ในต่างประเทศมีการกำหนดให้กรณีตามประเด็นปัญหาที่พบนี้เป็นเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์หรือไม่ หากมีบทบัญญัติดังกล่าวนี้มีลักษณะเช่นไร มีคำอธิบายตัวบทกฎหมายดังกล่าวว่าอย่างไร และมีแนวการใช้การตีความโดยศาลในประเทศนั้นๆไปในลักษณะทิศทางอย่างไร

4.1 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

ในเรื่องของการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนั้น ปรากฏอยู่ในกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) (720 ILCS 5/18-1) มาตรา 18-1 (b)(2) ซึ่งบัญญัติวางหลักไว้ดังนี้

มาตรา 18-1 ความผิดฐานชิงทรัพย์และเหตุการณ์

(a) การชิงทรัพย์ คือการที่บุคคลได้กระทำโดยเจตนาที่จะเอาทรัพย์ (เว้นแต่ ยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังจักรกล ซึ่งจะมีบทบัญญัติเฉพาะในมาตรา 18-3 หรือ มาตรา 18-4) ของผู้อื่นไป โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือ ชูเชี่ยวว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายในทันทีทันใดนั้น

(b) เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์

(2) ผู้ใดกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ โดยเจตนาเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยวิธีการนำส่งยาควบคุมใดๆเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ (โดยการฉีดยา, สูดนม, รับประทาน, ส่งถ่าย หรือวิธีการอื่นทำนองเดียวกัน) ไปยังถูกผู้ถูกกระทำ โดยปราศจากความยินยอม หรือโดยการคุกคามหรือหลอกลวง

(c) โทษ

การชิงทรัพย์จัดเป็นโทษชั้นสอง (Class 2 felony) เว้นแต่...การชิงทรัพย์ในลักษณะดังกล่าว จะจัดเป็นโทษชั้นหนึ่ง (Class 1 felony) เช่นเดียวกับการชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ ตาม (b)

ตามกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) นั้นมีการจัดแบ่งประเภทของความผิดออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความผิดอุกฉกรรจ์ (Felony) และความผิดเล็กน้อย (Misdemeanor)¹ สำหรับในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะอธิบายเฉพาะความผิดประเภทความผิดอุกฉกรรจ์ (Felony) ซึ่งอยู่ในขอบเขตของการศึกษาเท่านั้น

ความผิดประเภทความผิดอุกฉกรรจ์ (Felony) นั้น สามารถแบ่งลำดับชั้นโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดออกเป็น 4 ชั้นความผิด² ได้แก่

1. ลำดับชั้นของโทษเป็นโทษชั้น X (Class X felony)

โทษชั้น X (Class X felony) เป็นโทษที่จัดว่ามีความร้ายแรงที่สุดของกลุ่มลำดับชั้นโทษในความผิดอุกฉกรรจ์³ โดยมีการกำหนดโทษจำคุกที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตั้งแต่ 6 - 30 ปี⁴ หรือในบางกรณีศาลอาจขยายเวลาลงโทษจำคุกได้ตั้งแต่ 30 - 60 ปีได้ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย⁵ เช่น ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยใช้อาวุธปืน

2. ลำดับชั้นของโทษเป็นโทษชั้นหนึ่ง (Class 1 felony)

โทษชั้นหนึ่ง (Class 1 felony) มีการกำหนดโทษที่รองลงมาจากโทษชั้น X (Class X felony) กล่าวคือ มีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 - 15 ปี หรือในบางกรณีศาลอาจขยายเวลาลงโทษจำคุกได้ตั้งแต่ 15 - 30 ปีได้ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย⁶ เช่น ในความผิดฐานล้วงละเมิดทางเพศ

3. ลำดับชั้นของโทษเป็นโทษชั้นสอง (Class 2 felony)

¹ ดวงจิตต์ กำประเสริฐ, กฎหมายอาญากลุ่มอเมริกันเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), หน้า 96.

² Nolo, "Illinois Felony Crimes by Class and Sentences," [Online] Accessed: 5 October 2015. Available from: <http://www.criminaldefenselawyer.com/resources/criminal-defense/felony-offense/illinois-felony-class.htm>

³ Ibid.

⁴ 730 ILCS 5/5-4.5-25 : Class X Felonies Sentence

⁵ 730 ILCS 5/18-2 : Extended Terms

⁶ 730 ILCS 5/5-4.5-30 : Class 1 Felonies ; Sentence

โทษชั้นสอง (Class 2 felony) มีการกำหนดโทษที่รองลงมาจากโทษชั้น 1 (Class 1 felony) กล่าวคือ มีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 – 7 ปี หรือในบางกรณีศาลอาจขยายเวลาลงโทษจำคุกได้ตั้งแต่ 7 – 14 ปีได้ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย⁷ เช่น ในความผิดฐานแพร่เชื้อ HIV ตาม Illinois Sexually Transmissible Disease Control Act (Illinois STD Act)

4. ลำดับชั้นของโทษเป็นโทษชั้นสาม (Class 3 felony)

โทษชั้นสาม (Class 3 felony) มีการกำหนดโทษที่รองลงมาจากโทษชั้น 2 (Class 2 felony) กล่าวคือ มีโทษจำคุกตั้งแต่ 2 - 5 ปี หรือในบางกรณีศาลอาจขยายเวลาลงโทษจำคุกได้ตั้งแต่ 5 - 10 ปีได้ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย⁸ เช่น ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายบางกรณี

5. ลำดับชั้นของโทษเป็นโทษชั้นสี่ (Class 4 felony)

โทษชั้นสี่ (Class 4 felony) มีการกำหนดโทษที่รองลงมาจากโทษชั้น 3 (Class 3 felony) กล่าวคือ มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 - 3 ปี หรือในบางกรณีศาลอาจขยายเวลาลงโทษจำคุกได้ตั้งแต่ 3 - 6 ปีได้ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย⁹ เช่น ในความผิดฐานลักทรัพย์

การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามกฎหมายอาญาประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) นั้นถูกบัญญัติอยู่ในกลุ่มมาตรา 5/18 ซึ่งเป็นกลุ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ โดยการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามกฎหมายดังกล่าว หมายถึง การที่บุคคลได้กระทำโดยการเอาทรัพย์ของผู้อื่นไป โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายในทันทีทันใดนั้น

โดยทั่วไป การชิงทรัพย์จะถูกจัดอยู่ในลำดับชั้นของโทษเป็นโทษชั้นสอง (Class 2 felony) หากแต่ถ้าเป็นกรณีของการชิงทรัพย์ในสถานที่ดูแลเด็ก ในสถานที่สักการบูชาทางศาสนา หรือได้กระทำต่อผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปหรือผู้พิการ การชิงทรัพย์ในกรณีดังกล่าวจะจัดอยู่ในลำดับชั้นของโทษเป็นโทษชั้นหนึ่ง (Class 1 felony)

⁷ 730 ILCS 5/5-4.5-35 : Class 2 Felonies ; Sentence

⁸ 730 ILCS 5/5-4.5-40 : Class 3 Felonies ; Sentence

⁹ 730 ILCS 5/5-4.5-40 : Class 3 Felonies ; Sentence

ตามมาตรา 18-1 (a) เป็นการอธิบายคำนิยามของความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ซึ่งสามารถแยกองค์ประกอบของความผิดออกได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. เอาไปชิงทรัพย์สิน (A Taking of Property)
2. อันเป็นของผู้อื่น (From the Person or Presence of Another)
3. โดยใช้กำลัง (By Use of Force) หรือ ข่มขู่ในทันทีทันใดนั้นว่าจะใช้กำลัง (By Threaten of Imminent Use of Force)
4. เป็นการกระทำเจตนา (Mental State)

ในองค์ประกอบที่ 4 เรื่องของการกระทำโดยเจตนาที่มีประเด็นปัญหาว่าจะหมายความถึงเจตนาประเภทใด

จากการศึกษา ผู้ศึกษาพบว่ามีความเห็นในประเด็นดังกล่าวใน 2 ทิศทาง

แนวความเห็นแรก เห็นว่าการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษ (Specific Intent) นอกเหนือไปจากเจตนาธรรมดา (General Intent) ด้วย¹⁰

ในอีกแนวความเห็นหนึ่ง เห็นว่าการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าว ต้องการให้ผู้กระทำมีเจตนาเพียงแค่ว่าเจตนาธรรมดา (General Intent) เท่านั้น¹¹ ซึ่งเป็นแนวความเห็นที่ผู้พิพากษาในศาลแห่งมลรัฐอิลลินอยส์ได้ถือปฏิบัติในปัจจุบัน

ด้วยองค์ประกอบในเรื่องของเจตนา ทำให้ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 18-1 ของความผิดฐานชิงทรัพย์ตามกฎหมายอาญาประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญจากองค์ประกอบความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประเทศไทย ด้วยเหตุที่องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 339 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประเทศไทย จำต้องมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชกแจงใจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ด้วยเสมอ

บทบัญญัติเรื่องการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนี้ เป็นการชิงทรัพย์โดยอาศัยอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ที่ใช้สำหรับฟื้นฟูผู้ป่วย (Medical rehabilitative facility) ประกอบการกระทำ เนื่องจากอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์หลายชนิด

¹⁰ People v. White, 67 Ill. 2d 107, 117, 365 N.E.2d 337, 342 (1977)

¹¹ People v. Banks, 75 Ill. 2d 383, 388 N.E.2d 1244 (1979)

สามารถส่งผลข้างเคียงอันจะทำให้ผู้ที่ถูกใช้อุปกรณ์ดังกล่าวตกอยู่ในภาวะที่ผู้กระทำสามารถกระทำการชิงทรัพย์ได้โดยง่ายมากยิ่งขึ้น เช่น ยาระงับความรู้สึกหรือยาสลบ (Anesthesia) หรือยานอนหลับ (Sleeping pill) เป็นต้น

ผู้ศึกษาได้จัดให้เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าว เป็นการกำหนดเหตุการณ์โดยปัจจัยด้านการกระทำ (Acts) เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดโดยมีการใช้ยาอันเป็นอุปกรณ์เครื่องมือที่ผู้สร้างสรรค์ได้คิดค้นขึ้นเพื่อใช้ฟื้นฟูช่วยเหลือเหยื่อยามมนุษย์มาใช้ในการกระทำความผิด โดยผู้ศึกษาเห็นว่ายาควบคุมทางการแพทย์ดังกล่าวเป็นสารประกอบที่มีทั้งคุณประโยชน์และโทษ โดยที่ปกติแล้วแพทย์จะนำมาดังกล่าวมาใช้ในทางที่เป็นคุณประโยชน์ตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ หากแต่การที่ผู้กระทำความผิดได้อายาดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือ โดยอาศัยผลข้างเคียงซึ่งเป็นส่วนโทษของยาดังกล่าวในการกระทำความผิด จึงเป็นการใช้งานที่ผิดแผกแตกต่างไปจากเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้สร้างสรรค์ เช่น การให้ยานอนหลับ (Sleeping pill) อันผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่จะใช้เพื่อให้คนไข้ได้หลับพักผ่อน ในคนไข้ที่มีอาการนอนไม่หลับ และมักช่วยบรรเทาอาการจากความเครียดได้อีกด้วย¹² และโดยปกติแล้วการใช้ยาในลักษณะดังกล่าวควรอยู่ในความควบคุมของแพทย์อย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีผลข้างเคียงทำให้เกิดอาการ “Amnesia” คือ หลงลืมว่าตัวเองทำอะไรบ้าง¹³ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าผลที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้นั้นมีความร้ายแรงไม่ได้มีความยิ่งหย่อนแตกต่างไปจากการใช้อาวุธอย่างอื่นแต่ประการใด และผลข้างเคียงดังกล่าวนี้เองที่เป็นช่องทางให้ผู้กระทำนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดในฐานต่างๆ เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา¹⁴ หรือการชิงทรัพย์ เป็นต้น

4.2 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภาย พิกการ หรือจิตพิการ

ในเรื่องของการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภาย พิกการ หรือจิตพิการนั้น ผู้ศึกษาพบในกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) (720 ILCS 5/18-1) มาตรา 18-1 (c) ซึ่งบัญญัติวางหลักการไว้ดังนี้

¹² กรชัย ฉันทจิรธรรม, "ยานอนหลับ (Sleeping pill)" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา:

<http://haamor.com>

¹³ กรมสุขภาพจิต, "ภาวะ Amnesia ผลข้างเคียงยานอนหลับ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา:

<http://www.dmh.go.th/StyLib/articles/view.asp?id=1058>

¹⁴ เรื่องเดียวกัน,

มาตรา 18-1 ความผิดฐานชิงทรัพย์และเหตุฉกรรจ์

(a) การชิงทรัพย์ คือการที่บุคคลได้กระทำโดยเจตนาที่จะเอาทรัพย์ (เว้นแต่ ยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังจักรกล ซึ่งจะมีบทบัญญัติเฉพาะในมาตรา 18-3 หรือ มาตรา 18-4) ของผู้อื่นไป โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือ ชูเชียวว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายในทันทีทันใดนั้น

(c) โทษ

การชิงทรัพย์จัดเป็นโทษชั้นสอง (Class 2 felony) เว้นแต่ผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือมีความบกพร่องทางกายภาพ... การชิงทรัพย์ในลักษณะดังกล่าวจะจัดเป็นโทษชั้นหนึ่ง (Class 1 felony) เช่นเดียวกับการชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ ตาม (b)

บทบัญญัตินี้เป็นการชิงทรัพย์ซึ่งผู้กระทำได้กระทำต่อบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษบางประการ ซึ่งพอจะแยกการพิจารณาได้เป็น 2 กลุ่มบุคคล ดังนี้

1. ผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือมีความบกพร่องทางกายภาพ

1.1 บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (Victim is 60 years of age) นั้น เป็นไปตามแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ (United Nations - UN) ที่จัดว่าบุคคลอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปนั้นอยู่ในจำพวกของประชากรสูงอายุ¹⁵ เนื่องจากเจตนารมณ์เบื้องหลังที่ว่าผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk factors) อันเกิดจากความอ่อนแอด้วยความสูงอายุ (Vulnerability of the Elderly) หลายประการ เช่น การมีสุขภาพร่างกายที่ถดถอย หรือสภาพจิตใจที่ทรุดโทรม¹⁶ ซึ่งหากผู้สูงอายุเหล่านี้ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์แล้ว อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง (Serious physical injuries) และผลกระทบทางด้านจิตใจในระยะยาว (Long-term psychological consequences) ได้¹⁷ ด้วยปัจจัยเสี่ยงในเรื่องนี้เองที่ทำให้ประชากรผู้สูงอายุมีความแตกต่างไปจากประชากรประเภทอื่นๆ กฎหมายจึงจำต้องให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุเป็นพิเศษ

การที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยเหตุที่ผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป นั้น ผู้กระทำเองก็ต้องทราบด้วยว่าผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มิฉะนั้นผู้กระทำก็

¹⁵ World Health Organization, "Definition of an Older or Elderly Person," [Online] Accessed: 12 November 2015. Available from: <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/>

¹⁶ Office for Victims of Crime, "Section V Robbery Assault Burglary," [Online] Accessed: 12 November 2015. Available from: https://www.ncjrs.gov/ovc_archives/reports/clergy/robbery.htm

¹⁷ World Health Organization, "Elder Abuse," [Online] Accessed: 12 November 2015. Available from: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs357/en>

ไม่ต้องรับโทษหนักขึ้น¹⁸ ซึ่งหลักการดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกันกับกรณีของประมวลกฎหมายอาญาไทย มาตรา 62 วรรคท้าย กล่าวคือ เนื่องจากการที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่จะทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำก็ต้องรู้ถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย ต่อเมื่อผู้กระทำรู้ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้กระทำจึงต้องรับโทษหนักขึ้น

1.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางกายภาพ (Victim is Person with a physical disability) เนื่องจากการเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางกายภาพนั้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคล (Significantly impacts one or more major life activities)¹⁹ ซึ่งเกิดขึ้นจากความเจ็บป่วยด้วยโรค (Disease) ความบาดเจ็บ (Injury) ความผิดปกติของระบบร่างกาย (Functional disorder) หรือสภาพพิการมาแต่กำเนิด (Congenital condition) ด้วยเหตุแห่งความบกพร่องเหล่านี้เองที่ทำให้ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการออกกฎหมาย The Americans with Disabilities Act (ADA) มาเพื่อให้ความคุ้มครองและเติมเต็มสิทธิที่ขาดไปบางประการจากการที่ร่างกายมีความบกพร่องให้แก่บุคคลเหล่านี้ ในมลรัฐอิลลินอยส์ก็เช่นกันที่มีแนวคิดที่ต้องการจะให้ความคุ้มครองกับผู้ที่มีความบกพร่องทางกายภาพเป็นพิเศษ โดยมีการกำหนดให้ผู้ที่มีความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลที่มีความบกพร่องทางกายภาพนี้จะต้องรับโทษหนักขึ้น

ถึงกระนั้นบทบัญญัติดังกล่าวก็ยังคงมีปัญหาตั้งแต่ขั้นตอนของการร่างกฎหมายว่า การที่กฎหมายใช้คำว่า Physical disability หมายความว่าเฉพาะการบกพร่องที่ปรากฏในลักษณะทางกายภาพ (Physical characteristics) เท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงการบกพร่องในทางจิตใจ (Mental disability) ด้วยแต่อย่างไร²⁰

ด้วยเหตุที่บุคคลใน 2 จำพวกนี้ เป็นบุคคลที่มีความอ่อนแอในทางกายภาพและหรือทางจิตใจ กฎหมายจึงจำต้องให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษ โดยมีการกำหนดให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น หากตนได้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ต่อบุคคล 2 จำพวกนี้

¹⁸ State of Illinois 85th General Assembly House of Representatives TRANSCRIPT DEBATE - 48th Legislative Day May 18, 1987 p. 8.

¹⁹ Study.com, "What Is a Physical Disability?," [Online] Accessed: 12 November 2015. Available from: <http://study.com/academy/lesson/what-is-a-physical-disability-definition-types-quiz.html>

²⁰ State of Illinois 85th General Assembly House of Representatives TRANSCRIPT DEBATE - 68th Legislative Day June 25, 1987 p. 14.

บทบัญญัติดังกล่าวผู้ศึกษาได้จัดให้เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าว เป็นการกำหนดเหตุฉกรรจ์โดยปัจจัยด้านผู้เสียหาย (Sufferer) เนื่องจากการกระทำในลักษณะของการชิงทรัพย์ซึ่งเป็นการทำร้ายต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของบุคคลที่ได้กระทำต่อบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือบุคคลที่บกพร่องทางกายภาพนั้น เป็นการกระทำต่อบุคคลที่มีความอ่อนแอในทางกายภาพและหรือทางจิตใจ ซึ่งในทางกลับกันยังสมควรได้รับความเห็นใจและการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษเสียอีก เมื่อมีการชิงทรัพย์กับบุคคลกลุ่มดังกล่าวย่อมมีโอกาสที่จะทำให้ได้รับความเสียหายในลักษณะของความบาดเจ็บต่อร่างกายมากกว่าบุคคลประเภทอื่น อีกทั้งบุคคลกลุ่มดังกล่าวยังมีประสิทธิภาพในการต่อสู้ขัดขืนต่อผู้กระทำได้ยากลำบากกว่าบุคคลประเภทอื่นโดยทั่วไป ด้วยเหตุที่ร่างกายมีความเสื่อมหรือบกพร่องลงจากอายุที่เพิ่มมากขึ้น (Elderly) จากโรค (Disease) ความบาดเจ็บ (Injury) ความผิดปกติของระบบร่างกาย (Functional disorder) หรือสภาพพิการมาแต่กำเนิด (Congenital condition) จึงส่งผลให้ผู้กระทำมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการชิงทรัพย์ของตนมากขึ้นกว่าการชิงทรัพย์ที่กระทำต่อบุคคลทั่วไป

4.3 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก

ในเรื่องของการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก พบในกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) (720 ILCS 5/18-1) มาตรา 18-1 (c) ซึ่งบัญญัติวางหลักไว้ว่า

มาตรา 18-1 ความผิดฐานชิงทรัพย์และเหตุฉกรรจ์

(a) การชิงทรัพย์ คือการที่บุคคลได้กระทำโดยเจตนาที่จะเอาทรัพย์ (เว้นแต่ ยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังจักรกล ซึ่งจะมีบทบัญญัติเฉพาะในมาตรา 18-3 หรือ มาตรา 18-4) ของผู้อื่นไป โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือ ชูเชิงว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายในทันทีทันใดนั้น

(c) โทษ.

การชิงทรัพย์จัดเป็นโทษชั้นสอง (Class 2 felony) เว้นแต่...การชิงทรัพย์ในลักษณะดังกล่าวจะจัดเป็นโทษชั้นหนึ่ง (Class 1 felony) เช่นเดียวกับการชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ ตาม (b)

(d) สำหรับการให้ความรุนแรงในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน (day care center), บ้านรับเลี้ยงเด็ก (day care home), บ้านรับเลี้ยงกลุ่มเด็ก (group day care home), สถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราว (part day child care facility) และผู้ถูกกระทำเป็นเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ให้นำโทษที่ได้บัญญัติไว้ในอนุมาตรา (c) มาใช้ด้วยโดยอนุโลม

กรณีการชิงทรัพย์ได้กระทำลงในโรงเรียน (School) สถานรับเลี้ยงเด็กรายวัน (Day care center) บ้านรับเลี้ยงเด็ก (Day care home) บ้านรับเลี้ยงกลุ่มเด็ก (Group day care home) สถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราว (Part day child care facility) หรือในสถานที่สักการบูชาทางศาสนา (Place of worship) มีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

2.1 การชิงทรัพย์ในโรงเรียน (School)

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การศึกษาแก่เยาวชน

2.2 การชิงทรัพย์ในสถานรับเลี้ยงเด็กรายวัน (Day care center)²¹

สถานรับเลี้ยงเด็กรายวัน หมายถึง สถานที่ที่ให้การดูแลเด็กน้อยกว่า 24 ชั่วโมงต่อวัน โดย

2.2.1 หากเป็นบ้านสงเคราะห์เด็ก (Family home) จะต้องมีการรับเลี้ยงเด็กไม่น้อยกว่า 8 คน

2.2.2 หากเป็นสถานที่อื่นนอกจากบ้านสงเคราะห์เด็ก (Family home) จะต้องมีการรับเลี้ยงเด็กไม่น้อยกว่า 3 คน

2.3 การชิงทรัพย์ในบ้านรับเลี้ยงเด็ก (Day care home)²²

บ้านรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง บ้านสงเคราะห์เด็ก (Family home) ซึ่งรับดูแลเด็กน้อยกว่า 24 ชั่วโมงต่อวัน และได้มีการรับอุปการะเด็กตั้งแต่ 4 - 12 คน ซึ่งรวมถึงบุตรโดยกำเนิดหรือบุตรบุญธรรมของสมาชิกในครอบครัว รวมถึงเด็กอื่นๆที่อายุน้อยกว่า 12 ปี ที่ได้อาศัยอยู่ในครอบครัวนั้นด้วยแล้ว

2.4 บ้านรับเลี้ยงกลุ่มเด็ก (Group day care home)²³

บ้านรับเลี้ยงกลุ่มเด็ก หมายถึง บ้านสงเคราะห์เด็ก (Family home) ซึ่งรับดูแลเด็กน้อยกว่า 24 ชั่วโมงต่อวัน และได้มีการรับอุปการะเด็กตั้งแต่ 4 - 16 คน ซึ่งรวมถึงบุตรโดยกำเนิดหรือบุตรบุญธรรมของสมาชิกในครอบครัว รวมถึงเด็กอื่นๆที่อายุน้อยกว่า 12 ปี ที่ได้อาศัยอยู่ในครอบครัวนั้นด้วยแล้ว

²¹ Child Care Act of 1969 , Section 2.09

²² Child Care Act of 1969 , Section 2.18

²³ Child Care Act of 1969 , Section 2.20

2.5 สถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราว (Part day child care facility)²⁴

สถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราว หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 1969 มาตรา 3(b) และได้ดำเนินการโดยอาสาสมัคร องค์กรทางศาสนา หรือหน่วยงานบริการสังคม ที่รับเลี้ยงดูแลเด็กได้อย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อเจ็ดวัน โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดูแลเด็กได้อย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อเจ็ดวัน หากแต่ไม่เกินกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน ในระยะ 7 วัน ซึ่งต้องจัดให้มีผู้ดูแลอย่างน้อยหนึ่งต่อเด็ก 20 คน ซึ่งต้องมีการคิดค่าธรรมเนียมสำหรับการให้บริการ และต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับชื่อของผู้ปกครอง หมายเลขโทรศัพท์สำหรับกรณีฉุกเฉิน และจำนวนชั่วโมงในการดูแลเด็กแต่ละคน

บทบัญญัติดังกล่าวผู้ศึกษาได้จัดให้เหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าว เป็นการกำหนดเหตุการณ์โดยปัจจัยด้านพฤติการณ์ (Circumstance) เนื่องจากการกระทำในลักษณะของการชิงทรัพย์ในโรงเรียน (School) สถานรับเลี้ยงเด็กรายวัน (Day care center) บ้านรับเลี้ยงเด็ก (Day care home) บ้านรับเลี้ยงกลุ่มเด็ก (Group day care home) หรือสถานรับเลี้ยงเด็กชั่วคราว (Part day child care facility) ดังกล่าว เป็นการกระทำความผิดในสถานที่ที่มีเด็กหรือเยาวชนอยู่เป็นจำนวนพอสมควร ซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้น เป็นบุคคลซึ่งวุฒิภาวะยังต่ำอยู่ ทำให้ยังไม่สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้เหมือนกับผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะมากกว่า ดังนั้นหากมีการชิงทรัพย์ในสถานศึกษาหรือสถานที่ที่มีเด็กอยู่จำนวนหนึ่งดังกล่าว อาจทำให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ (Imitation Behavior) พฤติกรรมของอาชญากรได้ หรือในทางกลับกัน เด็กหรือเยาวชนอาจจะไม่มีพฤติกรรมเลียนแบบ แต่เนื่องจากการชิงทรัพย์นั้นผู้กระทำมักมีการแสดงกิริยาอาการที่ก้าวร้าวรุนแรง ทำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นเกิดความเครียด และถูกกดดันลงไปภายใต้จิตสำนึก (Unconscious mind) และกลายเป็นการฝังใจจากเหตุการณ์นั้นๆ และก่อให้เกิดเป็นโรคกลัวฝังใจ (Phobia) ในที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นผลที่เกิดขึ้นโดยทางอ้อมหากมีการชิงทรัพย์ในสถานศึกษาหรือสถานที่ที่มีเด็กอยู่จำนวนหนึ่งนั้น แต่สิ่งที่จะเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากการชิงทรัพย์นั้น คือ เรื่องความปลอดภัยของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งในการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์นั้นอาจมีการใช้อาวุธต่างๆในการข่มขู่เพื่อให้ผู้กระทำได้ทรัพย์มา ด้วยการใช้อาวุธนั่นเองที่เด็กหรือเยาวชนอาจจะได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการกระทำ แม้ว่าผู้กระทำจะไม่เจตนาให้ผลนั้นเกิดขึ้นแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นก็ตาม (หรือที่เรามักเรียกเหตุการณ์ในลักษณะนี้ด้วยถ้อยคำแบบไม่เป็นทางการว่า “ถูกหลุกหลง”) หรือแม้ผู้กระทำจะเจตนา ไม่ว่าจะประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นยอมเกิดขึ้นแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นก็ตาม เช่น ด้วยเหตุที่ในสถานศึกษาหรือสถานที่ดังกล่าวมีเด็กหรือเยาวชนอยู่

²⁴ Child Care Act of 1969 , Section 2.10

ผู้กระทำก็อาจจับตัวเด็กหรือเยาวชนเป็นตัวประกัน (Hostage) ซึ่งเมื่อมีเหตุการณ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นแล้วโดยปกติทุกฝ่ายมักคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับเป็นตัวประกันเป็นสำคัญ เมื่อผู้กระทำต้องการสิ่งใดก็ยอมได้รับการตอบสนองด้วยดีเสมอ เราจึงมักเห็นการกระทำในลักษณะนี้เกิดขึ้นอย่างเสมอๆ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากการที่ผู้กระทำได้กระทำโดยหวังผลว่าจะสามารถประสบความสำเร็จในการชิงทรัพย์ครั้งนั้นได้โดยง่าย หรือเป็นเพราะหมดสิ้นหนทางอื่นแล้วก็ตาม แต่ไม่ว่าจะกระทำด้วยเหตุผลใด การจับเด็กหรือเยาวชนเป็นตัวประกันนั้นย่อมทำให้เด็กหรือเยาวชนต้องตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อภัยอันตรายอย่างร้ายแรงซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงถึงชีวิตได้แล้วแต่กรณี

นอกจากนั้น ในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ยังเป็นสถานที่ที่มีทรัพย์สินอยู่เป็นจำนวนมาก อย่างเช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน หรือสื่อบันเทิงต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้มักเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง อันจะเป็นสิ่งดึงดูดให้สถานที่ดังกล่าวนี้ตกเป็นเป้าหมายของผู้กระทำ ความผิดมากยิ่งขึ้นไปด้วย

4.4 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน

ในเรื่องของการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้น พบใน Sentencing Guidelines ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติโจร 1968 ของประเทศสหราชอาณาจักร (Robberies of small businesses, Less sophisticated commercial robberies, Professionally planned commercial robberies) ซึ่งวางหลักถึงเรื่องดังกล่าวไว้ว่า

พระราชบัญญัติโจร 1968 มาตรา 8 การชิงทรัพย์

(1) ผู้ใดเพื่อกระทำการลักทรัพย์ ได้ใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น หรือกระทำหรือพยายามกระทำให้ผู้อื่นตกอยู่ในความหวาดกลัวภายใต้การบังคับนั้น ไม่ว่าจะในขณะหรือก่อนการลักทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์

(2) ผู้ใดกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ หรือทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนาชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

Sentencing Guidelines

2. การชิงทรัพย์ต่อธุรกิจขนาดเล็ก (Robberies of small businesses) ต้องระวางโทษจำคุก 4 ปี ถึง 7 ปีสำหรับผู้ใหญ่ หรือกักกัน 3 ปี ถึง 6 ปีสำหรับผู้เยาว์

3. การชิงทรัพย์ในแหล่งพาณิชย์ที่มีความซับซ้อนต่ำ (Less sophisticated commercial robberies) ต้องระวางโทษจำคุก 8 ปี ถึง 12 ปีสำหรับผู้ใหญ่ หรือกักกัน 7 ปี ถึง 10 ปีสำหรับผู้เยาว์

5. การชิงทรัพย์ด้วยความชำนาญในแหล่งพาณิชย์ (*Professionally planned commercial robberies*) ไม่มีการกำหนด *Starting Point* และ *Sentencing Range* ที่ชัดเจนแน่นอน แต่จะขึ้นอยู่กับความรุนแรงและพฤติการณ์เป็นรายคดีไป แต่เคยมีคดีลักษณะเดียวกันนี้ศาลเคยกำหนดโทษจำคุก 15-18 ปี

ประเทศสหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) ซึ่งกลุ่มประเทศดังกล่าวโดยหลักแล้ว จะถือเอาคำพิพากษาของศาลเป็นบ่อเกิดหรือที่มาของกฎหมาย (Judge made Law) ซึ่งคำพิพากษาเหล่านั้นมีแนวคิดเบื้องต้นมาจากขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชน²⁵ เว้นแต่ในความคิดบางกรณีเท่านั้น ที่จะมีการบังคับใช้บทกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Legislative Law) ซึ่งออกโดยรัฐสภาของประเทศสหราชอาณาจักรปะปนไปด้วยกัน ในความผิดฐานชิงทรัพย์ก็เช่นกัน รัฐสภาได้มีการบัญญัติฐานความผิดเป็นลายลักษณ์อักษรเอาไว้ในพระราชบัญญัติโจร 1968 (Theft Act 1968) มาตรา 8 ซึ่งมีองค์ประกอบของความผิดดังนี้

1. มีการถือเอา (Appropriation)

การถือเอาหรือการเอาไปดังกล่าว จะต้องเป็นการเอาไปโดยปราศจากอำนาจหรือไม่ใช่ทรัพย์สินของตัวเอง²⁶ โดยปราศจากความยินยอมของผู้เป็นเจ้าของ²⁷

2. ทรัพย์สิน (Property)

โดยหลักแล้ว หมายรวมถึง ทรัพย์สินทุกชนิดที่สามารถมีผู้ครอบครองหรือเป็นเจ้าของได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติโจร 1968 มาตรา 4 (1) ได้มีการจำแนกถึงประเภทของทรัพย์สินเอาไว้ 4 ประเภท ได้แก่²⁸

1. เงิน หมายความว่า ห้าง เหรียญเงิน และธนบัตร
2. ทรัพย์สินประเภทอื่น เช่น เครื่องบันทึกภาพ วิทยุรถยนต์ กระเป๋าถือ เป็นต้น
3. ทรัพย์สินในทางการกระทำ คือ ทรัพย์สินที่จะได้รับต่อเมื่อมีการดำเนินการทางกฎหมาย แต่ไม่สามารถถือเอาได้ในทางกายภาพ เช่น สินเชื่อธนาคาร เป็นต้น

²⁵ เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบ : กฎหมายคอมมอนลอว์ (Common law) อาจารย์ประธาน จุฬารัตน์มนตรี

²⁶ David Ormerod, *Smith and Hogan Criminal Law Cases and Material*, 10 ed. (New York: Oxford University Press, 2009) p. 848.

²⁷ *Ibid.*, p. 849.

²⁸ *Ibid.*, p. 855.

4. ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง เช่น โควตาการส่งออก ลิขสิทธิ์ หรือสิทธิบัตร เป็นต้น

3. อันเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น (Belonging to another)

ทรัพย์สินที่ถูกเอาไปนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว หรือมีเจ้าของรวมด้วยก็ได้ ดังนั้นบุคคลจึงไม่สามารถมีความผิดฐานลักทรัพย์หรือชิงทรัพย์ซึ่งเป็นทรัพย์สินของตัวเองได้²⁹

4. โดยทุจริต (Dishonesty)

เป็นองค์ประกอบที่ในทางวิชาการของกฎหมายอาญาประเทศคอมมอนลอว์ เรียกว่า *Mens rea* ซึ่งพอเทียบได้กับองค์ประกอบภายในของกฎหมายอาญาประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากองค์ประกอบของความผิดในข้อที่ 1-3 ซึ่งเรียกว่า *Actus reus* หรือที่พอจะเทียบได้เป็นองค์ประกอบภายนอกตามกฎหมายไทย ซึ่งองค์ประกอบภายในเรื่องโดยทุจริตนี้ พระราชบัญญัติโจร 1968 มิได้มีการวางหลักถึงคำนิยามเอาไว้อย่างชัดเจน แต่ในมาตรา 2 ได้มีการกล่าววางหลักเกี่ยวกับเรื่องของความทุจริตไว้ว่า หากบุคคลมีสิทธิในทรัพย์สินแล้ว เขาไม่สามารถมีความผิดฐานลักทรัพย์ได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า โดยทุจริต คือกรณีที่บุคคลที่ลักเอาทรัพย์สินไปไม่มีสิทธิใดๆในทรัพย์สินนั้น³⁰ แต่หากผู้กระทำเชื่อโดยสุจริตใจ (Honestly believed) ว่าตนมีสิทธิในทรัพย์สินนั้น แม้ว่าที่จริงแล้วสิทธินั้นจะไม่มีอยู่จริง ก็ถือไม่ได้ว่าผู้กระทำมีเจตนากระทำไปโดยทุจริต³¹

5. มีเจตนารอนสิทธิในทรัพย์สินนั้นไปอย่างถาวร (Intention permanently to deprive)

เจตนาดังกล่าว หมายถึง การเอาทรัพย์สินไปในลักษณะที่ไม่ต้องการจะนำกลับมาคืนเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอีกเลย (Have no intents to restore)

6. มีการใช้กำลัง (Force)

การใช้กำลังดังกล่าวจะต้องกระทำลงในทันที (Immediately) ก่อน (Before) หรือในขณะที่ (At the time to do) ที่มีการลักทรัพย์ และจะต้องเกิดกระทำโดยมีเจตนาพิเศษเพื่อลักเอาทรัพย์สินนั้น

²⁹ Ibid., p. 861.

³⁰ Ibid., p. 882.

³¹ Catherine Elliott and Frances Quinn, *Criminal Law*, 5 ed. (Harlow: Pearson/Longman, 2004) p. 162.

ไปด้วย (In order to steal)³² แต่หากเป็นการใช้กำลังภายหลังจากที่ได้มีการลักทรัพย์ไปเรียบร้อยแล้ว หรือการใช้กำลังนั้นเกิดจากอุบัติเหตุ (Accidental) ย่อมไม่ใช่การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์³³

ส่วนความตื่นตกใจกลัว (Frightened) ของผู้ถูกรกระทำที่เกิดจากการใช้กำลังนั้นจะมีเกิดขึ้นด้วยหรือไม่ก็ได้ กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ถูกรกระทำจะเกิดความตื่นตกใจกลัวจากการใช้กำลังหรือไม่ก็ไม่ได้ทำให้ความรับผิดฐานชิงทรัพย์ของผู้กระทำเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ความตื่นตกใจกลัวดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของความผิด (Fear by the victim wasn't required.)³⁴

ด้วยองค์ประกอบข้อที่ 6 ซึ่งเป็นองค์ประกอบประการสุดท้ายของความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 8 นี้เองที่ทำให้การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์มีความแตกต่างไปจากความผิดในฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติโจร 1968

อนึ่ง กรณีของ Sentencing Guidelines ข้อ 2, 3, 5 มีประเด็นในการพิจารณาดังต่อไปนี้

1. การชิงทรัพย์ต่อธุรกิจขนาดเล็ก (Robberies of small businesses)

การชิงทรัพย์ในลักษณะนี้ เป็นการชิงทรัพย์ต่อธุรกิจขนาดเล็ก ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตามปกติธรรมดา ซึ่งมักกระทำลงโดยใช้อาวุธเพื่อข่มขู่หรือมีการใช้กำลังในรูปแบบอื่นๆประกอบกัน³⁵

ธุรกิจขนาดเล็ก (Small businesses) ที่อยู่ในความหมายของ Sentencing Guidelines นี้ หมายความว่า ธุรกิจขนาดเล็กของเอกชนที่เป็นปกติทั่วไป อันอาจปรากฏในลักษณะของบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือธุรกิจของบุคคลเพียงคนเดียว อันให้บริการแก่สาธารณชน³⁶ เช่น ร้านค้าขนาดเล็ก ที่ทำการไปรษณีย์ สถานบริการน้ำมัน ยวดยานสาธารณะ หรือรถแท็กซี่³⁷ ซึ่งโดยทั่วไปมักปราศจากระบบรักษาความปลอดภัยหรือการควบคุมดูแลทางกายภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ แตกต่างจากธนาคาร สถาบันทางการเงิน (ที่ไม่ใช่ธนาคาร) หรือธุรกิจขนาดใหญ่ อย่างเช่นในคดี Sykes (2008) ซึ่งตามข้อเท็จจริงผู้กระทำความผิดได้สวมหน้ากากเข้าไปชิงทรัพย์ร้านค้าขนาดเล็ก โดยพกมีดสำหรับประกอบอาหารเข้าไปด้วย และชิงเอาเงินไปจากเคาเตอร์เก็บเงิน ในคดีนี้ศาลอุทธรณ์ (Court of

³² Ormerod, D., Smith and Hogan Criminal Law Cases and Material p. 912.

³³ Quinn, C. E. a. F., Criminal Law p. 162.

³⁴ Jonathan Herring, Criminal Law, 8 ed. (New York: Palgrave Macmillan, 2013) p. 216.

³⁵ Ashworth, A., Sentencing and Criminal Justice p. 135.

³⁶ Small Businesses are normally privately owned corporations , partnerships or sole proprietorships.

³⁷ Sentencing Guildlines Council, Robbery Definitive Guildline p. 4.

Appeal) ได้พิพากษาว่าผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ระดับที่ 2 ลงโทษจำคุกผู้กระทำเป็นเวลา 5 ปี³⁸ ซึ่งข้อเท็จจริงมีความแตกต่างจากคดี Morgan (2008) ซึ่งผู้กระทำได้กระทำภายหลังจากที่ผู้ถูกระทำซึ่งเป็นสุภาพสตรีอายุ 73 ปีได้ไปซื้อของจากร้านค้ามาแล้วกำลังจะกลับเข้าบ้าน ผู้กระทำได้บีบจมูกและปากของผู้ถูกระทำ และนำเอาเงินจำนวน 300 ปอนด์ไปจากกระเป๋า และแหวนไปจากนิ้วของผู้ถูกระทำ ในคดีนี้ ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ได้พิพากษาว่าผู้กระทำความผิดไม่ได้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ระดับที่ 2 แต่พิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดถึง 6 ปี 6 เดือน ด้วยเหตุที่ศาลได้พิจารณาถึงการใช้อำนาจต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแอ (Vulnerable) ส่งผลให้ได้รับอันตรายแก่กาย³⁹

2. การชิงทรัพย์ในแหล่งพาณิชย์ที่มีความซับซ้อนต่ำ (Less sophisticated commercial robberies)

การชิงทรัพย์ในระดับนี้พิจารณาที่สถานที่กระทำความผิดเป็นหลัก โดยจะมีความหมายกว้างเกินความขยายไปถึงการการชิงทรัพย์ธนาคารที่มีความซับซ้อนต่ำด้วย เช่น สาขาย่อยของธนาคาร เป็นต้น ซึ่งการชิงทรัพย์ดังกล่าวได้มีการวางแผนการไว้และมีการใช้อำนาจทำร้าย หรือสถาบันทางการเงินที่มีขนาดใหญ่กว่า แม้จะไม่ได้มีการวางแผนการไว้ก็ตาม⁴⁰ อย่างเช่น ในคดี Copeland and Hegarty (1994) ซึ่งผู้กระทำได้เข้าชิงทรัพย์ในธนาคารขนาดเล็กโดยมีการใช้อาวุธปืนประกอบการชิงทรัพย์ด้วย ในคดีนี้ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ได้พิพากษาว่าผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ระดับที่ 3 ลงโทษจำคุกผู้กระทำเป็นเวลา 10 ปี⁴¹ หรือในคดี Parkinson (2003) ซึ่งผู้กระทำได้เข้าชิงทรัพย์สถาบันทางการเงินโดยมีการใช้อาวุธปืน แม้จะเป็นอาวุธปืนที่ทำเลียนแบบ (ปืนปลอม) ก็ตาม ในคดีนี้ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ได้พิพากษาว่าผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ระดับที่ 3 ลงโทษจำคุกผู้กระทำเป็นเวลา 14 ปี⁴²

การชิงทรัพย์ในระดับนี้ก็เช่นเดียวกับการชิงทรัพย์อีก 2 ระดับที่ได้กล่าวถึงมาข้างต้น ซึ่งศาลจะมีการกำหนดโทษที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำภายใต้ขอบเขตของ Sentencing Guidelines หากแต่ศาลจะลงโทษหนักเพียงใด ศาลจะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบกัน เช่น การกระทำ

³⁸ Sykes (2008) 2 Cr App R (S) 10 ; also Razack (2009) 1 CR App R (S) 17.

³⁹ Morgan (2008) 2 Cr App R (S) 93.

⁴⁰ Sentencing Guildlines Council, *Robbery Definitive Guildline* p. 4.

⁴¹ Copeland and Hegarty (1994) 15 Cr App R (S) 601

⁴² Parkinson (2003)2 Cr App R (S) 160

ความผิดเป็นกลุ่ม (Group offending) การวางแผน (Planning) การปลอมตัว (Wearing disguise) หรือการเป็นหัวหน้าใหญ่ในการกระทำความผิด (Playing a leading role) เป็นต้น⁴³

3. การชิงทรัพย์ด้วยความชำนาญในแหล่งพาณิชย์ (Professionally planned commercial robberies)

การชิงทรัพย์ด้วยความชำนาญในแหล่งพาณิชย์นี้ มักเป็นการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อธนาคาร หรือสถาบันการเงินขนาดใหญ่ที่กระทำการอย่างเป็นกิจจะลักษณะ อันเป็นที่รู้จักกันในนามของ “การชิงทรัพย์ชั้นหนึ่ง” (First division robberies)⁴⁴ ซึ่งการชิงทรัพย์ในระดับนี้ ก็เป็นการชิงทรัพย์ที่ไม่ได้มีการกำหนดโทษเอาไว้ชัดเจนแน่นอนใน Sentencing Guidelines เช่นเดียวกับการชิงทรัพย์ในระดับ 4 ซึ่งใน Sentencing Guidelines จะมีการอ้างอิงถึงคดี Turner (1975) ซึ่งได้วางแนวคำพิพากษาสำหรับความผิดในระดับนี้ไว้อย่างเหมาะสม ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นการชิงทรัพย์ธนาคาร โดยมีการใช้อาวุธปืนและได้ทรัพย์ไปจำนวนมาก แต่ไม่ได้มีการใช้อาวุธปืนนั้นและไม่ได้เกิดความบาดเจ็บแก่กายของผู้ใด คดีนี้ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ได้พิพากษาว่าผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ลงโทษจำคุกผู้กระทำเป็นเวลา 15 ปี ซึ่งศาลในคดีนี้ ยังได้วางหลักไปถึงโทษขั้นสูงให้จำคุกไม่เกิน 18 ปี หากไม่ใช่การกระทำความผิด Wholly Abnormal อย่างเช่นในคดี Great train (1964)

ถึงกระนั้นในภายหลังศาลมักไม่คำนึงถึงแนวคำพิพากษาในคดีนี้มากนัก ทำให้การพิจารณากำหนดโทษผู้กระทำความผิด มีการกำหนดโทษจำคุกที่สูงกว่า 15-18 ปี เช่น ในคดี Schultz (1996) ซึ่งเป็นการชิงทรัพย์ที่มีการลักพาตัวผู้อื่นไปด้วย ในคดีนี้ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ได้พิพากษาว่าผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ลงโทษจำคุกผู้กระทำเป็นเวลา 25 ปี⁴⁵ หรือในคดี Buckley (2008) ซึ่งผู้กระทำความผิดจำนวน 2 คนซึ่งเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย ได้ทำการชิงทรัพย์โดยใช้อาวุธปืน แม้จะเป็นอาวุธปืนที่ทำเลียนแบบ (ปืนปลอม) ก็ตาม ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ได้พิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำเป็นเวลา 22 ปี⁴⁶ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าในคดีที่เป็นการชิงทรัพย์แหล่งพาณิชย์ที่มีข้อเท็จจริงปรากฏถึงความร้ายแรง (Serious commercial robberies) ศาลมักพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลา 20-30 ปี⁴⁷

⁴³ Ashworth, A., *Sentencing and Criminal Justice* p.136

⁴⁴ Ibid., p.136

⁴⁵ Schultz (1996) 1 Cr App R (S) 451.

⁴⁶ Buckley (2008) 2 Cr App R (S) 100.

⁴⁷ Sentencing Guidelines Council, *Robbery Definitive Guideline* p. 15.

นอกจากใน Sentencing Guidelines ของประเทศสหราชอาณาจักรแล้ว ยังมีการบัญญัติให้ การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในธุรกิจสถาบันการเงินเป็นเหตุการณ์ ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์อีก ในประมวลกฎหมายอาญาประเทศสาธารณรัฐประชาชน จีน มาตรา 263 (3) ซึ่งบัญญัติวางหลักไว้ว่า

มาตรา 263 (ฐานชิงทรัพย์) หากมีการใช้กำลังบีบบังคับ หรือวิธีการอื่นใด ในการชิงเอา ทรัพย์สิ้นสาธารณะหรือทรัพย์ส่วนตัวของบุคคล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3-10ปี และปรับ หากมีสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่10ปี, จำคุกตลอด ชีวิต หรือประหารชีวิต และปรับหรือริบทรัพย์สิ้น

(3) การชิงทรัพย์ในธนาคารหรือสถาบันทางการเงิน

บทบัญญัติในมาตรา 263 ส่วนแรก เป็นการกำหนดองค์ประกอบในความผิดฐานชิงทรัพย์ ซึ่ง ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้งสิ้น 3 ประการ

1. มีการใช้กำลังบีบบังคับ หรือวิธีการอื่นใด
2. การใช้กำลังบีบบังคับ หรือวิธีการอื่นใดนั้น เป็นผลให้ได้ไปชิงทรัพย์สิ้นในขณะนั้น
3. เป็นการกระทำโดยเจตนา

การกระทำเพื่อชิงทรัพย์ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงปรากฏใน 2 รูปแบบ ซึ่งเป็นผลให้ได้ไปชิง ทรัพย์สิ้นในขณะนั้น ได้แก่

รูปแบบแรก คือ การใช้กำลังบีบบังคับ หมายถึงลักษณะของการทำร้ายร่างกายของ ผู้ถูกกระทำโดยตรง ซึ่งอาจก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บแก่ร่างกายของผู้ถูกกระทำ

รูปแบบที่สอง คือ การกระทำโดยวิธีการอื่นใด หมายถึงการกระทำอันมีลักษณะของการบีบ บังคับผู้ถูกกระทำโดยปริยายในรูปแบบอื่นๆ เช่น การมอมด้วยสุรา หรือใช้ยาทำให้มึนเมา เป็นต้น และอาศัยโอกาสนั้นในการนำเอาทรัพย์สิ้นไป⁴⁸

ส่วนเจตนา หมายถึง การที่ผู้กระทำรู้อยู่ว่าการกระทำของตนจะต้องก่อให้เกิดผลร้ายหรือเกิด อันตรายแก่สังคม แต่ยังคงกระทำหรืองดเว้นกระทำเพื่อหวังให้ผลร้ายนั้นเกิดขึ้น⁴⁹

⁴⁸ 周光权 [โจวกว๋างเฉวียน], 刑法各论讲义 [คำอธิบายกฎหมายอาญา], พิมพ์ครั้งที่ 1 (北京 [ปักกิ่ง]: 清 华大学出版社 [สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยชิงหัว], 2003), หน้า 95.

กรณีของการชิงทรัพย์ในธนาคารหรือสถาบันทางการเงินนี้ กฎหมายมีเจตนารมณ์เบื้องหลังอยู่ว่า เนื่องจากลักษณะพิเศษของสถานที่ทั้ง 2 แห่งนี้ เป็นแหล่งชุมนุมของเงินตราจำนวนมาก จึงอาจเป็นเป้าหมายในการกระทำความผิดของผู้กระทำมากกว่าสถานที่แห่งอื่นๆ ทำให้รัฐจำเป็นต้องให้ความคุ้มครอง ป้องปรามมิให้มีการกระทำความผิดในสถานที่ที่มีลักษณะดังกล่าว โดยกำหนดให้ต้องลงโทษหนักขึ้น⁵⁰

คำนิยามหรือความหมายของธนาคารตามบทบัญญัติมาตรา 263 (3) นี้หมายความว่าถึงทั้งธนาคารเอกชน และธนาคารของรัฐ⁵¹ ซึ่งไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นสำนักงานใหญ่ หรือสำนักงานสาขา

ส่วนสถาบันการเงินที่จะได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ได้แก่ บริษัททรัสต์ (信托投资公司) บริษัทพันธบัตร (证券公司) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ (金融租赁公司) บริษัทการเงิน (财务公司) และบริษัทบัตรเครดิตและประกันภัย (信用社和保险公司)

มีประเด็นปัญหาว่า การชิงหรือปล้นรถขนเงิน (运钞车) อยู่ในความหมายของมาตรานี้ ซึ่งจะได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษหรือไม่ เรื่องดังกล่าวมีความเห็นในทางวิชาการว่า เนื่องจากรถขนเงินต้องมีการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ อยู่เป็นประจำ จึงจำเป็นต้องมีวิธีการในการจัดการกับเหตุร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าธนาคารหรือสถาบันทางการเงินที่อยู่เป็นหลักแหล่งซึ่งไม่อาจหลบหลีกภัยได้ อีกทั้งรถขนเงินโดยสภาพแล้วเป็นรถทั่วไป มิใช่ตัวธนาคารหรือสถาบันทางการเงิน ดังนั้นรถขนเงินจึงไม่อยู่ในความหมายของมาตรานี้⁵² ด้วยความเคารพอย่างสูง ผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยกับความเห็นทางวิชาการดังกล่าว เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายในมาตรา 263 (3) ดังกล่าว มุ่งจะคุ้มครองที่ลักษณะพิเศษของสถานที่ทั้ง 2 แห่ง ด้วยความที่เป็นแหล่งชุมนุมของเงินตราจำนวนมาก เช่นนี้ เมื่อรถขนเงินแม้จะมีเงินตราจำนวนไม่มากเท่ากับธนาคารหรือสถาบันทางการเงินก็ตาม แต่ก็มีจำนวนมากเพียงพอที่จะตกเป็นเป้าหมายหรือเป็นที่หมายตาของผู้กระทำความผิดได้เช่นกัน ส่วนในเรื่องที่รถขนเงินจำเป็นต้องมีวิธีการในการจัดการกับเหตุร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าธนาคารหรือสถาบันทางการเงินที่อยู่เป็นหลักแหล่งนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ยิ่งเป็นวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ ยิ่งมีความอันตรายมากกว่าสถานที่ที่ตั้งเป็นหลักแหล่งเสียอีก แม้จะจริงอยู่ว่าผู้ที่เป็นผู้ขนเงินคงต้องมีการเรียนรู้วิธีการป้องกันและรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว หากแต่โดยปกติ

⁴⁹ วิบูลย์ ตั้งกิตติภรณ์, "โครงสร้างและระบบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 15 กันยายน 2558. แหล่งที่มา: <http://www.sri.cmu.ac.th/online/GY0K9BPJ.pdf>

⁵⁰ 周光权 [โจวกว๋างเฉวียน], 刑法各论讲义 [คำอธิบายกฎหมายอาญา], หน้า 104.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 103.

⁵² เรื่องเดียวกัน, หน้า 104.

แล้วการขนเงินดังกล่าวก็จะมีผู้มีหน้าที่ขนเงินต่อครั้งจำนวนไม่มาก ซึ่งอาจรับมือกับผู้กระทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำในธนาคารหรือสถาบันทางการเงินที่อยู่เป็นหลักแหล่ง แม้จะอยู่เป็นหลักแหล่งกับที่ ก็มีจำนวนคนและบุคลากรมากกว่า อีกทั้งอุปกรณ์ในการเผชิญเหตุและติดตามตัวคนร้ายก็มีประสิทธิภาพมากกว่าบรรดาเงิน จึงจะเห็นได้ว่าในความเป็นจริงแล้ว รรชเงินนั้นก็ได้มีความปลอดภัยไปมากกว่าธนาคารหรือสถาบันทางการเงินที่อยู่เป็นหลักแหล่งแต่อย่างใด ดังนั้นหากกฎหมายมุ่งคุ้มครองธนาคารหรือสถาบันทางการเงินแล้ว ผู้ศึกษาก็เห็นว่าควรที่จะให้ความสำคัญคุ้มครองกับรชเงินด้วย

จากบทบัญญัติเหตุจรรยาในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ของทั้ง 2 ประเทศดังกล่าว ผู้ศึกษาได้จัดให้เหตุจรรยาในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์นี้ เป็นการกำหนดเหตุจรรยาโดยปัจจัยด้านพฤติการณ์ (Circumstance) เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวแต่ละแห่งล้วนแต่มีสิ่งที่เป็นปัจจัยทำให้ตกเป็นเป้าหมายของการกระทำความผิด โดยจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานที่ ได้แก่

1. ธุรกิจขนาดเล็กบางแห่ง เช่น ร้านสะดวกซื้อ ย่อมเป็นเป้าหมายของการกระทำความผิด เนื่องจากการที่ร้านดังกล่าวเปิดทำการตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงในช่วงกลางคืนด้วย ซึ่งในเวลา กลางคืนเป็นช่วงเวลาที่ผู้คนจำนวนไม่มาก และร้านดังกล่าวมักมีลักษณะกายภาพที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีรั้วรอบของชิดมีการวางสิ่งเพื่อโชว์สินค้าบริเวณกระจกรอบร้าน ทำให้คนภายนอกมอง เข้ามาได้ไม่สะดวก ประกอบกับการที่ร้านสะดวกซื้อดังกล่าวมักเปิดทำการใกล้กับแหล่งชุมชนต่างๆ ทำให้ผู้กระทำสามารถเลือกเข้าไปกระทำความผิดในร้านที่ใกล้กับที่อยู่อาศัยของตน เพื่อที่จะได้อาศัย ความคุ้นเคยของเส้นทางในการหลบหนีการจับกุม ด้วยปัจจัยต่างๆเหล่านี้ทำให้ร้านสะดวกซื้อมักตก เป็นเหยื่อในการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์อยู่บ่อยครั้ง

2. ธุรกิจสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารที่เปิดทำการอยู่ทั่วไป ย่อมตกเป็นเป้าหมายของการชิง ทรัพย์ด้วยเหตุที่สถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งชุมนุมของเงินและทรัพย์สินมีค่าจำนวนมากอย่างแท้จริง อีกทั้งสามารถลงมือได้ง่าย รวมทั้งการหาอาวุธได้สะดวก ใช้เวลาไม่นานในการก่อเหตุและโอกาส หลบหนีได้มีสูง ดังนั้นจึงพบว่ามักเกิดการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในธนาคารอยู่บ่อยครั้ง เช่นเดียวกัน⁵³

⁵³ กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, "ลตสถิตีลีปล้นธนาคารให้ได้" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130926/169073/%E0%B8%A5%E0%B8%94%E0.html>

4.5 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก

กรณีของการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามากนั้น พบในประมวลกฎหมายอาญาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 263 (4) ซึ่งได้วางหลักในเรื่องนี้เอาไว้ว่า

มาตรา 263 (ฐานชิงทรัพย์) หากมีการใช้กำลังบีบบังคับ หรือวิธีการอื่นใด ในการชิงเอาทรัพย์สิ้นสาธารณะหรือทรัพย์ส่วนตัวของบุคคล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3-10ปี และปรับหากมีสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่10ปี, จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต และปรับหรือริบทรัพย์สิ้น

(4) การชิงทรัพย์หลายๆครั้งหรือการชิงทรัพย์เป็นจำนวนมูลค่ามาก

การชิงทรัพย์เป็นจำนวนมูลค่ามาก หมายถึง กรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงครั้งเดียว แต่ได้ทรัพย์สิ้นสุทธิไปเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามเป็นการชิงทรัพย์ที่มีจำนวนมาก ในทางวิชาการเห็นว่า คือ การชิงทรัพย์ที่ผู้กระทำได้ทรัพย์สิ้นจำนวนตั้งแต่ 5,000 - 20,000 หยวนขึ้นไป⁵⁴และยังหมายความรวมถึงการชิงทรัพย์ที่กระทำต่อทรัพย์สิ้นในพิพิธภัณฑ หรือโบราณวัตถุที่มีความสำคัญอันเป็นทรัพย์ที่เป็นมรดกของชาติ หรือสมบัติของชาติด้วย เนื่องจากเป็นทรัพย์สิ้นที่มีมูลค่ามากในตัวเอง ซึ่งไม่อาจประเมินมูลค่าเป็นจำนวนเงินได้⁵⁵

การชิงทรัพย์กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก เป็นการพิจารณาถึงตัวทรัพย์ที่ถูกผู้กระทำชิงไป โดยทรัพย์ดังกล่าวอาจแบ่งการพิจารณาได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ทรัพย์ที่สามารถคำนวณมูลค่าที่แท้จริงได้แล้วพบว่าเป็นทรัพย์ที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจมาก หรือมีราคาสูง
2. ทรัพย์ที่ไม่สามารถคำนวณเป็นมูลค่าที่แท้จริงได้ เนื่องจากทรัพย์ดังกล่าวเป็นทรัพย์ที่ไม่มีการนำมาค้าขายกันในปัจจุบัน หากแต่โดยวิญญูชนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ว่าทรัพย์ดังกล่าวที่ถูกชิงเอาไปเป็นทรัพย์ที่มีมูลค่ามหาศาล เช่น การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์ที่ได้มีการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ ซึ่งโดยปกติแล้วคนทั่วไปก็สามารถจะเข้าใจได้เองว่าทรัพย์นั้นเป็นสมบัติของชาติ อันมีมูลค่าอย่างมาก จนไม่สามารถประเมินค่าได้ จึงมีการนำมาเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑเพื่อให้คนทั่วไปสามารถเข้าชมได้ และเพื่อดำรงความเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติต่อไป

⁵⁴ 周光权 [โจวกววงเฉวียน], 刑法各论讲义 [คำอธิบายกฎหมายอาญา], หน้า 104.

⁵⁵ 抢劫罪量刑及加重处罚情形 [การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์] [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 2015 年 9 月 10 日. แหล่งที่มา: <http://futian.lawyer.com/41201.html>

จากการพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท, การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ, การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก, การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน และการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามาก ตามกฎหมายอาญาของต่างประเทศแล้ว นั้นผู้ศึกษาพบว่าในต่างประเทศได้มีการกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดโดยมีเหตุฉกรรจ์ทั้งสิ้น หากแต่กฎหมายได้บัญญัติไว้เฉพาะแต่การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์เท่านั้นที่จะมีเหตุฉกรรจ์ตามลักษณะที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ ทั้งนี้เนื่องจากการที่กฎหมายอาญาของประเทศดังกล่าว ไม่ได้มีการแยกการกระทำความผิดในฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ออกจากกันแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุป ในกฎหมายอาญาของต่างประเทศนั้นก็ยังมีบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่แตกต่างกันไป ซึ่งบางกรณีปัญหาที่อาจพบกฎหมายต่างประเทศเพียงประเทศเดียว ได้แก่ กรณีของการชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท, การชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ, การชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งพบเฉพาะในกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) หรือการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามาก พบในประมวลกฎหมายอาญาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเท่านั้น หากแต่ในกรณี การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน พบใน Sentencing Guideline ประกอบพระราชบัญญัติโจร 1968 ประเทศสหราชอาณาจักร และประมวลกฎหมายอาญาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาต่างประเทศ

เหตุฉกรรจ์	กฎหมายต่างประเทศ	สหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์)	สหราชอาณาจักร	สาธารณรัฐ ประชาชนจีน
การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท		มาตรา 18-1 (b)(2)	-	-
การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อ บุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ		มาตรา 18-1 (c)	-	-
การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลง ในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก		มาตรา 18-1 (c)	-	-
การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลง ในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน		-	Sentencing Guidelines ข้อ 2, 3, 5	มาตรา 263 (3)
การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำ ต่อทรัพย์มูลค่ามาก		-	-	มาตรา 263 (4)

บทที่ 5

บทวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดเหตุการณ์ ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวความคิดในการกำหนดเหตุการณ์ตามกฎหมาย ในบทที่ 2 และบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศ ในบทที่ 3 และบทที่ 4 จนกระทั่งได้รับทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของเรื่องต่างๆเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้ศึกษาจะทำการศึกษาวิเคราะห์ในลักษณะของการหยิบยกบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายอาญาของต่างประเทศ ซึ่งมีความน่าสนใจและสมควรหยิบยกขึ้นทำการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยจำนวน 5 ลักษณะความผิดได้แก่

1. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
2. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กาย พิการ หรือจิตพิการ
3. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก
4. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน
5. การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามาก

ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาวิเคราะห์โดยกำหนดเป้าประสงค์อยู่ที่ความสมควรหรือไม่สมควรในการที่จะนำเอาบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ดังกล่าว มาแก้ไขเพิ่มเติมเป็นบทบัญญัติเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย และหากเป็นการสมควร บทบัญญัติเช่นนั้นควรมีลักษณะเป็นเช่นไร และควรจะอยู่ในตำแหน่งแห่งที่ใดในประมวลกฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบัน

5.1 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้มีการกำหนดกรณีดังกล่าวให้เป็นเหตุการณ์ แต่เนื่องจากผลของการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าวอาจทำให้เกิดอันตรายแก่จิตใจ ในทางวิชาการจึงอาจเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ทำให้เกิดอันตรายแก่จิตใจตามความในประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา 339 วรรคสาม หรือฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 วรรคหนึ่งแล้วแต่กรณี อีกทั้งเป็นการกระทำโดยมิไว้ในครอบครองหรือใช้ประโยชน์ใดๆซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ โดยมีได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข ตามมาตรา 62 วรรคหนึ่ง อันต้องระวางโทษตามมาตรา 106 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ได้ถูกตราขึ้นจากการที่ประเทศไทยได้ลงมติและอนุวัติการตามอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ณ กรุงเวียนนา โดยเป็นอนุสัญญาที่มีการคำนึงถึงประโยชน์ในทางการแพทย์ประกอบกับภัยที่เกิดขึ้นต่อปัจเจกชนและสังคมโดยรวม¹ และเนื่องจากการชิงทรัพย์โดยใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ จึงต้องลงโทษทุกกรรมเป็นกระทำความผิดไปทั้งฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ตามมาตรา 399 วรรคสามหรือมาตรา 340 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและฐานมิไว้ในครอบครองหรือใช้ประโยชน์ใดๆซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ โดยมีได้รับอนุญาตตามมาตรา 62 วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ตามหลักการลงโทษเรียงกระทำความผิด มาตรา 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เปรียบเทียบฐานความผิดตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศสำหรับกรณีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในลักษณะดังกล่าวแล้วก็พบว่า หากมีกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำโดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนั้น จะมีความแตกต่างกันในระหว่างกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ หากเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว หากมิได้มีข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นองค์ประกอบของเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ เช่น กระทำในเวลากลางคืน มีอาวุธ หรือกระทำในเคหสถาน เป็นต้น ผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในกรณีทั่วไปตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งเท่านั้นตามแต่กรณี เว้นเสียแต่ว่าการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลดังกล่าวทำให้เกิดผลแก่ร่างกายหรือชีวิต เช่น ทำให้ร่างกายของผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต กรณีนี้ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยผลของการกระทำ (ผลฉกรรจ์) หากผลของการกระทำความผิดเป็นผลที่ตามมาตรา 339 วรรคสาม หรือวรรคห้า ประกอบมาตรา 63 หรือมาตรา 340 วรรคสามหรือวรรคสี่ ประกอบมาตรา 63 แล้วแต่กรณี

¹ เทวินทร์ วาริศรี, "กฎหมายกับการให้ความหมายและการจัดประเภทของยาเสพติด" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.tewin.org/UploadImage/f535a9f9-e38f-4073-a850-f3ce8fae8ea2.pdf>

ถ้าเป็นกรณีความผิดตามกฎหมายต่างประเทศแล้ว ผู้กระทำย่อมมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือ ปล้นทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ ตามกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) (720 ILCS 5/18-1) มาตรา 18-1 (c)

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาคำพิพากษาของศาลในคดีที่มีพฤติการณ์แห่งคดีในลักษณะ ดังกล่าว ผู้ศึกษาพบว่าจากปัญหาข้อเท็จจริงที่เป็นคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลไม่ว่าจะเป็นศาล ชั้นต้นในหมายเลขดำที่อ. 126/2557 ของศาลอาญา หรือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3562/2537 ของ ศาลฎีกา แม้การกระทำดังกล่าวศาลจะพิจารณาว่าเป็นการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่ จิตใจ ตามมาตรา 339 วรรคสาม หรือเป็นการปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 วรรคหนึ่งแล้วก็ตาม อีกทั้ง การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่างกรรม และได้มีการลงโทษทุกกรรมเรียงกระทงความผิดไปตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ทั้ง 2 ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 13 ปี หากแต่ถ้าเป็น การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์แล้ว ศาลจะพิพากษาจำคุกจำเลยสูงถึง 15 ปี² ซึ่งเป็นโทษเต็มตามอัตราโทษที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ทั้งการชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาทนั้นยังเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นบ่อยในสังคมไทย และการใช้ยาดังกล่าวก็ยิ่งสื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้กระทำที่ได้มีการเตรียมวัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาทดังกล่าวมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นลักษณะของการ กระทำความผิดโดยมีการไตร่ตรองเอาไว้ล่วงหน้ามาก่อนแล้วด้วยอีกประการหนึ่ง

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะมีการกำหนดให้การชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาทเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์อีกประการหนึ่ง เพื่อให้เกิด ความชัดเจนของบทบัญญัติ และจะเป็นการยับยั้งปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงกรณีที่มีการกระทำความผิดขึ้นแล้วก็จะเป็นการลงโทษอย่างได้สัดส่วน มากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น แต่เดิมในส่วนของ การชิงทรัพย์โดยใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนั้น ยังคงเป็นประเด็นปัญหาว่าผลที่เกิดขึ้น ผู้เสียหายจำเป็นจะต้องหมดสติเป็นระยะเวลาสั้นหรือไม่ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3269/2531 และหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาโดยศาสตราจารย์จิต ติ ดิงศภัทย์ตั้งที่ได้กล่าวมา หากมีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นเหตุฉกรรจ์ในการกระทำ

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3656/2555

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง และวรรคสาม ประกอบ มาตรา 83 จำคุก 15 ปี ริบของกลาง

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 3 พิพากษายืน

จำเลยฎีกา ศาลฎีกาพิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสาม ประกอบ มาตรา 83 นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค 3

ความผิดฐานชิงทรัพย์แล้ว ย่อมทำให้ปัญหาทางวิชาการดังกล่าวยุติลง เนื่องจากไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทจะต้องมีความร้ายแรงมากเพียงใด หรือการหมดสติจากการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าวเป็นเครื่องมือนั้น ผู้เสียหายจะต้องหมดสติไปเป็นระยะเวลาานเพียงใดอีกด้วย โดยกฎหมายสมควรมีการกำหนดวางหลักการให้การชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเป็นเหตุกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์

นอกจากนั้น เพื่อเป็นการง่ายต่อการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าสิ่งใดบ้างที่ผู้กระทำนำมาใช้แล้วจะเป็นความผิดอันเป็นเหตุกรรจ์จากการกระทำความผิดดังกล่าว โดยไม่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามในมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาอีก ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้อำนาจประกอบของความผิดที่ว่า “วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท” เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งมีการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์เอาไว้แล้ว และด้วยเหตุที่ได้มีการกำหนดระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ไว้แล้วนั้นยังเป็นการทำให้เกิดความชัดเจนของกฎหมายอันเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการใช้และการตีความกฎหมายอาญา

กรณีดังกล่าวนี้ไม่มีประเด็นต้องพิจารณาว่าสมควรจะมีการกำหนดให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่ เนื่องจากกรณีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเป็นเครื่องมือในการกระทำนั้นเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (6) ซึ่งเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์อยู่แล้ว ดังนั้นจึงสมควรกำหนดหลักการให้การชิงทรัพย์ที่มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เป็นเหตุกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ในบทบัญญัติมาตรา 339/1 ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของการบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการของการกำหนดเหตุกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์สำหรับกรณีทั่วไป และควรมีการแยกบทบัญญัติเหตุกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์เอาไว้เป็นพิเศษอีกมาตราหนึ่ง ในลักษณะเดียวกันกับกรณีของความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติวางหลักเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์กรณีทั่วไปเอาไว้ในมาตรา 334 และบัญญัติวางหลักเกี่ยวกับเหตุกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์เอาไว้ต่างหากในมาตรา 335

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีของการปล้นทรัพย์นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายกำหนดอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในฐานปล้นทรัพย์ธรรมดาเอาไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสามหมื่นบาท อัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวนี้จึงมีลักษณะที่หนักมากเพียงพอแล้ว อีกทั้งเมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระทำ

ความผิดในลักษณะดังกล่าวกับกรณีของการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ที่ได้มีการกำหนดเหตุฉกรรจ์เอาไว้เฉพาะเพียงฐานเดียวคือการปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทรมาณ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิวรรคห้า ซึ่งหลักการของเหตุฉกรรจ์ในกรณีดังกล่าวกฎหมายมุ่งคุ้มครองชีวิตของมนุษย์กับการมุ่งลงโทษให้สาสมกับความโหดร้ายของจิตใจเป็นสำคัญ หากแต่สำหรับกรณีของพฤติการณ์ในเรื่องของการกระทำโดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทนั้นยังไม่มีประเด็นเรื่องชีวิตกับความโหดร้าย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานการปล้นทรัพย์ที่มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอีกแต่อย่างใด

5.2 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ

การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ นั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้มีการกำหนดกรณีดังกล่าวให้เป็นเหตุฉกรรจ์ไว้ โดยเฉพาะ ดังนั้นเมื่อมีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ต่อบุคคลกลุ่มดังกล่าวโดยปราศจากข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในประการอื่นตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดไว้แล้ว ผู้กระทำจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในกรณีทั่วไปตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งเท่านั้นตามแต่กรณี หากแต่ด้วยเหตุที่บุคคลทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวนี้มีความอ่อนแอทางกายภาพ (Physical Vulnerable) ทำให้ในบางครั้งที่การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลดังกล่าวอาจทำให้เกิดผลแก่ร่างกายหรือชีวิต ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีของการชิงทรัพย์ในกรณีทั่วไป ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า หรือมาตรา 340 วรรคสาม หรือวรรคสี่ แล้วแต่กรณี

ส่วนบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่ามิเพียงบทบัญญัติในหมวด 4 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา ตามมาตรา 307 และมาตรา 308 โดยกฎหมายมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลบางกลุ่มเป็นพิเศษ ด้วยเหตุผลที่ต้องการป้องกันมิให้

เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของบุคคลมีความอ่อนแอ ไม่มีความสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ เท่ากับคนปกติทั่วไป³

เมื่อผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เปรียบเทียบฐานความผิดตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ สำหรับกรณีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในลักษณะดังกล่าวแล้วก็พบว่า หากมีกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ เกิดขึ้น ผลทางกฎหมายจะมีความแตกต่างกันในระหว่างกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ หากเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว หากมิได้มีข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นองค์ประกอบของเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ เช่น กระทำในเวลากลางคืน มีอาวุธ หรือกระทำในเคหสถาน เป็นต้น ผู้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในกรณีทั่วไปตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งเท่านั้นตามแต่กรณี เว้นเสียแต่ว่าการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลดังกล่าวทำให้เกิดผลแก่ร่างกายหรือชีวิต เช่น ทำให้ร่างกายของผู้ถูกระทำได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต กรณีนี้ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยผลของการกระทำ (ผลฉกรรจ์) หากผลของการกระทำความผิดเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้ ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า ประกอบมาตรา 63 หรือมาตรา 340 วรรคสาม หรือวรรคสี่ ประกอบมาตรา 63 แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นกรณีความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ และผู้ถูกระทำเป็นบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ โดยเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือมีความบกพร่องทางกายภาพแล้ว ผู้กระทำความผิดมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ ตามกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) (720 ILCS 5/18-1) มาตรา 18-1 (c)

เมื่อผู้ศึกษาได้พิจารณาวิเคราะห์คำพิพากษาของศาลในความผิดที่มีพฤติการณ์แห่งคดีในลักษณะดังกล่าว ก็พบว่าในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 7 ได้พิพากษาในคดีที่นายกำจัด หรือดี แซ่ตั้ง ได้ทำการชิงทรัพย์ นายอุดม ทวีพูล อายุ 75 ปี และนางทองหยด ทวีพูล อายุ 74 ปี แล้วลักเอาพระเครื่องราคา 355,500 บาทไป ซึ่งได้มีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น คือศาลจังหวัดนครปฐมให้จำคุกจำเลย 12 ปี และเนื่องจากรูปคดีมีลักษณะของความอุกฉกรรจ์อุกอาจไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เป็นการคุกคามสุจริตชน ไม่น่ามีการกระทำความผิดจึงไม่มีเหตุผลโทษ นั้นจะเห็นได้ว่าองค์คณะผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ได้มีการพิจารณาถึงลักษณะหรือข้อเท็จจริงแวดล้อมของการกระทำ

³ ภาณุพงศ์ พิมพ์พิพัฒน์, "การบัญญัติความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อร่างกาย : ศึกษากรณีความผิดฐานข่มขืนต่อสู" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/148588.pdf>

ความผิดประกอบการพิจารณาโทษของจำเลยอยู่ด้วย หากแต่เป็นการพิจารณาในลักษณะของการใช้ดุลพินิจลดโทษแก่จำเลย มิใช่การกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลย และโทษที่ศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นซึ่งตามข้อเท็จจริงคือศาลจังหวัดนครปฐมนั้น คือโทษจำคุก 12 ปี ซึ่งจากกรณีที่ผู้ศึกษาได้เคยศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3656/2555 ซึ่งข้อเท็จจริงเป็นการชิงทรัพย์ที่มีเหตุฉกรรจ์นั้น ผู้พิพากษาศาลฎีกาในคดีดังกล่าว ได้กำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยสูงถึง 15 ปี ซึ่งหนักกว่าโทษตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในคดีของนายกำจัด หรือตี แซ่ตั้งดังกล่าว

อีกทั้งตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในข้อเท็จจริงที่ 2 คดีของนายอภิชาติ สมศรี หรือแม็ก ท่ามะกา นั้น ที่ผู้ศึกษาได้เคยกล่าวถึงไว้ในหัวข้อปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทยนั้น นายอภิชาติได้ให้การรับไว้อย่างชัดเจนว่า การที่ตนเลือกที่จะกระทำต่อผู้สูงอายุก็ด้วยเหตุผลที่ว่า “เนื่องจากคนชราไม่มีทางสู้ หากสู้ก็จะใช้ไม้หน้าสามตีเหยื่อ ซึ่งที่ผ่านมาย่ำต่อการลงมือชิงทรัพย์เป็นอย่างมาก”⁴ แสดงให้เห็นว่าความอ่อนแออันเนื่องจากสูงอายุ หรือความไม่มีทางสู้ของเหยื่อนั้น เป็นมูลเหตุจูงใจประการหนึ่งของผู้กระทำในการที่จะเลือกตัวเหยื่อจริง อีกทั้งสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ยังได้มีการนำเสนอถึงรูปแบบของสังคมไทยในอนาคตเอาไว้ในบทความ “ประชากรไทยในอนาคต” ว่าสังคมไทยกำลังจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ ตามตารางแสดงดัชนีผู้สูงอายุ (โดยกำหนดประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา) ของประเทศไทย พ.ศ. 2548 – 2578 ด้านล่างนี้⁵

ตารางที่ 3 ตารางแสดงดัชนีผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ. 2548 – 2578

ปี พ.ศ.	ประชากร (ล้านคน)			ดัชนีผู้สูงอายุ (ผู้สูงอายุ/เด็ก 100 คน)
	ทั้งหมด	วัยเด็ก	ผู้สูงอายุ	
2548	62.2	14.3	6.4	45.0
2553	63.7	13.2	7.5	57.0
2558	64.6	12.3	9.0	73.4
2563	65.1	11.2	11.0	98.0
2564	65.2	11.0	11.3	103.2
2568	65.1	10.4	12.9	123.6
2573	64.5	9.8	14.6	149.9
2578	63.4	9.1	15.9	174.4

⁴ เดลินิวส์, "บุกรวบโจรใจมด! ตระเวนชิงทรัพย์คนแก่" [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th>

⁵ ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์และปราโมทย์ ประสาทกุล, "ประชากรไทยในอนาคต" [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/Conferencell/Article/Article02.htm>

จากตารางข้างต้นเป็นสิ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าต่อไปผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีจำนวนมากขึ้นถึงประมาณร้อยละ 7 ต่อปี ดังนั้น ถ้าหากผู้กระตือรือร้นยังคงมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำเชิงทรัพย์สินว่าต้องการกระทำต่อเหยื่อที่เป็นผู้สูงอายุ ด้วยเหตุที่ “คนชราไม่มีทางสู้ ง่ายต่อการลงมือชิงทรัพย์เป็นอย่างมาก”ตามที่นายอภิชาติ สมศรี หรือแม็ก ท่ามะกา ซึ่งเป็นผู้ต้องหาในคดีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ได้ให้การไว้แล้ว ดังนั้นอาจทำให้ผู้สูงอายุในประเทศไทยที่กำลังจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างมากตามที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลได้นำเสนอไว้ ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้ถูกกระทำจากการชิงทรัพย์อย่างมากมาย อันนำมาซึ่งความไม่ปลอดภัยในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุที่นับวันก็จะมีแต่เพิ่มจำนวนมากขึ้นในสังคมไทย

นอกจากนั้น ในตารางแสดงดัชนีผู้สูงอายุนี้ยังได้มีการแสดงจำนวนประชากรบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอ่อนอายุ หรือเด็กไว้ด้วย ซึ่งจากข้อมูลในตารางดังกล่าว แสดงว่าแม้ปัจจุบันประชากรเด็กจะมีจำนวนที่ลดลง หากแต่ก็ยังคงมีจำนวนมากกว่า 10 ล้านคน ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนกว่าหนึ่งในหกของประชากรไทยทั้งประเทศ

ดังนั้น จำนวนประชากรรวมของผู้สูงอายุและเด็กในประเทศไทยปัจจุบัน ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ อันเป็นบุคคลที่มีความอ่อนแอทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจนั้น จะมีจำนวนประชากรรวมกันมากถึง 21,300,000 คน หรือกว่าร้อยละ 32 ของประชากรไทยทั้งประเทศ⁶

สำหรับบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากกายพิการ หรือจิตพิการนั้น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ได้มีการทำสถิติจำนวนบุคคลทั้งสองกลุ่มดังกล่าว โดยเรียกรวมกันว่า “คนพิการ” เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2558 ซึ่งจากสถิติดังกล่าวนี้ลำพังแค่คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ยังไม่รวมถึงคนพิการที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นคนพิการก็มีจำนวนที่สูงถึง 1,675,753 คนแล้ว โดยแบ่งเป็นเพศชายจำนวน 899,974 คน และเพศหญิง จำนวน 775,779 คน ตามตารางแสดงสถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามภูมิภาค และเพศ ข้อมูลจาก ฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ดังต่อไปนี้⁷

⁶ พ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีประชากร 65,124,716 คน ที่มา:กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูลจากการทะเบียนราษฎร)

⁷ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, "สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามภูมิภาค และเพศ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: http://ecard.nep.go.th/nep_all/file/Stat_Oct58.pdf

ตารางที่ 4 สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามภูมิภาคและเพศ
ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2558

ภาค	จำนวน (ราย)		
	ชาย	หญิง	รวม
1. กรุงเทพมหานคร	38,122	30,712	68,834
2. ภูมิภาค	861,852	745,067	1,606,919
รวมทั้งสิ้น	899,974	775,779	1,675,753
ภูมิภาค ประกอบด้วย			
2.1 ภาคกลางและภาคตะวันออก	193,160	160,177	353,337
2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	349,735	313,118	662,853
2.3 ภาคใต้	105,464	84,736	190,200
2.4 ภาคเหนือ	211,807	185,557	397,364
2.5 ไม่ระบุ	1,686	1,479	3,165
รวม	861,852	745,067	1,606,919

ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558

ที่มา : ข้อมูลประมวลผลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

หมายเหตุ ข้อมูลคนพิการ : ทั้งหมด 1,918,867 ราย

: เสียชีวิต 243,114 ราย

: มีชีวิต 1,675,753 ราย

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและสถิติแสดงจำนวนบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าบุคคลกลุ่มดังกล่าวทั้ง 4 ประเภท เมื่อมีการคำนวณรวมจำนวนประชากรเข้าด้วยกันแล้ว ในประเทศไทยของเราจะมีประชากรที่เป็นบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการประมาณ 22,906,919 คน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 33.64 ของประชากรไทยทั้งประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง และจำนวนดังกล่าวก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆด้วยเหตุที่ประชากรกลุ่มดังกล่าวของไทยนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกๆปี ตามตารางสถิติที่ได้แสดงไว้ข้างต้น

ด้วยเหตุที่บุคคลกลุ่มดังกล่าวมีความอ่อนแอทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจ จึงอาจทำให้ผู้กระทำอาศัยโอกาสดังกล่าวในการกระทำความผิดต่อบุคคลทั้ง 4 จำพวกนี้ เนื่องจากมีความสะดวกง่ายดายในการลงมือ และอีกทั้งนับวันประชากรกลุ่มนี้ก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น อันอาจทำให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นเป็นจำนวนมากตามไปด้วย กฎหมายจึงสมควรให้ความคุ้มครองแก่บุคคลกลุ่ม

ดังกล่าวนี้เป็นพิเศษ โดยมีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวนี้เป็นเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย หากแต่มีประเด็นอันควรวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า การกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ ควรมีการกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ตั้งแต่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นฐานความผิดอันเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เลยหรือไม่ ในประเด็นนี้ เคยมีงานศึกษาวิจัยได้เสนอแนะว่า สมควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การลักทรัพย์ที่ได้กระทำต่อผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพและเด็กนั้น เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นการกระทำความผิดที่อาศัยโอกาสจากความอ่อนแอและเป็นการกระทำที่ไม่มีมนุษยธรรม อีกทั้งผู้กระทำความผิดยังอาจได้รับการตำหนิจากสังคมทางมโนธรรมด้วย⁸

ด้วยความเคารพ ผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยกับแนวทางการเสนอแนะดังกล่าว ด้วยเหตุที่แม้จะจริงอยู่ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่มีมนุษยธรรม อีกทั้งผู้กระทำความผิดยังอาจได้รับการตำหนิจากสังคมทางมโนธรรมด้วย แต่เหตุผลอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญที่สุดอันเป็นเหตุให้ผู้ศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวต้องการหยิบยกให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การลักทรัพย์ที่ได้กระทำต่อผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพและเด็กนั้น เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์นั้นคือเรื่องของความอ่อนแอของผู้เสียหาย ซึ่งหากพิจารณาในแง่มุมนี้แล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าการลักทรัพย์นั้น เจตนารมณ์ของกฎหมายคือต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์และการครอบครอง ซึ่งต่างจากกรณีของการชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ อันกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่ต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ การครอบครอง และความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายของบุคคลด้วย

ในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของบุคคลนี้ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับความอ่อนแอของผู้เสียหาย เนื่องจากหากผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่สูงวัยหรือมีความทุพพลภาพด้วยแล้ว ย่อมมีสภาพร่างกายที่ถดถอยกว่าบุคคลตามปกติทั่วไป หรือหากเป็นเด็กก็ย่อมมีสภาพร่างกายและจิตใจที่ยังไม่เจริญเติบโตทัดเทียมกับผู้ใหญ่ เมื่อถูกประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายแล้วย่อมก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่าบุคคลทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งลักษณะของการใช้กำลังประทุษร้ายเช่นนี้เองที่เป็นองค์ประกอบที่ไม่มีปรากฏอยู่ในความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด

⁸ พิชัย ด่านพัฒนามงคล, "เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์," หน้า 95.

อีกทั้งหากเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าวแล้วก็จะก่อให้เกิดโอกาสในการกระทำความผิดมากกว่าการกระทำความผิดต่อบุคคลกลุ่มอื่นด้วยอีกประการหนึ่ง

ดังนั้นหากต้องการจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพและเด็กเป็นพิเศษแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าควรนำมาแก้ไขเพิ่มเติมเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์จึงน่าจะมีความเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิดและเจตนารมณ์ของกฎหมายมากกว่า

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะมีการกำหนดให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์อีกประการหนึ่ง อันจะเป็นการให้ความคุ้มครองบุคคลกลุ่มดังกล่าวซึ่งมีจำนวนมากในสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงกรณีที่มีการกระทำความผิดขึ้นแล้วก็จะเป็นการลงโทษอย่างได้สัดส่วนมากยิ่งขึ้น และเป็นการกำหนดการใช้ดุลพินิจของศาลในลักษณะของการกำหนดโทษผู้กระทำให้นักขึ้นมิใช่หยิบยกเหตุดังกล่าวมาใช้พิจารณาในการลดโทษแก่จำเลย โดยสมควรมีการกำหนดวางหลักการให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าว ในบทบัญญัติมาตรา 339/1 ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของการบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์สำหรับกรณีทั่วไป และควรมีการแยกบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์เอาไว้เป็นพิเศษอีกมาตราหนึ่ง ในลักษณะเดียวกันกับกรณีของความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติวางหลักเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์กรณีทั่วไปเอาไว้ในมาตรา 334 และบัญญัติวางหลักเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์เอาไว้ต่างหากในมาตรา 335

กรณีดังกล่าวนี้แม้กฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) มาตรา 18-1 จะได้มีการกำหนดวางหลักการให้การชิงทรัพย์ต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแอนี้ต้องพิจารณาที่อายุของผู้ถูกระทำเป็นหลัก กล่าวคือ ต้องเป็นการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือมีความบกพร่องทางกายภาพ ในกรณีนี้ผู้ศึกษาเห็นว่ายังไม่มี ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเท่าที่ควร เนื่องจากในปัจจุบันนั้นแม้ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปนั้นจะมีจำนวนมากขึ้นก็จริงอยู่ แต่บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปนั้นก็ยังมีจำนวนมากที่ยังมีลักษณะของร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง มิได้เสื่อมถอยลงตามอายุที่เพิ่มมากขึ้นแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ การที่จะบัญญัติกฎหมายในเรื่องดังกล่าวจึงไม่ควรมุ่งพิจารณาที่อายุซึ่งเป็นเพียงตัวเลขแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากอายุนั้นบางครั้งก็ไม่สามารถที่จะสะท้อนถึงลักษณะของสภาพร่างกายและจิตใจของบุคคลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ แต่บทบัญญัติควรที่จะพิจารณาที่ลักษณะทางกายภาพ (Physical) น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า

อีกทั้งแม้ในบทบัญญัติในกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) มาตรา 18-1 จะได้มีการกำหนดให้ความคุ้มครองแต่เฉพาะผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และผู้บกพร่องทางกายภาพเท่านั้น หากแต่บทบัญญัติดังกล่าวก็ยังคงมีประเด็นปัญหาอยู่ตั้งแต่ในขั้นตอนของการร่างกฎหมายนั้นคือ กรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่กระทำต่อผู้ที่บกพร่องทางจิต หรือจิตพิการ ซึ่งกฎหมายไม่ได้ให้ความคุ้มครองไว้เป็นพิเศษเหมือนกับกรณีของผู้ที่กายพิการ ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายต่างประเทศ และด้วยการที่เจตนารมณ์ของกฎหมายมีเหตุผลเบื้องหลังที่ต้องการจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่มีความอ่อนแอเป็นพิเศษ ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อพิจารณาเทียบเคียงจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 307 แล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจากมาตรา 307 นี้ก็มีเจตนารมณ์ที่ต้องการจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่มีความอ่อนแอเช่นเดียวกัน การให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านี้จึงควรเป็นไปในลักษณะทิศทางอย่างเดียวกันด้วย กล่าวคือ หากจะมีการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลผู้อ่อนแออันเนื่องมาจากอายุมากหรือเป็นบุคคลผู้สูงอายุ และผู้ที่กายพิการแล้ว ก็ควรให้ความคุ้มครองแก่บุคคลผู้อ่อนแออันเนื่องมาจากอายุน้อย หรือเด็ก และผู้บกพร่องทางจิต หรือผู้ที่จิตพิการด้วย อันจะเป็นการสร้างความเท่าเทียมให้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะร่วมอย่างเดียวกันได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายในลักษณะเดียวกัน

อนึ่ง ผู้ศึกษาเห็นว่าบทบัญญัตินั้นควรมีการบัญญัติในลักษณะที่มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้อกฎหมายได้ตีความเพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับข้อเท็จจริงแห่งคดีที่เกิดขึ้นมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงควรวางหลักการที่เปลี่ยนแปลงไปจากกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) มาตรา 18-1 ที่กรณีของการชิงทรัพย์ที่จะเป็นเหตุฉุกเฉินได้นั้นจะต้องกระทำต่อบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป หรือบกพร่องทางกายภาพเท่านั้น เป็นการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ โดยมีการเพิ่มเติมพฤติการณ์ประกอบการกระทำอันเป็นองค์ประกอบภายนอกว่า “โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย” ในลักษณะทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 307 อันมีการกำหนดให้มีพฤติการณ์ประกอบการกระทำด้วยว่า “โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต” เนื่องจากบทบัญญัติแห่ง

กฎหมายมาตราดังกล่าวก็มีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่มีความอ่อนแอเช่นเดียวกัน หากแต่ผู้ศึกษาเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 307 นั้นผู้กระทำมีการกระทำแต่เพียงการทอดทิ้งเท่านั้น ผลที่ตามมาจากการทอดทิ้งอันจะทำให้ผู้ทอดทิ้งต้องรับโทษอาญาตามกฎหมายจึงควรเป็นผลที่มีความร้ายแรงนั่นคือ การทอดทิ้งดังกล่าวต้องน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าสูงสุดในชีวิตมนุษย์ หากแต่เพราะโดยเนื้อหาของบทบัญญัติที่อ้างนั้น องค์ประกอบของความผิดประการหนึ่งนั่นคือ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งเป็นการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อบุคคลโดยตรง อันแตกต่างจากการทอดทิ้งตามมาตรา 307 ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการขยายพฤติการณ์ประกอบกรกระทำออกไปอีก ซึ่งนอกจากความน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตแล้ว กฎหมายควรคุ้มครองความน่าจะเป็นอันตรายแก่กาย หรืออันตรายสาหัสเพิ่มเติมเข้าไปด้วย เพื่อคุ้มครองบุคคลผู้อ่อนแอดังกล่าว การแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบภายนอกของความผิดดังกล่าวจึงน่าจะมีความเหมาะสมและสะท้อนถึงเจตนารมณ์แห่งกฎหมายได้ดีมากกว่าเดิม

กรณีดังกล่าวมีประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นถ้าได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตายเป็นเหตุจูงใจดังนี้

ประการแรก บุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากกายพิการบางท่านมีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อช่วยเหลือการเคลื่อนไหวหรือดำรงชีวิตที่เรียกว่า “กายอุปกรณ์” (Prosthesis and Orthosis) เช่น ขาเทียม หรือ แขนเทียม ฯลฯ ซึ่งมักอยู่ภายใต้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและไม่ปรากฏออกมาภายนอก เช่นนี้ในกรณีดังกล่าวมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายว่า หากผู้กระทำได้กระทำการชิงทรัพย์ต่อบุคคลดังกล่าวแล้ว ผู้กระทำจะมีความผิดฐานชิงทรัพย์โดยมีเหตุจูงใจเนื่องจากเป็นบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการหรือไม่ ในประเด็นปัญหานี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการพิจารณาความผิดของผู้กระทำความผิดกรณีดังกล่าวต้องมีการพิจารณาหลักกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62 วรรคสามซึ่งวางหลักว่า “บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น” ประกอบด้วย ดังนั้นการที่ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะการชิงทรัพย์ที่ตนกระทำได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ ผู้กระทำต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงด้วยว่า ผู้ถูกกระทำหรือเหยื่อเป็นบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ ซึ่งเป็นปัญหาในการพิสูจน์ตามกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน ซึ่งอยู่นอกขอบเขตของการศึกษาตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และควรได้รับการศึกษาเป็นลำดับต่อไป

ประการที่สอง หากเป็นการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย แล้วทำให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ดังนี้ผู้กระทำจะมีความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายในมาตราใด กรณีดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่าผู้กระทำควรมีความผิดฐานชิงทรัพย์ทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 339 วรรคสาม วรรคสี่หรือวรรคห้าแล้วแต่กรณี หากผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้ ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 63 เนื่องจากข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวนี้ทำให้เกิดผลกรรจ์ขึ้นตามองค์ประกอบของมาตรา 339 วรรคสาม วรรคสี่หรือวรรคห้า ซึ่งเป็นมีโทษหนักกว่ามาตรา 339/1 แล้ว ก็ไม่ต้องระบುವ่าจำเลยกระทำความผิดตามมาตรา 339/1 ซึ่งมีอัตราโทษเบากว่าด้วย⁹

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีของการปล้นทรัพย์นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายกำหนดอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในฐานปล้นทรัพย์ธรรมดาเอาไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสามหมื่นบาท อัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวนี้จึงมีลักษณะที่หนักมากเพียงพอแล้ว อีกทั้งเมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวกับกรณีของการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ที่ได้มีการกำหนดเหตุกรรจ์เอาไว้เฉพาะเพียงฐานเดียวคือการปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทารุณ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิวรรคห้า ซึ่งหลักการของเหตุกรรจ์ในกรณีดังกล่าวกฎหมายมุ่งคุ้มครองชีวิตของมนุษย์กับการมุ่งลงโทษให้สาสมกับความโหดร้ายของจิตใจเป็นสำคัญ เมื่อผู้ศึกษาได้พิจารณาในเรื่องของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าอาจมีประเด็นเรื่องชีวิตกับความโหดร้ายของการกระทำก็เป็นได้ หากแต่เมื่อพิจารณาจากสภาพแห่งกายหรือจิตใจของบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ ซึ่งมีความอ่อนด้อยทางกายภาพเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งของบทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบด้วยแล้ว การกระทำความผิดต่อบุคคลดังกล่าวอาจไม่มีความจำเป็นต้องมีบุคคลหลายๆคนร่วมกันชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์บุคคลแต่อย่างใด ดังนั้นถึงแม้

⁹ เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3656/2555 “ปรากฏว่าการชิงทรัพย์ของจำเลยดังกล่าวมีเหตุกรรจ์ อันทำให้จำเลยต้องได้รับโทษหนักขึ้นก็ต้องพิจารณาว่าเป็นเหตุกรรจ์ตามวรรคใดอันมีโทษหนักที่สุดเพียงวรรคเดียว หากจำต้องระบುವ่าจำเลยกระทำความผิดไม่ เพราะแต่ละวรรคมีองค์ประกอบความผิดชิงทรัพย์เช่นเดียวกันกับวรรคแรก เพียงแต่ต่างกันเหตุกรรจ์เท่านั้น เมื่อปรากฏว่าการชิงทรัพย์ของจำเลยเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 339 วรรคสาม ซึ่งเป็นเหตุกรรจ์มีโทษหนักกว่าวรรคสองแล้ว ก็ไม่ต้องระบುವ่าจำเลยกระทำความผิดตามวรรคสองซึ่งมีอัตราโทษเบากว่า”

จะมีการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวออกมาก็ตาม ก็อาจทำให้บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ใช้บังคับ หรืออาจใช้บังคับน้อยมาก ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานการปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ อีกแต่อย่างใด

5.3 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก

เมื่อผู้ศึกษาได้พิจารณาฐานความผิดตามกฎหมายไทยแล้วพบว่าสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น สถานที่ดังกล่าวหากเป็นในเวลาทำการปกติแล้วจะมีลักษณะเป็นสาธารณสถาน กล่าวคือเป็นสถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(3) เว้นแต่ในส่วนที่ไม่ได้เปิดให้บุคคลอื่นเข้าไปได้ หรือในเวลาปิดทำการแล้ว บริเวณส่วนนั้นหรือสถานที่นั้นก็จะไม่ใช่สาธารณสถาน¹⁰ ซึ่งเมื่อได้มีการพิจารณาต่อไปแล้ว ผู้ศึกษาพบว่าการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสาธารณสถานนั้น ประมวลกฎหมายอาญาได้มีการจำกัดสถานที่ที่มีลักษณะเป็นสาธารณสถานเอาไว้เป็นเหตุจูงใจเพียงแค่สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้นๆ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (8) หรือ สถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ ตามมาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (9) หรือเป็นการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าวลงในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 339 ทวิ วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง และวรรคสองเท่านั้น

หากแต่การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้มีการกำหนดกรณีดังกล่าวให้เป็นเหตุจูงใจ ดังนั้นหากมีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก และไม่มี

¹⁰ **เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2137/2554** “แม้บ้านเกิดเหตุจะเป็นเคหสถานและผู้เสียหายใช้อาศัยแต่ผู้เสียหายก็ใช้ส่วนหนึ่งของบ้านดังกล่าวซึ่งได้แก่บริเวณที่เกิดเหตุ เปิดเป็นร้านรับซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าด้วย ในเวลาที่ผู้เสียหายยังเปิดให้บริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าอยู่ บริเวณดังกล่าวจึงเป็นสาธารณสถาน ซึ่งประชาชนทั่วไปหรือแม้แต่จำเลยที่ 1 ก็มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ต่อเมื่อผู้เสียหายปิดร้านหรือหมดเวลาให้บริการรับซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในแต่ละวันแล้วเท่านั้น บริเวณดังกล่าวจึงจะเป็นเคหสถาน”

ปรากฏข้อเท็จจริงอันอาจเป็นเหตุจรรยาภิในประการอื่นแล้ว ผู้กระทำก็คงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งแล้วแต่กรณีเท่านั้น

เมื่อผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เปรียบเทียบฐานความผิดตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ สำหรับกรณีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในลักษณะดังกล่าวแล้วก็พบว่า หากมีกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก จะมีความแตกต่างกันในระหว่างกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ หากเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว หากมิได้มีข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นองค์ประกอบของเหตุจรรยาภิในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ เช่น กระทำในเวลากลางคืน มีอาวุธ หรือกระทำในเคหสถาน เป็นต้น ผู้กระทำจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในกรณีทั่วไปตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งเท่านั้นตามแต่กรณี เว้นเสียแต่ว่าการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลดังกล่าวทำให้เกิดผลแก่ร่างกายหรือชีวิต เช่น ทำให้ร่างกายของผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต กรณีนี้ผู้กระทำอาจจะต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยผลของการกระทำ (ผลจรรยาภิ) หากผลของการกระทำความผิดเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้ ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า ประกอบมาตรา 63 หรือมาตรา 340 วรรคสาม หรือวรรคสี่ ประกอบมาตรา 63 แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นกรณีความผิดตามกฎหมายต่างประเทศแล้ว และเป็นการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในโรงเรียนหรือสถานรับเลี้ยงรับดูแลเด็ก ผู้กระทำย่อมมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีเหตุจรรยาภิ ตามกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) (720 ILCS 5/18-1) มาตรา 18-1 (c)

ผู้ศึกษาเห็นว่าแม้การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวจะยังไม่เคยมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในประเทศไทย หากแต่ในโลกปัจจุบันที่เป็นโลกไร้พรมแดน ด้วยเหตุที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า มีการถ่ายทอดรูปแบบการดำเนินการในเรื่องต่างๆระหว่างประเทศมากมาย การกระทำความผิดเองก็เช่นเดียวกัน ที่สามารถอาศัยเทคโนโลยีในการถ่ายทอดรูปแบบหรือเป็นตัวช่วยในการกระทำความผิดแก่กันและกันในระดับระหว่างประเทศ การชิงทรัพย์ที่เคยเกิดแต่เฉพาะในต่างประเทศ แม้ยังไม่เคยเกิดในประเทศไทยของเราเลยก็อาจเกิดขึ้นได้ในที่สุด

อีกทั้งในปัจจุบันโรงเรียนหรือสถานศึกษาในประเทศไทยก็มีเกิดขึ้นจำนวนมาก ลำพังเพียงแค่โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น ก็มีจำนวนมากถึง 35,595 แห่ง¹¹ ยังไม่รวมถึงสถานรับเลี้ยงดูแลเด็กซึ่งมีอีกกว่า 1,400 แห่ง¹² จึงมีโอกาสดังกล่าวจะตกเป็นเป้าหมายของการกระทำความผิดได้มาก เพื่อเป็นการยับยั้งป้องกันการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเอาไว้ก่อน และเพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองทั้งทางร่างกายและความคิดสติปัญญาของเด็กหรือเยาวชนซึ่งจะเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของประเทศต่อไป ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการยกระดับความปลอดภัยให้แก่สถานที่ซึ่งมีความสำคัญดังกล่าวให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงสมควรให้ความคุ้มครองการกระทำความผิดในสถานที่ดังกล่าวเป็นพิเศษ โดยมีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ เป็นเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย หากแต่มีประเด็นอันควรวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า การกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ ควรมีการกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ตั้งแต่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นฐานความผิดอันเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เลยหรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า ด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมายประการหนึ่งที่ต้องการคุ้มครองความปลอดภัยและจิตใจของเด็กเป็นสำคัญนั้น แม้จะมีการลักทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของเด็กหรือเยาวชนในสถานที่นั้นแต่อย่างใด ดังนั้นหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การลักทรัพย์ในสถานที่ดังกล่าวเป็นเหตุฉกรรจ์แล้วก็จะย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสมควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์จึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายได้มากกว่า

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสมควรที่จะมีการกำหนดวางหลักการให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กนี้เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์อีกประการหนึ่งในบทบัญญัติมาตรา 339/1 เนื่องจากลักษณะของการบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์สำหรับกรณีทั่วไป และควรมีการแยกบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์เอาไว้เป็นพิเศษ

¹¹ กระทรวงศึกษาธิการ, "จำนวนสถานศึกษา (แบบจัดชั้นเรียน) จำแนกตามสังกัด ทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2548-2556" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา:

http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/tables/00000_Whole_Kingdom/institute-public-private-56.xls

¹² กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, "ข้อมูลสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา:

<http://61.19.238.233/nursery/Content/Guest.aspx>

อีกมาตราหนึ่ง ในลักษณะเดียวกันกับกรณีของความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติวางหลักเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์กรณีทั่วไปเอาไว้ในมาตรา 334 และบัญญัติวางหลักเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์เอาไว้ต่างหากในมาตรา 335 ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองเด็กเป็นพิเศษ หรือหากในอนาคตถ้ามีการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวขึ้นจริง ก็จะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างได้สัดส่วนกับความฉกรรจ์ที่ตนเองได้กระทำลง อันจะนำมาซึ่งการคลายความโกรธแค้นของผู้ถูกระทำ วงญาติใกล้ชิดของผู้ถูกระทำ และสังคมโดยรวมที่ได้ทราบข่าวดังกล่าว

ในเรื่องดังกล่าวการแก้ไขเพิ่มเติมเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ แม้ว่ากฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) มาตรา 18-1 (c) จะได้มีการกำหนดให้ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะมีเหตุฉกรรจ์ก็ต่อเมื่อได้กระทำการชิงทรัพย์ลงในโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงรับดูแลเด็กเท่านั้น แต่ด้วยเหตุที่เหตุผลเบื้องหลังของกฎหมายต้องการให้ความคุ้มครองที่ตัวสถานที่ที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นพิเศษแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าควรบัญญัติกฎหมายโดยเลือกใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะครอบคลุมสถานที่ลักษณะดังกล่าวทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงไปทำการศึกษาเพิ่มเติมและพบว่า เพื่อเป็นการง่ายต่อการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าสถานที่ใดบ้างที่ผู้กระทำได้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ลงแล้วจะเป็นความผิดอันเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าว โดยไม่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามในมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญาอีก ในหลักการสำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมเหตุฉกรรจ์ดังกล่าวผู้ศึกษาจึงเลือกใช้ถ้อยคำว่า “สถานศึกษา” เป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด ด้วยเหตุที่ผู้ศึกษาต้องการจะให้เกิดความเชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้มีการให้คำนิยามของสถานศึกษา เอาไว้แล้วว่าหมายรวมถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ซึ่งคำนิยามดังกล่าวมีความหมายที่ครอบคลุม อันจะสามารถสะท้อนและให้ความคุ้มครองแก่สถานที่ดังกล่าวได้สมเจตนารมณ์ของกฎหมายมากขึ้น และในส่วนของสถานรับเลี้ยงดูแลเด็คนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าควรเลือกใช้ถ้อยคำว่า “สถานรับเลี้ยงเด็ก” เพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีการให้คำนิยามของคำว่าสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าวไว้ว่า หมายถึง สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติ

ดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดประเภทของสถานรับเลี้ยงเด็กเอาไว้เป็นหลายประเภทเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) แต่อย่างใด

ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ผู้ศึกษามุ่งหมายให้เกิดความชัดเจนของกฎหมายอันเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการใช้และการตีความกฎหมายอาญา จึงได้เลือกใช้ถ้อยคำที่มีความชัดเจนตามที่ได้มีการให้คำนิยามหรือความหมายตามพระราชบัญญัติที่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อรับรองเรื่องดังกล่าวอยู่แล้วโดยตรง

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีของการปล้นทรัพย์นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายกำหนดอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในฐานะปล้นทรัพย์ธรรมดาเอาไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสามหมื่นบาท อัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวนั้นจึงมีลักษณะที่หนักมากเพียงพอแล้ว อีกทั้งเมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวกับกรณีของการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ที่ได้มีการกำหนดเหตุฉกรรจ์เอาไว้เฉพาะเพียงฐานเดียวคือการปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ไขปืนยิง ใช้อาวุธระเบิดหรือกระทำทรมาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิวรรคห้า ซึ่งหลักการของเหตุฉกรรจ์ในกรณีดังกล่าวกฎหมายมุ่งคุ้มครองชีวิตของมนุษย์กับการมุ่งลงโทษให้สาสมกับความโหดร้ายของจิตใจเป็นสำคัญ หากแต่สำหรับกรณีของพฤติการณ์ในเรื่องของการกระทำที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กนั้นยังไม่มีประเด็นเรื่องชีวิตกับความโหดร้าย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานการปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กอีกแต่อย่างใด

5.4 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษารฐานความผิดตามกฎหมายไทยแล้วก็พบว่าร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้น สถานที่ดังกล่าวหากเป็นในเวลาทำการปกติแล้วจะมีลักษณะเป็นสาธารณสถาน กล่าวคือ เป็นสถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(3) เว้นแต่ในส่วนที่ไม่ได้เปิดให้บุคคลอื่นเข้าไปได้ หรือในเวลาปิดทำการแล้ว บริเวณส่วนนั้นหรือสถานที่นั้นก็ไม่ใช่สาธารณสถาน¹³ ทำนองเดียวกับสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กในหัวข้อที่ 5.3

¹³ **เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2137/2554** “แม้บ้านเกิดเหตุจะเป็นเคหสถานและผู้เสียหายใช้อาศัยแต่ผู้เสียหายก็ใช้ส่วนหนึ่งของบ้านดังกล่าวซึ่งได้แก่บริเวณที่เกิดเหตุ เปิดเป็นร้านรับซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าด้วย ในเวลาที่ผู้เสียหายยังเปิดให้บริการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าอยู่ บริเวณดังกล่าวจึงเป็นสาธารณสถาน ซึ่งประชาชนทั่วไปหรือแม้แต่จำเลยที่ 1 ก็มีความชอบธรรมที่จะเข้า

การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้มีการกำหนดกรณีดังกล่าวให้เป็นเหตุบรรเทาโทษหากมีเฉพาะการชิงทรัพย์ในยวดยานสาธารณะ เท่านั้นที่เป็นเหตุบรรเทาโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (9) ดังนั้นถ้ามีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอันอาจเป็นเหตุบรรเทาโทษในประการอื่นแล้ว ผู้กระทำก็ควรมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งแล้วแต่กรณีเท่านั้น

เช่นนี้หากมีกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน จะมีความแตกต่างกันในระหว่างกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ หากเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว หากมิได้มีข้อเท็จจริงอื่นที่เป็นองค์ประกอบของเหตุบรรเทาโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ เช่น กระทำในเวลากลางคืน มีอาวุธ หรือกระทำโดยใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม เป็นต้น ผู้กระทำจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในกรณีทั่วไปตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งเท่านั้นตามแต่กรณี เว้นเสียแต่ว่าการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลดังกล่าวทำให้เกิดผลแก่ร่างกายหรือชีวิต เช่น ทำให้ร่างกายของผู้ถูกระทำได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิต กรณีนี้ผู้กระทำอาจจะต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยผลของการกระทำ (ผลฉกรรจ์) หากผลของการกระทำความผิดเป็นผลที่ตามมาตรา 339 วรรคสาม หรือวรรคห้า ประกอบมาตรา 63 หรือมาตรา 340 วรรคสาม หรือวรรคสี่ ประกอบมาตรา 63 แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นกรณีความผิดตามกฎหมายต่างประเทศแล้ว ผู้กระทำย่อมมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีเหตุบรรเทาโทษต้องรับโทษหนักขึ้น ตาม Sentencing Guidelines ของประเทศสหราชอาณาจักร (Robberies of small businesses, Less sophisticated commercial robberies, Professionally planned commercial robberies) และประมวลกฎหมายอาญาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 263 (3) แล้วแต่กรณี

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นในทางกฎหมายเกี่ยวกับโทษที่ศาลได้กำหนดลงแก่ผู้กระทำความผิดในหัวข้อปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุบรรเทาโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้น

ทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาไทย สำหรับกรณีการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นวาทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นเบาเกินไป หากเทียบกับการชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์แล้ว ทั้งที่ร้านสะดวกซื้อดังกล่าวเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง รวมทั้งช่วงดึกคืนที่โจรผู้ร้ายออกตระเวนกระทำความผิด อีกทั้งในร้านยังมีทั้งเงินสดและทรัพย์สินให้หยิบฉวย ทั้งพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานเพศหญิง อันเป็นการสร้างโอกาสให้แก่ผู้กระทำ จึงทำให้ร้านดังกล่าวตกเป็นเป้าหมายของผู้กระทำความผิดอยู่บ่อยครั้ง¹⁴ หรือหากเป็นการกระทำความผิดในช่วงเวลากลางวันแล้ว การกระทำดังกล่าวก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความออกอจของการกระทำความผิดในอีกแง่มุมหนึ่งด้วย หรือในกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อธุรกิจสถาบันการเงินหรือธนาคาร ซึ่งในแต่ละครั้ง ผู้กระทำมักจะได้เงินไปจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งผู้เสียหาย คือ ตัวผู้ที่เป็นเจ้าของเงินหรือธนาคาร รวมถึงสังคมโดยรวม เนื่องจากเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจ (Economic Loss) หากมีการชิงหรือปล้นเอาเงินไปเป็นจำนวนมากจนวงจรของเงินมีความผิดปกติไปจากเดิม

นอกจากนั้น เมื่อผู้ศึกษาได้ลองทำการศึกษาค้นคว้าทางสถิติก็ยังพบว่า สถิติล่าสุดที่ได้มีการเผยแพร่เกี่ยวกับการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในธนาคารนั้น เป็นสถิติของปีพ.ศ. 2556 ซึ่งมีการชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ธนาคารทั้งสิ้น 30 ครั้ง หรือโดยเฉลี่ยแล้วในทุกเดือนจะมีการชิงทรัพย์ในธนาคารเกิดขึ้น 2-3 ครั้ง¹⁵ ซึ่งนับว่ามีความถี่พอสมควร และอาจก่อให้เกิดความหวาดกลัวและไม่มั่นใจในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมได้

กฎหมายจึงสมควรให้ความคุ้มครองการกระทำความผิดในสถานที่ดังกล่าวเป็นพิเศษ โดยมีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินเป็นเหตุฉกรรจ์ตามกฎหมาย หากแต่มีประเด็นอันควรวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า การกำหนดเหตุฉกรรจ์สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ ควรมีการกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ตั้งแต่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นฐานความผิดอันเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เลยหรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า ตามหลักกฎหมายเรื่องนี้ของต่างประเทศนั้น นอกจากกฎหมายต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์และการครอบครองในทรัพย์สินจำนวนมากแล้ว กฎหมายยังมีเจตนารมณ์ที่มุ่งหมายจะคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของบุคคลในสถานที่ดังกล่าวนั้นด้วย เนื่องจากโดยปกติธรรมดาแล้ว หากผู้กระทำไม่ได้มีการประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้

¹⁴ ไทยรัฐออนไลน์, “ติดคุกหัวโต” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://m.thairath.co.th>

¹⁵ นิวส์พลัส, “รองโฆษกตร.เผยสถิติปล้นทรัพย์ในธนาคาร,ร้านสะดวกซื้อ,ร้านทองเพิ่มขึ้น” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2558. แหล่งที่มา: <http://www.newsplus.co.th>

กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำย่อมจะได้ทรัพย์ไปจำนวนไม่มาก เนื่องจากสถานที่เหล่านั้นมักไม่มีการแสดงให้บุคคลทั่วไปเห็นถึงทรัพย์ที่มีมูลค่ามากมายอยู่แล้ว หากแต่จะมีการเก็บรักษาเอาไว้โดยเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งหากผู้กระทำต้องการจะได้มาซึ่งทรัพย์ที่มีเจ้าหน้าที่ดูแลทรัพย์ดังกล่าวอยู่ ก็ย่อมเป็นธรรมดาที่ต้องมีการประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายอย่างแน่แท้ ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวก็เป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ซึ่งทำให้ฐานความผิดนี้แตกต่างไปจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ อีกทั้งลักษณะของการลักทรัพย์ในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน กับการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินย่อมมีความร้ายแรงและความอุกฉกรรจ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งในแง่ของลักษณะของการกระทำและผลเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น กรณีของการชิงทรัพย์ในธนาคารก็ย่อมส่งผลเสียหายต่อผู้เสียหายมากกว่าการลักทรัพย์ในธนาคารอย่างเห็นได้ชัดอยู่แล้ว เป็นต้น เช่นนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการกำหนดให้การกระทำในสถานที่ดังกล่าวเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์มากกว่าการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และลักษณะของการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเป็นปกติทั่วไป

ด้วยเหตุผลทั้งหมดข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมวางหลักการให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้น เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์อีกประการหนึ่งในบทบัญญัติมาตรา 339/1 ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของการบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักการของการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์สำหรับกรณีทั่วไป และควรมีการแยกบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์เอาไว้เป็นพิเศษอีกมาตราหนึ่ง ในลักษณะเดียวกันกับกรณีของความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติวางหลักเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์กรณีทั่วไปเอาไว้ในมาตรา 334 และบัญญัติวางหลักเกี่ยวกับเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์เอาไว้ต่างหากในมาตรา 335 ทั้งนี้ก็เพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิด ทั้งจะเป็นการข่มขู่ต่อตัวผู้กระทำความผิดเอง รวมถึงบุคคลอื่นที่มีความคิดที่จะกระทำความผิดด้วย เนื่องจากบุคคลอาจมีความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิดด้วยเหตุที่ต้องรับโทษหนักกว่ากรณีของการกระทำความผิดโดยทั่วไป จึงเกิดการยับยั้งซึ่งใจที่จะไม่กระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวหรือหากในอนาคตถ้ามีการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวขึ้นจริง ก็จะเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างได้สัดส่วนกับความฉกรรจ์ที่ตนเองได้กระทำลง

กรณีดังกล่าวถ้าได้มีการกำหนดวางหลักบทบัญญัติให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์แล้ว กรณีอาจเกิดประเด็น

ปัญหาขึ้นเกี่ยวกับความหมายหรือคำนิยามของร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินตามมาว่าคำว่าร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้น ควรมีความหมายว่าอย่างไร ในกรณีนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจากร้านค้าปลีกนี้เองก็เป็นธุรกิจขนาดเล็กประเภทหนึ่ง ดังนั้น ร้านค้าปลีก จึงควรมีความหมายว่า ธุรกิจขนาดเล็กของเอกชนที่เป็นปกติทั่วไป อันอาจปรากฏในลักษณะของบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือธุรกิจของบุคคลเพียงคนเดียว อันให้บริการแก่สาธารณชน ในลักษณะทำนองเดียวกันกับความหมายของคำว่า “ธุรกิจขนาดเล็ก” ตามกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักร

ในส่วนของ “ธุรกิจสถาบันการเงิน” นั้นผู้ศึกษาได้พิเคราะห์แล้วเห็นว่ามีความหมายไปในทิศทางทำนองเดียวกับความหมายของแหล่งพาณิชย์ (Commercial) ตาม Robbery Definitive Guideline ของประเทศสหราชอาณาจักร หรือ ธนาครหรือสถาบันทางการเงิน (抢劫银行或者其他金融机构的) ตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 263 (3) เนื่องจากความหมายของคำว่า “ธุรกิจสถาบันการเงิน” นั้นหมายความถึง ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และให้หมายความรวมถึงการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 จึงทำให้ผู้ศึกษามีความเห็นว่าสามารถนำเอาถ้อยคำตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติให้เป็นองค์ประกอบของความผิดได้ทันที และยังก่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบระหว่างกฎหมายอาญาและกฎหมายพาณิชย์ อีกทั้งทำให้ไม่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในส่วนคำนิยามโดยเพิ่มความหมายของคำว่า “ธุรกิจสถาบันการเงิน” เข้าไปอีก อันจะก่อให้เกิดความยุ่งยากในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีของการปล้นทรัพย์นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายกำหนดอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในฐานะปล้นทรัพย์ธรรมดาเอาไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสามหมื่นบาท อัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวนี้จึงมีลักษณะที่หนักมากเพียงพอแล้ว อีกทั้งเมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวกับกรณีของการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ที่ได้มีการกำหนดเหตุฉกรรจ์เอาไว้เฉพาะเพียงฐานเดียวคือการปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ไข้ป็นยิง ไข้วัฏระเบิดหรือกระทำทรมาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิวรรคห้า ซึ่งหลักการของเหตุฉกรรจ์ในกรณีดังกล่าวกฎหมายมุ่งคุ้มครองชีวิตของมนุษย์กับการมุ่งลงโทษให้สาสมกับความโหดร้ายของจิตใจเป็นสำคัญ หากแต่สำหรับกรณีของพฤติการณ์ในเรื่องของการกระทำที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้นยังไม่มีประเด็นเรื่องชีวิตกับความโหดร้าย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องเพิ่มโทษสำหรับการ

กระทำความผิดฐานการปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินอีกแต่อย่างใด

5.5 การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก

เมื่อผู้ศึกษาได้พิจารณาฐานความผิดตามกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามากนั้น ก็พบว่า การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามากนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้มีการกำหนดกรณีดังกล่าวให้เป็นเหตุฉกรรจ์เอาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นถ้ามีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอันอาจเป็นเหตุฉกรรจ์ในประการอื่นแล้ว ผู้กระทำก็คงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งแล้วแต่กรณีเท่านั้น

เมื่อผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เปรียบเทียบฐานความผิดตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศสำหรับกรณีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในลักษณะดังกล่าวแล้วก็พบว่า หากมีกรณีของการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก จะมีความแตกต่างกันในระหว่างกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ กล่าวคือ หากเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแล้ว ในกรณีชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงอันอาจเป็นเหตุฉกรรจ์ในประการอื่นแล้ว ผู้กระทำก็คงมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ในกรณีทั่วไปตามมาตรา 339 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 340 วรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าเป็นกรณีความผิดตามกฎหมายต่างประเทศแล้ว ผู้กระทำความผิดมีความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ต้องรับโทษหนักขึ้น ตามประมวลกฎหมายอาญาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 263 (4)

เมื่อผู้ศึกษาได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นรวมถึงข้อกฎหมายในหัวข้อปัญหาที่พบจากการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า เนื่องจากการชิงทรัพย์จำนวนมูลค่ามาก เป็นการพิจารณาถึงตัวทรัพย์ที่ถูกผู้กระทำชิงไป โดยอาจจะคำนวณมูลค่าได้แล้วพบว่าเป็นมูลค่ามาก หรืออาจเป็นกรณีของการชิงทรัพย์ที่ปกติแล้วไม่สามารถคำนวณเป็นมูลค่าได้ เนื่องจากไม่มีการนำมาค้าขายกันในปัจจุบัน หากแต่โดยวิญญูชนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ว่าทรัพย์ดังกล่าวที่ถูกชิงเอาไปเป็นทรัพย์ที่มูลค่ามากมายมหาศาล เช่น การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์ที่ได้มีการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งโดยปกติแล้วคนทั่วไปก็มักจะเข้าใจได้เองว่าทรัพย์นั้นจะต้องเป็นมรดกของชาติ หรือสมบัติของชาติ อันมี

มูลค่าอย่างมากจนไม่สามารถประเมินมูลค่าได้ จึงมีการนำมาเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์เพื่อให้คนทั่วไปสามารถเข้าชม และเพื่อดำรงความเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติต่อไป

กฎหมายจึงสมควรให้ความคุ้มครองการกระทำความผิดต่อทรัพย์สินที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นพิเศษอันควรมีการกำหนดให้การกระทำความผิดที่ได้กระทำต่อทรัพย์สินที่มีมูลค่ามากนี้ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักกว่ากรณีปกติ หากแต่มีประเด็นอันควรพิจารณาในเบื้องต้นว่า การที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักกว่ากรณีปกติเช่นนี้ ควรมีการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นเหตุฉกรรจ์ตั้งแต่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นฐานความผิดอันเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์เลยหรือไม่ ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่า เนื่องจากกรณีดังกล่าวกฎหมายมุ่งพิจารณาที่ตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ แม้ว่าด้วยมูลค่าเหล่านั้นเองที่ทำให้ในบางครั้งผู้เสียหายก็เลือกที่จะต่อสู้กับผู้กระทำเพื่อไม่ให้แย่งชิงเอาทรัพย์สินนั้นไปได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้กระทำต้องมีการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายต่อผู้เสียหาย อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตร่างกายของผู้เสียหาย นอกเหนือจากกรรมสิทธิ์และการครอบครองในทรัพย์สินนั้น ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ในกรณีปกติธรรมดา อีกทั้งผลที่ตามมาที่ย่อมเป็นผลจากการที่ผู้กระทำได้ใช้กำลังประทุษร้ายดังกล่าวโดยตรง ไม่ได้มีลักษณะของความอุกฉกรรจ์ประการอื่นแต่อย่างใด ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การบัญญัติให้การกระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามากดังกล่าวควรมีการนำไปกำหนดเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 มากกว่าที่จะนำมาบัญญัติเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากการลักทรัพย์ที่มีมูลค่ามากกับการชิงทรัพย์ที่มีมูลค่ามากนั้น ไม่ได้มีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งกรณีดังกล่าวมีความแตกต่างไปจากกรณีของการชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท, การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย, การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก และการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน ซึ่งใน 4 กรณีนี้จะเห็นได้ว่าการลักทรัพย์และการชิงทรัพย์นั้นมีลักษณะของความร้ายแรงหรือความอุกฉกรรจ์จากการกระทำและผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การกำหนดให้การกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นเหตุฉกรรจ์นั้นจึงสมควรกำหนดในความผิดฐานชิงทรัพย์จึงจะมีความเหมาะสมกว่า ส่วนกรณีของการกระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามากนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าหากจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมก็สมควรกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 335 โดยอาจแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เป็นอนุมาตรา 13 ของบทบัญญัติมาตราดังกล่าว

กรณีดังกล่าวมีประเด็นปัญหาอันควรพิจารณาต่อไปว่า บทบัญญัติดังกล่าวสมควรบัญญัติวางหลักการว่าอย่างไรจึงจะมีความเหมาะสม ต่อปัญหานี้ ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ได้กรุณาให้ความเห็นไว้ในลักษณะที่ว่า การที่จะบัญญัติให้การกระทำต่อทรัพย์สินที่มีมูลค่ามากนั้น เห็นว่ายังไม่เหมาะสม เพราะบางกรณีผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ร่ำรวย มีทรัพย์สินมาก ก็อาจไม่ได้รับความเสียหายมากเท่ากับกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ที่มีทรัพย์สินน้อย ซึ่งหากถูกลักเอาทรัพย์สินไปแม้จะจำนวนไม่มากก็เกิดความเสียหายอย่างมากแล้ว

ดังนั้นกรณีนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสมควรมีการบัญญัติวางหลักการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินที่มีมูลค่ามาก โดยน่าจะพิจารณาจากลักษณะของตัวทรัพย์สินที่น่าจะมีมูลค่ามากจะเหมาะสมกว่า กล่าวคือน่าจะให้ความคุ้มครองต่อทรัพย์สินที่เป็นสมบัติของชาติ ในลักษณะเดียวกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ทวิ ซึ่งเป็นเหตุจรรยาในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งได้กระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นวัตถุในทางศาสนา ถ้าหากทรัพย์สินนั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หากแต่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองไปถึงทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่วัตถุในทางศาสนา ซึ่งเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติด้วยแต่อย่างใด

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 335 ให้มีอนุมาตรา 13 โดยวางหลักการให้ “(13) กระทำต่อทรัพย์สินซึ่งเป็นสมบัติของชาติ” เป็นเหตุจรรยาในความผิดฐานลักทรัพย์สิน ซึ่งหากมีการฉ้อโกงทรัพย์สินที่กระทำต่อทรัพย์สินซึ่งเป็นสมบัติของชาติเกิดขึ้น ผู้ใช้กฎหมายก็สามารถปรับใช้กฎหมายตามมาตรา 339/1 (1) ที่ผู้ศึกษาจะได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประกอบมาตรา 335 (13) ดังกล่าวได้อยู่แล้วด้วย

อนึ่ง กรณีของการปล้นทรัพย์สินนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายกำหนดอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในฐานะปล้นทรัพย์สินธรรมดาเอาไว้ให้จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสามหมื่นบาท อัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวนี้จึงมีลักษณะที่หนักมากเพียงพอแล้ว อีกทั้งเมื่อผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวกับกรณีของการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์สินที่ได้มีการกำหนดเหตุจรรยาเอาไว้เฉพาะเพียงฐานเดียวคือการปล้นทรัพย์สินโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทรมาณ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิวรรคห้า ซึ่งหลักการของเหตุจรรยาในกรณีดังกล่าวกฎหมายมุ่งคุ้มครองชีวิตของมนุษย์กับการมุ่งลงโทษให้สาสมกับความโหดร้ายของจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ หากแต่สำหรับกรณีของพฤติการณ์ในเรื่องของการกระทำที่ได้กระทำลงหลายครั้ง หรือกระทำต่อทรัพย์สินมูลค่ามากนั้นยังไม่มีประเด็นเรื่อง

ชีวิตกับความโหดร้าย ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานการปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลงหลายครั้ง หรือกระทำต่อทรัพย์มูลค่ามากอีกแต่อย่างใด

ภายหลังจากที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์เหตุการณ์ในกรณีจนครบถ้วนแล้ว มีประเด็นปัญหาอันควรพิจารณาในประการสุดท้ายว่า หากมีการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ซึ่งมีเหตุการณ์ตามพฤติการณ์ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นหรือที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาไทย ปัจจุบันอยู่แล้วหลายเหตุ จะสมควรมีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่ากรณีกระทำความผิดโดยมีเหตุการณ์เหตุเดียวหรือไม่ ซึ่งเป็นกรณีที่สามารถเทียบเคียงได้กับกรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 วรรคสองในเรื่องของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าด้วยเหตุที่ประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์นั้น ได้มีการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดเอาไว้สูงพอสมควรแล้ว กล่าวคือหากเป็นการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์โดยมีเหตุการณ์ในขั้นต่ำที่สุดตามมาตรา 339 วรรคสองนั้น กฎหมายก็กำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำให้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาทอยู่แล้ว หรือหากเป็นกรณีของการปล้นทรัพย์ซึ่งมีเหตุการณ์ ในขั้นต่ำสุดผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปีและปรับ ตั้งแต่สองหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท ตามมาตรา 340 วรรคสอง อันแตกต่างจากกรณีการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 335 ซึ่งกฎหมายได้กำหนดระวางโทษเอาไว้เพียงจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาท ถึงหนึ่งหมื่นบาทเท่านั้น หมายความว่า ศาลอาจใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำให้จำคุกเพียงแค่หนึ่งปีตามระวางโทษขั้นต่ำก็ได้ ซึ่งเป็นโทษที่ค่อนข้างเบาและกระบวนการยุติธรรมอาจยังไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ หรือในอีกมุมมองหนึ่งกฎหมายก็อาจยังแก้แค้นแทนผู้เสียหายอย่างได้แทนตัวผู้เสียหายไม่ได้เต็มที่ จึงมีการกำหนดกรณีของการกระทำความผิดเกินกว่า 2 อนุมาตรา ตามมาตรา 335 วรรคสองดังกล่าวขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหานี้ แต่สำหรับกรณีของการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์หากมีเหตุการณ์นั้น ด้วยเหตุที่โทษขั้นต่ำตามกฎหมายปัจจุบัน ก็ได้กำหนดระวางโทษขั้นต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 10 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานและมีความหนักของโทษพอสมควร ซึ่งพอที่จะแก้ไขปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิดและสามารถแก้แค้นแทนผู้เสียหายอย่างได้สัดส่วนแล้ว อีกทั้งจากการศึกษาตามกฎหมายต่างประเทศผู้ศึกษาก็ไม่พบว่า มีประเทศใดที่มีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นอีกหากกระทำความผิดอันมีเหตุการณ์ตั้งแต่ 2 เหตุขึ้นไปแต่อย่างใด ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าแม้มีกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์อันประกอบด้วยเหตุการณ์มากกว่า 2 เหตุขึ้นไป จึงไม่มีความจำเป็นต้องมีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นอีกด้วยสาเหตุดังกล่าว

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาวิเคราะห์ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการกำหนดวงหลักการให้การชิงทรัพย์ที่มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท, กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย, กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก และกระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย โดยเห็นสมควรให้มีการแยกบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 วรรคสอง ออกเป็น มาตรา 339/1 และจัดเรียงบทบัญญัติเดิมแยกออกเป็น 2 อนุมาตรา จากนั้นจึงแก้ไขเพิ่มเติมเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ดังกล่าวนี้เป็นอนุมาตราที่ 3 ถึงอนุมาตราที่ 6 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ตารางสรุปผลวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดเหตุการณ์ความผิดปกติและปล้นทรัพย์

ลำดับ	ประเด็นในการวิเคราะห์ (เหตุการณ์)	หลักการ ในการแก้ไขเพิ่มเติม	ตำแหน่งแห่งที่	
			ในกรณี ปล้นทรัพย์	ชิงทรัพย์
1	การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดย มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	✗	✓
2	การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำต่อ บุคคลที่มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ	กระทำต่อบุคคลที่มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะ ให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย	✗	✓
3	การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลง ในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก	กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก	✗	✓
4	การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำลง ในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน	กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน	✗	✓
5	การชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ที่ได้กระทำ ต่อทรัพย์มูลค่ามาก	กระทำต่อทรัพย์สินซึ่งเป็นสมบัติของชาติ	✓	✗

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากสมมติฐานที่ว่า “ด้วยเหตุที่ความเปลี่ยนแปลงไปของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ที่เกิดขึ้นในบางกรณีมีโทษไม่เหมาะสมกับการกระทำและความเสียหายที่ผู้กระทำได้กระทำลง จึงสมควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การชิงทรัพย์ (1) โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (2) ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย (3) ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก (4) ได้กระทำลงในร้านค้า ปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ และยังสมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้การกระทำต่อทรัพย์ซึ่งเป็นสมบัติของชาติเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งเป็นฐานของความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาอีกประการหนึ่ง” เมื่อผู้ศึกษาได้ศึกษาแล้วพบว่าสมมติฐานดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในการนี้สามารถสรุปและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขดังต่อไปนี้

6.1 บทสรุป

เหตุฉกรรจ์ หมายถึง เหตุปัจจัยหรือข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นพฤติการณ์แวดล้อมของการกระทำ ความผิดทางอาญา ซึ่งจะทำให้ผลเสียหายของการกระทำผิดนั้น มีความรุนแรง ร้ายแรง และมีความน่าตำหนิของการกระทำมากยิ่งขึ้น

แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการกำหนดเหตุฉกรรจ์นั้น กฎหมายมีเหตุผลหรือแนวคิดเบื้องต้นมาจากการที่กฎหมายต้องการให้บุคคลผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องได้รับโทษตามสมควรจากกระทำความผิดของตน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสำนักความคิดทางอาชญาวิทยา คือสำนักคลาสสิก (Classical School) ตามแนวคิดทฤษฎีการเลือก (Choice Theory) กล่าวคือ การกระทำความผิดหรือการก่ออาชญากรรมเกิดขึ้นจากความสมัครใจหรือความตั้งใจของผู้กระทำที่จะกระทำความผิดขึ้น ด้วยเหตุที่ต้องการจะหาความสุขสำราญให้แก่ตน โดยไม่ประสงค์หรือหลีกเลี่ยงที่จะต้องพบกับความเจ็บปวด ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการลงโทษของทฤษฎีนี้จึงมุ่งหมายที่จะลงโทษแก่บุคคลเพื่อให้เกิดความเกรงกลัว และไม่กล้ากระทำผิดต่อกฎหมาย เช่นนี้แล้วลักษณะที่สำคัญของกฎหมายก็จะต้องมีความเคร่งครัดเข้มงวด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดที่จะส่งผลเสียหายแก่สังคมต่อไป รวมถึงยังเป็นการเพิ่มเติมต้นทุนคาดหวังของอาชญากร (Expected Cost) ทำให้อาชญากรมีความคิดที่ไม่อยากก่ออาชญากรรมในลักษณะนั้นมากขึ้น เพราะมีความไม่คุ้มค่ากับผลประโยชน์คาดหวัง (Expected Benefit) ของตนตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ในสมัยปัจจุบัน

แนวความคิดในการกำหนดให้บุคคลต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุกรรเจ็นั้นจึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ที่สิ้น 3 ประการ ได้แก่ เพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive) เพื่อข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรม (Deterrence) และเพื่อตัดโอกาสของบุคคลในการกระทำความผิด (Incapacitation)

ส่วนแนวคิดในการกำหนดเหตุกรรเจ็ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นั้น โดยปกติแล้วความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นั้นเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของกฎหมายมุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในตัวทรัพย์ และความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของบุคคล รวมทั้งต้องการป้องกันสังคมโดยรวม ไม่ให้เกิดภัยอันตรายจากการกระทำความผิดซึ่งละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งเป็นความมุ่งหมายโดยเฉพาะของกฎหมายอาญา ดังนั้นโดยทั่วไปเมื่อมีการชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์เกิดขึ้น แม้เป็นการกระทำโดยธรรมดา ก็ก่อให้เกิดความน่าหวาดกลัวต่อผู้ถูกรักระทำและสังคมโดยทั่วไปได้แล้ว หากแต่ในบางกรณีการชิงทรัพย์นั้นอาจมีสถานการณ์หรือปัจจัย ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การชิงทรัพย์นั้นเกิดความรุนแรง หรือส่งผลเสียมากยิ่งขึ้นทั้งต่อตัวผู้ถูกรักระทำเอง และต่อสังคมโดยรวม ซึ่งเป็นการทำให้เจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นถูกทำร้ายอย่างรุนแรง กฎหมายจึงมีการกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เป็นลักษณะของเหตุกรรเจ็ในการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ (Aggravated Robbery) เพื่อเป็นการป้องกันสังคมให้มีความปลอดภัยจากการชิงทรัพย์เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดอัตราโทษเอาไว้หนักกว่าการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ตามปกติธรรมดา อีกทั้งจะเป็นการตอบแทนการกระทำความผิดของผู้กระทำที่ได้มีการชิงทรัพย์โดยมีพฤติการณ์ที่อุกอาจร้ายแรงอย่างเหมาะสมและได้สัดส่วนกัน อันจะนำมาซึ่งการให้ความยุติธรรมกับบุคคลผู้ถูกรัทำความผิด

เหตุกรรเจ็หรือบทกรรเจ็นั้นจะปรากฏอยู่หลายลักษณะของโครงสร้างความรับผิดในทางอาญา กล่าวคือ อาจเป็นลักษณะขององค์ประกอบภายนอกของความผิด เจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจพิเศษ หรือเงื่อนไขการลงโทษทางภาววิสัย

ปัจจัยในการกำหนดเหตุกรรเจ็ มีทั้งสิ้น 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้กระทำ ปัจจัยด้านการกระทำ ปัจจัยด้านพฤติการณ์ ปัจจัยด้านผลของการกระทำ และปัจจัยด้านผู้เสียหาย โดยแต่ละปัจจัยจะมีลักษณะโดยสังเขป ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้กระทำ (Actors) จะเป็นการพิจารณาที่คุณสมบัติในของตัวผู้ทำความผิด เช่น ผู้ทำความผิดได้อาศัยโอกาสจากการที่ตนมีอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่บางประการในการกระทำความผิดต่อผู้อื่น หรือตัวผู้กระทำนั้นมีสถานะหรือคุณสมบัติพิเศษบางประการที่กฎหมายเห็นว่าไม่สมควรที่จะกระทำความผิดในบางลักษณะ

2. ปัจจัยด้านการกระทำ (Acts) จะเป็นการพิจารณาที่การกระทำของผู้กระทำเป็นหลัก เนื่องจากในบางกรณีนั้นผู้กระทำไม่ได้มีการกระทำความผิดในลักษณะอย่างธรรมดาสามัญทั่วไป หากแต่มีการกระทำที่อาจเกิดความรุนแรง ร้ายแรงมากกว่ากรณีการกระทำความผิดโดยทั่วไป

3. ปัจจัยด้านพฤติการณ์ (Circumstance) จะเป็นการพิจารณาที่พฤติการณ์ประกอบที่ปรากฏขึ้นในการกระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะของความอุกฉกรรจ์มากกว่าการกระทำความผิดในกรณีทั่วไป โดยในความรู้สึกของวิญญูชนคนทั่วไปเห็นว่า การกระทำดังกล่าวอาจเป็นภัยคุกคามอย่างร้ายแรงหรืออาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

4. ปัจจัยด้านผลของการกระทำ (Success) จะเป็นการพิจารณาที่ผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของผู้กระทำว่ามีความเสียหายหรือก่อให้เกิดขึ้นผลกระทบต่อผู้เสียหายหรือสังคมโดยรวมตามมามากน้อยเพียงใด

5. ปัจจัยด้านผู้เสียหาย (Sufferer) จะเป็นการพิจารณาที่ตัวผู้เสียหายหรือผู้ที่ถูกกระทำเป็นหลัก เนื่องจากในการกระทำความผิดบางฐานนั้น กฎหมายมีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองกับผู้เสียหายในบางกลุ่มเป็นพิเศษด้วยเหตุผลเบื้องหลังหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายบางประการ

โดยลักษณะของบทบัญญัติเหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์นั้นจะสามารถบัญญัติได้เป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ บัญญัติเหตุฉกรรจ์เอาไว้ในมาตราเดียวกันกับบทธรรมดา โดยแยกวรรคบัญญัติและไล่ลำดับของโทษที่หนักขึ้นตามวรรค และบัญญัติเหตุฉกรรจ์เอาไว้แยกต่างหากจากบทธรรมดา สำหรับการพิจารณาใช้เหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์นั้นศาลสามารถพิพากษาไปได้เลยว่าจำเลยมีความผิดตามบทฉกรรจ์ โดยไม่จำเป็นต้องอ้างมาตราที่เป็นบทธรรมดาอีก เว้นแต่ในกรณีที่บทฉกรรจ์บางมาตราไม่ได้บัญญัติความผิดเอาไว้ชัดแจ้งในตัว

เหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์นั้น แม้จะมีวัตถุประสงค์ให้ลงโทษหนักขึ้นกว่ากรณีปกติ เช่นเดียวกับบทหนัก หรือเหตุเพิ่มโทษ หากแต่ทั้ง 3 ประการนี้ มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญ ดังนั้น เหตุฉกรรจ์หรือบทฉกรรจ์จึงไม่ใช่ บทหนัก หรือบทเพิ่มโทษแต่อย่างใด

เมื่อได้มีการพิจารณาถึงสภาพของสังคมแล้ว สำหรับสังคมไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของสังคมไปตามลำดับ ดังนั้นจึงทำให้ลักษณะของการกระทำความผิดมีการเปลี่ยนแปลงไปตามไปด้วย แนวคิดในเรื่องต่างๆของกฎหมายจึงต้องมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม เนื่องจากกฎหมายต้องมึลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) และสามารถปรับใช้กับสังคมได้ แนวความคิดในเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินของบุคคลเองก็มีความเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ซึ่งแต่เดิมในสมัยสุโขทัย จารึก

ลักษณะโจรไม่ปรากฏเรื่องของความผิดในฐานะชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์แต่อย่างใด หากแต่ปรากฏในมังรายศาสตร์ โดยถือว่าเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษสถานหนัก ซึ่งเป็นฐานหนึ่งจากเพียงสี่ฐานที่กฎหมายกำหนดโทษประหารชีวิตของผู้กระทำ เมื่อเข้าสู่สมัยอยุธยาตามกฎหมายที่เรียกว่ากฎหมายลักษณะโจร ซึ่งมีการจำแนกจำพวกของโจรออกเป็น 16 จำพวก โดยฐานความผิดที่พอจะเทียบได้กับการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ในปัจจุบันก็คือ การเป็นโจรปล้น โจรย่องสะตม โจรภัย โจรตีชิง ฆาตกรรมโจร และดัชกรโจร เนื่องจากมีพฤติการณ์ของการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญทำให้เจ้าของทรัพย์เกิดความกลัว เช่นเดียวกับความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ เมื่อล่วงเข้าสู่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ยังไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายใหม่ขึ้น หากแต่เป็นลักษณะของการชำระกฎหมายที่มีมาแต่เดิม แล้วให้อาลักษณ์เขียนลงในใบลาน จำนวน 3 ชุด เรียกว่ากฎหมายตราสามดวง เนื้อหาของกฎหมายในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จึงยังมีเนื้อความเดียวกับกฎหมายลักษณะโจรหรือพระไอยการลักษณะโจรที่มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เมื่อเข้าสู่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการ ซึ่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นี้ มีแนวความคิดในการคุ้มครองทรัพย์อยู่หลายประการ โดยมีการบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์อยู่ในมาตรา 298 ถึงมาตรา 301 จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน เมื่อวันที่วันที่ 1 มกราคม 2500 ประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันนี้ ได้มีการบัญญัติความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์อยู่ใน มาตรา 339 ถึงมาตรา 340

อนึ่ง กรณีของเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเพิ่งมีในกฎหมายลักษณะโจรเป็นครั้งแรก โดยมีการกำหนดให้โจรประเภทดัชกรโจรที่มีการปล้นโดยเอาไฟเผาบ้านเผาเรือนจัดอยู่ในความผิดประเภทอุกฤษฏ์โทษ อันมีโทษที่หนักกว่าโจรประเภทฆาตกรรมโจรตีชิง และโจรสะตม ซึ่งจัดอยู่ในความผิดประเภทหมัดฆาตโทษ และโจรปล้น ซึ่งจัดอยู่ในความผิดประเภทหมัดโทษ หากแต่ยังไม่มีความชัดเจนมากนัก จนกระทั่งในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ก็เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ โดยมีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ประกอบด้วยความฉ้อโกงบางประการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 299 ซึ่งการบัญญัติกฎหมายลักษณะในลักษณะดังกล่าวก็ยังคงสืบเนื่องมาจนกระทั่งถึงในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน หากแต่ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันนั้นมีการกำหนดเหตุการณ์ไว้จำนวนมากและมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่าเหตุการณ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวครั้งสุดท้ายตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525 สำหรับการชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่มีอาชญากรรมไว้สำหรับประกอบกิจกรรม

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้ศึกษาได้มีการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติอันเป็นเหตุจูงใจในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา (มลรัฐอิลลินอยส์) ประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นว่เพื่อให้การกำหนดเหตุจูงใจในความผิดฐานชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีความหลากหลายและเท่ากันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมเหตุจูงใจในความผิดฐานชิงทรัพย์ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 4 เหตุ และเหตุจูงใจในความผิดฐานลักทรัพย์ได้แก่ การกระทำต่อทรัพย์ซึ่งเป็นสมบัติของชาติ เนื่องจากความผิดฐานลักทรัพย์เป็นฐานของความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยอีกเหตุหนึ่ง

1. การชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

เนื่องจากโดยปกติแล้วการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวศาลไทยจะมีการลงโทษทุกกรรมเรียงกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 หากแต่โทษยังคงน้อยกว่าการชิงทรัพย์อันมีเหตุจูงใจ ทั้งที่ความร้ายแรงของการกระทำไม่ได้แตกต่างกัน อีกทั้งยังคงมีความคลุมเครือไม่ชัดเจนของบทบัญญัติในบางประการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนของบทบัญญัติ และจะเป็นการยับยั้งปราบปรามการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงกรณีที่มีการกระทำความผิดขึ้นแล้วก็จะเป็นการลงโทษอย่างได้สัดส่วนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะมีการกำหนดให้การชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเป็นเหตุจูงใจในความผิดฐานชิงทรัพย์อีกประการหนึ่ง โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติ ในลักษณะของแยกบทบัญญัติมาตรา 339 วรรคสอง ออกมาเป็นบทบัญญัติมาตรา 339/1 อีกมาตราหนึ่งต่างหากจากมาตรา 339 และจัดเรียงบทบัญญัติเดิมของมาตรา 339 วรรคสองให้เป็น (1), (2) และบัญญัติถ้อยคำว่า “มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท” เอาไว้เป็นอนุมาตรา 3 ของมาตรา 339/1 ดังกล่าว

2. การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ

เนื่องจากในปัจจุบันสังคมไทยมีบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการอยู่จำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต ประกอบกับบุคคลกลุ่ม

ดังกล่าวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความอ่อนแอทางจิตและกายภาพ อันจะทำให้ตกเป็นเป้าหมายของผู้กระทำความผิดได้ง่าย รวมทั้งผลที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการชิงทรัพย์อาจมีความร้ายแรงกว่าการกระทำความผิดต่อคนทั่วไป อันจะทำให้โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำนั้นไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองบุคคลกลุ่มดังกล่าวซึ่งมีจำนวนมากในสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดในการคุ้มครองผู้อ่อนแอ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 307 และยังเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงกรณีที่มีการกระทำความผิดขึ้นแล้วก็จะเป็นการลงโทษอย่างได้สัดส่วนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะมีการกำหนดให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์อีกประการหนึ่ง เนื่องจากกฎหมายควรมุ่งพิจารณาที่ลักษณะอ่อนแอทางกายภาพมากกว่าอายุของบุคคล โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติในลักษณะเดียวกับการชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท โดยบัญญัติถ้อยคำว่า “ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ กายพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย” ให้เป็นอนุมาตรา 4 ของมาตรา 339/1

3. การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก

เนื่องจากในปัจจุบันโรงเรียนหรือสถานศึกษาและสถานรับเลี้ยงดูแลเด็กในประเทศไทยมีอยู่จำนวนมาก จึงมีโอกาสดังกล่าวจะตกเป็นเป้าหมายของการกระทำความผิดได้มาก อีกทั้งสถานที่ดังกล่าวก็มีเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความอ่อนแอทั้งทางกายภาพและจิตใจไม่ต่างจากคนชราและผู้พิการอยู่เป็นจำนวนมาก และแม้ว่าการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวจะยังไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่ก็มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกับในต่างประเทศ เพื่อเป็นการยับยั้งป้องกันการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเอาไว้ก่อน และเพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองทั้งทางร่างกายและความคิดสติปัญญาของเด็กหรือเยาวชนซึ่งจะเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของประเทศ รวมทั้งป้องกันทรัพย์สินภายในสถานศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสมควรที่จะมีการบัญญัติให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์อีกประการหนึ่ง หากแต่เพื่อความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติจึงจะลักษณะเดียวกับการชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หากแต่จะบัญญัติด้วยถ้อยคำว่า “ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก” ให้เป็นอนุมาตรา 5 ของมาตรา 339/1

4. การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน

เนื่องจากร้านค้าปลีกบางแห่งนั้นมักมีการเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง รวมทั้งช่วงดึกคืนที่โจรผู้ร้ายออกตระเวนกระทำความผิด อีกทั้งในร้านยังมีทั้งเงินสดและทรัพย์สินให้หยิบฉวย ทั้งพนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จึงทำให้ร้านดังกล่าวตกเป็นเป้าหมายของผู้กระทำความผิดอยู่บ่อยครั้ง หรือหากเป็นการกระทำในช่วงเวลากลางวันก็จะสื่อแสดงถึงความอู้อ้อของการกระทำ และในส่วนของธุรกิจสถาบันการเงินเองก็เป็นสถานที่ชุมนุมของทรัพย์สินอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำก็มักจะได้เงินหรือทรัพย์สินไปจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรง อีกทั้งการกระทำความผิดดังกล่าวก็ยิ่งเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งอีกด้วย เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิด และเพื่อให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างได้สัดส่วนกับความฉกรรจ์ที่ตนเองได้กระทำลงไป ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การชิงทรัพย์ที่ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงินนั้น เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์อีกประการหนึ่ง โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติในลักษณะเดียวกับการชิงทรัพย์โดยมีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท โดยบัญญัติถ้อยคำว่า “ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน” ให้เป็นอนุมาตรา 6 ของมาตรา 339/1

บทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339/1 ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมตามหลักการดังกล่าวข้างต้นจึงจะมีลักษณะของบทบัญญัติเป็นเช่นนี้

“มาตรา 339/1 ผู้ใดชิงทรัพย์โดย

(1) เป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดแห่งมาตรา 335

(2) เป็นการกระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่มีผู้มีอาชีพกสิกรรมไว้สำหรับประกอบกสิกรรม

(3) มีการใช้วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(4) ได้กระทำต่อบุคคลผู้มีความอ่อนแออันเนื่องมาจากอายุ ภาวะพิการ หรือจิตพิการ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย

(5) ได้กระทำลงในสถานศึกษา หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก

(6) ได้กระทำลงในร้านค้าปลีก หรือธุรกิจสถาบันการเงิน

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท”

โดยที่หากการกระทำของผู้กระทำนั้นมิพหุติการณที่เข้าลักษณะของเหตุฉกรรจ์ตั้งแต่ 2 อนุมาตราขึ้นไป ก็ไม่มีความจำเป็นต้องเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำให้หนักขึ้นอีก เนื่องจากโทษสำหรับการ

กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์นั้นกฎหมายได้กำหนดอัตราโทษให้จำคุกขั้นต่ำเอาไว้ ตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท ซึ่งโทษจำคุกดังกล่าวมีระยะเวลา เวลานานเพียงพอที่จะสามารถแก้ไขผู้กระทำความผิดได้ และในส่วนของโทษปรับก็มีจำนวนมาก พอสมควรที่จะยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดและมีความได้สัดส่วนกับความผิดที่ ผู้กระทำได้กระทำลงแล้ว

สำหรับกรณีการลักทรัพย์ที่ได้กระทำต่อทรัพย์มูลค่ามาก

เนื่องจากการเป็นจำนวนมูลค่ามาก กฎหมายจึงมุ่งคุ้มครองความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเป็น จำนวนมากจากการกระทำความผิดนั้น หากแต่กรณีดังกล่าวมีประเด็นปัญหาว่าบางกรณีผู้ที่เป็น เจ้าของทรัพย์เป็นผู้ร่ำรวย มีทรัพย์มาก ก็อาจไม่ได้รับความเสียหายมากเท่ากับกรณีที่เจ้าของทรัพย์ เป็นผู้มีทรัพย์น้อย ซึ่งหากถูกลักเอาทรัพย์ไปแม้จะจำนวนไม่มากก็เกิดความเสียหายอย่างมากแล้ว ดังนั้นกรณีนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสมควรมีการบัญญัติวางหลักการความคุ้มครองต่อทรัพย์ที่เป็นสมบัติของ ชาติ ซึ่งเป็นการพิจารณาจากลักษณะของตัวทรัพย์ที่น่าจะมีมูลค่ามากจะเหมาะสมกว่า โดยวาง หลักการให้ “(13) กระทำต่อทรัพย์ซึ่งเป็นสมบัติของชาติ” เป็นเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ซึ่งหากมีกรณีของการชิงทรัพย์ที่กระทำต่อทรัพย์ซึ่งเป็น สมบัติของชาติเกิดขึ้น ผู้ใช้กฎหมายก็สามารถปรับใช้กฎหมายตามมาตรา 339/1 (1) ประกอบมาตรา 335 (13) ดังกล่าวได้ด้วย

ทั้งหมดนี้ คือองค์ความรู้ที่ผู้ศึกษาได้รับจากการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งหากได้มีการ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในลักษณะดังกล่าวแล้วจะทำให้บทบัญญัติเหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์นั้นมีลักษณะที่เกิดความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งจะเป็นการลงโทษผู้กระทำอย่างได้สัดส่วน และสามารถป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจาก อาชญากรรมการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- A. Ashworth. Sentencing and Criminal Justice. 5 ed. Cambridge ; New York: Cambridge University Press, 2010.
- H. C. Black. Black's Law Dictionary. 5 ed. St.Paul Minn: West Pub, 1979.
- J. Herring. Criminal Law. 8 ed. New York: Palgrave Macmillan, 2013.
- NJ.COM. Police Seek Two Suspects in Connection to Camden Middle School Robbery [Online]. Available from: http://www.nj.com/camden/index.ssf/2013/07/police_seek_two_suspects_in_connection_to_camden_middle_school_robbery.html [18 December 2015].
- Nolo. Illinois Felony Crimes by Class and Sentences [Online]. Available from: <http://www.criminaldefenselawyer.com/resources/criminal-defense/felony-offense/illinois-felony-class.htm> [5 October 2015].
- Office for Victims of Crime. Section V Robbery Assault Burglary [Online]. Available from: https://www.ncjrs.gov/ovc_archives/reports/clergy/robbery.htm [12 November 2015].
- D. Ormerod. Smith and Hogan Criminal Law Cases and Material. 10 ed. New York: Oxford University Press, 2009.
- Phitsanulok Hotnews. จับคนร้ายใช้ปืนชิงทรัพย์คนพิการพูดไม่ได้ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.phitsanulokhotnews.com> [เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558]
- C. E. a. F. Quinn. Criminal Law. 5 ed. Harlow: Pearson/Longman, 2004.
- Sentencing Guidelines Council. Robbery Definitive Guideline. 2006.
- Study.com. What Is a Physical Disability? [Online]. Available from: <http://study.com/academy/lesson/what-is-a-physical-disability-definition-types-quiz.html> [12 November 2015].
- C. L. Ten. Crime, Guilt, and Punishment : A Philosophical Introduction / 1 ed. Oxford Clarendon Press, 1987.
- Thanawan M. กฎหมายลักษณะโจร [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: wirot5410689.blogspot.com/ [เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2558]

TheLedger.com. Lakeland Police Capture Armed Robbery Suspects [Online].

Available from: <http://www.theledger.com/article/20150904/news/150909741>
[18 December 2015].

L. Tompson. Street-Robbery [Online]. Available from:

http://www.ucl.ac.uk/jdibrief/documents/street-robbery/STREET_ROBBERY__1-5_All_.pdf [4 November 2015].

N. Walker. Crime and Punishment in Britain : An Analysis of the Penel System in Theory. 2 ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1971.

World Health Organization. Definition of an Older or Elderly Person [Online].

Available from: <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/>
[12 November 2015].

————. Elder Abuse [Online]. Available from:

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs357/en> [12 November 2015].

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. กฎหมายอาญา ภาคความผิด เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: พล
สยาม พรินติ้ง, 2553.

————. กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร พับลิช
ซิ่ง, 2557.

————. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินติ้ง,
2551.

————. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินติ้ง
(ประเทศไทย), 2550.

————. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินติ้ง
(ประเทศไทย), 2551.

เดลินิวส์. บุกรวบโจรใจมดตระเวนชิงทรัพย์คนแก่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.dailynews.co.th> [เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2558]

เทวินทร์ วารีศรี. กฎหมายกับการให้ความหมายและการจัดประเภทของยาเสพติด [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: [http://www.tewin.org/UploadImage/f535a9f9-e38f-4073-a850-
f3ce8fae8ea2.pdf](http://www.tewin.org/UploadImage/f535a9f9-e38f-4073-a850-f3ce8fae8ea2.pdf) [เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558]

เอกรัตน์ อุดมพร. วรรณคดีสมัยสุโขทัย กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา, 2544.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552.

ไทยรัฐออนไลน์. จำคุก 6 ปี หน่อมมอมยา ชิงทรัพย์สาวประเภทสอง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.thairath.co.th [เข้าถึงเมื่อ 17 ธันวาคม 2558]

กรชัย ฉันทจิรธรรม. ยานอนหลับ (Sleeping pill) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://haamor.com> [เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558]

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ข้อมูลสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://61.19.238.233/nursery/Content/Guest.aspx> [เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2558]

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามภูมิภาค และเพศ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://ecard.nep.go.th/nep_all/file/Stat_Oct58.pdf [เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558]

กรมสุขภาพจิต. ภาวะ Amnesia ผลข้างเคียงยานอนหลับ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.dmh.go.th/StyLib/articles/view.asp?id=1058> [เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558]

กระทรวงศึกษาธิการ. จำนวนสถานศึกษา (แบบจัดชั้นเรียน) จำแนกตามสังกัด ทวีราชอาณาจักร ปีการศึกษา 2548-2556 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/tables/00000_Whole_Kingdom/institute-public-private-56.xls [เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2558]

กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึก. ลดสถิติจับปล้นธนาคารให้ได้ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.komchadluek.net/detail/20130926/169073/%E0%B8%A5%E0%B8%94%E0.html> [เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558]

กำธร กำประเสริฐ และสุเมธ จานประดับ. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.

คณพล จันทน์หอม. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2558.

คณิต ฦ นคร. กฎหมายอาญา ภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.

———. กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2551.

คมชัดลึก. รวบแล้วมีมอมมยา'คนไข้'ปลดทรัพย์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.komchadluek.net> [เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2558]

- จิตติ ดิงศภัทย์. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษา
กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2556.
- . กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรม
ศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2553.
- ชัย เรื่องศิลป์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. 2352 - 2453 : ด้านเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: ไทย
วัฒนาพานิช, 2541.
- ชาคริต อนันทราวัน. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2556.
- ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญา : ว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร: วิญญ
ชน, 2543.
- ดวงจิตต์ กำประเสริฐ. กฎหมายแองโกลอเมริกันเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- . ประวัติศาสตร์กฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2530.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: วิญญชน, 2554.
- . คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: วิญญชน, 2554.
- นพดล พลกุล. สัมมนากฎหมายอาญา. ชลบุรี: สัตตะบรรณ, 2557.
- นรินทร์ ไทรพิท. การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุเพิ่มโทษกับเหตุจรรยาในคดีอาญา. ปริญญานิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.
- ปกป้อง ศรีสนิท. กฎหมายอาญาขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: วิญญชน, 2559.
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. ทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: เอ็ม.ที.เพรส., 2555.
- ประเทือง ธนิยผล. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.
- ประเสริฐ ณ นคร. มังรายศาสตร์ เรียบเรียงเป็นภาษาปัจจุบันจากต้นฉบับอำเภอเส้าไห้ พ.ศ. 2342.
ม.ป.ท.: เลียงเชียงจงเจริญ, 2514.
- ประมุข สุวรรณศรี. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยทรัพย์. กรุงเทพมหานคร:
นิติบรรณการ, 2550.
- ปัญญา วรวิวัฒน์. กฎหมายอาญา ภาคความผิดและโทษ มาตรา 107 ถึงมาตรา 398.
กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2554.

- ปัทมา ว่าพัฒนางศ์และปราโมทย์ ประสาทกุล. ประชากรไทยในอนาคต [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ipsr.mahido.ac.th/IPSRA/AnnualConference/Conferencell/Article/Article02.htm> [เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558]
- ผู้จัดการออนไลน์. อุทธรณ์ยื่นคุกช่างปูน 12 ปี ชิงทรัพย์บ้านญาติตัวเอง! [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th> [เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2558]
- พระวรภักดีพิบูลย์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2512.
- พิชัย ดำเนินพัฒนามงคล. เหตุการณ์ในความผิดฐานลักทรัพย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.
- กาญจนา พิภพพิพัฒน์. การบัญญัติความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อร่างกาย : ศึกษากรณีความผิดฐานข่มขืนต่อสู [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/148588.pdf> [เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2558]
- ร.แสงกาต์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- วัลลภา รุ่งศิริแสงรัตน์. บรรพบุรุษไทย : สมัยก่อนสุโขทัยและสมัยสุโขทัย. เชียงใหม่: สถาบันวิชาการนานาชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- วิจิตร ลุคิตานนท์. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507.
- วิบูลย์ ตั้งกิตติภรณ์. โครงสร้างและระบบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sri.cmu.ac.th/online/GY0K9BPJ.pdf> [เข้าถึงเมื่อ 15 กันยายน 2558]
- ศันนัทภรณ์ โสทธิพันธ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2557.
- สนุกนิวิศ. จับโจรลี้ภัยมุกข์ขึ้นชิงทรัพย์สาว อ่างเมี่ยงทอง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://news.sanook.com> [เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558]
- สมยศ เชื้อไทย. ความรู้กฎหมายทั่วไป คำอธิบาย วิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2551.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ. สาเหตุของการชำระกฎหมายตราสามดวง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=30&chap=4&page=30-4-infodetail03.html> [เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2558]

สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น. จำคุก15ปีโจรจี้7-11ย่านหัวหมาก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.innnews.co.th> [เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558]

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2555.

หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

———. กฎหมายอาญา ภาค 2-3. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

———. กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2538.

———. กฎหมายอาญาเรียนด้วยตนเอง เล่ม 4. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2538.

หลวงสุทธิวิชาทนต์. คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.

อภัย ราษฎร์วิจิตร. ยาอัลปราโซแลม (Alprazolam) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://haamor.com> [เข้าถึงเมื่อ 18 ธันวาคม 2558]

อัจฉริยา ชูตินันท์. สำเนางานนำเสนอหลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา เรื่อง เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย.

อำนาจพร. ความปลอดภัยในการเดินทาง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

www.decha.com/main/showTopic.php?id=1275 [เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2558]

อุทัย อาทิวา. โทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.humanrights.go.th/files/penalty_criminal_law_in_France.pdf

周光权 [โจวกว๋งเฉวียน]. 刑法各论讲义 [คำอธิบายกฎหมายอาญา]. พิมพ์ครั้งที่ 1. 北京 [ปักกิ่ง]: 清华大学出版社 [สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยชิงหัว], 2003.

汤建彬 [ทางเจี้ยนปิน]. “多次抢劫”指什么, 抢劫罪中的胁迫手段包括哪些? [“การชิงทรัพย์หลายๆครั้ง”ชี้ให้เห็นสิ่งใด, การบังคับข่มขู่รวมถึงสิ่งใดบ้าง?] [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.fabao365.com/xingshi/36293/> [เข้าถึงเมื่อ 2015 年 9 月 10 日]

抢劫罪量刑及加重处罚情形 [การรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ในความผิดฐานชิง

ทรัพย์] [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://futian.lawyermr.com/41201.html> [เข้าถึงเมื่อ 2015 年 9 月 10 日]

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายโรตม์ งามสุวรรณวานิช เกิดวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนอัสสัมชัญ และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำเร็จ การศึกษาระดับอุดมศึกษารัฐศาสตรบัณฑิต (บริหารงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปี การศึกษา 2555 และนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2556 สอบ ผ่านหลักสูตรวิชาว่าความของสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ รุ่นที่ 41 และสอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิตจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 68 ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

